

ZPRÁVA O VÝKONU DOHLEDU NAD FINANČNÍM TRHEM

2018

ZPRÁVA O VÝKONU DOHLEDU NAD FINANČNÍM TRHEM V ROCE 2018

ÚVOD	5
SHRNUTÍ	6
ČÁST A	8
1. KLÍČOVÉ ČINNOSTI ČNB V OBLASTI DOHLEDU NAD FINANČNÍM TRHEM V ROCE 2018	9
2. VÝVOJ REGULACE V ČR V ROCE 2018	12
2.1 Změny zákonů	12
2.2 Vyhlášky ČNB	15
2.3 Vydaná úřední a jiná sdělení	16
3. VÝVOJ REGULACE EU V ROCE 2018	17
3.1 Nařízení a směrnice Evropského parlamentu a Rady EU	17
3.2 Přípravované směrnice a nařízení	19
3.3 Obecné pokyny	20
4. DOHLED NAD FINANČNÍM TRHEM V ROCE 2018	21
4.1 Dohled nad úvěrovými institucemi	21
4.2 Dohled nad pojišťovnami	30
4.3 Dohled nad penzijními společnostmi a fondy	36
4.4 Dohled nad obchodníky s cennými papíry	38
4.5 Dohled nad investičními společnostmi a fondy	41
4.6 Dohled nad směnárníky	44
4.7 Dohled nad poskytovateli platebních služeb a vydavateli elektronických peněz	46
4.8 Dohled nad poskytovateli spotřebitelského úvěru	49
4.9 Dohled nad distributory finančních produktů	52
4.10 Dohled nad zpracovateli tuzemských bankovek a mincí	55
4.11 Emise cenných papírů a regulované trhy	55
4.12 Notifikační, registrační a informační činnosti spojené s dohledem	57
4.13 Činnost ČNB v oblasti technologických finančních inovací	62
5. MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE V ROCE 2018	63
5.1 Spolupráce v rámci evropských orgánů dohledu nad finančním trhem	63
5.2 Spolupráce v rámci struktur Evropské rady pro systémová rizika (ESRB)	67
5.3 Spolupráce v rámci výborů Evropské centrální banky (ECB)	68
5.4 Spolupráce ve vztahu k Radě EU a jejím strukturám	69
5.5 Spolupráce v rámci ostatních mezinárodních institucí	70
5.6 Spolupráce v rámci kolegií orgánů dohledu a jiné aktivity	71

ČÁST B	72
1. EKONOMICKÉ PROSTŘEDÍ V ROCE 2018	73
2. VÝVOJ V SEKTORECH ÚVĚROVÝCH INSTITUCÍ	75
2.1 Struktura bankovního sektoru	75
2.2 Pracovníci a obchodní místa	77
2.3 Činnost bankovního sektoru	78
2.4 Kvalita aktiv bankovního sektoru	88
2.5 Hospodářské výsledky a ziskovost bankovního sektoru	90
2.6 Kapitálové vybavení bankovního sektoru	94
2.7 Vývoj sektoru družstevních záložen	96
3. VÝVOJ NA POJISTNÉM TRHU	101
3.1 Subjekty pojistného trhu	101
3.2 Vývoj předepsaného pojistného	102
3.3 Vývoj nákladů na pojistná plnění	104
3.4 Aktiva pojišťoven	105
3.5 Pasiva pojišťoven	106
3.6 Výsledky hospodaření	106
3.7 Solventnostní a minimální kapitálový požadavek	108
4. VÝVOJ NA KAPITÁLOVÉM TRHU	109
4.1 Penzijní společnosti a fondy	109
4.2 Obchodníci s cennými papíry	113
4.3 Fondové investování	116
4.4 Regulované trhy	120
ČÁST C	124
SEZNAM TABULEK – ČÁST A	138
SEZNAM GRAFŮ – ČÁST A	139
SEZNAM TABULEK – ČÁST B	140
SEZNAM GRAFŮ – ČÁST B	141
SEZNAM ZKRATEK	143

Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem je vypracovávána Českou národní bankou od roku 2006¹ na základě §45d zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, v platném znění. ČNB je povinna tuto zprávu každoročně zpracovat a nejpozději do 30. června následujícího roku předložit Poslanecké sněmovně, Senátu a vládě k informaci.

Předkládaná Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem v roce 2018 se skládá ze tří částí.

Část A informuje o dohledové činnosti ČNB, včetně dohledu nad dodržováním pravidel ochrany spotřebitele, licenčních a sankčních řízeních, změnách v české a evropské legislativě regulující finanční trh a aktivitách ČNB v oblasti mezinárodní spolupráce.

Část B se věnuje vývoji finančního trhu v ČR, nad kterým ČNB vykonává dohled, a popisuje vývoj bankovního sektoru, sektoru družstevních záložen, pojišťovnictví a kapitálového trhu, včetně penzijních společností a jimi obhospodařovaných fondů.

Část C obsahuje přílohy vztahující se k oblasti dohledu nad finančním trhem.

Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem v roce 2018 byla projednána a schválena bankovní radou České národní banky dne 13. června 2019.

Bude uveřejněna v českém a anglickém jazyce na webových stránkách ČNB.

¹ Zprávy o výkonu dohledu nad finančním trhem za léta 2006 až 2017 jsou zveřejněné na webových stránkách ČNB (www.cnb.cz > Dohled a regulace > Souhrnné informace o finančním sektoru > Zprávy o dohledu nad finančním trhem).

ČNB na základě pravomoci svěřené jí zákonem č. 6/1993 Sb., o České národní bance, plnila v roce 2018 úlohu integrovaného orgánu dohledu nad finančním trhem v ČR. V rámci této role zajišťovala kromě vlastního výkonu dohledu nad dohlíženými subjekty a nad infrastrukturou kapitálového trhu také další činnosti, mezi které patřily zejména licenční, schvalovací a povolovací činnosti, ukládání sankcí, stanovování opatření k nápravě zjištěných nedostatků, jakož i činnosti v oblasti regulace a aktivity v oblasti mezinárodní spolupráce.

Ke konci roku 2018 ČNB vykonávala dohled nad 23 tuzemskými bankami včetně pěti stavebních spořitelen a nad 10 družstevními záložnami. ČNB dále v omezeném rozsahu dohlížela 27 poboček zahraničních bank, z nichž 25 poboček pocházelo ze zemí EHP. Výkon dohledu na dálku nad činností úvěrových institucí byl při uplatňování rizikově orientovaného přístupu zaměřen zejména na dodržování pravidel obezřetného podnikání a pravidelné vyhodnocování finanční situace dohlížených subjektů. ČNB v rámci výkonu dohledu nad úvěrovými institucemi v roce 2018 rovněž provedla 12 kontrolních šetření v bankách a čtyři kontroly v družstevních záložnách.

Vývoj tuzemského bankovního sektoru v roce 2018 bylo možné považovat za stabilní. Ke konci roku 2018 celková bilanční suma sektoru dosáhla hodnoty 7 281 mld. Kč, tj. o 4 % více než v předchozím roce. V roce 2018 meziročně vzrostl objem poskytnutých klientských úvěrů a pohledávek o 7,2 %, přičemž pokračoval (byť v nižším tempu) trend poklesu podílu nevykonných expozic na celkových expozicích. Bankovní subjekty dosáhly v meziročním srovnání 8 % nárůstu čistého zisku, který činil 81,4 mld. Kč. Stav kapitálové vybavenosti tuzemského bankovního sektoru byl v roce 2018 nadále uspokojivý, celkový kapitálový poměr mírně vzrostl o 0,3 p.b. na 19,6 %.

V roce 2018 ČNB vykonávala dohled nad 26 tuzemskými pojišťovnami, jednou zajišťovnou a ve vymezeném rozsahu i nad činností České kanceláře pojistitelů a Exportní a garanční pojišťovací společnosti. V omezeném rozsahu též dohlížela činnost 20 poboček zahraničních pojišťoven, z nichž všechny měly sídlo v jedné z členských zemí EHP. ČNB v oblasti výkonu dohledu na dálku v pojistném sektoru primárně vycházela z pravidelného vyhodnocování finanční a solventnostní situace dohlížených subjektů, dodržování požadavků na řídicí a kontrolní systém a plnění povinností ve vztahu k regulatornímu výkaznictví a uveřejňování informací. V roce 2018 ČNB provedla v pojistném sektoru 10 kontrolních šetření.

Pojistný sektor ČR byl v roce 2018 stabilní, počet tuzemských pojišťoven s dominantním podílem na pojistném trhu zůstal nezměněn. Suma aktiv tuzemských pojišťoven (včetně zahraničních poboček) mírně vzrostla na 491 mld. Kč. Navýšilo se též hrubé předepsané pojistné o 2,7 % na 155,5 mld. Kč, na čemž se podílely zejména vyšší předpisy pojistného v oblasti neživotního pojištění, neboť agregát pojistného pro životní pojištění meziročně mírně poklesl. Za rok 2018 pojišťovny dokázaly významně navýšit čistý zisk, který ve srovnání s předchozím rokem vzrostl o 3,2 mld. Kč na 14 mld. Kč. Medián poměrů použitelného kapitálu tuzemských pojišťoven k solventnostnímu kapitálovému požadavku činil ke konci roku 207 %, tj. bezpečně převyšoval minimální kritérium solventnostního kapitálového požadavku.

Na konci roku 2018 dohlížela ČNB osm penzijních společností, které spravovaly 28 účastnických a osm transformovaných fondů. Penzijní společnosti vygenerovaly celkový čistý zisk po zdanění v hodnotě 1,4 mld. Kč, tj. o 2,7 % více než v předchozím roce. Počet účastníků III. penzijního pilíře činil ke konci roku 4,4 mil. osob, o 14 tis. osob méně než v předchozím roce. Souhrnná hodnota aktiv v penzijních fondech vzrostla meziročně o 5,6 % na 470,3 mld. Kč.

ČNB na konci roku 2018 rovněž vykonávala dohled nad 37 subjekty s povolením k činnosti obchodníka s cennými papíry, 30 investičními společnostmi, 138 investičními fondy s právní osobností a 242 podílovými fondy. V roce 2018 obchodníci s cennými papíry zaznamenali pokles obhospodařovaného majetku zákazníků o 4,4 % na 4 448,7 mld. Kč, přičemž sektor zůstal na agregátní úrovni ziskový a dostatečně kapitálově vybavený. Investiční společnosti meziročně navýšily souhrnný čistý zisk o 12,3 % na 1,1 mld. Kč, a to i přes korekci na akciových trzích z konce roku 2018, která negativně ovlivnila hodnotu jimi spravovaných aktiv.

V průběhu roku 2018 ČNB též vykonávala dohled nad držiteli povolení k činnosti směnárníka, který byl realizován především formou kontrol na místě a místních šetření. Dohledové aktivity byly zaměřeny také na platební instituce, instituce elektronických peněz, vydavatele elektronických peněz malého rozsahu, poskytovatele platebních služeb malého rozsahu, investiční a pojišťovací zprostředkovatele a na poskytovatele a zprostředkovatele spotřebitelských úvěrů.

Nedílnou součástí výkonu dohledu ČNB byly také dohledové aktivity v oblasti dodržování povinností stanovených zákonem o ochraně spotřebitele. Tyto aktivity se zaměřovaly zejména na prověřování možného používání nekalých obchodních praktik vůči spotřebitelům, plnění povinnosti subjektů finančního trhu jednat se spotřebitelem s odbornou péčí, prověřování nedostatků v oblasti informování spotřebitelů atd.

V oblasti regulace se ČNB podílela na přípravě řady významných právních předpisů týkajících se tuzemského finančního trhu. V této souvislosti lze zmínit především zapojení ČNB do přípravy novely zákona o bankách a zákona o spořitelních a úvěrních družstvech, novely zákonů v oblasti regulace podnikání na kapitálovém trhu či novely zákona o směnářenské činnosti. ČNB se také podílela na přípravě zákona o distribuci pojištění a zajištění či legislativních návrhů na posílení odolnosti bankovního sektoru v EU.

ČNB se rovněž v průběhu roku 2018 aktivně podílela na činnosti evropských i mezinárodních institucí působících v oblasti regulace finančních trhů a dohledu nad nimi, přičemž důležitá byla zejména činnost v evropských orgánech dohledu (EBA, ESMA, EIOPA), ECB, ESRB, jakož i aktivity v dalších mezinárodních organizacích, např. BCBS, IOSCO či IAIS. ČNB se též podílela na přípravě pozic ČR pro jednání v rámci struktur EU (EFC, Rada ECOFIN apod.). Velký význam měla také průběžná spolupráce s dalšími národními orgány dohledu zemí EU, která se uskutečňovala zejména v rámci kolegií orgánů dohledu nad bankovními a pojišťovacími skupinami.

ČÁST A
DOHLED NAD FINANČNÍM TRHEM V ROCE 2018

1. KLÍČOVÉ ČINNOSTI ČNB V OBLASTI DOHLEDU NAD FINANČNÍM TRHEM V ROCE 2018

Česká národní banka zastává roli integrovaného orgánu dohledu nad finančním trhem, což zahrnuje zajištění širokého spektra činností. Nejedná se pouze o samotný výkon dohledu na místě a na dálku, nýbrž i o licenční a sankční činnosti, aktivity v oblasti regulace a v neposlední řadě rovněž v oblasti mezinárodní spolupráce. Základní zásady výkonu dohledu nad subjekty finančního trhu vychází z dokumentu „Dlouhodobá koncepce dohledu České národní banky“, který byl publikován v roce 2015 a aktualizován v dubnu roku 2017. Činnost ČNB v oblasti dohledu vycházela v roce 2018 zejména z níže uvedených priorit a významných legislativních změn.

Zásadní změny v legislativní oblasti

- zákon o distribuci pojištění a zajištění², kterým se provádí transpozice směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/97, a prováděcí vyhlášky ČNB k tomuto zákonu;
- novela zákona o dluhopisech a novela zákona o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu;
- novela směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/849 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu.

Priority v oblasti regulace

- spolupráce na přípravě novely zákonů v oblasti regulace podnikání na kapitálovém trhu (zákon o podnikání na kapitálovém trhu, zákon o investičních společnostech a investičních fondech, zákon o doplňkovém penzijním spoření) a novely zákona o bankách a zákona o spořitelních a úvěrních družstvech;
- zapojení do přípravy legislativních návrhů na posílení odolnosti bankovního sektoru v EU (novely směrnic a nařízení CRD/CRR³ a BRRD⁴) a směrnice a nového nařízení k obezřetnostním pravidlům pro investiční podniky;
- zapojení do přípravy novely zákona o směnářské činnosti;
- zapojení do přípravy zákona o distribuci pojištění a zajištění;
- zapojení do přípravy zákona o úpravě některých vztahů v souvislosti s vystoupením Velké Británie z Evropské unie (*lex brexit*) v souvislosti se zajištěním kontinuity smluv v přechodném období pro případ tzv. tvrdého brexitu;
- dokončení implementace směrnice PAD (směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/92/EU ze dne 23. července 2014 o porovnatelnosti poplatků souvisejících s platebními účty, změně platebního účtu a přístupu k platebním účtům se základními prvky) v oblasti porovnatelnosti poplatků souvisejících s platebními účty; vydání prováděcích vyhlášek k zákonu o platebním styku.

2 Zákon č. 170/2018 Sb., o distribuci pojištění a zajištění, ve znění účinném k 1. prosinci 2018.

3 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/36/EU o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o obezřetnostním dohledu nad úvěrovými institucemi a investičními podniky.

4 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/59/EU, kterou se stanoví rámec pro ozdravné postupy a řešení krize úvěrových institucí a investičních podniků.

1. KLÍČOVÉ ČINNOSTI ČNB V OBLASTI DOHLEDU NAD FINANČNÍM TRHEM V ROCE 2018

Klíčové činnosti v oblasti výkonu dohledu nad finančním trhem

- zdokonalování procesu přezkumu a vyhodnocení rizikového profilu úvěrových institucí, a to zejména v oblasti úvěrového rizika a rizik spojených s informačními systémy a informačními technologiemi;
- v rámci dohledu obezřetnosti u úvěrových institucí sledování způsobů poskytování úvěrů domácnostem (jak hypotečních, tak ostatních spotřebitelských), zejména s ohledem na postupy hodnocení úvěruschopnosti klientů a způsob oceňování nemovitostního zajištění, včetně dodržování Doporučení ČNB k řízení rizik spojených s poskytováním retailových úvěrů zajištěných rezidenční nemovitostí a Dohledového sdělení č. 1/2017 k poskytování úvěrů domácnostem úvěrovými institucemi⁵;
- v souladu s technologickými trendy posuzování rizik souvisejících s kybernetickou bezpečností a s využíváním cloudových služeb;
- v rámci odborné péče u úvěrových institucí zaměřením na oblast investičních služeb, platebních služeb a směnárenskou činnost bank;
- kontrola plnění povinností vyplývajících ze směrnice PSD 2⁶ a souvisejících právních předpisů včetně metodického zajištění plnění nových požadavků upravených touto směrnicí, novým zákonem o platebním styku⁷ a dalšími souvisejícími právními předpisy;
- dohled nad plněním požadavků regulačního režimu Solventnost II, zejména pokud jde o problematiku oceňování technických rezerv, adekvátnost nastavení řídicího a kontrolního systému pojišťovny a uveřejňování informací, zaměřené především na téma nastavení procesu řízení postačitelosti pojistného v povinném ručení, kde se provádí kontroly kontinuálního plnění zákonné povinnosti pojišťoven zajistit trvalou splnitelnost závazků z povinného ručení;
- sledování řízení kvality distribuční činnosti v pojišťovnictví a plnění povinností ze strany pojišťoven při likvidaci pojistných událostí;
- nastavení dohledových postupů ve vztahu k novému zákonu o distribuci pojištění a zajištění⁸ a přímo použitelným nařízením a příprava na jejich implementaci ze strany dohlížených subjektů, zejména v oblasti správy a řízení produktů;
- dohled nad plněním požadavků kladených přímo účinným nařízením o sdělení klíčových informací (nařízení PRIIP⁹) pojišťovnami a pobočkami zahraničních pojišťoven týkajících se produktů investičního životního pojištění a dohlížení dodržování povinnosti vypracovávat klíčové informace pro investory podle téhož nařízení pro fondy kvalifikovaných investorů;
- posuzování řízení kapitálu a kapitálové přiměřenosti penzijních společností a způsobilosti transformovaných fondů krýt majetkem své závazky;
- kontrola plnění povinností vyplývajících z novely zákona o podnikání na kapitálovém trhu¹⁰, resp. směrnice MiFID II¹¹ a přímo použitelných nařízeních, dohlížení na plnění nově stanovených povinností;

5 Bliže viz webové stránky ČNB, část „Dohledová úřední sdělení a benchmarky“.

6 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2366 ze dne 25. listopadu 2015, o platebních službách na vnitřním trhu, kterou se mění směrnice 2002/65/ES, 2009/110/ES a 2013/36/EU a nařízení (EU) č. 1093/2010 a zrušuje směrnice 2007/64/ES.

7 Zákon č. 370/2017 Sb., o platebním styku, v platném znění.

8 Zákon č. 170/2018 Sb., o distribuci pojištění a zajištění, v platném znění.

9 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1286/2014 ze dne 26. listopadu 2014 o sdělení klíčových informací týkajících se strukturovaných retailových investičních produktů a pojistných produktů s investiční složkou.

10 Zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů.

11 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU ze dne 15. května 2014 o trzích finančních nástrojů a o změně směrnic 2002/92/ES a 2011/61/EU.

- v rámci dohledu odborné péče u nebankovních obchodníků s cennými papíry zaměřený na oblast umísťování dluhových cenných papírů a jejich nabízení retailovým klientům;
- v segmentu nebankovních poskytovatelů platebních služeb zajištění posouzení a ověření splnění podmínek pro udělení povolení k činnosti ve smyslu přechodných ustanovení nového zákona o platebním styku¹² a s tím související průběžné přizpůsobování všech aspektů výkonu dohledu úpravě obsažené v novém zákonu a dalších souvisejících právních předpisech;
- dohled nad nebankovními provozovateli směnářské činnosti zaměřený na plnění zákonných povinností, zejména ve vztahu k zákazníkovi, a to především u provozoven umístěných v turisticky exponovaných oblastech se zvýšeným rizikem výskytu neseriózních praktik, a uplatňování získaných dohledových poznatků v rámci spolupráce na přípravě novely zákona o směnářské činnosti¹³;
- v oblasti spotřebitelského úvěru výkon dohledových kompetencí nad všemi poskytovateli spotřebitelských úvěrů a dále provádění kontrol na místě u osob oprávněných zprostředkovávat spotřebitelský úvěr a u akreditovaných osob;
- výkon dohledu na dálku zaměřený na eliminaci zejména systémových nedostatků v oblasti odborné péče a ochrany spotřebitele;
- přispívat k vyjasnění výkladových nejasností a nesjednocené praxe v oblasti odborné péče u subjektů finančního trhu.

Priority v oblasti mezinárodní spolupráce

- aktivní zapojení ČNB do činnosti Evropského orgánu pro bankovníctví (EBA), Evropského orgánu pro cenné papíry a trhy (ESMA) a Evropského orgánu pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění (EIOPA);
- podíl na aktivitách Evropské rady pro systémová rizika (ESRB), které se vztahovaly zejména ke zdrojům systémových rizik, jež vznikají v prostředí velmi nízkých úrokových sazeb. Z pohledu ČNB bylo v loňském roce zásadním tématem hodnocení rizik spojených s financováním nákupu rezidenčních nemovitostí, které se může odrazit ve varování či doporučení ESRB vůči národním makroobezřetnostním orgánům;
- zapojení ČNB do činností a příprav pozic v rámci agendy Rady EU a jejích struktur, a to zejména k problematice bankovní unie (snížování rizik v bankovním sektoru, Evropský systém pojištění vkladů, společný mechanismus jistění) a kapitálové unie (přezkum evropského systému dohledu nad finančním trhem).

¹² Zákon č. 370/2017 Sb., o platebním styku, ve znění pozdějších předpisů.

¹³ Zákon č. 277/2013 Sb., o směnářské činnosti, ve znění pozdějších předpisů.

2. VÝVOJ REGULACE V ČR V ROCE 2018

Česká národní banka v roce 2018 participovala na úpravě legislativy, která tvoří regulatorní rámec pro finanční trh v České republice, přičemž tyto úpravy vycházely primárně z implementace legislativy Evropské unie. ČNB v legislativní oblasti spolupracovala s Ministerstvem financí ČR (MF) a dalšími orgány státní správy na přípravě nových zákonů, vydávala vyhlášky související se změnami v zákonných úpravách a vydávala i výkladová a metodická stanoviska k aplikaci regulatorních požadavků na subjekty finančního trhu. V této kapitole jsou zmíněny nejvýznamnější změny legislativy v oblasti regulace finančního trhu.

2.1 ZMĚNY ZÁKONŮ

ČNB se zapojovala do příprav zákonů a vládních nařízení, které se vztahují k finančnímu trhu, a to v souladu s dohodou o spolupráci při přípravě návrhů vnitrostátních právních předpisů týkajících se finančního trhu a dalších předpisů¹⁴, u nichž nese primární odpovědnost MF, která byla uzavřena mezi ČNB a MF v květnu 2006. ČNB současně připravovala připomínky k návrhům těchto zákonů.

2.1.1 Zákony a nařízení vlády vyhlášené ve Sbírce zákonů v roce 2018

V roce 2018 byly vyhotoveny a ve Sbírce zákonů vyhlášeny následující zákony a nařízení vlády, na jejichž přípravě ČNB spolupracovala:

Novela zákona o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu – zákon č. 111/2018 Sb.

Novela zákona o některých podmínkách podnikání a o výkonu některých dalších činností v oblasti cestovního ruchu transponuje do českého právního řádu směrnici o souborných cestovních službách a spojených cestovních službách, čímž by se měla sjednotit pravidla pro zájezdy a pro spojené cestovní služby v rámci vnitřního trhu EU. Novelou zákona byl zřízen garanční fond, který je tvořen z příspěvků cestovních kanceláří. Účelem fondu je vyplácet pojišťovnám peněžní prostředky na úhradu plnění zákazníkům cestovních kanceláří v úpadku, jestliže vzniklá škoda přesahuje limit sjednaného pojistného plnění. Zákon byl vyhlášen ve Sbírce zákonů dne 15. června 2018 s účinností od 1. července 2018.

Zákon o distribuci pojištění a zajištění (implementace IDD) – zákon č. 170/2018 Sb.

Nový zákon o distribuci pojištění a zajištění transponuje směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/97 ze dne 20. ledna 2016 o distribuci pojištění. Zákon se zaměřuje na sjednocení regulatorních principů a ochrany spotřebitele napříč finančním trhem, zajištění stejné úrovně ochrany spotřebitele pro různé způsoby distribuce pojištění, posílení důrazu na srozumitelnost a srovnatelnost informací o finančních produktech (zejména pak informací o nákladech životního pojištění) a zvýšení nároků na profesionalitu osob působících v daném odvětví. Zákon byl vyhlášen ve Sbírce zákonů dne 16. srpna 2018 s účinností od 1. prosince 2018.

Novela zákona o činnosti institucí zaměstnaneckého penzijního pojištění – zákon č. 180/2018 Sb.

Novela zákona č. 340/2006 Sb., o činnosti institucí zaměstnaneckého penzijního pojištění, transponovala směrnici Evropského parlamentu a Rady 2014/50/EU ze dne 16. dubna 2014 o minimálních požadavcích na podporu mobility pracovníků mezi členskými státy zlepšením nabývání a zachování doplňkových důchodových práv. Novela zákona usnadňuje výkon práva na volný pohyb pracovníků v oblasti zaměstnaneckých doplňkových důchodových systémů mezi členskými státy, omezuje překážky vytvářené některými pravidly, která se týkají doplňkových důchodových systémů vázaných na zaměstnání (např. minimální věk, čekací doba), a zajišťuje informovanost pracovníků o jejich doplňkových důchodových právech. V České republice není systém zaměstnaneckých penzí zaveden, nicméně Česká republika je povinna ustanovení směrnice do svého právního řádu transponovat. Zákon byl vyhlášen ve Sbírce zákonů dne 16. srpna 2018 s účinností k témuž datu.

¹⁴ https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/legislativa/.galleries/postaveni_cnb/dohoda_CNB_MF.pdf

Novela zákona o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu – zákon č. 182/2018 Sb.

Novela zákona, kterým se mění zákon č. 374/2015 Sb., o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu, upřesňuje a doplňuje některá již dříve implementovaná ustanovení směrnice Rady a Evropského parlamentu 2014/59/EU ze dne 15. května 2014, kterou se stanoví rámec pro ozdravné postupy a řešení krize úvěrových institucí a investičních podniků. Zároveň upravuje některé otázky fungování Garančního systému finančního trhu, a to na základě zkušeností s jeho dosavadním fungováním. Zákon byl vyhlášen ve Sbírce zákonů dne 16. srpna 2018 s účinností od 1. října 2018.

Novela zákona o dluhopisech – zákon č. 307/2018 Sb.

Novela zákona č. 190/2004 Sb., o dluhopisech, obsahuje zejména podstatné změny režimu krytých dluhopisů (hypotečních zástavních listů) a některé další dílčí změny, např. je nově doplněn institut agenta pro zajištění. Zákon byl vyhlášen ve Sbírce zákonů dne 12. prosince 2018 s účinností od 4. ledna 2019.

Novela nařízení vlády o investování investičních fondů a o technikách k jejich obhospodařování – nařízení vlády č. 97/2018 Sb.

Novela nařízení vlády o investování investičních fondů a o technikách k jejich obhospodařování adaptuje český právní řád na nařízení EU o fondech peněžního trhu, které nabylo účinnosti 21. července 2018. Novelou nařízení se proto ruší ustanovení obsahující regulaci investování fondů peněžního trhu, která by po účinnosti uvedeného nařízení EU byla duplicitní. Novela nařízení vlády byla vyhlášena ve Sbírce zákonů dne 5. června 2018 s účinností od 21. července 2018.

2.1.2 Zákony připravované v roce 2018

V roce 2018 probíhal za aktivní účasti ČNB proces přípravy následujících zákonů, které upravují podnikání účastníků finančního trhu podléhajících regulaci a dohledu:

Novela zákona o směnářské činnosti a zákona o platebním styku – zákon č. 5/2019 Sb.

Na základě poznatků z dohledové činnosti připravila ČNB materiál s návrhem na provedení změn zákona o směnářské činnosti, který byl v prosinci 2016 předán MF. Podstatou návrhu bylo nejen zavedení práva spotřebitele odstoupit od směny (tzv. storno) bez uvedení důvodu a bez poplatků v určité době po uzavření smlouvy, ale také povinnost uveřejnit pouze jeden kurzovní lístek (zákaz nabízení tzv. VIP kurzů), zákaz požadování úplaty za provedení směnářského obchodu (s výjimkou směny mincí, šeků a bezhotovostních peněžních prostředků nebo elektronických peněz) a požadavek, aby vedoucí osoba skutečně řídící směnářskou činnost vykonávala funkci vedoucí osoby vždy jen u jednoho směnárníka. Návrh zákona připravený MF ve spolupráci s ČNB byl schválen vládou v květnu 2018 a po dílčích úpravách v Poslanecké sněmovně schválen. Vedle změn souvisejících se směnářskou činností byla součástí novely také změna některých technických aspektů v zákoně o platebním styku. Zákon byl vyhlášen ve Sbírce zákonů dne 10. ledna 2019 s účinností od 1. dubna 2019.

Novela zákonů v oblasti kapitálového trhu (prospekt emitenta a další změny)

Návrh zákona zejména adaptuje český právní řád na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1129 ze dne 14. června 2017 a dále reaguje na dílčí nedostatky stávající právní úpravy, které vyplynuly z praxe. Návrhem se zejména ruší regulace upravující prospekt v zákoně o podnikání na kapitálovém trhu, protože tato úprava by byla duplicitní s uvedeným evropským nařízením, ale mění se i pravidla nahrávání telefonních hovorů týkajících se investičních služeb a rozšiřuje se okruh činností považovaných za investiční službu o přípravné práce v oblasti kapitálového trhu. V zákoně o investičních společnostech a investičních fondech, resp. insolvenčním zákoně se výslovně upravují postupy ohledně úpadku podfondů a podílových fondů, další dílčí úpravy se týkají např. oblasti promotéra, shromáždění podílníků, investičních akcií, depozitářů podlimitních fondů kvalifikovaných investorů, outsourcingu ve vztahu k alternativním aktivům či tolerance nevýznamných chyb v oceňování. V novele zákona o doplňkovém penzijním spoření se navrhuje úprava samostatných zprostředkovatelů a vázaných zástupců. Legislativní proces přípravy obou zákonů bude pokračovat v roce 2019.

Novela zákona o podnikání na kapitálovém trhu (podpora výkonu práv akcionářů)

Cílem návrhu zákona je zejména naplnit potřebu transpozice směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/828 ze dne 17. května 2017, kterou se mění směrnice 2007/36/ES, pokud jde o podporu dlouhodobého zapojení akcionářů. Tato novela dopadá zejména na emitenty, jejichž akcie jsou obchodovány na evropském regulovaném trhu (tj. kotované společnosti) a dále na institucionální investory a správce aktiv, pro které stanovuje povinnosti související se správou akcií vydaných kotovanými společnostmi. Návrh zákona v souladu se směrnicí upravuje identifikaci akcionářů, informace o hlasování a odměňování členů představenstva, dozorčí a správní rady, významné transakce se spřízněnými stranami emitenta, povinnosti institucionálních investorů a správců aktiv a povinnosti poradců pro hlasování. Vláda předložila Poslanecké sněmovně návrh zákona 9. října 2018. Legislativní proces bude pokračovat v roce 2019.

Novela zákona o bankách a zákona o spořitelních a úvěrních družstvech

Podstatná část návrhu zákona v podobě, v níž byl připraven v roce 2018, navazuje na obsah původní novely schválené vládou v březnu 2017 a poté projednávané Poslaneckou sněmovnou Parlamentu ČR jako sněmovní tisk 1061, jejíž legislativní proces nebyl vzhledem k volbám do Poslanecké sněmovny v minulém volebním období dokončen. Důležitou věcnou změnu představuje posílení ochrany klientů bank a posílení finanční stability v případech, kdy dochází k přeměnám či dispozici s obchodním závodem banky nebo jeho částí. Pokud v důsledku těchto operací dochází ke konverzi na pobočku zahraniční banky, poskytuje návrh vkladatelům dodatečná práva k bezplatnému výběru prostředků nad rámec dnešního stavu. Klienty by měla chránit také nově zaváděná povinnost banky a družstevní záložny poskytovat své služby s odbornou péčí podléhající dohledu ČNB.

K posílení stability fungování systému pojištění vkladů a současně k posílení ochrany vkladatelů směřuje také např. možnost financování provozních nákladů na správu Fondu pojištění vkladů prostřednictvím mimořádných provozních příspěvků, popř. dotací nebo návratnou finanční výpomocí ze státního rozpočtu.

Ke snížení administrativní zátěže tržních subjektů směřují návrhy na zrušení povinnosti bank předkládat ČNB seznam akcionářů banky před konáním každé valné hromady, zjednodušení postupu v případě prominutí požadavku na ověření řídicího a kontrolního systému nebo zjednodušení postupů v případě přeshraničního působení úvěrových institucí. Novela dále upřesňuje pravidla pro kvalifikované účasti, zpřesňuje způsob výpočtu vypořádacího podílu na majetku družstevní záložny a vyjasňuje právní úpravu v případech přechodu nebo převodu členských práv v družstevní záložně, zejména z hlediska výkonu hlasovacích práv.

Důležitou částí navrhované novely je sjednocení podmínek zrušení banky po odnětí licence a jmenování nebo odvolání likvidátora s úpravou družstevních zálož. Návrhem se rovněž vyjasňují účinky zrušení rozhodnutí o odnětí licence banky, resp. povolení družstevní záložny soudem. Rozsudek, jímž soud zrušil rozhodnutí o odnětí licence banky nebo povolení družstevní záložny, nabude podle návrhu vykonatelnosti uplynutím lhůty pro podání kasační stížnosti, nebo právní mocí rozhodnutí Nejvyššího správního soudu. Výjimkou jsou případy, kdy byl už v prvním stupni přiznán žalobě odkladný účinek.

Legislativní proces přípravy obou zákonů bude pokračovat v roce 2019, v případě schválení návrhu zákona vládou bude návrh zákona předložen k projednání Parlamentu České republiky.

Zákon o zpracování osobních údajů a doprovodný zákon

V souvislosti s obecným nařízením o ochraně osobních údajů (GDPR) pokračoval i v roce 2018 legislativní proces za účelem adaptace tohoto obecného nařízení prostřednictvím nového zákona o zpracování osobních údajů, který nahradí zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, a doprovodného zákona, který provádí změny souvisejících zákonů. Součástí doprovodného zákona je rovněž novela zákona o ČNB s ohledem na nakládání s osobními údaji při dohledu nad finančním trhem, řešení krize a sestavování statistik, jakož i novela zákona o centrální evidenci účtů, kterou ČNB provozuje. ČNB uplatnila k návrhu doprovodného zákona připomínky zaměřené na dostatečnost výjimek z práv subjektů údajů ve vztahu k výkonu dohledu nad finančním trhem a řešení krizí. Připomínky ČNB byly zapracovány. Poslanecká sněmovna schválila návrh zákona dne 5. prosince 2018. Legislativní proces přípravy obou zákonů bude pokračovat v roce 2019.

Novela zákona o České národní bance

Novela zákona upravuje některé otázky spojené s postavením ČNB, její emisní funkcí a výkonem měnové a makro-obezřetnostní politiky. Dále obsahuje pravomoc ČNB stanovit v případě zvýšených systémových rizik pro poskytovatele úvěrů opatřeními obecné povahy závazné ukazatele relevantní pro poskytování úvěrů zajištěných rezidenční nemovitostmi. Konkrétně se jednalo o LTV (poměr výše úvěru a hodnoty nemovitosti sloužící jako zajištění), DTI (poměr celkového zadlužení žadatele o úvěr a výše jeho ročního čistého příjmu) a DSTI (poměr agregované měsíční splátky veškerých úvěrů včetně aktuálně žádaného úvěru a celkového čistého měsíčního příjmu). Legislativní proces přípravy novely zákona bude pokračovat v roce 2019.

Novela zákona o činnosti institucí zaměstnaneckého penzijního pojištění

Další návrh novely zákona č. 340/2006 Sb., o činnosti institucí zaměstnaneckého penzijního pojištění, má transponovat směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/2341 ze dne 14. prosince 2016 o činnosti institucí zaměstnaneckého penzijního pojištění a dohledu nad nimi. Cílem je usnadnit přeshraniční činnost institucí zaměstnaneckého penzijního pojištění a přeshraniční převody penzijních plánů nebo jejich částí. Směrnice se vztahuje pouze na zaměstnanecké penzijní systémy, tj. penzijní systémy, v nichž je účast navázána na pracovní poměr a v nichž zaměstnavatel obvykle uzavírá smlouvu s finanční institucí o správě prostředků a výplatě dávek, případně je tento systém historicky organizován např. v rámci celých průmyslových odvětví, nebo zaměstnavatel sám instituce vytváří. Legislativní proces přípravy novely zákona bude pokračovat v roce 2019.

2.2 VYHLÁŠKY ČNB

ČNB vydává prováděcí právní předpisy ve formě vyhlášek, a to na základě zmocnění definovaných v jednotlivých zákonech. Níže je uveden výčet vyhlášek vydaných ČNB, které provádí nové či novelizované zákony pro oblast finančního trhu.

- Vyhláška č. 1/2018 Sb., o žádostech a oznámeních k výkonu činnosti podle zákona o platebním styku.
- Vyhláška č. 7/2018 Sb., o některých podmínkách výkonu činnosti platební instituce, správce informací o platebním účtu, poskytovatele platebních služeb malého rozsahu, instituce elektronických peněz a vydavatele elektronických peněz malého rozsahu.
- Vyhláška č. 14/2018 Sb., o platebních systémech s neodvolatelností zúčtování.
- Vyhláška č. 67/2018 Sb., o některých požadavcích na systém vnitřních zásad, postupů a kontrolních opatření proti legalizaci vynosů z trestné činnosti.
- Vyhláška č. 74/2018 Sb., o službách spojených s platebním účtem, na které se vztahuje jednotné označení.
- Vyhláška č. 131/2018 Sb., o předkládání informací o úvěrech a úvěrovém riziku České národní bance.
- Vyhláška č. 141/2018 Sb., o hlášení závažných bezpečnostních a provozních incidentů osobami oprávněnými poskytovat platební služby.
- Vyhláška č. 195/2018 Sb., o odborné způsobilosti pro distribuci pojištění.
- Vyhláška č. 196/2018 Sb., o žádostech podle zákona o distribuci pojištění a zajištění.
- Vyhláška č. 217/2018 Sb., kterou se mění vyhláška č. 314/2013 Sb., o předkládání výkazů České národní bance osobami, které náleží do sektoru finančních institucí, ve znění vyhlášky č. 215/2014 Sb.

2.3 VYDANÁ ÚŘEDNÍ A JINÁ SDĚLENÍ

ČNB informuje účastníky finančního trhu o svém přístupu k aplikaci právních předpisů a dalších významných skutečnostech mimo jiné prostřednictvím úředních sdělení. V roce 2018 šlo o úřední a jiná sdělení uvedená níže.

- Úřední sdělení České národní banky ze dne 8. ledna 2018 k hlášení bezpečnostních a provozních incidentů.
- Úřední sdělení České národní banky ze dne 8. ledna 2018 k některým informačním povinnostem podle zákona o platebním styku a o zrušení některých úředních sdělení České národní banky.
- Úřední sdělení České národní banky ze dne 8. ledna 2018 o zrušení některých úředních sdělení České národní banky v návaznosti na zákon č. 204/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.
- Úřední sdělení ze dne 1. března 2018 ke způsobu výpočtu rizikových vah pro účely stanovení příspěvků do Fondu pojištění vkladů.
- Úřední sdělení ze dne 28. března 2018 k výkonu činnosti bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry – uveřejňování informací.
- Úřední sdělení ze dne 14. června 2018 k výkonu činnosti bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry – uveřejňování informací.
- Upozornění ČNB pro subjekty poskytující platební služby na základě oprávnění ČNB podle zákona č. 284/2009 Sb., o platebním styku, ve znění pozdějších předpisů.
- Seznam popisu činností vykonávaných v souladu s § 3 odst. 3 písm. c) bodem 4 a § 3 odst. 3 písm. e) zákona o platebním styku (průběžně doplňován v průběhu roku 2018).

Dále ČNB poskytuje účastníkům trhu i široké veřejnosti informace ve formě stanovisek a odpovědí na dotazy související s regulací finančního trhu. Na webových stránkách ČNB byla v roce 2018 zveřejněna výkladová stanoviska k aplikaci právních předpisů, například soubor výkladových stanovisek k zákonu o distribuci pojištění a zajištění a k souvisejícím prováděcím předpisům. ČNB v roce 2018 odpověděla na více než 600 dotazů k regulaci finančního trhu, které obdržela ve formě kvalifikovaného dotazu od účastníků trhu a advokátních kanceláří či ve formě dotazu od laické veřejnosti.

ČNB uveřejňuje a pravidelně aktualizuje přehled platných vyhlášek, opatření obecné povahy, úředních a dalších sdělení ČNB a stanovisek ČNB souvisejících s finančním trhem na svých webových stránkách v části „Dohled a regulace“.

3. VÝVOJ REGULACE EU V ROCE 2018

Obdobně jako v předcházejících letech probíhala i v roce 2018 na úrovni EU intenzivní příprava nových předpisů v oblasti regulace finančního trhu, což zahrnovalo zejména přípravu směrnic a nařízení Evropského parlamentu a Rady EU, jakož i prováděcích nařízení Evropské komise. ČNB při projednávání těchto legislativních návrhů úzce spolupracovala s MF na formulaci rámcových pozic ČR a instrukcí na jednání pracovních skupin Rady EU, kterých se zástupci ČNB ve vybraných případech rovněž účastnili jako pozorovatelé. ČNB též zajistila zpracování a prezentaci neformálních dokumentů (tzv. non-papers) k vybraným regulatorním otázkám.

3.1 NAŘÍZENÍ A SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY EU

V roce 2018 byla vydána směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/843, kterou se mění směrnice (EU) 2015/849 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu a směrnice 2009/138/ES a 2013/36/EU. Termín pro transpozici směrnice je 10. ledna 2020.

V návaznosti na unijní směrnice a nařízení připravily evropské orgány dohledu (EBA, ESMA, EIOPA) regulační a prováděcí technické normy, které byly následně vydány Evropskou komisí ve formě přímo účinných nařízení. Obdobně Evropská komise vydala na základě zmocnění v unijních právních předpisech nařízení v přenesené pravomoci, ke kterým evropské orgány dohledu zpracovaly technické rady. ČNB se v rámci činnosti evropských orgánů dohledu aktivně zapojila mimo jiné do přípravy následujících prováděcích předpisů:

Prováděcí předpisy ke směrnici a nařízení o trzích finančních nástrojů (MiFID II, MiFIR)

- Nařízení Komise (v přenesené pravomoci) 2018/63 o změně nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2017/571, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU, pokud jde o regulační technické normy týkající se povolování, organizačních požadavků a uveřejňování obchodů pro poskytovatele služeb hlášení údajů.

Prováděcí předpisy ke směrnici o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu (Solventnost II)

- Nařízení Komise (v přenesené pravomoci), kterým se mění nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2015/35, pokud jde o výpočet regulačních kapitálových požadavků pro sekuritizace a jednoduché, transparentní a standardizované sekuritizace v držení pojišťoven a zajišťoven.
- Dvě prováděcí nařízení Komise (prováděcí technické normy) vyhlášená v Úředním věstníku EU v roce 2018, kterými se mění prováděcí nařízení (EU) 2015/2452 a (EU) 2015/2450, pokud jde o rozsah použití šablony pro zveřejňování pojistného, nároků na pojistná plnění a výdajů podle zemí a šablony pro předkládání informací orgánům dohledu podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES.
- Čtyři prováděcí nařízení Komise (prováděcí technické normy) vyhlášená v Úředním věstníku EU v roce 2018, kterými se stanoví technické informace pro výpočet technických rezerv a primárního kapitálu, pro vykazování a šablony pro předkládání informací orgánům dohledu.

Prováděcí předpisy ke směrnici a nařízení o obezřetnostním dohledu nad úvěrovými institucemi a investičními podniky (CRD IV / CRR)

- Pět nařízení Komise (v přenesené pravomoci) vyhlášených v Úředním věstníku EU v roce 2018, kterými se upřesňuje metodika hodnocení pro povolení k použití pokročilých přístupů k měření operačního rizika, stanovují postupy pro vynětí operací s nefinančními smluvními stranami usazenými ve třetí zemi z kapitálových požadavků a pro limit podstatnosti úvěrového závazku po splatnosti a mění nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2015/61, pokud jde o požadavek na úvěrové instituce týkající se krytí likvidity a opravují některá jazyková znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 575/2013.

- Pět prováděcích nařízení Komise (prováděcích technických norem) vyhlášených v Úředním věstníku EU v roce 2018, která prodlužují přechodná období týkající se kapitálových požadavků pro expozice vůči ústředním protistranám, upřesňují tabulky přiřazování hodnocení úvěrových rizik od externích ratingových agentur ke stupňům úvěrové kvality, stanoví silně korelované měny v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 575/2013 a mění prováděcí nařízení (EU) 680/2014, pokud jde o obezřetné oceňování pro podávání zpráv v oblasti dohledu.

Prováděcí předpisy k nařízení o indexech, které jsou používány jako referenční hodnoty (BMR)

- Čtyři nařízení Komise (v přenesené pravomoci) vyhlášená v Úředním věstníku EU v roce 2018, kterými se upravují kritéria pro posouzení skutečností s významným dopadem na integritu trhů, finanční stabilitu nebo na financování domácností a podniků v členských státech, upřesňují způsob posuzování hodnoty finančních nástrojů a čisté hodnoty aktiv investičních fondů a dopadu ukončení stávajícího benchmarku.
- Deset nařízení Komise (regulačních technických norem) vyhlášených v Úředním věstníku EU v roce 2018 upravujících postupy a charakteristiky útvaru dozoru, zajištění vhodnosti a ověřitelnosti vstupních údajů, prvky kodexu chování, požadavky na správu a řízení dohlížených dodavatelů, poskytování informací administrátory, obsah žádosti o uznání a informace poskytované v žádosti o povolení k činnosti nebo registraci.
- Dvě prováděcí nařízení Komise (prováděcí technické normy) vyhlášená v Úředním věstníku EU v roce 2018, kterými se stanoví postupy a formuláře pro poskytování informací příslušnými orgány orgánu ESMA a vzory prohlášení o shodě, která zveřejňují a zachovávají administrátoři benchmarků.

Prováděcí předpisy ke směrnici, kterou se stanoví rámec pro ozdravné postupy a řešení krize úvěrových institucí a investičních podniků

- Dvě nařízení Komise (v přenesené pravomoci) vyhlášená v Úředním věstníku EU v roce 2018 upřesňující kritéria pro posuzování hodnoty aktiv a závazků institucí nebo subjektů a metodiky oceňování rozdílu v zacházení v rámci řešení krize.
- Dvě prováděcí nařízení Komise (prováděcí technické normy) vyhlášená v Úředním věstníku EU v roce 2018, kterými se stanoví postupy k poskytování informací pro účely plánů řešení krize a formáty, podle nichž orgány příslušné k řešení krize zjišťují informace o minimálním požadavku na kapitál a způsobilé závazky.

Prováděcí předpisy k nařízení o zlepšení vypořádání obchodů s cennými papíry v Evropské unii a centrálních depozitářích cenných papírů

- Nařízení Komise (v přenesené pravomoci) upravující požadavky na zajištění disciplíny při vypořádání.

Prováděcí předpisy k nařízení o zneužívání trhu (MAR)

- Prováděcí nařízení Komise (prováděcí technické normy), kterým se stanoví postupy a formuláře pro výměnu informací a pomoc mezi příslušnými orgány.

Prováděcí předpisy ke směrnici o správcích alternativních investičních fondů (AIFMD)

- Prováděcí nařízení Komise (prováděcí technické normy), kterým se stanoví vzor oznámení, který budou používat správci fondů peněžního trhu při podávání zpráv příslušným orgánům.

3.2 PŘIPRAVOVANÉ SMĚRNICE A NAŘÍZENÍ

Balíček legislativních návrhů na posílení odolnosti bankovního sektoru v EU

V roce 2018 probíhalo projednávání legislativních návrhů ke snižování rizik v bankovním sektoru EU, které Evropská komise uveřejnila v listopadu 2016. Součástí jsou návrhy revize stávajících obezřetnostních regulačních pravidel obsažených ve směrnici CRD a nařízení CRR, revize směrnice o ozdravných postupech a řešení krize (BRRD) a nařízení zřizujícího jednotný mechanismus pro řešení krizí (SRMR). V rámci CRD/CRR se navrhuje poměrně široká úprava, která zahrnuje zejména témata obezřetnostní konsolidace, velkých expozic, akciových expozic ve fondech, pákového poměru, kapitálových rezerv pro systémové riziko, stabilního financování, doporučení podle Pilíře 2 nebo odměňování. Hlavními projednávanými tématy v rámci návrhu změn BRRD jsou zejména problematika kalibrace MREL, délka trvání moratoria a možnost do moratoria zahrnout i kryté vklady. Výstup z trialogů byl schválen na jednání Rady ECOFIN dne 4. prosince 2018. Schválení balíčku se předpokládá v roce 2019.

Návrh směrnice a nařízení k obezřetnostním pravidlům pro investiční podniky

V roce 2018 probíhalo projednávání návrhů směrnice a nařízení pro investiční podniky a s tím související novely směrnice a nařízení pro úvěrové instituce (CRD/CRR) a směrnice a nařízení o trzích finančních nástrojů (MiFID/MiFIR), jež Evropská komise zveřejnila v prosinci 2017. Cílem je vytvoření regulačního rámce, které bude lépe odpovídat rizikům, jímž jsou investiční podniky vystaveny, a zároveň naplnění principu přiměřenosti. Z hlediska rozsahu a významu budou investiční podniky rozděleny do tří tříd. Podniky z třídy 1 budou muset získat povolení podle CRD/CRR, naproti tomu podniky z třídy 3 budou mít výrazné úlevy z obezřetnostních požadavků. Další projednávání bude probíhat v roce 2019.

Návrh nařízení o panevropském osobním penzijním produktu (PEPP)

V roce 2018 probíhalo projednávání návrhu nařízení o celoevropském osobním penzijním produktu (PEPP), který Evropská komise uveřejnila v červnu 2017. Navrhovaná právní úprava má za cíl položit základy pro nákladově efektivnější a transparentnější trh dobrovolných penzijních úspor spravovaných v celoevropském měřítku, avšak jako doplněk k existujícím národním systémům. V prosinci 2018 bylo dosaženo politické dohody v rámci trialogů. Tato dohoda bude předložena k finálnímu projednání a odsouhlasení Radě EU a Evropskému parlamentu.

Novely nařízení EMIR

V roce 2018 probíhalo projednávání dvou návrhů novely nařízení č. 648/2012 o OTC derivátech, ústředních protistranách a registrech obchodních údajů (EMIR), které Evropská komise uveřejnila v roce 2017. Záměrem první novely je zjednodušení a zajištění větší přiměřenosti pravidel týkajících se povinnosti clearingů, technik zmírňování rizika u OTC derivátových smluv a registraci registrů obchodních údajů, tedy omezení administrativní zátěže a nákladů vynaložených na dodržování těchto pravidel. Druhá novela se týká postupů a orgánů zapojených do povolování ústředních protistran EU a požadavků na uznávání ústředních protistran ze třetích zemí. V závěru roku 2018 byl schválen u obou novel obecný přístup Rady EU.

Návrh nařízení o crowdfundingu

Evropská komise uveřejnila dne 8. března 2018 návrh nařízení ke crowdfundingu, který je založen na zavedení evropské licence, díky níž by dluhové a investiční crowdfundingové platformy mohly provozovat svou činnost na základě povolení ESMA napříč EU. Návrh nařízení byl v roce 2018 projednáván v Radě EU.

Návrh směrnice a nařízení k přeshraničnímu nabízení investičních fondů

Evropská komise zveřejnila dne 12. března 2018 návrhy směrnice a nařízení k přeshraničnímu nabízení investičních fondů, které novelizují nařízení EuSEF a EuVECA a směrnice UCITS a AIFMD. Záměrem je zejména odstranit negativní vliv na přeshraniční nabízení investičních fondů vyplývající z různorodosti právních řádů a správních poplatků pro správce investičních fondů. Z toho důvodu se navrhuje vytvořit ústřední databázi relevantních právních norem (týkajících se zejména marketingových sdělení a správních poplatků) na národní i evropské úrovni. Další projednávání bude probíhat v roce 2019.

Návrh směrnice ke krytým dluhopisům (CB)

Evropská komise uveřejnila dne 12. března 2018 návrh nového regulačního rámce pro kryté dluhopisy emitované úvěrovými institucemi. Jedná se o směrnici o vydávání krytých dluhopisů a veřejném dohledu nad krytými dluhopisy a o nařízení, kterým se mění nařízení CRR ohledně expozic v krytých dluhopisech. Návrh směrnice stanoví náležitosti krytých dluhopisů, požadavky na jejich strukturální vlastnosti, pravidla pro využití označení „evropské kryté dluhopisy“ jako evropské značky a náležitosti veřejného dohledu. Návrh nařízení mění také nařízení CRR, zejména ustanovení týkající se požadavků na přezajištění a náhradní aktiva.

Balíček legislativních návrhů k řešení rizik spojených s velkým počtem úvěrů v selhání (dále jen „NPL“) v Evropě (návrh novely nařízení CRR a návrh směrnice k NPL)

Evropská komise uveřejnila dne 14. března 2018 návrh směrnice o obsluhovatelích úvěrů, kupcích úvěrů a vymáhání kolaterálu a návrh novely nařízení CRR, pokud jde o minimální krytí ztrát z nevykonných expozic. Návrh směrnice posiluje ochranu zajištěných věřitelů, odstraňuje překážky správy úvěrů třetími stranami a odprodávání úvěrů za účelem dalšího rozvoje sekundárních trhů s NPL. Návrh nařízení zavádí nástroj obezřetnostního jištění, který fakticky úvěrovým institucím ukládá, aby v rámci opatření Pilíře 1 povinně plně pokryly kmenovým kapitálem Tier 1 nezajištěné části nových nevykonných expozic. K návrhu nařízení bylo na trialogu dne 18. prosince 2018 dosaženo politické dohody.

Návrh novely směrnice o pojištění motorového vozidla

Evropská komise uveřejnila dne 24. května 2018 návrh novely směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/103/ES o pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel a kontrole povinnosti uzavřít pro případ takové odpovědnosti pojištění. Navrhovaná právní úprava zohledňuje judikaturu Soudního dvora Evropské unie a zavádí definici provozu vozidla, dále umožňuje členským státům zavést na dobrovolné bázi hraniční kontroly pojištění, navyšuje minimální limity pojistného plnění a upravuje povinnost pojistitele, aby na základě potvrzení vydaného pojistitelem v jiném členském státě, zohlednil pojistníkům škodný průběh, stejně jako to činí v případech potvrzení z domovského členského státu. Návrh také řeší náhradu újmy za insolventního pojistitele vozidla odpovědného za nehodu. Novela směrnice byla v roce 2018 projednávána v Radě EU.

Návrh nařízení k podpoře využívání trhů pro růst malých a středních podniků

Evropská komise uveřejnila dne 24. května 2018 návrh novel nařízení o zneužívání trhu (MAR) a nařízení o prospektu, jejichž cílem je umožnit snadnější financování malých a středních podniků (SME) prostřednictvím kapitálového trhu. Konkrétně má návrh řešit nadměrnou administrativní zátěž SME při kotaci nebo emisích kapitálových nástrojů a dluhopisů a zvýšit míru likvidity na trzích pro růst SME. Novela směrnice byla v roce 2018 projednávána v Radě EU.

3.3 OBECNÉ POKYNY

Za účelem zajištění jednotného uplatňování práva v Evropské unii jsou kromě technických norem vydávány rovněž obecné pokyny. Obecné pokyny jsou právně nezávaznými akty, které jsou zveřejňovány evropskými orgány dohledu (EBA, ESMA, EIOPA), přičemž národní orgány dohledu by měly věnovat veškeré úsilí tomu, aby se těmito pokyny řídily.

Národní orgány dohledu však mohou informovat kompetentní evropský orgán dohledu o skutečnosti, že se obecnými pokyny neřídí či se jimi řídí nehodlají. V takovém případě seznámí evropský orgán dohledu s důvody, které k tomuto rozhodnutí vedly. ČNB se v rámci struktur evropských orgánů dohledu podílela na vypracování řady návrhů obecných pokynů, které se týkaly například PSD 2, MiFID II nebo CSDR. V roce 2018 bylo vydáno celkem 19 obecných pokynů.

Více informací o přípravě obecných pokynů a technických norem je uvedeno v kapitole 5. Mezinárodní spolupráce.

4. DOHLED NAD FINANČNÍM TRHEM V ROCE 2018

ČNB je zákonem č. 6/1993 Sb., o České národní bance, pověřena vykonávat dohled nad tuzemským finančním trhem. Výkon dohledu v roce 2018, stejně jako v předcházejících letech, probíhal formou dohledu na dálku i prováděním kontrol na místě u subjektů finančního trhu, které podléhají platné regulaci. Mezi dohledové aktivity ČNB též patřily licenční, schvalovací a povolovací činnosti, včetně formulace doporučení pro dohlášené subjekty, určování nápravných opatření a uplatňování sankcí¹⁵. Součástí dohledových kompetencí ČNB byl též výkon dohledu nad infrastrukturou kapitálového trhu. Obsahem této kapitoly je shrnutí základních informací o výkonu dohledu ČNB nad jednotlivými sektory finančního trhu za rok 2018.

4.1 DOHLED NAD ÚVĚROVÝMI INSTITUCEMI

Dohled nad úvěrovými institucemi zahrnuje dohled nad bankami, pobočkami zahraničních bank se sídlem v zemích EU i mimo EU, stavebními spořitelny a spořitelními a úvěrními družstvy (družstevními záložnami). Cílem výkonu dohledu nad úvěrovými institucemi je zejména přispívat k zajištění a udržení stability v tomto sektoru. Za účelem plnění tohoto cíle ČNB uplatňuje rizikově orientovaný přístup s důrazem na včasnou identifikaci rizik. ČNB průběžně vyhodnocuje kvantitativní i kvalitativní informace získané od jednotlivých úvěrových institucí i informace o sektoru jako celku a aktivně reaguje na změny jednotlivých rizikových faktorů, což umožňuje průběžně a pružně využít dohledové kapacity ČNB dle potřeby v závislosti na identifikaci významných rizik v daném sektoru.

4.1.1 Licenční, schvalovací a povolovací činnost

Česká národní banka ke konci roku 2018 vykonávala dohled nad 23 tuzemskými bankami (včetně pěti stavebních spořitelen) a 10 družstevními záložnami. Po náročném licenčním procesu bylo vydáno povolení k činnosti banky družstevní záložně Moravský Peněžní Ústav – spořitelní družstvo. K transformaci na banku, která od 19. února 2019 působí pod obchodním jménem TRINITY BANK a.s., došlo k 1. lednu 2019. Česká národní banka též v omezeném rozsahu dohlížela na 25 poboček bank ze zemí EU, resp. EHP. Činnost ukončila česká pobočka BNP Paribas Fortis SA/NV a vznikly tři nové pobočky z členských států EU: PARTNER BANK AKTIENGESSELLSCHAFT, odštěpný závod (25. září 2018), HSBC France – pobočka Praha (1. října 2018) a SMBC Bank EU AG Prague Branch (12. prosince 2018). Nově byla po získání bankovní licence uvedena na český trh pobočka čínské banky (pobočka z tzv. třetí země) Bank of Communications Co., Ltd., Prague Branch odštěpný závod.

Tab. A.1 – Vývoj počtu subjektů v sektoru úvěrových institucí

	Stav k 31. 12. 2017	Přírůstek v roce 2018	Úbytek v roce 2018	Stav k 31. 12. 2018
Banky ⁱ⁾	23	0	0	23
Pobočky zahraničních bank z EU/EH	23	3	1	25
Pobočky zahraničních bank z třetích zemí	1	1	0	2
Družstevní záložny	10	0	0	10
Úvěrové instituce celkem	57	4	1	60

i) Z toho pět stavebních spořitelen.

15 Sankční činností se rozumí prošetřování podnětů k zahájení správních řízení, rozhodování o zahájení správního řízení a vedení správních řízení, ve kterých byly uloženy pokuty či opatření k nápravě, popř. v nich byla odňata povolení k činnosti nebo byly zrušeny registrace. Tam, kde právní úprava umožňuje sankcionovat i neoprávněné podnikání, jsou vedena i sankční správní řízení se subjekty, které nemají ke své činnosti potřebné povolení. ČNB v souladu se zákonem na svých webových stránkách uveřejňuje výroky pravomocných rozhodnutí, resp. celá pravomocná rozhodnutí z většiny oblastí finančního trhu, a to v části „Dohled a regulace“. Sankční opatření, jež byla uložena pojišťovacími zprostředkovatelům, jsou zapisována do Registru pojišťovacích zprostředkovatelů.

Tab. A.2 – Počty správních řízení v sektoru úvěrových institucí

Počet vedených správních řízení v roce 2018	Přecházejících z roku 2017	Zahájených v roce 2018	Ukončených v roce 2018	Přecházejících do roku 2019
30	10	20	28	2

Ve správních řízeních vedených v roce 2018 se většinou jednalo o rozšíření povolení k činnosti (většinou o vybrané investiční služby) či schvalování osob do vedení družstevních záložen.

4.1.2 Dohled na dálku

Dohled na dálku nad úvěrovými institucemi zahrnoval v roce 2018 zejména kontrolní činnosti v oblasti dodržování pravidel obezřetného podnikání, pravidelné vyhodnocování finanční situace a sledování dalších relevantních kvalitativních informací. Dohled na dálku měl za cíl průběžně vyhodnocovat rizikový profil jednotlivých subjektů i celých skupin na konsolidovaném základě. Mezi prioritami dohledu i nadále zůstala úzká spolupráce dohledu ČNB se zahraničními partnerskými orgány dohledu.

Na základě rizikově orientovaného přístupu byla nejvýznamnější část kapacit dohledu využita na výkon dohledu ve vztahu k systémově významným institucím. Výkon dohledu se též zaměřoval na vývoj hospodaření subjektů s kratší historií působení na trhu, menší subjekty s vysokou růstovou dynamikou nebo skupiny se specifickým obchodním modelem a/nebo rizikovějším profilem. Patříčná pozornost dohledu ČNB byla též věnována sektoru družstevních záložen, a to i přes jeho minimální a zároveň nadále se snižující tržní podíl.

Výkon dohledu vycházel zejména z informací, které byly jednotlivými subjekty pravidelně zasílány prostřednictvím výkazů a hlášení na individuálním i konsolidovaném základě, u některých subjektů byly doplněny také o informace zasílané v rámci mimořádné vykazovací povinnosti v případě identifikace určitého rizikového faktoru, který vyžaduje pravidelný monitoring. Kromě pravidelných výkazů byly k průběžnému hodnocení vývoje subjektů a trhu využívány informace zjištěné v rámci kontroly na místě a dále informace z jiných zdrojů, např. výročních a auditorských zpráv, veřejných prezentací či tiskových zpráv subjektů. Významný zdroj informací představovala rovněž pravidelná (čtvrtletní či pololetní) jednání s představiteli úvěrových institucí k aktuálním hospodářským výsledkům, rizikům bankovního podnikání, strategickým záměrům, obchodním plánům či probíhajícím transformačním projektům.

V rámci dohledu na dálku byly základním analytickým nástrojem pravidelné komplexní analýzy finanční situace jednotlivých subjektů i celého sektoru. U úvěrových institucí bylo s měsíční frekvencí sledováno dodržování limitů obezřetného podnikání a vývoj základních finančních ukazatelů, zejména vývoj úvěrového portfolia (např. implementace standardu IFRS 9, tvorba opravných položek, hodnota zajištění), ziskovost, dostatečná kapitálová vybavenost a likviditní situace. Na měsíční bázi byly také vyhodnocovány tzv. signální informace, jež napomáhají včasné identifikaci případných negativních trendů ve vývoji finančních ukazatelů. Dále byla čtvrtletně zpracovávána komplexní analýza vývoje sektoru úvěrových institucí.

ČNB při výkonu své dohledové činnosti průběžně sledovala rovněž stav mateřských skupin úvěrových institucí a analyzovala vnitroskupinové transakce.

V rámci procesu přezkumu a vyhodnocení (tzv. proces SREP) ČNB pravidelně zpracovává komplexní hodnocení rizikového profilu jednotlivých úvěrových institucí. Určení rizikového profilu je provedeno na základě kvantitativního i kvalitativního posouzení rozsahu rizikové expozice úvěrových institucí vůči jednotlivým typům rizik a hodnocení úrovně systému řízení rizik a kvality kontrolního prostředí v dané úvěrové instituci. Proces SREP tak i v roce 2018 vycházel ze sledování klíčových indikátorů, analýz obchodních modelů, hodnocení řídicích a kontrolních mechanismů v dané instituci, hodnocení rizik pro kapitál a hodnocení rizik likvidity a financování. V souladu s regulačními pravidly ČNB v rámci tohoto procesu stanovila všem úvěrovým institucím dodatečné kapitálové požadavky v rámci Pilíře 2.

Rovněž v roce 2018 pokračovala spolupráce ČNB a vybraných bank na projektu zátěžového testování bank. Frekvence realizace společných zátěžových testů zůstala oproti předchozím rokům nezměněna. Probíhalo tak roční testování na datech ke konci předcházejícího roku. Účastnilo se ho šest největších tuzemských bank, které dohromady představují 76 % aktiv bankovního sektoru ČR. Oproti roku 2017 bylo kromě úvěrového rizika testováno i tržní a operační riziko a dopad scénáře do úrokových výnosů a ziskovosti banky. Metodika dohledových zátěžových testů vycházela z pravidel Evropského orgánu pro bankovníctví (EBA), která byla upravena o specifika bankovního sektoru ČR. Agregované výsledky zátěžových testů potvrdily dobrou odolnost tuzemských bank, jejichž kapitálová přiměřenost se i v nepříznivém scénáři udržela nad regulatorním minimem. Kromě těchto tzv. „bottom up testů“¹⁶ provedla ČNB zátěžové testování všech subjektů bankovního sektoru (tzv. „top down“ testy), jejichž výsledky byly zveřejněny na webových stránkách ČNB.

ČNB v roce 2018 rovněž pokračovala v hodnocení kvality zpracovávaných ozdravných plánů a jejich souladu s požadavky směrnice BRRD, resp. zákonem o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu. ČNB dlouhodobě prosazuje v rámci kolegií orgánů dohledu požadavek, aby ozdravné plány významných tuzemských bank byly v dostatečné míře detailu rovněž integrovány do skupinových ozdravných plánů evropských bankovních skupin.

Banky se i nadále intenzivně zabývaly problematikou kybernetické bezpečnosti, a to jak s ohledem na nadále narůstající počet a sofistikovanost hackerských útoků, tak vzhledem k využití nových technologií v bankovníctví. Tato oblast tedy byla předmětem zvýšeného zájmu dohledu, například v souvislosti se stále čtenějším využíváním cloudových řešení externích dodavatelů a významného outsourcingu IT.

Dynamicky se vyvíjející regulatorní prostředí klade vysoké nároky, kterým se musí přizpůsobit jak banky, tak i výkon dohledu ČNB. Banky se v roce 2018 v souvislosti s novou regulací zabývaly zejména implementací směrnice PSD 2 (s účinností od ledna 2018 prostřednictvím nového zákona o platebním styku), která přináší podstatné změny do fungování bank, včetně změn technologických.

V souladu s výše uvedeným a v souvislosti s globálním vývojem v oblasti telekomunikačních technologií zahájila v roce 2018 ČNB pilotní verzi procesu hodnocení rizik informačních a komunikačních technologií (IS/IT) jako nedílné součásti procesu přezkumu a vyhodnocení (SREP). Tento krok byl plně v souladu s obecnými pokyny Evropského orgánu pro bankovníctví k posuzování rizik IS/IT. Pilotní verze se účastnilo šest nejvýznamnějších bank sektoru. Proces hodnocení byl založen jak na dohledovém hodnocení, tak na vlastním sebehodnocení individuálních bank. Skládal se ze dvou základních částí, a to z posouzení řídicího a kontrolního systému a strategie v oblasti IS/IT, resp. posouzení expozice instituce vůči rizikům IS/IT a systému jejich řízení. Po ukončení pilotní verze bude přístup hodnocení rizik IS/IT začleněn do procesu přezkumu a vyhodnocení a rozšířen v roce 2019 na všechny úvěrové instituce.

V minulých letech byl patrný značný nárůst objemu úvěrů poskytnutých domácnostem, a to zejména díky příznivým ekonomickým podmínkám. Proto ČNB zintenzivnila svůj dohled nad poskytováním těchto úvěrů. V této souvislosti bylo provedeno v roce 2018 plošné šetření mezi bankami vyhodnocující soulad s kvantitativními požadavky vycházejícími z Dohledového sdělení č. 1/2017 k poskytování úvěrů domácnostem a zároveň kvantitativní posouzení vývoje objemů a kvality nové produkce retailových úvěrů. Cílem dohledu ČNB je monitorovat funkčnost a efektivnost řídicího a kontrolního systému úvěrové instituce, aby byl zajištěn zdravý a udržitelný vývoj těchto úvěrů a aby nedocházelo k nepřiměřenému zvyšování rizik úvěrových institucí v důsledku rozvolňování úvěrových standardů.

Dohled ČNB vykonávaný v sektoru družstevních záložen se zabýval především oblastmi, u nichž v minulosti byly identifikovány nedostatky. Šlo o oblasti úvěrového portfolia (implementace IFRS 9, dostatečnost tvorby opravných položek, financování ekonomicky spjatých skupin, dodržování regulatorních limitů), původu kapitálu družstevních záložen, využívání outsourcingových služeb a také dodržování pravidel odborné péče, zvláště v rámci poskytování depozitních produktů.

¹⁶ ČNB uplatňuje při zátěžovém testování bankovního sektoru dva přístupy. U makro přístupu (top-down) provádí testy sama ČNB na základě údajů, které má o bankovním sektoru k dispozici. U mikro přístupu (bottom-up) test zpracovává příslušná banka podle svých dat na základě metodologie a scénářů stanovených ČNB. Blíže k metodice a výsledkům zátěžových testů viz webové stránky ČNB, oddíl Finanční stabilita, část „Zátěžové testy“.

Výkon dohledu na dálku se též věnoval posuzování odborné způsobilosti a důvěryhodnosti osob navrhovaných na funkce vedoucích zaměstnanců bank, schvalování externích auditorů bank a družstevních záložen, seznamu akcionářů pro účely konání valné hromady bank či zahrnutí mezitímního zisku do regulačního kapitálu.

V roce 2018 se ČNB při dohledu úvěrových institucí rovněž zabývala dodržováním pravidel odborné péče a ochranou spotřebitele. Dohled v oblasti odborné péče je zaměřen na kontrolu dodržování sektorových zákonů, které upravují činnosti úvěrových institucí¹⁷, i dalších právních předpisů, které mohou ovlivňovat jednání institucí vůči klientům a ze kterých pro ně vyplývají další povinnosti¹⁸. Dohled se zaměřuje zejména na to, zda mají úvěrové instituce nastaveny vnitřní postupy v souladu s těmito zákony a zda jsou vytvořeny předpoklady pro to, aby mohly instituce poskytovat svým klientům služby s náležitou odbornou péčí. Pokud jde o ochranu spotřebitele, zaměřuje se dohled na to, zda jednání úvěrových institucí vůči klientům nepředstavuje nekalou obchodní praktiku ve smyslu zákona o ochraně spotřebitele.

Dohled na dálku v oblasti odborné péče se zabývá buď konkrétní věcí vůči konkrétní úvěrové instituci, nebo prověřuje konkrétní oblast vůči všem úvěrovým institucím na trhu, a to v rámci tzv. tematických šetření. V roce 2018 bylo provedeno několik tematických šetření, kterými dohled odhalil systémové nedostatky u jednotlivých úvěrových institucí, v některých případech i u většiny institucí na trhu. V roce 2018 se dohled tematickými šetřeními systematicky věnoval prověření postupů při navrhování změn rámcových smluv o platebních službách, poskytování předsmělných informací při sjednání účtu přes internet, postupům v souvislosti s přikázáním pohledávky z účtu povinného v rámci soudního výkonu rozhodnutí či exekuce, nastavení systému pro vyřizování reklamací, zakládání platebních účtů nezletilým a dalším oblastem. V rámci tematických šetření dohled usiloval o dobrovolnou nápravu zjištěných nedostatků ze strany úvěrových institucí.

V případě šetření týkajícího se zakládání platebních účtů nezletilým dohled zveřejnil dohledové sdělení, ve kterém upozornil na povinnost bank založit základní platební účty i nezletilým a nutnost evidovat údaje o osobách oprávněných za nezletilého jednat. V rámci tematického šetření bylo totiž zjištěno, že některé úvěrové instituce plošně odmítají zakládat účty na žádost nezletilých, i když mají povinnost vést tzv. základní platební účet.

V oblasti poskytování investičních služeb úvěrovými institucemi se dohled na dálku v roce 2018 zaměřoval na plnění povinností vyplývajících z nové právní úpravy vycházející ze směrnice MiFID II a nařízení MiFIR. Zvýšená pozornost byla věnována oblasti řízení produktů, kde proběhl cílený sběr informací o postupech zavedených úvěrovými institucemi. Dopady nové právní úpravy ve vztahu k vyžadování širšího okruhu informací od zákazníků se promítly rovněž do obsahu podání veřejnosti. ČNB se věnovala i plnění požadavků nové právní úpravy v oblasti zvýšení transparentnosti trhu, kde se zaměřila na publikaci údajů o uzavřených obchodech prostřednictvím schválených systémů pro uveřejňování údajů.

Součástí výkonu dohledu na dálku nad úvěrovými institucemi je rovněž dohled nad výkonem činnosti bank v roli depozitářů investičních fondů, a to zejména vzhledem k nezastupitelné úloze depozitáře, jež spočívá v úschově a evidenci majetku investičního fondu, průběžné kontrole vybraných činností investiční společnosti a monitorování peněžních prostředků investičních fondů. Vzhledem k tomu, že depozitář v rámci výkonu své funkce zajišťuje ochranu práv a oprávněných zájmů investorů investičních fondů, je podstatné, aby byla kontrola depozitáře správně nastavena a byla plně funkční. ČNB se proto i v průběhu roku 2018 věnovala dohledu nad dodržováním povinností depozitářů vyplývajících z národní i evropské legislativy.

4.1.3 Kontroly na místě

V sektoru úvěrových institucí byla v roce 2018 provedena jak komplexní, tak i detailnější kontrolní šetření. V tomto roce bylo u bank provedeno celkem 12 kontrolních šetření. Dvě z nich byla šetřeními komplexního charakteru, ostatní byla dílčími kontrolními šetřeními. V družstevních záložnách byla provedena čtyři kontrolní šetření, z nichž jedno bylo komplexního charakteru. V Tabulce A.3 je uveden přehled oblastí, na které se kontrolní šetření zaměřila.

¹⁷ V této souvislosti se primárně jedná o zákon o bankách, zákon o stavebním spoření, zákon o spořitelních a úvěrních družstvech a zákon o platebním styku.

¹⁸ Například občanský zákoník ve vztahu ke smlouvám s klienty, občanský soudní řád a exekuční řád ve vztahu k exekucím přikázáním pohledávky z účtu apod.

Tab. A.3 – Zaměření kontrolních šetření v úvěrových institucích v roce 2018

	Úvěrové riziko	ICAAP	Tržní rizika, včetně IRRBB	Riziko likvidity	Systém vnitřní kontroly	Poskytování platebního styku	Poskytování investičních služeb	Operační riziko	Spolupráce s OČTR	Rizika IS/IT	AML/CFT	Směnárenská činnost
Banky	4	2	4	2	2	6	4	5	3	3	7	5
Družstevní záložny	4	4	2	1	1	0	-	2	0	1	1	-

Na základě výsledků kontroly byly kontrolované osoby vyzvány k nápravě zjištěných nedostatků. Odstraňování zjištěných nedostatků je na základě pravidelných informací od kontrolovaných osob ze strany ČNB průběžně sledováno.

Kontroly řízení úvěrových rizik

V oblasti řízení úvěrového rizika bylo provedeno celkem osm kontrol, z toho čtyři kontroly v bankách a čtyři kontroly v družstevních záložnách. Všechny tyto kontroly se zaměřovaly na dodržování obezřetnostních pravidel, které vyplývají z regulatorních předpisů, zejména pak na nastavení řídicího a kontrolního systému a systému řízení rizik v úvěrových institucích. Kontroly se také zaměřovaly na oblast financování nemovitostí, a to jak v podnikovém segmentu (zejména developerské financování), tak na poskytování hypotečních úvěrů v sektoru domácností. V rámci kontrol na místě bylo v této souvislosti ověřováno také dodržování dohledového sdělení k poskytování úvěrů domácnostem úvěrovými institucemi, které ČNB vydala v listopadu 2017. Ve spolupráci s útvarem finanční stability bylo také posuzováno dodržování Doporučení k řízení rizik spojených s poskytováním retailových úvěrů zajištěných rezidenční nemovitostí. Tam, kde to bylo relevantní, kontrolní tým také vyhodnocoval naplňování nápravných opatření z předchozích kontrol.

Nedostatků identifikované kontrolami se co do svého rozsahu, charakteru a míry závažnosti mezi jednotlivými institucemi výrazně lišily. Mezi nejčastěji zjištěné nedostatky u kontrolovaných osob lze zařadit například pochybení v procesu posuzování úvěruschopnosti klientů, kde bylo v některých případech identifikováno nedostatečně obezřetné vyhodnocení očekávaných příjmů z projektu či jejich časování. Rovněž v případě úvěrů domácnostem (zejména v segmentu poskytování nezajištěných spotřebitelských úvěrů) bylo zjištěno nedostatečně obezřetné nastavení způsobu posuzování příjmové a výdajové situace klienta, resp. jeho domácnosti. Úvěrové instituce se často snaží poskytnout tyto úvěry rychle a efektivně, k čemuž využívají automatizované postupy posuzování a schvalování těchto úvěrů. Takové postupy však nejsou schopny identifikovat případné specifické situace jednotlivých klientů a mohou vést k nesprávnému vyhodnocení jejich úvěruschopnosti.

Opakovaně byly identifikovány i nedostatky v oceňování a evidenci přijatého zajištění. Mezi nejčastěji zjištěné nedostatky tohoto typu patřily nedostatečná rekonstruovatelnost provedených ocenění, u nichž nebylo zřejmé, jakým způsobem či na základě jakých údajů byla hodnota stanovena, nedostatečné provádění či neprovádění pravidelného přeceňování portfolia nemovitostí držených jako zástava poskytnutých úvěrů, opomenutí vysoké korelace hodnoty některých zajištění s úvěrovou kvalitou dlužníka či nedostatečné sledování pojištění přijatých zástav.

V určitých případech bylo shledáno nedodržování pravidel v oblasti kategorizace pohledávek, a to i přes to, že počet takových případů je i vzhledem k příznivé ekonomické situaci poměrně malý. V těchto případech byla pravděpodobnost splacení pohledávky hodnocena nikoli na základě schopnosti klienta splácet tento úvěr ze svých vlastních zdrojů, ale také s přihlédnutím ke zdrojům plynoucím ze zajištění. V těchto případech kontrolované osoby chybně nezařazovaly poskytnuté úvěry do pohledávek se selháním, ale evidovaly je jako pohledávky bez selhání.

Nadále se relativně často objevovaly nedostatky v posuzování a evidenci ekonomicky spjatých skupin osob, zejména pak nedostatečné vyhodnocování vazeb klienta na jiné subjekty z titulu ekonomické závislosti, které vyplývají z jeho obchodních a finančních vztahů. V oblasti vymáhání pohledávek byly shledány nedostatky v nastavení povinných pravidel pro převod pohledávky do správy útvaru vymáhání, případně nedostatky ve stanovení očekávaných scénářů peněžních toků pro účely výpočtu opravných položek.

Kontrolované osoby byly s ohledem na charakter, rozsah a míru závažnosti zjištění vyzvány k nápravě a pravidelnému informování o přijatých nápravných opatřeních, popř. s nimi bylo zahájeno sankční řízení s cílem uložit povinnost přijmout nápravné opatření k odstranění zjištěných nedostatků. V některých případech byla institucím uložena povinnost udržovat jejich kapitálový poměr nad minimální úrovní za účelem pokrytí rizik a nedostatků identifikovaných při kontrole na místě.

Kontroly systému vnitřně stanoveného kapitálu (ICAAP)

V roce 2018 bylo provedeno celkem šest kontrol na místě zaměřených na posouzení systému vnitřně stanoveného kapitálu (ICAAP). Dvě kontroly byly provedeny v bankách, čtyři kontroly proběhly v družstevních záložnách. Mezi nejčastěji zjištěné nedostatky patřily problémy v oblasti ověření a konzistence použitých předpokladů a oblasti způsobu plánování, nedostatečné zohlednění specifických podstupovaných rizik (např. neadekvátní kvantifikace rizika koncentrace) a nedostatky v konceptu zátěžového testování (např. nezahrnutí všech materiálních rizik či absence celostního zátěžového scénáře). V případě dvou družstevních záložen bylo zahájeno správní řízení o uložení povinnosti udržovat vyšší úroveň kapitálového poměru. Zjištěné nedostatky nicméně s výjimkou jedné družstevní záložny neohrožily schopnost kontrolovaných bank a družstevních záložen krýt vnitřně stanovené kapitálové požadavky dostupným kapitálem.

Kontroly v oblasti řízení tržních rizik

V roce 2018 bylo provedeno pět kontrol na místě zaměřených na řízení tržních rizik, z toho čtyři v bankách a jedna v družstevní záložně. U jedné z bank se provedená kontrola zaměřila výhradně na úrokové riziko investičního portfolia. Nedostatky byly zjištěny zejména v oblasti oddělení neslučitelných funkcí, zařazování nástrojů do investičního a obchodního portfolia a dále ve výpočtech Value at Risk modelů a v modelech pro odhad doby do přecenění aktiv a pasiv. Zjištěné nedostatky nicméně neohrožily finanční situaci a kapitál kontrolovaných subjektů ani jejich schopnost tato rizika řídit. Kontroly se zaměřily rovněž na regulatorní výkaznictví v oblasti tržních rizik a rizik spjatých s obchodováním na finančních trzích. Shledané nedostatky se týkaly zejména hlášení o úrokovém riziku, vykazování derivátů a outsourcingu výpočtů. Část zjištěných nedostatků byla odstraněna již v průběhu kontrol a ČNB dále sleduje postup přijímání nápravných opatření.

Kontroly v oblasti rizika likvidity

V roce 2018 bylo řízení rizika likvidity prověřeno prostřednictvím kontroly na místě ve dvou bankách a jedné družstevní záložně. Nejčastěji byly zjištěné nedostatky spjaté s nedostatečnou nebo nejednoznačnou definicí akceptované míry rizika (rizikového apetitu) a nekonzistencí jednotlivých prvků systému řízení rizika likvidity. Mezi další nedostatky patřilo stanovení limitů, nastavení zátěžových scénářů, kde nebyly dostatečně zohledněny relevantní rizikové faktory, či sestavení pohotovostních plánů bez jejich patřičné návaznosti na zátěžové testování a bez definice relevantních indikátorů mimořádných událostí. Zjištěná pochybení přesto neohrožila schopnost kontrolovaných subjektů řídit riziko likvidity.

V rámci kontrol bylo prověřováno i regulatorní výkaznictví k riziku likvidity, v němž bylo kontrolováno vykazování ukazatele likvidního krytí (LCR) a doplňkových nástrojů pro sledování likviditní pozice (AMM), a to ve dvou bankách a jedné družstevní záložně. K významnějším nedostatkům patřilo chybné stanovení toků z některých druhů aktiv a pasiv a dále nevykazování ukazatele na konsolidované bázi. V dalších případech šlo o formální nedostatky bez materiálního dopadu na vykazované hodnoty.

Kontroly systémů vnitřní kontroly

V rámci jednotlivých kontrolovaných oblastí (např. řízení rizika likvidity, tržních rizik atd.) jsou tradičně prověřovány i systémy vnitřní kontroly (compliance a vnitřní audit), avšak to nemusí být postačující pro získání komplexního obrazu o nastavení celkového rámce systému vnitřní kontroly. V roce 2018 tak pokračovalo prověřování systémů vnitřní kontroly jakožto samostatné oblasti, a to konkrétně u dvou bank a jedné družstevní záložny. Díky těmto aktivitám mohl dohled ČNB agregovat poznatky z jednotlivých oblastí kontroly a identifikovat ty, které mohou indikovat nesprávné nastavení vnitřního kontrolního systému, a provést tak vyhodnocení kvality zajištění funkcí compliance a vnitřního auditu ze strany úvěrových institucí. Důraz na kvalitní systém vnitřní kontroly ze strany ČNB má mimo jiné za cíl soustavně pobízet úvěrové instituce k tomu, aby zlepšovaly soulad své činnosti s právními předpisy a aby pro tuto nezbytnou kontrolní činnost vyčlenily dostatečné kapacity a prostředky.

Kontroly v oblasti aplikace speciálních metod pro stanovení kapitálových požadavků

V roce 2018 nadále pokračovala jednání expertních týmů ČNB pro použití speciálních metod v oblasti stanovení kapitálových požadavků, a to se všemi regulovanými institucemi, které využívají speciální přístupy pro výpočet kapitálového požadavku k úvěrovému, tržnímu a operačnímu riziku. ČNB rovněž průběžně komunikovala se zahraničními orgány dohledu, zejména s ECB.

Kontroly ČNB se v roce 2018 zaměřily zejména na průběžné ověření postupů bank, které již přístup interních ratingů (IRB) mají schválen. Dohledové kapacity se též průběžně zabývaly žádostmi bank o souhlas se změnou v modelech IRB prostřednictvím společné žádosti mateřské banky (v roce 2018 se jednalo o několik desítek žádostí, resp. informací o změnách v přístupu IRB). Jednání mezi ČNB a bankami se týkala zejména zhodnocení souladu postupů banky s požadavky vyhlášky č. 163/2014 Sb.¹⁹ a nařízení CRR²⁰. Většinu žádostí bylo vyhověno (v některých případech s dodatečnými podmínkami), v některých případech byly banky požádány o doplnění informací, resp. žádostí o změnu. Spolupráce s bankami na expertní úrovni zahrnovala pravidelné schůzky, na nichž zástupci ČNB diskutovali s příslušnými pracovníky bank připravované změny v modelech IRB a rovněž i otázky použité metodologie. V roce 2018 rovněž probíhala jednání na expertní úrovni s ECB a dalšími orgány dohledu ve věci společného přístupu k posuzování modelů IRB. Velká část kapacity kontrolního týmu byla věnována přípravě na schvalování změn v definici selhání dle nových pokynů EBA v této oblasti.

V roce 2018 nebyla provedena žádná validace modelu VaR, nicméně probíhalo sledování strukturálních změn ve složení a velikosti obchodního portfolia v jedné z bank se schváleným modelem VaR. Dále probíhal průběžný monitoring modelů VaR, a to zejména se zaměřením na počet překročení hodnot VaR v rámci zpětného testování modelů a poměr hodnot stresového VaR a VaR. K hodnocení spolehlivosti modelů bylo rovněž využito srovnávací šetření EBA (tzv. EBA benchmarking), které je prováděno s roční periodou. Dále bylo v roce 2018 s jedním subjektem obnoveno řízení ve věci validace opčního oceňovacího modelu.

V roce 2018 byla ve spolupráci se zahraničními orgány dohledu dokončena validace materiální změny skupinového pokročilého interního modelu pro výpočet kapitálového požadavku a ekonomického kapitálu k operačnímu riziku (model AMA) jedné banky. Dále byla v roce 2018 provedena validace splnění podmínek pro povolení používání alternativního standardizovaného přístupu (přístup ASA) pro výpočet kapitálu k operačnímu riziku v jedné konsolidované bankovní skupině.

Kontroly řízení operačního rizika

V roce 2018 byla v bankách a družstevních záložnách ukončena čtyři kontrolní šetření a jedno kontrolní šetření bylo zahájeno. Kontroly byly zaměřeny především na přiměřenost systému řízení operačního rizika s ohledem na povahu, rozsah a složitost činností instituce. Důraz byl přitom kladen na vhodnou volbu, dostatečnou implementaci, zralost a vzájemnou provázanost nástrojů použitých pro řízení operačního rizika. Značná pozornost byla věnována oblasti řízení rizik spojených s outsourcingem a dodržování požadavků při stanovení kapitálu k operačnímu riziku. Nedostatky byly nejčastěji zjištěny v oblastech rozdělení odpovědnosti za řízení operačního rizika, postupů spojených se sběrem a vyhodnocováním informací o událostech operačního rizika, použití ukazatelů zachycujících případné změny expozice operačního rizika a identifikace a rozpoznávání outsourcingových vztahů. V neposlední řadě bylo vyhodnocováno a kontrolováno plnění nápravných opatření vyplývajících z předchozích kontrolních šetření.

Kontroly řízení rizik informačních systémů a technologií

Oblast řízení rizik informačních systémů a technologií (IS/IT) byla v roce 2018 kontrolována ve třech bankách a jedné družstevní záložně. Kontroly se zaměřovaly jak na standardní oblasti jako IT Governance, provoz a vývoj v IT, tak i oblasti zvýšeného zájmu ČNB, jako je bezpečnost přístupu k informačním systémům včetně bezpečnostního monitoringu a kybernetická bezpečnost včetně odolnosti vůči pokročilým kybernetickým hrozbám. V souvislosti s rozvojem užívání cloud computingu v úvěrových institucích kontroly prověřovaly oblast outsourcingu v IT, zejména plnění očekávání ČNB o způsobu užívání cloud computingu²¹ v regulovaných institucích.

19 Vyhláška ČNB č. 163/2014 Sb., o výkonu činnosti bank, spojitelných a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry, ve znění pozdějších předpisů.

20 Nařízení Evropského parlamentu a rady (EU) č. 575/2013 ze dne 26. června 2013 o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky.

21 Dodávání výpočetních služeb (např. serverů, úložišť, databází, sítí, softwaru apod.) přes internet.

Nedostatky byly zjištěny v oblasti testování a provozu informačních systémů, analýzy rizik informačních systémů, outsourcingu IT, řízení bezpečnosti přístupu k informačním systémům a bezpečnostního monitoringu. ČNB vyzvala kontrolované instituce k přijetí nápravných opatření reagujících na identifikované nedostatky. Průběžně bylo sledováno a vyhodnocováno plnění dohodnutých nápravných opatření z kontrol na místě.

Průběžně bylo rovněž sledováno a vyhodnocováno plnění dohodnutých nápravných opatření z předchozích kontrol na místě. V oblasti kybernetické bezpečnosti ČNB dále rozvíjela spolupráci s Národním úřadem pro kybernetickou a informační bezpečnost s důrazem na sladění požadavků na úvěrové instituce v oblasti kybernetické bezpečnosti.

Kontroly v oblasti prevence legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu (AML/CFT²²)

V oblasti AML/CFT se kontrolní činnost soustředila především na ověření účinnosti a efektivnosti opatření, která mají úvěrové instituce chránit před možným zneužitím k legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu a současně mají vytvářet podmínky pro odhalování takového jednání.

V roce 2018 byla provedena a ukončena celkem čtyři kontrolní šetření v bankách a další tři šetření byla zahájena. V segmentu družstevních záložen bylo provedeno jedno šetření na dálku. Nedostatky zjištěné kontrolami provedenými v úvěrových institucích souvisely především s povinností uskutečňovat kontrolu a zesílenou kontrolu klienta, zjišťováním rizikových faktorů a sestavováním rizikového profilu klienta. Všechny instituce, u nichž kontrola odhalila nedostatky, byly vyzvány k přijetí nápravných opatření. ČNB jejich plnění průběžně sleduje.

ČNB v roce 2018 uskutečnila v sektoru úvěrových institucí druhé kolo rozsáhlého dotazníkového šetření k problematice AML/CFT, jehož výsledky byly využity pro účely dohledu ČNB a současně byly v souhrnné formě prezentovány zástupcům sektoru. V průběhu roku 2018 se ČNB aktivně zapojila do hodnocení, které v ČR prováděl výbor expertů Rady Evropy (tzv. MONEYVAL²³) pro hodnocení opatření proti praní špinavých peněz a financování terorismu.

V roce 2018 dále pokračovala dlouhodobá spolupráce ČNB s Finančním analytickým úřadem (FAÚ) spočívající zejména ve vzájemné výměně informací a zkušeností, které souvisí s prováděnou kontrolní činností a hodnocením rizik v oblasti AML/CFT.

Kontroly v oblasti odborné péče

V roce 2018 proběhlo osm kontrol na místě v oblasti odborné péče, z čehož všechny byly uskutečněny v bankách.

V případě šesti bank byla kontrola na místě zaměřena na plnění informačních povinností poskytovatele platebních služeb. Mezi nejčastěji zjištěné nedostatky patřily chybějící povinné informace, poskytování informací jiným způsobem než na trvalém nosiči informací a nedostatky při informování o změnách rámcové smlouvy. Dále byly zjištěny nedostatky v informování o lhůtách pro provedení platebních transakcí, dílčích pochybení pracovníků bank a související nedostatky v řídicím a kontrolním systému.

U čtyř bank byla provedena kontrola dodržování právních předpisů v oblasti pravidel jednání a odborné péče při poskytování investičních služeb. Nedostatky byly zjištěny v uchovávání komunikace se zákazníky a potenciálními zákazníky, kdy nebyly nahrávány telefonické linky příslušných pracovníků či nebyly vyhotovovány dostatečné záznamy o komunikaci se zákazníkem (zejména ohledně osobního jednání). Nedostatky byly rovněž zjištěny v oblasti vyžadování informací od zákazníků, informování zákazníků, obhospodařování majetku zákazníků, zpracování pokynů a vedení deníku obchodníka a jeho vykazování.

Kontrola směnářské činnosti byla provedena v případě pěti bank, přičemž byly zjištěny nedostatky v případě informací uvedených na kurzovním lístku, procesu poskytování předsměrných informací, zadávání výše poplatků (chyby vzniklé díky manuálním chybám pracovníků banky) a hlášení provozoven před zahájením činnosti či před jejím ukončením.

²² Anti-Money Laundering / Combating the Financing of Terrorism.

²³ The Committee of Experts on the Evaluation of Anti-Money Laundering Measures and the Financing of Terrorism.

V případě tří bank byla dále prověřena oblast poskytování součinnosti osobám činným v trestním řízení, kde byly zjištěny nedostatky v plnění lhůt a procesech spojených s vyřizováním žádostí, v procesu uchovávání záznamů v této oblasti a dále nedostatky v související kontrolní činnosti.

U dvou bank byla provedena kontrola činnosti depozitáře investičních a penzijních fondů. Prověřováno bylo dodržování povinností vyplývajících z národní i evropské legislativy. Zjištěné nedostatky se týkaly nastavení interního řídicího a kontrolního systému a řízení compliance rizik, kontroly outsourcingu, výkonu kontrolních povinností a monitoringu peněžních toků.

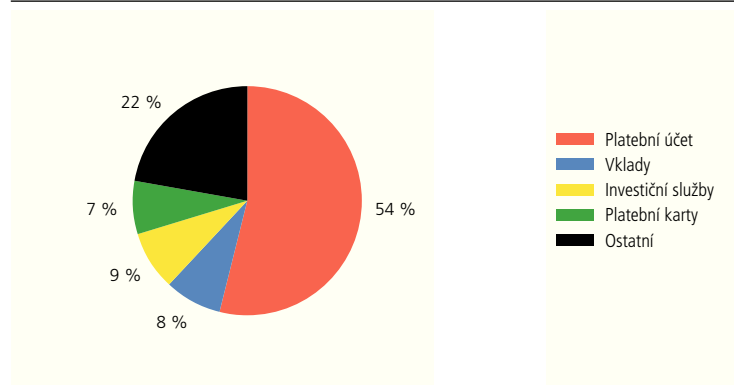
V roce 2018 byla ukončena kontrola u jedné stavební spořitelny zaměřená na problematiku změn a ukončování smluv o stavebním spoření s účastníky, kde byly zejména zjištěny nedostatky v komunikaci s účastníky v průběhu smluvních vztahů, při níž stavební spořitelna nepostupovala konzistentním způsobem a účastníkům neposkytovala jednoznačné informace a neposkytovala informace v dostatečném rozsahu. Nedostatky byly zjištěny rovněž v procesu odstoupení od smlouvy stavební spořitelnou.

Ve čtyřech případech byl předán podnět k zahájení správního řízení.

4.1.4 Vyhodnocení informací z podání veřejnosti

ČNB obdržela v roce 2018 celkem 550 podání veřejnosti, která se týkala činnosti úvěrových institucí a spadala do oblasti odborné péče a ochrany spotřebitele.²⁴ Oproti roku 2017, kdy ČNB v sektoru úvěrových institucí obdržela 657 podání, došlo k meziročnímu poklesu počtu podání. Následující Graf A.1 uvádí, kterých služeb poskytovaných úvěrovými institucemi se podání veřejnosti v roce 2018 týkala.

Graf A.1 – Zaměření podání veřejnosti směřujících na činnost úvěrových institucí v roce 2018

Obdržená podání veřejnosti se týkala například poskytování platebních služeb, komunikace s klienty, vyřizování jejich stížností a reklamací, výše poplatků a úrokových sazeb apod.²⁵ Nejvíce podání veřejnosti směřovalo na povinnosti, které jsou úvěrovým institucím uloženy zákonem o platebním styku v případě, kdy vystupují v pozici poskytovatele platebních služeb. Jednotlivá podání směřující na poskytování platebních služeb se týkala zejména provádění platebních transakcí, dodržování lhůt k provedení transakce, odvolání platebního příkazu, neautorizovaných platebních transakcí, použití směnných kurzů u zahraničních platebních transakcí a používání platebních karet. Vysokou četnost podání v této

²⁴ Nezahrnuje podání týkající se poskytování spotřebitelského úvěru úvěrovými institucemi.

²⁵ V případě, že doručené podání směřuje do oblasti problematiky, ve které mají spotřebitelé možnost domoci se odškodnění v rámci soukromoprávního sporu, jsou tito odkazováni na Kancelář finančního arbitra, kde mohou svůj požadavek dále uplatnit.

oblasti lze připisovat zejména skutečnosti, že poskytování platebních služeb je jednou z hlavních činností bank a klienti se s ní setkávají na denní bázi. Na základě podání veřejnosti v této oblasti byly odhaleny nedostatky individuálního charakteru u jednotlivých úvěrových institucí, ale i nedostatky systémového charakteru. Značná část podání veřejnosti se v této oblasti týkala rámcových smluv o platebních službách a směřovala na postupy úvěrových institucí při zakládání, vedení nebo ukončování platebních účtů. S ohledem na uvedené proto dohled věnoval pozornost poskytování platebních služeb a plnění povinností zakotvených v zákoně o platebním styku.

Počet podání veřejnosti týkajících se investičních služeb poskytovaných úvěrovými institucemi zaznamenal v roce 2018 meziročně nárůst o více než 60 % na celkem 47 podání. V nárůstu počtu podání se promítla nová právní úprava podle směrnice MiFID II, která vede obchodníky s cennými papíry k vyžadování širšího okruhu informací od zákazníků za účelem vymezení relevantních cílových trhů a příslušnosti zákazníků k vymezeným cílovým trhům. Oprávněné požadavky dohlížených subjektů, které se týkaly zejména informací o majetkových poměrech zákazníka za účelem vyhodnocení jeho schopnosti unést ztrátu, považovali někteří zákazníci za nepřipustný zásah do svého soukromí.

Na základě podání veřejnosti mohou být odhalena pochybení úvěrových institucí v určitých oblastech s různou mírou závažnosti. Podle míry závažnosti, účinnosti případných opatření k nápravě a jejich schopnosti předcházet obdobným pochybením v budoucnu dohled posuzuje, zda budou opatření k nápravě dostatečná nebo bude daná věc řešena ve správním řízení.

4.1.5 Sankční činnost ČNB

V oblasti dohledu nad úvěrovými institucemi bylo v roce 2018 zahájeno 12 nových sankčních správních řízení. Právní moci nabylo šest rozhodnutí: jedním rozhodnutím byla uložena pokuta a opatření k nápravě, dvěma rozhodnutími byla uložena pouze pokuta a třemi rozhodnutími bylo uloženo opatření k nápravě. Pokuty byly uloženy v celkové výši 3 350 000 Kč.

4.2 DOHLED NAD POJIŠŤOVNAMI

Cílem výkonu dohledu ČNB v oblasti pojišťovnictví je zabezpečit a udržovat finanční stabilitu sektoru a zabezpečit ochranu pojistníků, pojištěných a oprávněných osob. Pro naplnění tohoto cíle lze považovat za klíčové aktivity v oblasti dohledu pojištného sektoru rozhodování o žádostech o udělení licencí, povolení, registrací a předchozích souhlasů dle zvláštních právních předpisů, a zejména vyhodnocování dodržování aktuálního legislativního a regulatorního rámce platného v ČR. Za účelem zajištění plnění cílů dohledu v pojišťovnictví ČNB získává a ověřuje informace poskytnuté dohlíženými subjekty, popř. je vymáhá. ČNB může subjektu uložit opatření k nápravě nevyhovujícího stavu, vydat rozhodnutí o případném uvalení sankcí a vést správní řízení.

4.2.1 Licenční, schvalovací a povolovací činnost

ČNB ke konci roku 2018 dohlížela na 27 tuzemských pojišťoven a jednu zajišťovnu. V omezeném rozsahu ČNB dohlížela rovněž na 20 poboček zahraničních pojišťoven. Činnost ukončily dvě pobočky z EU: AIG Europe Limited, organizační složka pro Českou republiku a Stewart Title Limited, organizační složka. Činnost do ČR notifikovala jedna nová pobočka z Lichtenštejnského knížectví – ASPECTA Assurance International AG, pobočka pro Českou republiku.

Tab. A.4 – Vývoj počtu subjektů v sektoru pojištnictví

	Stav k 31. 12. 2017	Přírůstek v roce 2018	Úbytek v roce 2018	Stav k 31. 12. 2018
Pojišťovny (včetně poboček a zajišťoven)	49	1	2	48
z toho:				
tuzemské pojišťovny	27	0	0	27
pobočky pojišťoven z EU/EHP	21	1	2	20
zajišťovny	1	0	0	1

Tab. A.5 – Počty správních řízení v sektoru pojištnictví

Počet vedených správních řízení v roce 2018	Přecházejících z roku 2017	Zahájených v roce 2018	Ukončených v roce 2018	Přecházejících do roku 2019
12	2	10	8	4

V průběhu sledovaného období bylo vedeno obsahově i časově náročné řízení o žádosti pro novou životní pojišťovnu na českém trhu, Simplea pojišťovnu, a.s., která je 100% dceřinou společností Partners Financial Services, a.s. Významnou událostí v tomto segmentu finančního trhu byla v roce 2018 probíhající fúze Kooperativa pojišťovny, a.s. s Pojišťovnou České spořitelny, a.s., Vienna Insurance Group, náležejících do stejné skupiny VIG (Vienna Insurance Group).²⁶

4.2.2 Dohled na dálku

V sektoru pojištnictví se ČNB v rámci své dohledové činnosti obecně zaměřuje na oblast dodržování pravidel obezřetného podnikání. Klíčový prvek výkonu dohledu na dálku nad pojišťovnami představuje pravidelné vyhodnocování finanční a solventnostní situace dohlížených pojišťoven, vyhodnocování dodržování požadavků na řídicí a kontrolní systém a dohled plnění požadavků na regulatorní výkaznictví a uveřejňování informací. V roce 2018 ČNB prováděla posouzení solventnostní a kapitálové pozice, rizikového profilu a výkonnosti dohlížených pojišťoven, a to zejména prostřednictvím vyhodnocování rizikových, ekonomických a pojistně-technických ukazatelů. Podkladová data pro výkon těchto klíčových dohledových aktivit získávala ČNB jak z výkazů předkládaných v souladu s pravidly Solventnosti II, tak z dalších pravidelně předkládaných doplňkových výkazů. Důležitou součástí vykonávaných dohledových činností představuje rovněž průběžná komunikace s pojišťovnami, ke které patří i informační schůzky se zástupci nejvyššího vedení pojišťoven.

Rizikově orientovaný, prospektivní a ucelený dohled vykonávaný nad pojišťovnami, při kterém je aplikován princip proporcionality, je zajištěn prostřednictvím nastavení procesu přezkumu orgánu dohledu (SRP – supervisory review process) implementovaného ČNB při zohlednění požadavků Solventnosti II. V rámci tohoto procesu ČNB využívá nástroje umožňující zejména včas identifikovat relevantní nedostatky či rizika, vyhodnotit jejich významnost a závažnost a následně v případě potřeby přijmout adekvátní kroky a opatření. Klíčová je v této souvislosti pravidelná čtvrtletní evaluace vybraných ukazatelů za účelem sledování vývoje klíčových aspektů činností pojišťoven.

Rozsah dohledu nad jednotlivými pojišťovnami vychází zejména z povahy, rozsahu a komplexnosti provozovaných činností a celkového rizikového profilu. Za tímto účelem ČNB pravidelně hodnotí rizikový profil pojišťovny, její finanční a kapitálovou situaci a rovněž adekvátnost řídicího a kontrolního systému. Analytické a další dohledové aktivity jsou v případě systémové významných pojišťoven a také v případě vysoce rizikově hodnocených subjektů prováděny častěji a ve vyšší míře detailu.

²⁶ K datu účinnosti fúze, tj. k 1. lednu 2019, se nástupnickou společností stala Pojišťovna Kooperativa a.s., přičemž Pojišťovna České spořitelny, a.s., Vienna Insurance Group, zanikla.

Rovněž v roce 2018 ČNB využívala pro vyhodnocování kvality implementace všech tří pilířů regulatorního rámce Solventnost II předkládané informace a intenzivní komunikaci s pojišťovnami. Klíčovými oblastmi, které byly s pojišťovnami řešeny a na které se ČNB dlouhodobě zaměřuje, jsou metodika výpočtu nejlepšího odhadu technických rezerv, plnění požadavků v oblasti nastavení systému řízení rizik, problematika tzv. klíčových funkcí a oblast vlastního posouzení rizik a solventnosti.

Mezi klíčové oblasti výkonu obezřetnostního dohledu ČNB v sektoru pojišťoven patřily pokračující aktivity v oblasti řízení postačitelnosti pojistného v produktu pojištění odpovědnosti za újmu z provozu vozidla (dále jen „povinné ručení“) a posuzování adekvátnosti výše technických rezerv k pokrytí veškerých závazků plynoucích z uzavřených pojistných smluv povinného ručení.

V rámci výkonu dohledu v oblasti povinného ručení ČNB reagovala na vývoj na trhu v posledních letech, kdy změny ve výši pojistného v dostatečném rozsahu nepokrývaly nárůsty nákladů na plnění závazků z provozování tohoto odvětví. ČNB proto již v roce 2016 sdělila pojišťovnám svá očekávání, přičemž hlavním cílem ČNB bylo zkvalitnění řídicího a kontrolního systému v oblasti řízení postačitelnosti pojistného v pojišťovnách provozujících povinné ručení. ČNB v roce 2018 pokračovala v hodnocení adekvátnosti nastavení rozhodovacích procesů a interních kontrolních mechanismů za účelem zabezpečení prospektivního řízení a trvalé splnitelnosti závazků pojišťovny plynoucích z provozování povinného ručení. Za klíčovou v této souvislosti ČNB považuje odpovědnost představenstva za zajištění kontinuálního plnění tohoto zákonného požadavku.

ČNB se i v roce 2018 soustředila zejména na hodnocení dodržování hlavních principů, postupů, metod a kritérií, které by měl systém řízení produktu povinného ručení splňovat, a to na individuální úrovni všech pojišťoven provozujících povinné ručení. Dohled byl v tomto případě zaměřen zejména na posouzení adekvátnosti nastavení systému řízení postačitelnosti včetně vhodnosti metod používaných k měření postačitelnosti pojistného a kvality interních procesů. Vzhledem k odpovědnosti představenstva pojišťoven byl předmětem hodnocení rozsah a kvalita informací předkládaných představenstvu pojišťoven a míra jejich zapojení v rámci řídicího a kontrolního systému. Výsledky analýzy předkládaných podkladů byly následně projednávány se zástupci vedení pojišťoven. Vzhledem k vývoji na trhu povinného ručení se dohledové kapacity ČNB budou i nadále této oblasti intenzivně věnovat a posílí své aktivity především o kvantitativní analýzy zaměřené na kontrolu vývoje postačitelnosti pojistného jednotlivých pojišťoven.

S ohledem na dosavadní a očekávaný vývoj úrokových sazeb se ČNB dlouhodobě věnuje také vyhodnocování schopnosti pojišťoven dosahovat ve střednědobém horizontu investičních výnosů k pokrytí garancí z pojistných smluv v životním pojištění. ČNB zde sleduje hlavně kvalitu systému řízení rizik a systému řízení souladu aktiv a závazků.

ČNB v rámci výkonu dohledu rovněž každoročně vyhodnocuje odolnost pojišťovacího sektoru vůči pesimistickým scénářům budoucího vývoje ekonomiky prostřednictvím zátěžových testů. I v roce 2018 byla do tohoto testování zařazena většina tuzemských pojišťoven. Zátěžový scénář realizovaný ČNB v roce 2018 byl odvozen od nepříznivého scénáře použitého pro testování odolnosti bankovního sektoru. Scénář předpokládal propad domácí ekonomické aktivity v důsledku nepříznivého vývoje v zemích hlavních obchodních partnerů ČR a zvýšenou nejistotu na finančních trzích spojenou s prudkým nárůstem rizikové averze investorů vůči EU a rozvíjejícím se ekonomikám. Tento nepříznivý vývoj byl dále spojen s poklesem akciového trhu a s propadem cen na trhu nemovitostí. Scénář byl pro pojišťovny dále doplněn o 10% pokles předepsaného pojistného pro dvě nejvýznamnější odvětví každé jednotlivé pojišťovny při současném zachování stejné výše nákladů. Rozšířený scénář navíc testoval, jak by byla kapitálová vybavenost pojišťoven ovlivněna výskytem povodní.

Celkový solventnostní poměr za testované pojišťovny činil po realizaci šoků pro tržní i pojistná rizika 177 %, přičemž tržní podíl zúčastněných pojišťoven dle hrubého předepsaného pojistného v roce 2017 činil 93 % trhu tuzemských pojišťoven.

V celkovém hodnocení tak výsledky zátěžových testů prokázaly, že sektor jako celek byl dostatečně kapitálově vybaven i v režimu Solventnost II a je schopen absorbovat významné změny rizikových faktorů.

V sektoru pojištnictví se ČNB v rámci své dohledové činnosti obecně zaměřuje na oblast dodržování pravidel jednání s odbornou péčí a pravidel ochrany spotřebitele, a k tomu adekvátně nastavený funkční řídicí a kontrolní systém, včetně systému vnitřní kontroly (compliance). V tomto ohledu byla provedena řada dohledových šetření, která prověřovala zejména indikace nedostatků systémového charakteru v rozličných oblastech činnosti pojišťoven a poboček zahraničních pojišťoven (např. sjednávání pojištění, správa pojištění v provozních systémech, ukončování pojištění a likvidace pojistných událostí) a indikace nekalých obchodních praktik.

V rámci dohledu odborné péče ČNB v průběhu roku 2018 ověřovala formou dohledového interview nastavení interních procesů a obsahové stránky sdělení klíčových informací (PRIIP) u vybraných pojišťoven a poboček zahraničních pojišťoven, jež jsou tyto subjekty povinny poskytnout retailovým zájemcům o pojištění s investiční složkou podle přímo účinného nařízení PRIIP. Předmětem zájmu byla také příprava na nové povinnosti a požadavky na distribuci pojištění podle zákona o distribuci pojištění a zajištění²⁷.

V oblasti dohledu odborné péče byla provedena tzv. tematická šetření zaměřená na ověření nastavení procesů a pravidel v dílčích činnostech dohlížených subjektů, jejichž součástí bylo i napravení zjištěných systémových nedostatků, popř. určité sjednocení postupů a pravidel napříč pojistným trhem. V proběhlém roce byla předmětem tematického šetření například oblast flotilového pojištění, resp. oblast nabízení možnosti stát se pojištěným v pojistné smlouvě uzavřené mezi dvěma podnikateli (pojišťovnou nebo pobočkou zahraniční pojišťovny a subjektem poskytujícím služby nebo prodávajícím zboží, tj. úvěrovou institucí, poskytovatelem spotřebitelských úvěrů, dodavatelem elektřiny a plynu aj.). Dále byly prostřednictvím tematického šetření ověřovány interně nastavené procesy a pravidla při ukončení pojistných smluv rezervotvorného životního pojištění v provozních systémech, a to zejména ve vazbě na informování pojistníků o konci rezervotvorného životního pojištění a s tím spojeným nárokem na pojistné plnění.

V návaznosti na proběhlé tematické šetření, ze kterého vyplynula nesjednocená praxe na trhu ohledně informování pojistníků o konci rezervotvorného životního pojištění a s tím spojeného nároku na pojistné plnění, byl připraven dohledový benchmark k některým povinnostem pojišťovny souvisejícím zejména s ukončením pojistných smluv rezervotvorného životního pojištění dožitím se určitého věku nebo dnem určeným smlouvou jako konec pojištění.²⁸ Dohledový benchmark upozorňuje na nezbytnost vhodného nastavení a vedení provozních systémů pojišťovny tak, aby odrážely aktuální informace o pojistném vztahu (např. nedocházelo ke generování předpisů k zaplacení pojistného na další pojistné období, jestliže životní pojištění skončilo), a dále na povinnost jednat v nejlepším zájmu zákazníka, což v sobě obnáší i povinnost pojišťovny informovat pojistníka (oprávněnou osobu) o jeho právu na pojistné plnění při dožití se určitého věku nebo dne určeného v pojistné smlouvě jako konec pojištění.

V návaznosti na dohledová zjištění z oblasti odborné péče byl dále uveřejněn Dohledový benchmark k určitosti stanovení rozsahu pojištění včetně vyluk z pojištění, kterým je kladen důraz na jednoznačnost, srozumitelnost a řádnost informování zájemce o pojištění o rozsahu pojištění, včetně vyluk z daného pojištění, zejména pak na povinnost pojišťovny vyvarovat se používání neurčitých pojmů bez bližší specifikace v pojistných podmínkách a potažmo v propagačních materiálech. Pojišťovna by měla sledovat, např. v rámci testování pojistného produktu, na obdržených stížnostech nebo komunikaci s poškozenými při likvidaci škodných událostí, zda jsou pojmy používané v pojistných podmínkách vnímány ve správném významu.

V roce 2018 ČNB rovněž publikovala Sdělení k tématu pojistných smluv životního pojištění, kterým reagovala na rozhodnutí soudů a finančního arbitra, kterými byly pojistné smlouvy životního pojištění shledány neplatnými, resp. na publikované články v médiích v této věci. Veřejnost byla upozorněna na skutečnost, že rozhodnutí soudu a/nebo finančního arbitra nelze aplikovat bez dalšího na případy dalších pojistných smluv. ČNB poukázala také na to, že shledání pojistné smlouvy neplatnou může být v určitých případech pro klienta nevýhodné (např. vznik povinnosti vrátit pojistné plnění) a může vyvolat další důsledky (např. dodatečnou daňovou povinnost).

27 Zákon č. 170/2018 Sb., o distribuci pojištění a zajištění, v platném znění.

28 Tento dohledový benchmark byl uveřejněn na internetových stránkách ČNB jako Dohledový benchmark č. 1/2019 k některým povinnostem pojišťovny souvisejícím zejména s ukončením pojistných smluv rezervotvorného životního pojištění dožitím se určitého věku nebo dne určeného smlouvou jako konec pojištění.

Další významné aktivity v oblasti odborné péče souvisely s činností orgánu EIOPA, ze které vzešla spolupráce na rozsáhlých šetřeních majících povahu tematických šetření, v rámci kterých byly oslovovány buď vybrané pojišťovny a pobočky zahraničních pojišťoven, nebo všechny dohlížené subjekty. V této souvislosti tak proběhlo například šetření v oblasti ochrany spotřebitele v cestovním pojištění, jež se zabývalo identifikací možných příčin újmy, která může spotřebiteli vzniknout z produktového designu, distribučního procesu a prodejních praktik.

Dále v rámci spolupráce s orgánem EIOPA proběhlo šetření spočívající ve sběru informací vztahujících se ke spotřebitelským trendům a obdrženým stížnostem za rok 2017. Cílem tohoto šetření byla kromě sběru kvantitativních údajů také identifikace hlavních trendů v oblasti finančních inovací a aktuálně řešených otázek v oblasti odborné péče v pojišťovníctví. Pro následující rok bylo ze strany orgánu EIOPA avizováno rozšíření tohoto šetření o údaje týkající se významných finančních a technologických inovací, tematické otázky z oblasti vývoje trhu a kvalitativní údaje o vývoji prodeje a distribučních kanálů.

Zahájen byl také pilotní monitoring implementace požadavků směrnice IDD, která byla transponována do zákona o distribuci pojištění a zajištění. Prvotní monitoring se zaměřil na sběr kvantitativních a kvalitativních údajů týkajících se oblastí produktového řízení (tvorby, testování a přezkumu pojistných produktů), střetů zájmů a řízení a monitoringu distribuční sítě.

4.2.3 Kontroly na místě

V roce 2018 v pojišťovnách proběhlo celkem 10 kontrolních šetření. V oblasti neživotního pojištění byly kontroly zaměřeny zejména na odvětví pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla, kde bylo kontrolováno stanovení technických rezerv, postačitelnost pojistného a systém řízení postačitelnosti pojistného. Hlavním nedostatkem systému řízení postačitelnosti bylo nedostatečné stanovení definice postačitelnosti pojistného, neprověření funkčnosti tohoto systému a nedostatečné vykazování a dokumentace. Ve dvou případech byla navíc zjištěna nepostačitelnost pojistného v odvětví pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla. Předmětem šetření bylo také posouzení správnosti členění závazků do rizikově homogenních skupin (segmentace) a určení smluvní hranice smlouvy pro účely výpočtu technických rezerv dle regulatorního režimu Solventnosti II. Mezi hlavní zjištění patřilo nesprávné zařazování závazků do rizikově homogenních skupin, nedostatky v rámci procesu stanovování smluvní hranice smlouvy a chybějící dokumentace.

Ve dvou případech byla kontrola zaměřena na kontrolu kvality distribuční sítě pojišťovny, přičemž byly zjištěny nedostatky v rozsahu předmluvní kontroly distributora a nedostatky v kontrolách kvality distribuční činnosti v průběhu smluvní spolupráce s distributorem, zejména absentovala efektivní preventivní opatření k zabránění missellingu²⁹ a nekalým obchodním praktikám. Nedostatky v kontrolních mechanismech byly identifikovány také v případech, kdy bylo pojištění nabízeno prostřednictvím pojistníků, tj. flotilovým způsobem, nebo bylo nabízeno jako doplňková služba k nabízenému zboží či službě. V jednom případě byla kontrola omezena na prověření sjednávacího procesu prostřednictvím automatizovaného systému, který byl vyhodnocen jako nedostatečný za účelem rekonstruovatelnosti sjednávacího procesu pro přílišnou obecnost nastavených možností odpovědí a nemožnost zachycení specifik každého případu. Ve dvou případech byly zjištěny nedostatky ve vyhodnocování obsahu stížností na činnost pojišťovacích zprostředkovatelů a v navazujících nápravných opatřeních. Ve dvou případech byla konstatována neurčitost výluky v pojistných podmínkách s potenciálem odlišného očekávání pojištěných od přístupu pojišťovny při likvidaci pojistných událostí.

Ve třech případech byla kontrola zaměřena na povinnost pojišťoven jednat s odbornou péčí při likvidaci pojistných událostí. Nedostatky se týkaly kontroly outsourcovaných činností, postupů při nahlášení do likvidačního spisu, pozdní registrace pojistných událostí a průtahů v šetření pojistných událostí. Dále byly identifikovány nedostatky v rámci šetření pojistných událostí, a to jak věcné, tak v oblasti způsobu a obsahu komunikace, v možnosti rekonstrukce procesů, v kontrolních procesech a úpravě postupů ve vnitřních předpisech.

²⁹ Situace, kdy pojistný produkt či konkrétní parametry uzavřené pojistné smlouvy neodpovídají požadavkům a potřebám klienta.

Ve třech případech kontrola hodnotila postupy pojišťovny při správě smluv. Kontroly zjistily nedostatky v potenciálně zavádějící a nejednoznačné komunikaci se zákazníky při ukončování pojištění. Ve čtyřech případech pak byla kontrola zaměřena i na plnění povinností podle zákona o ochraně spotřebitele, a to v návaznosti na předmět kontroly, přičemž ve třech případech bylo u relevantních kontrolních zjištění poukázáno na rizika spáchání nekalé obchodní praktiky.

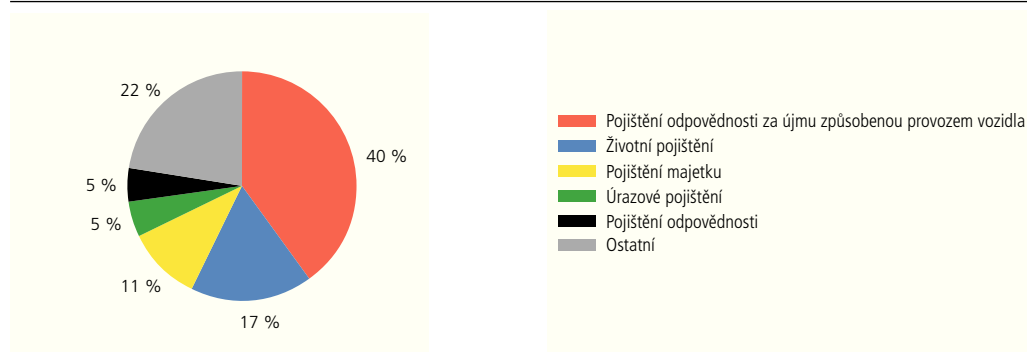
Pojišťovny v návaznosti na výsledky kontrol přijaly nápravná opatření, jejichž implementace je průběžně sledována a vyhodnocována. V jednom případě byl předán návrh na zahájení správního řízení.

4.2.4 Vyhodnocení informací z podání veřejnosti

Při výkonu dohledu odborné péče nad pojišťovnami a pobočkami zahraničních pojišťoven ČNB ve velké míře čerpala z poznatků, resp. indikací, které byly vyvozovány z obdržených podání veřejnosti, jelikož ty představují důležitý zdroj pro získání informací o aktuálním a dlouhodobém chování pojišťoven na trhu a jednání pojišťoven vůči svým klientům či jiným dotčeným osobám a napomáhají k posouzení adekvátnosti nastavení pravidel a postupů pojišťoven. Na indikace vyvozené z jednotlivých podání veřejnosti ČNB pohlížela komplexně a v rámci rizikově orientovaného přístupu výkonu dohledu věnovala pozornost zejména indikacím, které poukazyvaly na systémově významná pochybení, a opakovaným indikacím, jež poukazyvaly na nedostatky v určité oblasti činnosti pojišťovny, popř. indikacím nekalých obchodních praktik.

V sektoru pojišťovnictví byl zaznamenán pokles podání veřejnosti v porovnání s předchozím rokem. Zatímco v roce 2017 ČNB obdržela v tomto sektoru 620 podání veřejnosti, v roce 2018 počet podání veřejnosti činil 510. Tento počet obdržených podání veřejnosti je však víceméně podobný počtu obdrženému v roce 2016. Následující Graf A.2 podává informaci o tematickém zaměření podání veřejnosti, která směřovala na činnost pojišťoven v roce 2018.

Graf A.2 – Zaměření podání veřejnosti směřujících na činnost pojišťoven v roce 2018

Významná část podání veřejnosti (přes 50 %) směřovala na nespokojenost s činností pojišťoven při šetření pojistných událostí. Nejčastějšími důvody těchto podání byly nesouhlas s výší pojistného plnění, jeho odmítnutím nebo zdůvodněním jeho výše, průtahy v likvidaci a nedostatečná komunikace ze strany pojišťovny. Podání veřejnosti se dále týkala jednání pojišťoven při ukončování pojištění a při poskytování informací o pojištění, zejména sdělování nepřesných, mylných nebo neúplných informací při sjednání pojištění.

4.2.5 Sankční činnost ČNB

V oblasti dohledu nad pojišťovnamy byla v roce 2018 zahájena čtyři sankční správní řízení. Právní moci nabylo šest rozhodnutí. Ve čtyřech případech bylo uloženo opatření k nápravě, v jednom případě byla uložena pokuta a v jednom případě byl rozhodnutím schválen plán krátkodobého financování. V roce 2018 byla v oblasti dohledu nad pojišťovnamy uložena pokuta ve výši 2 800 000 Kč.

4.3 DOHLED NAD PENZIJNÍMI SPOLEČNOSTMI A FONDY

Rovněž v sektoru penzijních společností a fondů vychází výkon dohledu zejména z kontinuálně prováděného posuzování dodržování regulatorních požadavků. V tomto sektoru se ČNB v rámci výkonu dohledu primárně zaměřuje na vyhodnocování plnění kapitálové přiměřenosti penzijních společností, dostatečnost majetku transformovaných fondů, obhospodařování majetku penzijních fondů, plnění investičních limitů obhospodařovaných fondů a účinnost řídicího a kontrolního systému, a to zejména systém řízení rizik a řízení sladění aktiv a pasív.

4.3.1 Licenční, schvalovací a povolovací činnost

Na konci roku 2018 evidovala ČNB meziročně nezměněný počet osmi penzijních společností, 28 účastnických fondů a osmi transformovaných fondů.

Tab. A.6 – Vývoj počtu subjektů v sektoru penzijních společností a fondů

	Stav k 31. 12. 2017	Přírůstek v roce 2018	Úbytek v roce 2018	Stav k 31. 12. 2018
Penzijní společnosti	8	0	0	8
Transformované fondy	8	0	0	8
Účastnické fondy	28	0	0	28
Akreditované osoby	17	3	7	13

Úbytek počtu akreditovaných osob je většinou důsledkem nezájmu o další činnost projeveného nepodáním žádosti o prodloužení akreditace po uplynutí pětiletého období, na které je udělována.

V sektoru penzijních společností a fondů ČNB v roce 2018 vedla osm správních řízení, přičemž ve všech případech bylo rozhodnuto.

Tab. A.7 – Počty správních řízení v sektoru penzijních společností a fondů

	Počet vedených správních řízení v roce 2018	Přecházejících z roku 2017	Zahájených v roce 2018	Ukončených v roce 2018	Přecházejících do roku 2019
Penzijní společnosti a fondy	8	1	7	8	0
Akreditované osoby	12	3	9	11	1

V roce 2018 byl v jednom případě udělen souhlas ke změně statutu účastnického fondu a v sedmi případech byl udělen souhlas k výkonu funkce vedoucí osoby penzijní společnosti.

4.3.2 Dohled na dálku

Dohled na dálku byl u penzijních společností a jimi spravovaných fondů zaměřen na posuzování dodržování regulatorních požadavků, a to především s ohledem na plnění kapitálové přiměřenosti penzijních společností, tedy udržování výše vlastního kapitálu nad výší kapitálových požadavků, a celkové vyhodnocování kapitálové pozice penzijních společností včetně posuzování systému řízení kapitálu. V případě dohledu transformovaných fondů se výkon dohledu ČNB zaměřil na plnění požadavku, aby hodnota majetku těchto fondů vždy pokrývala jejich závazky. Vzhledem k požadavku na zajištění spolehlivého sledování kapitálového požadavku a požadavku na krytí závazků v transformovaných fondech majetkem těchto fondů a jejich průběžného plnění penzijními společnostmi dohlížela ČNB také na odpovídající nastavení řídicího a kontrolního systému v této oblasti. ČNB se v této souvislosti zaměřila zejména na posuzování kvality systému řízení rizik s ohledem na zvyšující se úrokové sazby a riziko nezpůsobilosti transformovaných fondů krýt svým majetkem své závazky.

ČNB se v rámci výkonu dohledu v tomto sektoru také zaměřovala na dodržování pravidel při obhospodařování majetku obhospodařovaných fondů, především sledování plnění zákonných a statutem fondu daných investičních limitů obhospodařovaných fondů a správnost účtování úplaty penzijních společností za účetní období.

Dohled odborné péče na dálku se u penzijních společností zaměřuje zejména na plnění informačních povinností vůči účastníkům penzijního připojištění či doplňkového penzijního spoření, postupy a vnitřní pravidla penzijních společností při jednání s účastníky a postupy při uzavírání, změnách a ukončování smluvních vztahů mezi penzijními společnostmi a účastníky.

4.3.3 Kontroly na místě

V roce 2018 provedla ČNB jednu kontrolu na místě v penzijní společnosti. Kontrola byla zaměřena na pravidla jednání a zásady odborné péče při obhospodařování majetku transformovaného fondu a účastnických fondů a navazující kontrolní mechanismy, proces zasílání výpisů doplňkového penzijního spoření a poskytování informací na písemné vyžádání orgánu činného v trestním řízení.

Byly zjištěny nedostatky, zejména pokud jde o outsourcing kontroly limitů, sledování limitů, kontrolu pravidel best-execution, rekonstruovatelnost analýz ekonomické výhodnosti, v náležitostech ročních výpisů a zasílání výpisů při převodu prostředků k jiné penzijní společnosti. Dále byly zjištěny nedostatky v oblasti poskytování součinnosti orgánům činným v trestním řízení.

V návaznosti na výsledky kontroly přistoupila penzijní společnost k přijetí nápravných opatření, jejichž implementace je průběžně sledována a vyhodnocována.

4.3.4 Vyhodnocení informací z podání veřejnosti

V roce 2018 ČNB přijala v oblasti penzijního připojištění a doplňkového penzijního spoření celkem 29 podání veřejnosti, z čehož se 25 podání týkalo doplňkového penzijního spoření, další čtyři podání souvisela s penzijním připojištěním. Pokračoval proto trend stagnace počtu obdržených podání z minulých let. V současnosti již nedochází k významným přesunům účastníků mezi jednotlivými penzijními společnostmi a s tím spojenému sjednávání a ukončování smluv o penzijním připojištění nebo doplňkovém penzijním spoření.

Počet podání týkajících se penzijního připojištění setrvale klesá, neboť si jej již není možné sjednat a celkový počet jeho účastníků ubývá v důsledku převádění prostředků na doplňkové penzijní spoření. Z hlediska obsahu se doručená podání veřejnosti u penzijních společností týkala zejména poskytování informací penzijními společnostmi o nabízených produktech i v rámci smluvních vztahů, výplat naspořených prostředků účastníkům a komunikace s účastníky a vyřizování jejich stížností a reklamací.

V roce 2018 ČNB provedla u penzijních společností tři tematická šetření, která byla zaměřena na náležitosti výpisů z doplňkového penzijního spoření, postupy při zasílání výročních zpráv transformovaných fondů spravovaných penzijními společnostmi a postupy při nehrazení příspěvků účastníkem a nakládání s neidentifikovanými platbami. U některých penzijních společností byly v rámci tematických šetření objeveny nedostatky s různou mírou závažnosti, které byly následně u příslušných institucí napraveny.

4.3.5 Sankční činnost ČNB

V oblasti dohledu nad penzijními společnostmi a fondy nebylo v roce 2018 zahájeno žádné sankční správní řízení. Právní moci nabylo jedno rozhodnutí, jímž byla uložena pokuta ve výši 250 000 Kč.

4.4 DOHLED NAD OBCHODNÍKY S CENNÝMI PAPÍRY

Dohled nad obchodníky s cennými papíry zahrnuje dohled nad nebankovními obchodníky s cennými papíry a pobočkami zahraničních nebankovních obchodníků s cennými papíry se sídlem v zemích EU. Hlavním cílem dohledu je zabezpečení a udržování finanční stability sektoru, jakož i zajištění ochrany zákazníků využívajících investiční služby poskytované subjekty aktivními na kapitálovém trhu.

4.4.1 Licenční, schvalovací a povolovací činnost

ČNB na konci roku 2018 evidovala 37 subjektů s povolením k činnosti obchodníka s cennými papíry. V průběhu tohoto roku bylo uděleno jedno nové povolení pro Prague Wealth Management s.r.o. ČNB obdržela devět notifikací zahraničních obchodníků s cennými papíry o výkonu investičních služeb prostřednictvím pobočky v ČR (jednoho bankovního a osmi nebankovních). Jedna pobočka nebankovního obchodníka s cennými papíry oznámila ukončení činnosti.

Tab. A.8 – Vývoj počtu obchodníků s cennými papíry a akreditovaných osob

	Stav k 31. 12. 2017	Přírůstek v roce 2018	Úbytek v roce 2018	Stav k 31. 12. 2018
Obchodníci s cennými papíry	33	4	0	37
z toho: bankovní	13	3	0	16
nebankovní	20	1	0	21
Pobočky obchodníků s cennými papíry	35	9	2	42
z toho: bankovní	15	1	1	15
nebankovní	20	8	1	27
Akreditované osoby	0	9	0	9

V roce 2018 bylo ukončeno 15 správních řízení vedených s obchodníky s cennými papíry, z nichž deset se týkalo povolení nebo rozšíření povolení k činnosti, přičemž šesti žádostem bylo vyhověno a čtyři řízení byla zastavena. Dalšíh pět řízení bylo vedeno v souvislosti se souhlasem k nabytí kvalifikované účasti na obchodníkovi s cennými papíry (v jednom případě byl souhlas udělen, čtyři řízení byla zastavena). S účinností od 3. ledna 2018 začala ČNB nově udělovat taktéž povolení k činnosti akreditovaným osobám oprávněným pořádat odborné zkoušky k ověřování odbornosti podle zákona o podnikání na kapitálovém trhu.

Tab. A.9 – Počty správních řízení vedených s obchodníky s cennými papíry a akreditovanými osobami

	Počet vedených správních řízení v roce 2018	Přecházejících z roku 2017	Zahájených v roce 2018	Ukončených v roce 2018	Přecházejících do roku 2019
Obchodníci s cennými papíry	27	16	11	15	12
Akreditované osoby	13	0	13	12	1

4.4.2 Dohled na dálku

V roce 2018 základní činnosti dohledu na dálku nad nebankovními obchodníky s cennými papíry zahrnovaly kontrolu dodržování pravidel obezřetného podnikání a regulatorních limitů a taktéž průběžné vyhodnocování vývoje finanční situace jednotlivých regulovaných subjektů. Kapacita dohledových zdrojů ČNB byla alokována na základě rizikově orientovaného přístupu s tím, že větší pozornost byla zaměřena na subjekty s rizikovějším profilem.

Primárním zdrojem informací pro provádění dohledu na dálku v oblasti obezřetnosti byly zejména pravidelné čtvrtletní výkazy o hospodaření a kapitálové vybavenosti jednotlivých subjektů, předkládané jak na individuálním, tak i konsolidovaném základě. Další doplňkové informace byly čerpány z měsíčních výkazů o struktuře zákaznického majetku. Kromě těchto základních informačních zdrojů byly analyzovány i údaje obsažené ve výročních zprávách, zprávách auditora o přiměřenosti opatření přijatých za účelem ochrany majetku zákazníka, informacích o systému vnitřně stanoveného kapitálu a v roce 2018 nově předkládaných informacích o systému hodnocení přiměřenosti likvidity a financování.

Na základě uvedených informačních zdrojů byly nejprve zpracovávány přehledy dodržování regulatorních limitů a signální informace, jejichž vyhodnocení napomáhá včasné identifikaci rizikových oblastí a případných negativních trendů ve vývoji finančních a obezřetnostních ukazatelů nebankovních obchodníků s cennými papíry. V dalším kroku byla zpracovávána podrobnější analýza celkového hospodaření a kapitálové vybavenosti jednotlivých sledovaných subjektů a jejich konsolidačních celků.

V návaznosti na implementaci procesu přezkumu a vyhodnocení (tzv. SREP) v sektoru nebankovních obchodníků s cennými papíry bylo v roce 2018 zpracováno komplexní hodnocení rizikového profilu jednotlivých subjektů. Výchoziskem pro stanovení rizikového profilu je monitoring a pravidelné vyhodnocení kvantitativních a kvalitativních kritérií v základních dimenzích, mezi něž patří stabilita obchodního modelu, kvalita řídicího a vnitřního kontrolního systému, úroveň systému řízení rizik a dostatečné kapitálové krytí hlavních typů rizik a přiměřenost likvidity a financování. Komponentou procesu SREP bylo rovněž vyhodnocení nastavení systému vnitřně stanoveného kapitálu.

Další oblastí, na niž byla v roce 2018 zaměřena pozornost dohledu v sektoru nebankovních obchodníků s cennými papíry, byla problematika opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu (AML/CFT). ČNB vyhodnocovala nastavení systémů vnitřních zásad a hodnocení rizik v oblasti AML/CFT a jejich soulad s právními předpisy. Taktéž bylo provedeno komplexní hodnocení rizikovosti regulovaných subjektů v této oblasti.

Významné změny, a to zejména v oblasti ochrany zákazníků, přinesla v roce 2018 evropská směrnice MiFID II, jejíž implementace do české legislativy si vyžádala rozsáhlou novelizaci zákona o podnikání na kapitálovém trhu a dalších zákonů. Z tohoto důvodu se dohled nad nebankovními obchodníky s cennými papíry zaměřil na kontrolu dodržování požadavků, které nová právní úprava přinesla. K ověření, zda se dohlížené subjekty nové legislativě přizpůsobily, byla provedena tematická šetření zaměřená na řádné nastavení pravidel vytváření a nabízení investičních nástrojů (produktové řízení) a transparentnost při uzavírání obchodů mimo obchodní systémy. V případě nejasností ohledně výkladů některých nových zákonných ustanovení bylo dohlíženým subjektům poskytováno metodické vedení, a to s využitím výkladových materiálů ESMA.

V období dlouhodobě nízkých úrokových sazeb registroval dohled na dálku zvýšený zájem o investice do korporátních dluhopisů nabízejících vyšší zhodnocení, avšak s vyšším rizikem, kterého si investoři často nejsou vědomi. V reakci na tento problém ČNB již dříve uveřejnila na svých webových stránkách tzv. desatero pro drobné investory do podnikových dluhopisů, v němž podrobně specifikuje rizika investic do korporátních dluhopisů a upozorňuje na skutečnost, že informace o tom, že ČNB schválila emisi dluhopisů, znamená pouze to, že ČNB ověřila, zda prospekt příslušné dluhopisové emise splňuje všechny zákonem stanovené formální náležitosti.

4.4.3 Kontroly na místě

Kontroly na místě byly v roce 2018 zaměřeny zejména na oblast nových technologií aplikovaných na poskytování investičních služeb a na investice, které mohou z důvodu velkého nárůstu obchodních aktivit v posledních obdobích představovat potenciální rizika pro zdravé fungování tuzemského kapitálového trhu.

U nebankovních obchodníků s cennými papíry byly v průběhu roku 2018 zahájeny dvě kontroly na místě, které byly zaměřeny na nabízení a prodej nemajetkových investičních nástrojů představujících zvýšené riziko pro investory (zejména vybrané typy dluhopisů a certifikátů) a též na pokročilé technologie obchodování. Nedostatky spočívaly zejména v nevhodném nebo nedostatečném zjišťování znalostí a zkušeností zákazníků a jejich schopnosti porozumět rizikům plynoucím z nabízených produktů.

Vykonána byla rovněž kontrola u pobočky zahraničního obchodníka s cennými papíry poskytující služby na území ČR.

Během kontrolní činnosti však byly zjišťovány nedostatky i v oblastech, kde již panuje ustálená praxe. Například se jednalo o nedostatky v souvislosti s využíváním zprostředkovatelů při získávání zákazníků a komunikaci s nimi či o využívání třetích osob k výkonu významných činností v působnosti dohlížených subjektů, přičemž tyto osoby nebyly ze strany dohlížených subjektů řádně kontrolovány. Řada pochybení dále vznikla v důsledku nesprávné fungujícího řídicího a kontrolního systému, zejména podceněné funkce compliance a interního auditu. Nejběžnějšími pochybeními byly například rozpor vnitřního předpisu s faktickým stavem nebo s požadavky zákona, nerekonstruovatelnost procesů aj.

Kontrolované subjekty byly po ukončení kontrol vyzývány k přijetí nápravných opatření, jejichž implementace je průběžně sledována. Ve dvou případech bylo na základě uskutečněné kontroly navrženo zahájit správní řízení.

4.4.4 Vyhodnocení informací z podání veřejnosti

V sektoru nebankovních poskytovatelů investičních služeb představují podání veřejnosti důležitý zdroj informací, a to především u zahraničních poskytovatelů, v jejichž případě ČNB z důvodu omezené vykazovací povinnosti nedisponuje takovým rozsahem informací o jejich činnosti jako v případě tuzemských subjektů. V roce 2018 obdržela ČNB celkem 77 podání veřejnosti, jež se vztahovala k činnosti nebankovních obchodníků s cennými papíry či obdobných zahraničních subjektů poskytujících služby českým zákazníkům. Z doručených podání se jich 53 (tj. téměř 70 % všech podání) týkalo zahraničních subjektů. V 35 případech se jednalo o subjekty se sídlem na Kypru. Po pěti podáních ČNB obdržela také ve vztahu k činnosti polských a německých subjektů.

Nejčastěji se podání veřejnosti týkala kvality poskytovaných informací, resp. nedostatečného informování o vlastnostech investičních nástrojů a rizik spojených s investováním. V případě zahraničních subjektů patřil mezi často se opakující témata výkon činnosti přesahující rozsah notifikace, zejména pak poskytování investičního poradenství. Předmětem dotazů dále byly problémy zákazníků s výběrem peněžních prostředků z investičního účtu. V případě tuzemských obchodníků s cennými papíry se významný počet podání vztahoval k investování prostřednictvím investičních certifikátů či obdobných strukturovaných investičních nástrojů.

Již z počtu doručených podání je zřejmé, že nejvýznamnější problém v roce 2018 představovali zahraniční poskytovatelé investičních služeb. Za problematický lze označit zejména způsob poskytování investičních služeb. V mnoha případech totiž dochází k souběhu poskytování služeb prostřednictvím pobočky či vázaného zástupce a poskytování služeb přeshraničně pouze na základě notifikace, přičemž ve vztahu k zákazníkům není jasné stanovení a rozlišení, které činnosti jsou poskytovány zahraničním obchodníkem s cennými papíry přeshraničně a které pobočkou. Toto se přitom projevuje i v nejednoznačnosti v určení orgánu příslušného k výkonu dohledu. Zahraniční obchodníci s cennými papíry navíc poskytují investiční služby zejména ke spekulativním, a tedy vysoce rizikovým produktům typu finančních rozdílových smluv (CFD), které však nejsou vhodným instrumentem pro naprostou většinu neprofesionálních zákazníků.

S ohledem na výše uvedené ČNB v roce 2018 navazovala na v dřívějších letech započatou intenzivní komunikaci a spolupráci s příslušnými orgány dohledu domovských států dotčených zahraničních subjektů a informovala je mj. o zjištěných porušeních právních předpisů. V situacích, kdy ČNB není k dohledu příslušná (tak je tomu např. v případě přeshraničního poskytování investičních služeb), bylo v případech, kdy existovalo důvodné podezření o oprávněnosti podání, podání postoupeno domovskému orgánu dohledu. Kromě spolupráce s orgány dohledu byli na zjištěné nedostatky identifikované na základě podání veřejnosti v některých případech upozorněni přímo zahraniční obchodníci s cennými papíry.

Oproti předchozímu roku 2017 byl zaznamenán významný pokles počtu doručených podání (77 podání v roce 2018 oproti 122 podáním za rok 2017, což představuje meziroční úbytek o více než jednu třetinu). Tento stav lze vysvětlit jako důsledek intenzivní spolupráce se zahraničními orgány dohledu, který vedl k přijetí nápravných opatření na straně samotných zahraničních poskytovatelů investičních služeb. Ve druhé polovině roku se rovněž projevil efekt tzv. produktových intervencí, k nimž od srpna 2018 přistoupila ESMA a které se týkaly zákazu nabízení a prodeje binárních opcí a omezení nabízení a prodeje finančních rozdílových smluv neprofesionálním zákazníkům. V této souvislosti ČNB uveřejnila na svých internetových stránkách upozornění, ve kterém uvedla, jaká omezení týkající se prodeje a nabízení CFD retailovým investorům byla v rámci produktových intervencí přijata a upozornila potenciální investory na omezené možnosti dohledu ČNB nad zahraničními obchodníky s cennými papíry.

4.4.5 Sankční činnost ČNB

V oblasti dohledu nad obchodníky s cennými papíry byla v roce 2018 zahájena dvě sankční správní řízení. Právní moci nabyly dvě rozhodnutí. Jedním rozhodnutím byla uložena pokuta a druhým rozhodnutím byla podle zákona o ČNB uložena pokuta a opatření k nápravě. ČNB uložila obchodníkům s cennými papíry pokuty v celkové výši 3 000 000 Kč, v obou správních řízeních ve výši 1 500 000 Kč.

4.5 DOHLED NAD INVESTIČNÍMI SPOLEČNOSTMI A FONDY

Výkon dohledu nad investičními společnostmi a fondy se zaměřuje zejména na fondy s potenciálně významným systémovým dopadem, což jsou především fondy kolektivního investování spravující finanční prostředky veřejnosti. Kontrolní činnost je soustředěna do oblastí dodržování pravidel odborné péče při správě fondů a nastavení řídicích a kontrolních systémů.

4.5.1 Licenční, schvalovací a povolovací činnost

ČNB ke konci roku 2018 evidovala 30 investičních společností, jednu pobočku zahraniční investiční společnosti, jednoho hlavního administrátora, 138 investičních fondů s právní osobností (z toho 29 samosprávných investičních fondů) a 242 podílových fondů.

V roce 2018 obdržely povolení k činnosti dvě nové investiční společnosti (Proton investiční společnost, a.s., a CODYA investiční společnost, a.s.). Bylo uděleno povolení k činnosti šesti samosprávným investičním fondům (Good Value Investments investiční fond s proměnným základním kapitálem, a.s., IFIS investiční fond, a.s., Hunter, investiční fond s proměnným základním kapitálem, a.s., LOAN MANAGEMENT investiční fond, a.s., WOOD & Company, investiční fond

s proměnným základním kapitálem, a.s., a SBS FUNDS SICAV a.s.)³⁰. K 1. lednu 2018 došlo k zániku společnosti Pioneer investiční společnost, a.s., z důvodu fúze se společností Amundi Czech Republic, investiční společnost, a.s. Svou činnost na žádost ukončil jeden samosprávný investiční fond a v jednom případě došlo k zániku samosprávného investičního fondu z důvodu jeho fúze s jiným investičním fondem. Do seznamu depozitářů investičního fondu byla zapsána společnost RSJ Custody s.r.o., která se tak stala prvním nebankovním depozitářem.

Tab. A.10 – Vývoj počtu subjektů v sektoru investičních společností a fondů

	Stav k 31. 12. 2017	Přírůstek v roce 2018	Úbytek v roce 2018	Stav k 31. 12. 2018
Investiční společnosti	29	2	1	30
Hlavní administrátoři	1	0	0	1
Pobočky zahraničních investičních společností	1	0	0	1
Investiční fondy s právní osobností	123	25	10	138
z toho: samosprávné fondy	26	5	2	29
Podílové fondy	227	24	9	242
z toho: standardní fondy	59	3	0	62
Depozitáře	4	1	0	5

V sektoru investičních společností a fondů ČNB v roce 2018 vedla 85 správních řízení a vydala 65 rozhodnutí.

Tab. A.11 – Počty správních řízení v sektoru investičních společností a fondů

Počet vedených správních řízení v roce 2018	Přecházejících z roku 2017	Zahájených v roce 2018	Ukončených v roce 2018	Přecházejících do roku 2019
85	23	62	65	20

V roce 2018 bylo ukončeno 65 správních řízení, z nichž tři řízení se týkala povolení k činnosti investiční společnosti (dvěma žádostem bylo vyhověno a jedno řízení bylo zastaveno) a šest řízení se týkala povolení k činnosti samosprávného investičního fondu (všem žádostem bylo vyhověno). ČNB vedla dvě řízení ve věci změny povolení k činnosti investiční společnosti (oběma žádostem bylo vyhověno). Jednomu samosprávnému investičnímu fondu odňala povolení k činnosti na jeho žádost. Vedla také jedno řízení ve věci zápisu depozitáře investičního fondu do seznamu (žádosti bylo vyhověno).

Předchozího souhlasu k výkonu funkce vedoucí osoby investiční společnosti nebo samosprávného investičního fondu se týkalo 24 řízení (všem žádostem bylo vyhověno). Ve věci udělení souhlasu k nabytí kvalifikované účasti na investiční společnosti bylo vedeno devět řízení (z toho v sedmi případech byl udělen souhlas a ve dvou případech byla řízení zastavena). Další ukončená řízení byla vedena ve věci zápisu standardního fondu do seznamu podílových fondů (dvě řízení), povolení sloučení podílových fondů (jedno řízení), povolení přeměny speciálního fondu na standardní fond (dvě řízení), souhlasu ke změně statutu standardního fondu (devět souhlasů), povolení pro účely označení podílového fondu (jedno řízení) a určení srovnatelnosti zahraničního investičního fondu se speciálním fondem (čtyři řízení).

³⁰ LOAN MANAGEMENT investiční fond, a.s., do konce roku 2018 nerealizoval přechod do samosprávného režimu, a proto k 31. prosinci 2018 byl evidován ještě jako tzv. nesamosprávný investiční fond.

4.5.2 Dohled na dálku

V rámci dohledu na dálku obhospodařovatelů investičních fondů a jejich administrátorů dohlíží ČNB především na kvalitu jejich kapitálového vybavení, nastavení řídicího a kontrolního systému a dalších předpokladů pro výkon jejich činnosti. ČNB monitoruje situaci v jimi obhospodařovaných investičních nebo administrovaných investičních fondech zejména z hlediska dodržování pravidel odborné péče při obhospodařování portfolií, tzn. dodržování statutů investičních fondů, zákonných limitů, správného oceňování majetku a stanovení aktuální hodnoty fondového kapitálu. Oblast vztahů k investorům považuje ČNB za velmi důležitou, a to zvláště z pohledu úplnosti, správnosti a včasnosti informací, které má investor obdržet. ČNB se při výkonu dohledu rovněž soustředí na vztahy s depozitáři a distributory, kteří jsou podstatnou součástí fondové infrastruktury. Funkce depozitáře představuje v oblasti investičních fondů nezastupitelný bezpečnostní prvek. Kvalita distribuce fondových investic je stěžejní pro správný výběr investice odpovídající zkušenostem a sklonu investora k riziku a rovněž pro samotný průběh investice. Velký přínos depozitáři mají i s ohledem na plnění povinností vyplývajících z platné legislativy v oblasti AML/CFT.

Rok 2018 nepřinesl pro sektor fondového investování výrazné změny regulace. Nejvýraznějším požadavkem platným od 1. ledna 2018 je povinnost vypracování klíčových informací pro investory (KID) podle nařízení PRIIP³¹ pro fondy kvalifikovaných investorů. PRIIP KID je potřeba mít k dispozici vždy, když je produkt nabízen jiným než institucionálním investorům.

ČNB v roce 2018 pokračovala v aktivní spolupráci s Asociací pro kapitálový trh ČR. Hlavním tématem spolupráce bylo řešení praktických otázek v souvislosti s oceňováním finančních nástrojů podle mezinárodních účetních standardů v návaznosti na požadavek § 4 vyhlášky č. 501/2002 Sb.³² Aplikace mezinárodních účetních standardů na účetní závěrku investičních fondů byla také stěžejním tématem spolupráce s Komorou auditorů ČR.

4.5.3 Kontroly na místě

V oblasti fondového investování ČNB zahájila čtyři kontroly na místě. Většina kontrol zjistila nedostatky v procesu nabývání aktiv a jejich oceňování, závažnější výhrady se týkaly nabývání zejména nemovitostí a dluhopisů obchodních společností. Konstatovány byly též nedostatky v oblasti analýz pro investiční rozhodování, rekonstruovatelnosti vnitřních procesů a vnitřních předpisů.

Kontroly rovněž zjistily nedostatky v oblasti kontroly využívání třetích osob k výkonu významných činností v působnosti dohlížených subjektů (delegování činností) a řízení střetu zájmů. Řada pochybení dále vznikla v důsledku nesprávně fungujícího řídicího a kontrolního systému, zejména podceněné funkce compliance a interního auditu. S tím souvisela nedostatečná rekonstruovatelnost procesů. Kontroly zjistily pochybení při oceňování aktiv a při činnosti výboru odborníků u nemovitostních fondů.

Kontrolované subjekty byly po ukončení kontrol vyzývány k přijetí nápravných opatření, jejichž implementace je průběžně sledována. V jednom případě bylo na základě uskutečněné kontroly navrženo zahájit správní řízení pro nedostatky v oblasti AML/CFT.

31 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1286/2014 ze dne 26. listopadu 2014 o sdělení klíčových informací týkajících se strukturovaných retailových investičních produktů a pojistných produktů s investiční složkou.

32 Vyhláška č. 501/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou bankami a jinými finančními institucemi.

4.5.4 Vyhodnocení informací z podání veřejnosti

ČNB přijala v roce 2018 celkem 21 podání veřejnosti upozorňujících na činnost investičních společností a fondů nebo osob zapsaných v seznamu dle § 15 ZISIF³³. Většina podání směřovala na činnost českých subjektů fondového investování, které podléhají dohledu ČNB. Podání se týkala problematiky odborné péče, konkrétně podmínek odkupu podílů na investičních fondech v souvislosti s pozdním odkupem, pozdních vypořádání odkupu či pohybu hodnoty podílového listu. Společným jmenovatelem převážné části těchto podání bylo nedostatečné seznámení investora s podmínkami ve statutu fondu. Další čtvrtina obdržených podání veřejnosti představovala dotazy na činnost osob zapsaných do seznamu ČNB podle § 15 ZISIF. Jedná se o osoby, nad kterými ČNB nevykonává dohled a které nejsou oprávněny k veřejnému nabízení investic. Absence dohledu nad subjekty zapsanými do seznamu osob dle § 15 ZISIF může znamenat vyšší riziko pro investované finanční prostředky a investice jsou vhodné pouze pro velmi zkušené investory. Zbylou část podání veřejnosti tvořily dotazy týkající se zahraničních fondů nabízených v ČR, jmenovitě podmínek pro odkup investice, výkonnosti fondu nebo prudké změny čisté hodnoty aktiv.

4.5.5 Sankční činnost ČNB

V oblasti investičních společností a investičních fondů ČNB v roce 2018 zahájila jedenáct sankčních správních řízení. Právní moci nabylo devět rozhodnutí. V pěti případech byla uložena pouze pokuta, dvakrát byla uložena pokuta a společnost byla vymazána ze seznamu osob vykonávajících správu majetku srovnatelnou s obhospodařováním a ve dvou případech bylo vydáno rozhodnutí o výmazu ze seznamu investičních fondů s právní osobností. Celková výše uložených pokut v oblasti investičních společností a investičních fondů činila 5 300 000 Kč.

4.6 DOHLED NAD SMĚNÁRNÍKY

Dohled v sektoru směnárníků byl realizován především formou kontrol na místě a místních šetření, ale i formou dohledu na dálku. Taktéž v roce 2018 představovala přijatá podání veřejnosti důležitý podklad upozorňující na možné nedostatky při provozování směnárenské činnosti.

4.6.1 Licenční, schvalovací a povolovací činnost

Ke konci roku 2017 bylo v evidenci ČNB celkem 1014 směnárníků. V roce 2018 získalo oprávnění k poskytování směnárenských služeb 41 směnárníků, zatímco evidovaný roční úbytek činil 56 směnárníků. ČNB k poslednímu kalendářnímu dni roku 2018 registrovala 999 směnárníků.

Tab. A.12 – Vývoj počtu směnárníků

	Stav k 31. 12. 2017	Přírůstek v roce 2018	Úbytek v roce 2018	Stav k 31. 12. 2018
Směnárny	1014	41	56	999

V roce 2018 bylo zahájeno 51 správních řízení o udělení povolení k činnosti směnárníka a 38 správních řízení o odnětí povolení k činnosti, a to na základě žádostí směnárníků.

³³ Zákon č. 240/2013 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech, ve znění pozdějších předpisů.

4.6.2 Dohled na dálku

Výkon dohledu na dálku se v sektoru směnárníků zaměřil zejména na sledování plnění vykazovací povinnosti, v rámci které směnárníci předkládají ČNB informace o objemu nakoupených a prodaných cizích měn. V návaznosti na získaná data ČNB v rámci dohledu na dálku zjistila, že některé subjekty vykazují nenulové údaje o objemu zobchodovaných cizích měn, přestože nemají v seznamech regulovaných a registrovaných subjektů finančního trhu evidovanou žádnou směnárenskou provozovnu. Na základě uvedeného zjištění byly tyto subjekty upozorněny na povinnost oznámit ČNB umístění provozovny pro výkon směnárenské činnosti a vyzvány k nápravě. Informace získané v rámci výkonu dohledu na dálku sloužily dále jako podklad pro plánování kontrolní činnosti.

4.6.3 Kontroly na místě

Zaměření kontrol na místě provedených v roce 2018 reflektovalo zjištění vyplývající z dohledové činnosti, a to primárně poznatky získané z četných podání veřejnosti. Fakticky se kontrolní činnost soustředila na ověření plnění povinností uložených zákonem směnárníkům ve vztahu k zákazníkům a na způsob a podobu jim poskytovaných informací, zejména na zákaz uveřejňování informace o výhodnějších směnných kurzech způsobem zaměnitelným s informacemi uvedenými na kurzovním lístku. Z tohoto důvodu byla i v roce 2018 u směnárníků zaznamenána vyšší intenzita kontrol na místě, než by v zásadě odpovídala celkovému významu daného sektoru finančního trhu.

V roce 2018 bylo ukončeno celkem 29 kontrol (včetně kontrol zahájených již v roce 2017) a dále byly tři kontroly zahájeny. V rámci výkonu dohledu nad směnárníky ČNB dále provedla celkem 273 místních šetření v jednotlivých provozovnách směnárníků.³⁴

Kontrolní činnost se v roce 2018 soustředila převážně na území se zvýšeným rizikovým faktorem z hlediska jednání se zákazníky a plnění zákonných povinností, jímž byly ohodnoceny zejména provozovny nacházející se v silně turisticky exponovaných částech hlavního města Prahy.

Závěry vyplývající z provedených kontrol korespondovaly s předchozími kontrolními zjištěními ohledně praktik směnárníků, když byly opět zaznamenány nedostatky týkající se kurzovních lístků. Jednalo se zejména o neuvádění veškerých údajů v zákonem stanovené podobě a formě, uveřejňování informací o výhodnějších směnných kurzech způsobem zaměnitelným s informacemi uvedenými na kurzovním lístku a nedostatečnou preciznost ve sdělování informací před provedením směnárenského obchodu zákazníkovi ve vztahu k zákonem vyžadovanému obsahu a formě.

V rámci výkonu kontrolní činnosti v roce 2018 byl u směnárníků kladen důraz taktéž na šetření zaměřená na plnění povinností souvisejících s opatřeními proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, přičemž v této oblasti byly shledány dílčí nedostatky, typicky v postupech při provádění identifikace a kontroly klienta a ve vypracování systémů vnitřních zásad. Dále byla identifikována pochybení v plnění povinnosti být držitelem osvědčení o absolvování odborného kurzu o rozpoznávání bankovek a mincí podezřelých z padělání nebo pozměňování podle zákona o oběhu bankovek a mincí³⁵.

V návaznosti na zjištění z kontrol byla v případech závažnějších nedostatků zahájena správní řízení o uložení pokuty.

34 Kontroly na místě u směnárníků prováděné ČNB se procesně řídí tuzemskou legislativou, zejména zákonem č. 255/2012 Sb., o kontrole, a zákonem č. 277/2013 Sb., o směnárenské činnosti. Místní šetření obvykle probíhají formou kontrolních směn prováděných dohledovými kapacitami ČNB v obchodních prostorách směnárny (tzv. mystery shopping), a to ještě před samotným zahájením kontroly na místě, nebo jako úkony v rámci již probíhající kontroly. Výsledky místních šetření mohou být použity v rámci kontrol na místě vykonávaných dle zákona č. 255/2012 Sb., o kontrole, jako podklad pro kontrolní zjištění (i pro případné navazující správní řízení).

35 Zákon č. 136/2011 Sb., o oběhu bankovek a mincí a o změně zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů.

4.6.4 Vyhodnocení informací z podání veřejnosti

ČNB obdržela v roce 2018 celkem 338 podání veřejnosti, která se týkala výkonu směnárenské činnosti, což představuje navýšení jejich počtu oproti roku 2017. Převážná většina podaných stížností poukazovala na způsob informování o výhodnějších podmínkách směny, kdy zájemci o směnu zaměřovali tyto výhodnější podmínky s nabídkou kurzů prezentovanou na kurzovním lístku. Nárůst tohoto typu stížností je následkem především zvýšeného počtu provozoven směnárníků, kteří uplatňovali výrazný cenový rozdíl mezi standardní nabídkou kurzů a výhodnějšími podmínkami směny (tzv. VIP kurzy).

Ve svých stížnostech spotřebitelé dále poukazovali na samotnou nevýhodnost nabízených směnných kurzů nebo poplatků za provedení směnárenského obchodu. V těchto případech zájemci o směnu očekávali směnný kurz přibližně na hladině kurzu vyhlášeného ČNB. Častým předmětem podání byl i požadavek spotřebitelů na odstoupení od smlouvy o směnárenském obchodu při směně s nevýhodným kurzem. Pokud se jedná o možnost odstoupení od smlouvy o směnárenském obchodu zákazníkem a otázku úplaty za provedení směnárenského obchodu, ČNB v průběhu roku 2018 aktivně spolupracovala s Ministerstvem financí ČR na přípravě návrhu novely zákona o směnárenské činnosti³⁶, který obě tyto oblasti nově upravuje. Výše směnných kurzů regulována není, a ČNB tak nemá v tomto směru pravomoc jakkoliv zasahovat.

Za účelem odstranění nedostatků indikovaných dohledem na dálku v sektoru směnárníků, zejména v souvislosti s pochybeními při poskytování informací o směnných kurzech zájemcům o směnu, zintenzivnila ČNB kontrolní činnost zaměřenou na oblast poskytování informací o podmínkách směny.

4.6.5 Sankční činnost ČNB

Pro porušení zákona o směnárenské činnosti bylo v roce 2018 zahájeno 22 sankčních správních řízení. Česká národní banka pravomocně rozhodla ve 26 případech. V devatenácti případech byla uložena pokuta, jednou byla uložena pokuta podle zákona AML³⁷, v jednom případě bylo odňato povolení k činnosti směnárníka, v dalších třech případech bylo odňato povolení k činnosti směnárníka a zároveň uložena pokuta a dvě správní řízení byla zastavena. Celková výše pokut udělených ve správních řízeních v této oblasti dosáhla 2 600 000 Kč.

4.7 DOHLED NAD POSKYTOVATELI PATEBNÍCH SLUŽEB A VYDAVATELI ELEKTRONICKÝCH PENĚŽ

V rámci dohledu nad poskytovateli platebních služeb a vydavateli elektronických peněz je výkon dohledových aktivit zaměřen na činnost platebních institucí, zahraničních platebních institucí, které vykonávají činnost na území ČR prostřednictvím své pobočky, poskytovatelů platebních služeb malého rozsahu, institucí elektronických peněz, zahraničních institucí elektronických peněz, které vykonávají činnost na území ČR prostřednictvím své pobočky, vydavatelů elektronických peněz malého rozsahu a od roku 2018 též nově na činnost správců informací o platebním účtu a držitelů poštovní licence, jejichž poštovní licence výslovně obsahuje službu dodání peněžní částky poštovním poukazem.

4.7.1 Licenční, schvalovací a povolovací činnost

Dohled nad poskytovateli platebních služeb a vydavateli elektronických peněz zahrnuje licenční, schvalovací a povolovací činnosti, výkon dohledových aktivit nad platebními institucemi, zahraničními platebními institucemi, které vykonávají činnost na území České republiky prostřednictvím své pobočky, poskytovateli platebních služeb malého rozsahu,

³⁶ Novela zákona o směnárenské činnosti s účinností od 1. dubna 2019 přináší vedle zavedení práva spotřebitele odstoupit od směny i další změny regulace spočívající mj. v zákazu požadování úplaty za provedení směnárenského obchodu (s výjimkou směny mincí, šeků a bezhotovostních peněžních prostředků). Před nabytím účinnosti předmětné novely nebyla možnost požadování úplaty za provedení směnárenského obchodu regulována a ČNB v tomto směru neměla žádné pravomoci. Dále k novele viz kapitola 2. Vývoj regulace v ČR v roce 2018.

³⁷ Zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů.

institucemi elektronických peněz, zahraničními institucemi elektronických peněz, které vykonávají činnost na území České republiky prostřednictvím své pobočky, a vydavateli elektronických peněz malého rozsahu, nejsou-li tyto subjekty zároveň obchodníkem s cennými papíry.

Dne 13. ledna 2018 nabyl účinnosti nový zákon o platebním styku, který přinesl řadu nových povinností pro stávající držitele povolení k poskytování platebních služeb a umožnil vznik nových druhů subjektů. Subjekty, u nichž šlo původně o jednoduchou registraci (tj. poskytovatelé platebních služeb malého rozsahu a vydavatelé elektronických peněz malého rozsahu), jsou nově povolovány v rámci licenčního řízení, obdobně jako platební instituce a instituce elektronických peněz. Jde o značný kvalitativní posun, který vede ke kvantitativnímu nárůstu činností. Novými platebními službami jsou služba nepřímého dání platebního příkazu a služba informování o platebním účtu. Službu informování o platebním účtu může kromě platební instituce poskytovat také nový typ subjektu – správce informací o platebním účtu.

ČNB na počátku roku 2018 evidovala 24 platebních institucí. V roce 2018 bylo v rámci licenčního řízení uděleno povolení k činnosti platební instituce dvěma novým subjektům (W.A.G. Issuing Services, a.s. a SPENDEE s.r.o.). Společnost SPENDEE s.r.o. je prvním subjektem, kterému bylo uděleno oprávnění k poskytování služby informování o platebním účtu.

Tab. A.13 – Vývoj počtu platebních institucí a institucí elektronických peněz

	Stav k 31. 12. 2017	Přírůstek v roce 2018	Úbytek v roce 2018	Stav k 31. 12. 2018
Platební instituce	24	2	1	25
Pobočky platebních institucí	10	5	2	13
Instituce elektronických peněz	2	0	0	2
Pobočky institucí elektronických peněz	1	1	0	2

Celkem byla v roce 2018 ukončena tři správní řízení v oblasti platebního styku a elektronických peněz, všechna se týkala povolení k činnosti platební instituce (ve dvou případech bylo žádosti vyhověno, jedno řízení bylo zastaveno na žádost).

Tab. A.14 – Počty správních řízení v sektoru platebních institucí a institucí elektronických peněz

	Počet vedených správních řízení v roce 2018	Přecházejících z roku 2017	Zahájených v roce 2018	Ukončených v roce 2018	Přecházejících do roku 2019
Platební instituce	12	4	8	3	9
Instituce elektronických peněz	2	0	2	0	2

4.7.2 Dohled na dálku

V roce 2018 byly dohledové kapacity směřovány do oblasti posuzování splnění nových legislativních požadavků na výkon činnosti poskytovatele platebních služeb vyplývajících z nového zákona o platebním styku³⁸, který nabyl účinnosti dne 13. ledna 2018 a který je transpozicí směrnice PSD 2³⁹. V souladu s přechodnými ustanoveními tohoto zákona byli všichni poskytovatelé platebních služeb a vydavatelé elektronických peněz, kteří k rozhodnému dni pro splnění nových

³⁸ Zákon č. 370/2017 Sb., o platebním styku, ve znění pozdějších předpisů.

³⁹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2366 ze dne 25. listopadu 2015, o platebních službách na vnitřním trhu, kterou se mění směrnice 2002/65/ES, 2009/110/ES a 2013/36/EU a nařízení (EU) č. 1093/2010 a zrušuje směrnice 2007/64/ES.

legislativních podmínek byli držitelé povolení k poskytování platebních služeb nebo vydávání elektronických peněz, povinni v zákonem stanovené lhůtě ČNB doložit, že splňují podmínky pro udělení příslušného povolení podle nového zákona o platebním styku. ČNB pak v rámci přechodného období posuzovala splnění nových požadavků, zejména na zavedení řídicího a kontrolního systému, a to do 13. července 2018 v případě platebních institucí a vydavatelů elektronických peněz (celkem se jednalo o 27 subjektů) a do 13. ledna 2019 v případě poskytovatelů platebních služeb malého rozsahu a vydavatelů elektronických peněz malého rozsahu (celkem se jednalo o 194 subjektů).

V případě platebních institucí a institucí elektronických peněz musely tyto subjekty přizpůsobit svůj řídicí a kontrolní systém novým požadavkům, a to především systém řízení bezpečnostních a provozních rizik, systém vyřizování stížností a reklamací (včetně hlášení incidentů), dále oblast zajištění obnovitelnosti a kontinuity činností v případě mimořádných událostí a postupy pro podávání, sledování a zaznamenávání citlivých údajů o platbách (včetně klasifikace citlivých údajů a přístupu k nim). Platební instituce a instituce elektronických peněz dále prokazovaly, že část podnikání týkající se platebních služeb je provozována v ČR. Pokud jde o poskytovatele platebních služeb malého rozsahu a vydavatele elektronických peněz malého rozsahu, ČNB posuzovala zavedení systému řízení bezpečnostních a provozních rizik a systému vyřizování stížností a reklamací (včetně hlášení incidentů), bezúhonnost osob s kvalifikovanou účastí na poskytovateli, resp. vydavateli, a dále splnění limitu objemu platebních transakcí uskutečněných subjekty patřícími do jedné skupiny (koncernu) za posledních 12 měsíců.

Mezi nejčastější nedostatky identifikované v rámci posuzování výše uvedených oblastí patřilo nedostatečné nastavení systému řízení bezpečnostních a provozních rizik a navazujících postupů pro zajištění obnovitelnosti a kontinuity činností v případě mimořádných událostí.

Významnou součástí dohledové činnosti bylo rovněž posuzování obchodních plánů a funkčnosti nastavení řídicího a kontrolního systému (systému řízení rizik, řešení bezpečnostních incidentů a stížností, evidence citlivých údajů o platbách, zásad kontinuity činnosti apod.) u žadatelů o povolení k činnosti poskytovatele platebních služeb nebo vydavatele elektronických peněz, a to včetně žadatelů o povolení k činnosti správce informací o platebním účtu.

Výkon dohledu se dále v případě poskytovatelů platebních služeb a vydavatelů elektronických peněz soustředil na sledování plnění pravidel ochrany peněžních prostředků svěřených institucím zákazníky a dále na dodržování obezřetnostních pravidel, především na plnění kapitálové přiměřenosti, tedy na udržování výše vlastního použitelného kapitálu nad výší kapitálových požadavků stanovených právními předpisy. Dohled na dálku byl nicméně zaměřen i na dodržování pravidel odborné péče a jednání se zákazníky stanovených zákonem o platebním styku v části upravující soukromoprávní vztahy. Nedostatky zjištěné v rámci výkonu dohledu na dálku se týkaly zejména výpočtu použitelného kapitálu platební instituce, překračování zákonného limitu stanoveného pro měsíční průměr částek provedených platebních transakcí u poskytovatelů platebních služeb malého rozsahu a nesrovnalostí v údajích o hodnotě peněžních prostředků a struktuře umístění peněžních prostředků, které byly poskytovatelům platebních služeb svěřeny uživateli k provedení platebních transakcí.

4.7.3 Kontroly na místě

S ohledem na výše uvedenou legislativní změnu a s ní související proces posuzování splnění nových legislativních požadavků byla kontrolní činnost v tomto segmentu finančního trhu v roce 2018 omezena na dokončení kontrol zahájených v roce 2017 (dvě kontroly u poskytovatelů platebních služeb malého rozsahu a dvě kontroly platebních institucí). Všechny kontroly realizované v tomto roce byly současně zaměřeny na plnění vymezených podmínek stanovených zákonem o ochraně spotřebitele⁴⁰ a zákonem o oběhu bankovek a mincí. Zároveň se tři provedené kontroly soustředily na ověření plnění podmínek stanovených zákonem AML.

40 Zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů.

V rámci těchto provedených kontrol se v největší míře objevovala pochybení týkající se oblasti plnění předsmulvních informačních povinností a informačních povinností vůči ČNB z hlediska zákona o platebním styku a dále nedostatky při provádění identifikace a kontroly klienta podle zákona AML.

V návaznosti na kontrolní zjištění přijaly dohlížené subjekty vlastní opatření k nápravě. V závažnějších případech, resp. v případě zjištění nedostatku systémového charakteru, bylo s danými subjekty zahájeno správní řízení o udělení pokuty, případně o odejmutí povolení k poskytování platebních služeb.

4.7.4 Vyhodnocení informací z podání veřejnosti

Za sektor poskytovatelů platebních služeb a vydavatelů elektronických peněz bylo v roce 2018 přijato celkem 66 podání veřejnosti. Uživatelé platebních služeb upozorňovali zejména na zadržování peněžních prostředků určených k provedení platebních transakcí ze strany poskytovatelů platebních služeb, nedodržování zákonných lhůt pro provádění platebních transakcí, neplnění povinností týkajících se ochrany peněžních prostředků svěřených poskytovatelům uživateli a dále na způsob vyřizování stížností a reklamací ze strany poskytovatelů. Oproti předcházejícímu kalendářnímu roku došlo v tomto sektoru k výraznému nárůstu počtu podání veřejnosti (o více než 50 %). Zjištění vyplývající z podání veřejnosti byla reflektována při rozhodování o zařazení konkrétních subjektů do plánu kontrol v následujícím období.

4.7.5 Sankční činnost ČNB

V roce 2018 ČNB zahájila celkem 69 sankčních správních řízení v oblasti platebního styku. Pravomocně bylo rozhodnuto v 50 případech. Ve čtyřech případech byla uložena pokuta, ve čtyřech případech byla uložena pokuta a odňato povolení k činnosti poskytovatele platebních služeb malého rozsahu, ve 40 případech bylo odňato povolení k činnosti poskytovatele platebních služeb malého rozsahu a ve dvou případech bylo odňato povolení k činnosti vydavatele elektronických peněz malého rozsahu a zároveň uložena pokuta. Celková výše uložených pokut v roce 2018 činila 1 800 000 Kč.

4.8 DOHLED NAD POSKYTOVATELI SPOTŘEBITELSKÉHO ÚVĚRU

V roce 2018 skončilo přechodné období, které umožňovalo společnostem poskytujícím nebankovní úvěry zažádat si o řádné oprávnění k činnosti a splnit požadavky zákona o spotřebitelském úvěru⁴¹, což jim umožňovalo pokračovat v provozované činnosti.

4.8.1 Licenční, schvalovací a povolovací činnost

V prvním pololetí ČNB dokončila proces licencování nebankovních poskytovatelů spotřebitelských úvěrů v tzv. přechodném období, tzn. mezi 1. prosincem 2016 a 31. květnem 2018. Z celkového počtu 108 subjektů, které dosud podnikaly na základě živnostenského oprávnění, získalo licenci nebankovního poskytovatele spotřebitelského úvěru 84 žadatelů. Z důvodu nesplnění licenčních podmínek nebo zpětvzetí žádosti ji nezískalo 24 žadatelů. Vedle toho do konce roku 2018 ČNB udělila tři nová povolení k činnosti nebankovního poskytovatele osobám, které dosud tuto činnost nevykonávaly.

41 Zákon č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru, ve znění pozdějších předpisů.

Tab. A.15 – Vývoj počtu subjektů v sektoru spotřebitelského úvěru

	Stav k 31. 12. 2017	Přírůstek v roce 2018	Úbytek v roce 2018	Stav k 31. 12. 2018
Nebankovní poskytovatelé spotřebitelského úvěru	5	82	0	87
Samostatní zprostředkovatelé	254	109	80	283
Akreditované osoby	19	4	4	19

V roce 2018 bylo ukončeno 95 řízení o udělení oprávnění k činnosti nebankovního poskytovatele spotřebitelského úvěru v přechodném období (v 79 případech povolení uděleno, v 16 případech neuděleno) a tři řízení mimo přechodné období (ve všech případech oprávnění uděleno). V roce 2018 bylo dále ukončeno 86 řízení o žádosti o povolení k činnosti samostatného zprostředkovatele v přechodném období (78 povolení uděleno, v osmi případech neuděleno) a 56 řízení mimo přechodné období (38 oprávnění uděleno, v 18 případech neuděleno). Uděleny byly rovněž čtyři akreditace k pořádání odborných zkoušek.

Tab. A.16 – Počty správních řízení v sektoru spotřebitelského úvěru

	Počet vedených správních řízení v roce 2018	Přecházejících z roku 2017	Zahájených v roce 2018	Ukončených v roce 2018	Přecházejících do roku 2019
Nebankovní poskytovatelé spotřebitelského úvěru	105	97	8	98	7
z toho: žádosti v přechodném období	95	95	0	95	0
nové žádosti	10	2	8	3	7
Samostatní zprostředkovatelé	157	114	43	142	15
z toho: žádosti v přechodném období	93	93	0	86	7
nové žádosti	64	21	43	56	8
Akreditované osoby	11	1	10	9	2

4.8.2 Dohled na dálku

V oblasti dohledu na dálku ČNB v roce 2018 provedla plošné šetření, jehož účelem bylo prověřit, zda všichni nebankovní poskytovatelé, kterým bylo uděleno oprávnění k činnosti, mají na svých internetových stránkách, případně jiných trvalých nosičích dat, zveřejněny veškeré zákonem požadované informace. Toto plošné šetření navazovalo na obdobné šetření provedené u bankovních poskytovatelů v předchozím kalendářním roce. Předmětem šetření bylo 20 základních sdělení, která musí být trvale zpřístupněna spotřebiteli, mezi něž patří mj. údaje o možnostech splácení spotřebitelského úvěru, o podmínkách předčasného splacení, o důsledcích v případě nedodržení závazků, o procesu poskytování spotřebitelského úvěru, o formách a podmínkách zajištění, o typech dostupných zápůjčních úrokových sazeb, o reprezentativním příkladu, o registru, v němž je možno ověřit oprávnění subjektu k činnosti, o možnosti mimosoudního řešení sporů, o interním mechanismu vyřizování stížností či o orgánu dohledu. Nejčastějšími pochybeními na straně nebankovních poskytovatelů bylo nezveřejnění údaje o registru, tzn. o možnosti ověřit si, zda subjekt poskytuje spotřebitelský úvěr na základě oprávnění ČNB, a neposkytnutí informací o procesu poskytování spotřebitelského úvěru, a to například tím, že nebyl zveřejněn výčet dokladů nutných pro posouzení úvěruschopnosti. Dále byla v rozporu se zákonem omezena práva spotřebitele na podání reklamace či reklamační řády nebyly zveřejněny vůbec. U několika společností chyběla specifikace jednotlivých poplatků a jejich výše, na které má poskytovatel v souvislosti s porušením smluvních ujednání na straně spotřebitele nárok. Na základě provedeného plošného šetření byly dohlížené subjekty vyzvány k nápravě zjištěných nedostatků. Náprava byla zajištěna u všech zjištěných nedostatků.

Ke konci roku 2018 byly dále v rámci výkonu dohledu na dálku zahájeny informační návštěvy prováděné v sídlech dohlížených subjektů za účelem ověření, jak společnosti naplňují předpoklady ohledně výše uzavřených obchodů dle plánů obchodní činnosti předložených v rámci licenčního řízení a jak aplikují v praxi požadavky zákona o spotřebitelském úvěru, především požadavky na ověřování předpokladů řádného splacení dlužné částky ze strany spotřebitelů.

4.8.3 Kontroly na místě

V roce 2018 byly dokončeny kontroly na místě u 21 akreditovaných osob. Kontroly se zaměřily na ověření, zda dohlížené společnosti postupují v případě organizace zkoušek odborné způsobilosti v souladu se získaným oprávněním a zákonem o spotřebitelském úvěru. Výsledky ukazují, že kontroly u akreditovaných osob byly prospěšné. Kontrolní zjištění zahrnovala nedostatky v oblasti výkonu dohledu zkušební komise či vyhodnocení zkušebních testů. K chybám dále patřily nezveřejnění termínů zkoušek či nedostatky u povinných náležitostí ve vydaném osvědčení. V návaznosti na kontrolní zjištění přijaly dohlížené subjekty vlastní opatření k nápravě. V závažnějších případech bylo s danými subjekty zahájeno správní řízení o udělení pokuty. Výsledkem kontrolní činnosti je i skutečnost, že některé subjekty se na základě provedené kontroly rozhodly v činnosti akreditované osoby již dále nepokračovat.

V posledním čtvrtletí roku 2018 byly dále zahájeny kontroly na místě u nebankovních poskytovatelů spotřebitelských úvěrů.

4.8.4 Vyhodnocení informací z podání

V roce 2018 ČNB vypořádala 146 podání veřejnosti, která se týkala bankovních poskytovatelů spotřebitelských úvěrů. Obsahem podání byly zejména stížnosti na požadavek banky předčasně splatit spotřebitelský úvěr při nesouhlasu s jednostrannou změnou obchodních podmínek, stížnosti na otevření revolvingového účtu v rozporu s požadavky spotřebitele či stížnosti na dle tvrzení spotřebitele neoprávněné vymáhání dluhu. Podání poukazovala rovněž na vysoké náklady v souvislosti s předčasným splacením spotřebitelského úvěru na bydlení.

Za rok 2018 bylo obdrženo celkem 153 podání veřejnosti vztahujících se k činnosti nebankovních poskytovatelů spotřebitelských úvěrů. Nejčastěji se doručená podání týkala žádostí spotřebitelů o pomoc při oddlužení, nevhodného chování poskytovatelů při vymáhání dlužných částek, včetně uvedení nesprávných či neúplných informací ve smluvní dokumentaci, a dále též neodůvodněného přetrvávání zápisu o nesplaceném dluhu v Nebankovním registru klientských informací. Dále byly předmětem podání agresivní nabídky spotřebitelského úvěru, případně nabídky poskytnutí spotřebitelského úvěru bez dostatečného ověření příjmů.

ČNB se v roce 2018 rovněž zabývala 47 upozorněními spotřebitelů na neoprávněný výkon činnosti v oblasti poskytování spotřebitelského úvěru.

4.8.5 Sankční činnost

V roce 2018 bylo v této oblasti zahájeno celkem 21 nových sankčních správních řízení. V tomto roce nabylo právní moci celkem sedmnáct rozhodnutí. Ve všech případech byla uložena pokuta. Celková výše uložených pokut v roce 2018 činila 4 475 000 Kč.

4.9 DOHLED NAD DISTRIBUTORY FINANČNÍCH PRODUKTŮ

ČNB v roce 2018 dohlížela na činnost distributorů pojistných produktů (dohled zahrnoval všechny kategorie pojišťovacích zprostředkovatelů včetně samostatných likvidátorů pojistných událostí), dále na činnost distributorů investic, mezi něž patří investiční zprostředkovatelé a jejich vázaní zástupci, a rovněž na distribuci v oblasti spotřebitelských úvěrů, a to zejména na činnost samostatných zprostředkovatelů spotřebitelských úvěrů a jejich vázaných zástupců.

Dohled nad distributory finančních produktů prováděla ČNB prostřednictvím dohledu na dálku a kontrol na místě. Jako významný zdroj informací o činnosti dohlížených distributorů byla využívána také podání, jimiž se veřejnost, zejména spotřebitelé, obraceli na ČNB.

Dohled ve zmíněném sektoru byl zaměřen na plnění povinností vyplývajících z právních předpisů, včetně přímo použitelných nařízení, které upravují činnost distributorů finančních produktů v jednotlivých oblastech finančního trhu. V případech, kdy distributoři zprostředkovali uzavírání smlouvy o finančních službách na dálku, pak byla součástí dohledu rovněž kontrola plnění s tím souvisejících povinností vyplývajících z občanského zákoníku⁴². Nedílnou součástí dohledu tvořilo ověřování plnění povinností uložených distributorům zákonem o ochraně spotřebitele, a to především dodržování zákazu nekalých obchodních praktik a zákazu diskriminace spotřebitele a plnění informační povinnosti o možnostech mimosoudního řešení spotřebitelských sporů. Zároveň s tím ČNB dohlížela na dodržování povinností vyplývajících pro distributory finančních produktů z právních předpisů upravujících oblast AML/CFT.

4.9.1 Ověřování odbornosti na finančním trhu

V oblasti ověřování odbornosti na finančním trhu ČNB 1. června 2018 uveřejnila sadu zkouškových otázek pro ověřování odbornosti podle zákona o podnikání na kapitálovém trhu. Jde o další naplnění přístupu k ověřování odbornosti, v němž ČNB ve spolupráci s MF zajistí jednotnou sadu zkouškových otázek, které pak používají tzv. akreditované osoby (osoby s povolením ČNB zkoušet poskytovatele nebo zprostředkovatele finančních služeb). Prvním okruhem zkouškových otázek byly otázky pro oblast působnosti zákona o spotřebitelském úvěru v roce 2017, další otázky týkající se zákona o zprostředkování pojištění a zajištění budou vytvořeny v roce 2019.

Dne 30. listopadu 2018 skončilo dvouleté přechodné období pro osoby, které se přímo podílejí na poskytování nebo zprostředkování spotřebitelského úvěru nebo jsou za poskytování nebo zprostředkování spotřebitelského úvěru zodpovědné (např. člen statutárního orgánu, správní rady, prokurista či zaměstnanec poskytovatele nebo zprostředkovatele), během kterého tyto osoby musely úspěšně složit odbornou zkoušku. Akreditované osoby od data účinnosti zákona do konce roku 2018 celkově přezkoušely přes 66 tisíc distributorů spotřebitelského úvěru. Průměrná úspěšnost testů byla více než 69 %.

ČNB v roce 2018 zajišťovala odborné zkoušky pojišťovacího agenta a pojišťovacího makléře, jejichž účelem bylo ověřit odbornou způsobilost k výkonu této činnosti na středním a vyšším kvalifikačním stupni. V průběhu roku se zkoušek zúčastnilo 244 uchazečů, z nichž 211 uspělo. Poslední zkouška pořádaná ČNB podle dosavadní právní úpravy proběhla 3. září 2018. V souvislosti s nabytím účinnosti zákona o distribuci pojištění a zajištění k 1. prosinci 2018 přechází pořádání odborných zkoušek dle zmiňovaného zákona již plně na akreditované osoby.

Zmíněný zákon ukládá ČNB ve spolupráci s MF zajistit jednotnou sadu zkouškových otázek, podle které budou odborné zkoušky provádět akreditované osoby. ČNB podnikla příslušné kroky k zajištění této zkouškové sady. Její uveřejnění se předpokládá ve třetím čtvrtletí roku 2019.

42 Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

4.9.2 Dohled na dálku

V rámci výkonu dohledu na dálku v sektoru distribuce finančních produktů ČNB kontrolovala a vyhodnocovala, zda je činnost dohlížených distributorů v souladu s příslušnými právními předpisy. Kontrola plnění povinností uložených dohlíženým distributorům byla prováděna prostřednictvím individuálních dohledových šetření, z nichž největší část tvořila šetření podání veřejnosti, dále prostřednictvím tematických šetření a dále na základě informací získaných další dohledovou činností. Dohledová činnost byla zaměřena na zkvalitnění služeb poskytovaných dohlíženými distributory na finančním trhu a na zvýšení ochrany spotřebitelů.

U pojišťovacích zprostředkovatelů ČNB v rámci dohledu na dálku kontrolovala zejména plnění povinností týkajících se poskytování úplných a nezkreslených informací klientům, především pak informací o principech, fungování a nákladovosti zprostředkovaných produktů. V této souvislosti bylo ověřováno i plnění povinnosti řádně zjišťovat a zaznamenávat požadavky a potřeby klientů před sjednáním pojištění včetně dostatečného odůvodňování pro doporučení sjednaného produktu. Zvýšená pozornost směřovala na případy tzv. přesmlouvání pojištění, tedy situace, kdy dochází k nahrazení stávající smlouvy životního pojištění novou smlouvou. Ve vztahu k pojišťovacím agentům a makléřům byly provedeny kontroly splnění povinnosti předložit roční výkaz činnosti.

V oblasti zprostředkování investic ČNB v roce 2018 pokračovala v kontrole plnění povinností investičních zprostředkovatelů vyplývajících ze zákona AML. Jedná se o povinnost vypracovat a předložit ČNB systém vnitřních zásad sloužící ke zmírňování a účinnému řízení rizik legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, včetně posuzování, zda předložený systém vnitřních zásad neobsahuje nedostatky. V případě identifikace nedostatků byly dohlížené subjekty vyzvány k jejich odstranění. Při ověření plnění povinností vyplývajících z novely zákona o podnikání na kapitálovém trhu, resp. směrnice MiFID II a přímo použitelných nařízení se dohled na dálku soustředil zejména na dodržování pravidel jednání se zákazníky.

Ve vztahu ke zprostředkovatelům spotřebitelského úvěru se ČNB v rámci dohledu na dálku v roce 2018 zabývala kontrolou plnění povinností podle zákona o spotřebitelském úvěru, především dodržováním informačních povinností vůči spotřebitelům a plněním oznamovacích povinností vůči ČNB s cílem zajistit spotřebitelům aktuální a úplné informace v rozsahu stanoveném zákonem. Rovněž byla prováděna šetření za účelem prověřování podezření na neoprávněné zprostředkování spotřebitelských úvěrů.

V rámci tematických šetření ČNB realizovala v tomto sektoru dohledové šetření za účelem sběru klíčových informací o činnosti vybraných distributorů včetně informací z oblasti AML/CFT.

4.9.3 Kontroly na místě

V roce 2018 bylo realizováno a ukončeno celkem 17 kontrol distributorů finančních produktů (včetně kontrol zahájených již v roce 2017). Dále bylo zahájeno dalších 19 kontrol, které nebyly k poslednímu kalendářnímu dni roku 2018 ukončeny.

V rámci kontrol prováděných v roce 2018 v oblasti poskytování investičních služeb byly nejčastěji zjištěny nedostatky týkající se informování zákazníků o existenci a povaze přijímaných pobídek, zjišťování informací o odborných znalostech a zkušenostech zákazníků a zajištění zpracování pokynů přijatých od zákazníků bez zbytečných průtahů. Mezi další časté nedostatky patřilo neuplatňování prvků vnitřní kontroly a chyby v evidenci smluv a pokynů vedených investičními zprostředkovateli.

Zásadním a velmi frekventovaným nedostatkem v oblasti zprostředkovatelské činnosti v pojišťovnictví bylo nedostatečné zaznamenávání požadavků a potřeb klientů a důvodů, na kterých zprostředkovatel zakládá svá doporučení pro výběr pojistného produktu. Dále se jednalo o nezajištění výkonu zprostředkovatelské činnosti prostřednictvím osob, které by splňovaly podmínku odborné způsobilosti, nedostatečné plnění informačních povinností vůči klientům, neoznamování změn údajů zapisovaných do registru ČNB a nedostatky v oblasti řízení a kontroly distribuční sítě.

V oblasti zprostředkování spotřebitelských úvěrů se nedostatky týkaly především plnění informačních povinností vůči klientům před zprostředkováním úvěru a nezavedení a neuplatňování pravidel vnitřní kontroly. Nejčastějšími zjištěními v souvislosti s plněním povinností podle zákona AML byly nedostatky při provádění identifikace a kontroly klienta, zejména ověřování, zda klient není politicky exponovanou osobou či osobou, vůči níž Česká republika uplatňuje mezinárodní sankce. Kontrolovaným subjektům bylo také často vytýkáno neinformování spotřebitelů o subjektech mimo-soudního řešení spotřebitelských sporů podle zákona o ochraně spotřebitele.

V návaznosti na provedené kontroly byli distributoři finančních produktů obvykle vyzváni k přijetí relevantních nápravných opatření. V závažnějších případech bylo s těmito subjekty zahájeno správní řízení o udělení pokuty a uložení opatření k nápravě.

4.9.4 Vyhodnocení informací z podání veřejnosti

V rámci výkonu dohledu v oblasti distribuce finančních produktů využívá ČNB rovněž podání veřejnosti, která jsou důležitým zdrojem informací o činnosti dohlížených subjektů. V roce 2018 ČNB obdržela celkem 301 podání směřujících na oblast distribuce finančních produktů. Dvě třetiny obdržených podání se týkaly oblasti zprostředkování pojistných produktů, zbývající podání pak připadala rovným dílem na oblast zprostředkování investičních produktů a na oblast zprostředkování spotřebitelských úvěrů.

V oblasti zprostředkování pojištění i nadále nejvíce podání poukazovalo na nedostatky při sjednání investičního životního pojištění. Nejčastěji podavatelé poukazovali na to, že pojišťovací zprostředkovatel poskytl neúplné nebo zavádějící informace nebo že jim doporučil investiční životní pojištění v rozporu s jejich požadavky a pojistnými potřebami. Velmi často podavatelé upozorňovali na nedůvodné a pro ně nevýhodné přesmlouvání pojištění. Jako další důvody podání lze uvést nespokojenost podavatelů s rozsahem sjednaného pojištění, nedostatečné seznámení s výlukami z pojištění nebo uzavření pojistné smlouvy bez vědomí klienta. V řadě podání pak podavatelé projevovali nesouhlas s tím, že jim bylo nabízeno zprostředkování pojištění, aniž by si takové služby vyžádali.

U zprostředkování investic podavatelé upozorňovali na porušování povinností při jednání se zákazníky, na poskytování nepravdivých nebo neúplných informací o vlastnostech investičních produktů ze strany dohlížených distributorů nebo na sjednání pro klienty nevhodných a nevýhodných produktů. Rovněž bylo poukazováno na neoprávněné nabízení nebo poskytování investičních služeb.

Ve vztahu ke zprostředkování spotřebitelských úvěrů se většina podání týkala porušování povinností ze strany samostatných zprostředkovatelů spotřebitelského úvěru nebo jejich vázaných zástupců. V těchto podáních bylo nejčastěji poukazováno na poskytování nepravdivých nebo neúplných informací či na neoprávněné vyžadování poplatků za zprostředkování úvěru. Část podání poukazovala na možné neoprávněné zprostředkování spotřebitelského úvěru ze strany subjektů, které k této činnosti nedisponují příslušným oprávněním ČNB.

4.9.5 Sankční činnost

V oblasti pojišťovacích zprostředkovatelů bylo v roce 2018 zahájeno celkem 29 sankčních správních řízení. Právní moci nabylo celkem 29 rozhodnutí. Ve čtrnácti případech byla uložena pokuta, čtyřikrát pokuta a opatření k nápravě, v dalších čtyřech případech bylo uloženo pouze opatření k nápravě, v pěti případech byly zrušeny zápisy v registru pojišťovacích zprostředkovatelů a konečně dvě správní řízení byla zastavena. Celková výše uložených pokut v roce 2018 činila 2 250 000 Kč.

V oblasti investičních zprostředkovatelů bylo v roce 2018 zahájeno celkem devět nových sankčních správních řízení. Právní moci nabylo dvanáct rozhodnutí. Ve třech případech byla uložena pokuta, třikrát byla uložena pokuta včetně opatření k nápravě, ve dvou případech byla zrušena registrace investičních zprostředkovatelů, v jednom případě byla uložena pokuta a řízení bylo částečně zastaveno a konečně ve třech případech bylo správní řízení zastaveno. Celkem byly v oblasti investičních zprostředkovatelů uloženy pokuty ve výši 1 895 000 Kč.

4.10 DOHLED NAD ZPRACOVATELI TUZEMSKÝCH BANKOVEK A MINCÍ

V roce 2018 nebylo vedeno žádné řízení o povolení k činnosti zpracovatele tuzemských bankovek a mincí.

Tab. A.17 – Vývoj počtu zpracovatelů tuzemských bankovek a mincí

	Stav k 31. 12. 2017	Přírůstek v roce 2018	Úbytek v roce 2018	Stav k 31. 12. 2018
Zpracovatelé tuzemských bankovek a mincí	5	0	0	5

ČNB vykonává dohled nad dodržováním zákona o oběhu bankovek a mincí a přímo použitelných předpisů Evropské unie, na které tento zákon navazuje. Úvěrové instituce, které provádějí pokladní operace, a zpracovatelé tuzemských bankovek a mincí jsou povinni poskytnout ČNB při výkonu dohledu potřebné informace a požadovaná vysvětlení. V případě, že existuje důvodné podezření na neoprávněné zpracovávání tuzemské bankovky a mince, je ČNB oprávněna provést kontrolu na místě. V případě porušení povinností vyplývajících z tohoto zákona či v případě zjištění protiprávního jednání může ČNB uložit opatření k nápravě či pokutu.

Sankční činnost

V roce 2018 bylo zahájeno deset nových sankčních správních řízení podle zákona o oběhu bankovek a mincí. Právní moci nabylo devět rozhodnutí, přičemž ve všech případech byla uložena pokuta. Celková výše uložených pokut dosáhla 1 295 000 Kč.

4.11 EMISE CENNÝCH PAPÍRŮ A REGULOVANÉ TRHY

Na počátku roku 2018 bylo evidováno 106 společností, jejichž cenné papíry byly přijaty k obchodování na evropském regulovaném trhu⁴³. V průběhu roku 2018 byly k obchodování na regulovaném trhu nově přijaty akcie pěti emitentů (ve všech případech šlo o fondy kvalifikovaných investorů) a dluhopisy 15 emitentů.

Cenné papíry devíti emitentů byly během roku 2018 vyřazeny z obchodování, přičemž ve čtyřech případech se jednalo o vyřazení dluhopisů z důvodu řádného či předčasného splacení a v pěti případech šlo o akcie vyřazené na základě rozhodnutí emitenta. Ke konci roku 2018 bylo evidováno celkem 117 emitentů, jejichž cenné papíry byly přijaty k obchodování na evropském regulovaném trhu.

⁴³ Z toho cenné papíry tří emitentů byly přijaty pouze na regulovaném trhu mimo ČR.

4. DOHLED NAD FINANČNÍM TRHEM V ROCE 2018

Tab. A.18 – Vývoj počtu emitentů kotovaných cenných papírů a subjektů tržní infrastruktury

	Stav k 31. 12. 2017	Přírůstek v roce 2018	Úbytek v roce 2018	Stav k 31. 12. 2018
Emitenti CP přijatých k obchodování na evropském RT	106	20	9	117
Organizátoři regulovaného trhu	3	0	1	2
Provozovatelé mnohostranného obchodního systému	3	0	0	3
Provozovatelé organizovaného obchodního systému	0	1	0	1
Provozovatelé vypořádacího systému s neodvolatelností vypořádání	2	0	0	2
Centrální depozitář	1	0	0	1
Administrátor referenčních hodnot	0	1	0	1

Počet organizátorů regulovaného trhu se meziročně snížil vzhledem k tomu, že nově tuto činnost nevykonává POWER EXCHANGE CENTRAL EUROPE, a.s. (PXE), a zůstali tak RM-SYSTÉM, česká burza cenných papírů, a.s. (RM-S) a Burza cenných papírů Praha, a.s. (BCPP). Počet provozovatelů mnohostranného obchodního systému (BCPP – Free Market a START, RM-S – Volný trh a 42 Financial Services, a.s.) zůstal stejný jako počet provozovatelů vypořádacích systémů s neodvolatelností vypořádání (ČNB – Systém krátkodobých dluhopisů (SKD) a Centrální depozitář cenných papírů, a.s. (CDCP)) meziročně nezměněn. CDCP kromě toho nadále působí jako centrální depozitář cenných papírů.

V oblasti emisí cenných papírů, evidence cenných papírů a regulovaných trhů vedla ČNB v roce 2018 celkem 97 správních řízení. Většinu z 82 vydaných rozhodnutí (67) tvořila rozhodnutí o schválení dokumentů v souvislosti s novými emisemi cenných papírů. Další 13 rozhodnutí bylo vydáno v oblasti tzv. tržní infrastruktury. V této oblasti lze zmínit nově udělená povolení: CDCP k činnosti centrálního depozitáře podle nařízení CSDR⁴⁴, 42 Financial Services, a.s. k činnosti organizovaného obchodního systému podle nařízení MiFIR⁴⁵ a Czech Financial Benchmark Facility s.r.o. k činnosti administrátora referenčních hodnot podle nařízení BMR⁴⁶. Ve třech případech se jednalo o rozhodnutí v oblasti výjimek z předobchodní transparency podle MiFIR a čtyři rozhodnutí vydala ČNB v roce 2018 v oblasti posuzování výjimek podle nařízení EMIR⁴⁷. V oblasti nabídek převzetí a tzv. vytěsnění ČNB udělila dva předchozí souhlasy s vytěsněním minoritních akcionářů ve společnostech Pražské služby, a.s. (Hlavní město Praha) a Unipetrol, a.s. (PKN Orlen SA).

Tab. A.19 – Počty správních řízení v oblasti emisí cenných papírů a subjektů tržní infrastruktury

Počet vedených správních řízení v roce 2018	Přecházejících z roku 2017	Zahájených v roce 2018	Ukončených v roce 2018	Přecházejících do roku 2019
97	2	95	82	15

44 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 909/2014 ze dne 23. července 2014 o zlepšení vypořádání obchodů s cennými papíry v Evropské unii a centrálních depozitářích cenných papírů a o změně směrnic 98/26/ES a 2014/65/EU a nařízení (EU) č. 236/2012.

45 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 600/2014 ze dne 15. května 2014 o trzích finančních nástrojů a o změně nařízení (EU) č. 648/2012.

46 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1011 ze dne 8. června 2016 o indexech, které jsou používány jako referenční hodnoty ve finančních nástrojích a finančních smlouvách nebo k měření výkonnosti investičních fondů, a o změně směrnic 2008/48/ES a 2014/17/EU a nařízení (EU) č. 596/2014.

47 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012 ze dne 4. července 2012 o OTC derivátech, ústředních protistranách a registrech obchodních údajů.

V rámci dohledu bylo v roce 2018 přezkoumáno mimo správní řízení 74 souborů konečných podmínek nabídky cenných papírů. Standardně se uskutečnila kontrola pravidelně uveřejňovaných zpráv (kontrola výročních a pololetních zpráv všech emitentů a detailní kontrola aplikace účetních standardů IFRS v účetních závěrkách u osmi vybraných emitentů). Současně probíhal průběžný dohled nad plněním povinností emitentů kotovaných cenných papírů a souvisejících osob (oznamování podílů na hlasovacích právech a transakcí osob s řídicí pravomocí). Byly komunikovány nedostatky s následným zajištěním nápravy.

V oblasti regulovaných trhů byly v rámci dohledu na dálku provedeny přezkumy pravidel BCPP zejména s ohledem na jejich přizpůsobení se novým pravidlům MiFID II / MiFIR (pravidla pro blokové obchody v souvislosti s úpravou tržní transparency, pravidla pro tvorbu trhu, dále pravidla trhu Free Market pro duální listingy, pravidla přijetí CP subjektů kolektivního investování, pravidla trhu START) a CDCP (pravidla vypořádání). BCPP byla pro účely provozování systému START – Veřejná nabídka zaregistrována další podnikatelská činnost spočívající ve službách souvisejících s upisováním investičních nástrojů. Ve vztahu k CDCP byly řešeny některé dílčí otázky ohledně vedení centrální evidence cenných papírů (zejména v souvislosti s přelicensováním dle nařízení CSDR) a agendy týkající se mezinárodní identifikace subjektů (Legal Entity Identifier).

Současně probíhal průběžný dohled nad plněním povinností emitentů kotovaných cenných papírů a souvisejících osob (oznamování podílů na hlasovacích právech a transakcí osob s řídicí pravomocí). Byly komunikovány nedostatky s následným zajištěním nápravy.

Sankční činnost

V roce 2018 bylo zahájeno dalších celkem jedenáct sankčních správních řízení s emitenty cenných papírů. Právní moci nabylo osm rozhodnutí. V šesti případech byla uložena pouze pokuta a dvakrát to byla pokuta a opatření k nápravě. Celková výše uložených pokut v oblasti emitentů cenných papírů v roce 2018 činila 1 750 000 Kč.

4.12 NOTIFIKAČNÍ, REGISTRAČNÍ A INFORMAČNÍ ČINNOSTI SPOJENÉ S DOHLEDEM

4.12.1 Notifikace (v režimu jednotné licence)

Odchozí notifikace z ČR

K 31. prosinci 2018 měly čtyři tuzemské banky pobočku na Slovensku a 11 tuzemských bank poskytovalo služby na území hostitelských členských států EU bez založení pobočky.

Rovněž tři tuzemské pojišťovny měly své pobočky na Slovensku a jednu pobočku v Polsku. Ke konci roku 2018 provozovalo služby bez založení pobočky na území hostitelských členských států EU 20 tuzemských pojišťoven (započítány jsou dvě pobočky zahraničních pojišťoven).

Obchodník s cennými papíry 42 Financial Services, a.s., oznámil rozšíření poskytovaných investičních služeb prostřednictvím pobočky v Polsku.

České platební instituce rozšiřují své aktivity v EU na základě práva volného poskytování služeb (tj. bez založení pobočky). W.A.G. Issuing Services, a.s., oznámila záměr působit ve 24 státech EU a EHP, Citfin – Finanční trhy, a.s., na území Maďarska a Rumunska a Benefit Management s.r.o. na území Slovenska.

Notifikace volného poskytování služeb (nebo její změna či ukončení) do zahraničí v rámci evropského hospodářského prostoru byla vyřízena u 1 888 pojišťovacích zprostředkovatelů s bydlištěm nebo sídlem na území ČR.

Příchozí notifikace do ČR**Tab. A.20 – Vývoj počtu notifikací o přeshraničním poskytování služeb**

	Stav k 31. 12. 2017	Přírůstek v roce 2018	Úbytek v roce 2018	Stav k 31. 12. 2018
Úvěrové instituce ⁱ⁾	430	29	12	447
Instituce elektronických peněz	132	46	6	172
Pojišťovny ⁱⁱ⁾	873	102	15	960
Fondy UCITS	1 340	305	229	1 416
Fondy AIF ⁱⁱⁱ⁾ , s výjimkou EuVECA ⁱⁱⁱ⁾ a EuSEF ^{iv)}	128	63	29	162
Fondy EuVECA	28	22	2	48
Fondy EuSEF	0	1	0	1
UCITS Investiční společnosti	48	4	7	45
Správci alternativních investičních fondů	37	13	1	49
Poskytovatelé investičních služeb	1 873	138	44	1 967
Platební instituce	379	53	41	391
Zahraniční instituce zaměstnaneckého penzijního připojištění	1	0	0	1
Pojišťovací zprostředkovatelé	6 245	442	179	6 508
Zahraniční zprostředkovatelé spotřebitelského úvěru na bydlení	2	6	0	8

i) V bankovním sektoru a v sektoru pojišťoven se notifikují banky a pojišťovny i jejich pobočky působící v ostatních státech EU/EHP.

ii) AIF (Alternativní investiční fond), zkratka pro speciální fondy a fondy kvalifikovaných investorů.

iii) EuVECA (European Venture Capital Fund), zkratka pro evropský fond rizikového kapitálu.

iv) EuSEF (European Social Entrepreneurship Fund), zkratka pro evropský fond sociálního podnikání.

ČNB obdržela od zahraničních orgánů dohledu 189 oznámení o schválení prospektu cenného papíru (či jeho dodatku) za účelem veřejné nabídky cenných papírů na území ČR nebo jejich přijetí k obchodování na regulovaném trhu.

4.12.2 Registrační činnost, zastoupení bank a finančních institucí

ČNB uděluje oprávnění k činnosti (zpravidla ve zjednodušeném řízení) rovněž dalším subjektům zejména z oblasti distribuce na finančním trhu, případně tyto subjekty pouze zapisuje do seznamů. Nejvýznamnější meziroční změny v počtu těchto subjektů představují výrazný úbytek investičních zprostředkovatelů a vázaných zástupců na kapitálovém trhu, k němuž došlo v důsledku zavedení povinnosti uhradit správní poplatek za prodloužení oprávnění k činnosti i v tomto sektoru. Z důvodu neuhrazení tohoto správního poplatku došlo také k úbytku v počtu vázaných zástupců podle zákona o spotřebitelském úvěru.

Tab. A.21 – Vývoj počtu registrovaných a zapisovaných subjektů

	Stav k 31. 12. 2017	Přírůstek v roce 2018	Úbytek v roce 2018	Stav k 31. 12. 2018
Registrovaná zastoupení zahraničních bank ⁱ⁾	15	0	3	12
Investiční zprostředkovatelé	7 046	0	6 831	215
Vázaní zástupci (kapitálový trh)	26 448	3 141	11 688	17 901
Poskytovatelé platebních služeb malého rozsahu	166	5	14	157
Vydavatelé elektronických peněz malého rozsahu	25	0	4	21
Osoby oprávněné distribuovat penzijní produkty:				
investiční zprostředkovatelé	119	7	30	96
nebankovní obchodníci s cennými papíry	1	0	0	1
bankovní obchodníci s cennými papíry	6	0	0	6
vázaní zástupci	10 554	2 808	3 378	9 984
vázaní zástupci penzijních společností	8	3	5	6
Pojišťovací zprostředkovatelé a SLPU ⁱⁱ⁾	174 877	4729	990	178 616
Samostatní zprostředkovatelé spotřebitelského úvěru	254	109	80	283
Vázaní zástupci (spotřebitelský úvěr)	24 049	5 495	14 449	15 095
Zprostředkovatelé vázaného spotřebitelského úvěru	1 861	100	1 019	942
Osoby provádějící správu majetku srovnatelnou s obhospodařováním dle § 15 ZISIF	44	44	8	80

i) Registrace zastoupení zahraniční banky podle § 39 zákona č. 6/1993 Sb., o ČNB, neopravňuje podnikat v sektoru bankovníctví v ČR, ale pouze propagovat služby svých centrál na tomto území.

ii) Údaj nezahrnuje zahraniční zprostředkovatele zapsané do registru v důsledku notifikace provozování pojišťovacího zprostředkování z jiného členského státu EU/EHP.

4.12.3 Monitorování subjektů finančního trhu v likvidaci

ČNB monitoruje průběh likvidací subjektů finančního trhu prostřednictvím jejich zákonné informační povinnosti a na základě vyžádaných informací. V roce 2018 vedla ČNB ústní jednání s likvidátory, byly poskytovány konzultace a stanoviska k průběhu likvidací, dále byly poskytovány vyžádané informace a dokumentace na základě žádostí soudů a orgánů činných v trestním řízení.

Tab. A.22 – Vývoj počtu subjektů finančního trhu v likvidaci

	Stav k 31. 12. 2017	Přírůstek v roce 2018	Úbytek v roce 2018	Stav k 31. 12. 2018
Banky	4	0	2	2
Družstevní záložny	5	0	1	4
Pojišťovny a zajišťovny	2	0	2	0
Investiční společnosti	3	0	0	3
Investiční fondy	9	0	0	9
Podílové fondy	6	12	10	8
Penzijní společnosti	0	0	0	0
Obchodníci s CP	1	0	0	1
Celkem	30	12	15	27

Počet subjektů finančního trhu v likvidaci, které ČNB monitoruje, klesl ke konci roku 2018 meziročně o tři subjekty. V důsledku ukončení likvidace ČNB přestala dohlížet 15 subjektů: dvě banky (Kreditní banku Plzeň, a.s. v likvidaci a ERB bank, a.s. v likvidaci, na kterou byl prohlášen konkurs), jednu družstevní záložnu (1. Vzájemnou družstevní záložnu Církve československé husitské v likvidaci), dvě pojišťovny (ING pojišťovnu, a.s., v likvidaci a Cestovní pojišťovnu ADRIA Way družstvo „v likvidaci“) a deset podílových fondů v likvidaci. V roce 2018 vstoupilo do likvidace dvanáct podílových fondů.

4.12.4 Poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím

Česká národní banka je povinným subjektem podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů. Podle tohoto zákona poskytuje ČNB informace jednak zveřejněním povinně poskytovaných informací na své internetové stránce, jednak na základě individuálních žádostí podaných v režimu tohoto zákona.

Statistické údaje

V roce 2018 přijala ČNB celkem 71 žádostí podle zákona č. 106/1999 Sb. a vydala šest rozhodnutí o odmítnutí žádosti. Rozklad proti rozhodnutí o odmítnutí poskytnout informace byl podán ve třech případech.

Přehled počtu žádostí přijatých v letech 2011 až 2018 ukazuje na trvale vysoký zájem veřejnosti o informace vztahující se k působnosti ČNB.

Tab. A.23 – Počty žádostí podle zákona č. 106/1999 Sb.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Počet přijatých žádostí	19	26	60	59	53	51	79	71

Zaměření a obsah žádostí

Předmětem žádostí byl stejně jako v minulých letech široký a různorodý okruh informací, který nelze v rámci výše uvedených počtů podaných žádostí zúžit na typické skupiny. Žádosti a dotazy veřejnosti se týkaly zejména dohledové činnosti. Dále často směřovaly do oblasti statistiky, legislativy v oblasti finančního trhu, dluhopisů, české měny či oběhu bankovek a mincí. Předmětem zájmu žadatelů byly dále licenční a sankční řízení vedená Českou národní bankou, případně též konkrétní dohledová šetření.

Ve vztahu k dohledu odborné péče lze uvést, že není z povahy věci vyloučeno, aby i žádost podaná podle zákona č. 106/1999 Sb. byla vnímána současně jako podnět veřejnosti pro případný výkon dohledu. Některé žádosti nejsou přímo podnětem, ale s výkonem dohledu mohou souviset, a to například tak, že žadatel prostřednictvím žádosti podle zákona č. 106/1999 Sb. zjišťuje, jak bylo naloženo s jeho vlastním již vyřizovaným podnětem či stížností, nebo se dotazuje na další okolnosti konkrétních úkonů dohledu.

Informace, které byly na základě individuálních žádostí podle zákona č. 106/1999 Sb. poskytnuty, lze nalézt na internetových stránkách ČNB v příslušné části.⁴⁸

48 https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/106/

4.12.5 Přeshraniční aktivity – vyřizování žádostí o posouzení fit & proper⁴⁹

Česká národní banka při plnění svých úkolů v této oblasti spolupracuje se zahraničními centrálními bankami, orgány dohledu nad finančními trhy a s mezinárodními organizacemi, které se zabývají dohledem nad subjekty finančních trhů. V roce 2018 vyřizovala ČNB celkem 48 žádostí od celkem 16 zahraničních orgánů o posouzení důvěryhodnosti, odborné způsobilosti a zkušeností osob činných u poskytovatelů finančních služeb.

Tab. A.24 – Počty žádostí od zahraničních regulátorů

	2014	2015	2016	2017	2018
Počet přijatých žádostí	23	29	35	46	48

4.12.6 Centrální registr úvěrů

Centrální registr úvěrů (CRÚ) je informační systém provozovaný ČNB od roku 2002. Tento registr využívají především banky a pobočky zahraničních bank působící na území ČR ke zjištění výše úvěrového zatížení vlastních nebo potenciálních klientů v rámci bankovního sektoru a ke kontrole jejich platební morálky. Součástí CRÚ je speciální analytický modul umožňující uživatelům z bank i ČNB definovat vlastní agregované výstupy za bankovní sektor, základní skupiny bank nebo v případě bank také za vlastní banku. Velký důraz je kladen na správnost dat, k níž přispívá možnost pro banky využít sady nástrojů na provádění rychlých oprav. Klienti si správnost dat o nich vedených mohou ověřit prostřednictvím žádosti o výpis z CRÚ.

Výstupy z CRÚ zařadily banky ve velké míře do svých standardních postupů při úvěrování klientů, přičemž počet dotazů do databáze registru se stále zvyšuje. V roce 2018 byl dokončen vývoj nových výstupních modulů a sestav a proběhla řada školení pro uživatele z bank, které na nové výstupy postupně přecházejí.

Celkový počet evidovaných dlužníků se v roce 2018 meziročně mírně snížil vzhledem k vyššímu počtu vyřazených dlužníků, kteří již přes deset let nemají v CRÚ vedeny pohledávky.

Tab. A.25 – Základní provozní charakteristiky Centrálního registru úvěrů

	31. 12. 2015	31. 12. 2016	31. 12. 2017	31. 12. 2018
Počet evidovaných dlužníků	628 436	630 549	633 018	632 726
z toho: fyzických osob podnikatelů	336 897	331 540	326 683	322 364
právnických osob	291 539	299 009	306 335	310 362
Celkový objem zůstatků úvěrů (mld. Kč)	1 617	1 696	1 722	1 830
Počet uživatelů aplikace CRÚ	2 146	2 259	2 258	2 246
Ad hoc dotazy na úvěrové zatížení (tis. ks/rok)	285	299	308	361
Počet dotazů na úvěrové zatížení klienta v měsíčních sestavách (tis. ks/rok)	4 292	4 215	4 372	4 506
Počet pořízených výpisů pro klienty (ks/rok)	423	536	569	488

49 Posouzení důvěryhodnosti, odborné způsobilosti a zkušenosti osob činných u poskytovatelů finančních služeb.

4.12.7 Přehled přestupků podle zákona o ČNB

ČNB vypracovává podle § 45d zákona o ČNB přehled přestupků, který obsahuje souhrnné údaje o přestupcích v její působnosti za uplynulý kalendářní rok.⁵⁰

Tab. A.26 – Přehled evidovaných přestupků dle zákona o ČNB

Členění dle § 45d odst. 2 zákona o ČNB	
Počet přijatých podnětů	182
Počet zahájených řízení	109
Počet odložených případů	73
Počet zastavených řízení	1
Počet pravomocných rozhodnutí	94
Celková výše uložených pokut	22 315 000 Kč
Počet rozhodnutí, kterým bylo upuštěno od uložení trestu	0
Počet podaných rozkladů	8 ⁵¹

4.13 ČINNOST ČNB V OBLASTI TECHNOLOGICKÝCH FINANČNÍCH INOVACÍ

Vymezení finančních inovací je ze své podstaty poměrně široké. Obecně se jedná o inovativní řešení při poskytování finančních služeb, která jsou založena na moderních technologiích (FinTech)⁵². Společnosti zabývající se FinTech tak zahrnují nejen tradiční poskytovatele finančních služeb (např. banky, pojišťovny), ale též nové společnosti (tzv. start-upy), které nabízejí inovativní produkty (např. mobilní aplikace) či služby (např. tzv. úvěrový crowdfunding⁵³) na finančním trhu. Pokud určitá osoba provádí inovativní činnosti na finančním trhu, ČNB jako orgán dohledu zkoumá tyto činnosti pouze z toho pohledu, zda naplňují znaky některé z regulovaných činností, jež vyžadují povolení či registraci podle zákonů upravujících činnost na finančním trhu.

ČNB je podle zákona č. 6/1993 Sb., o ČNB, orgánem dohledu nad osobami působícími na finančním trhu. Dohled nad osobami, které jsou uvedeny v předmětném zákoně, je vykonáván z toho důvodu, že tyto osoby vykonávají regulovanou činnost (např. přijímají vklady, uzavírají pojistné smlouvy, poskytují investiční nebo platební služby), a to bez ohledu na technologie, které při tom používají. Pokud tedy FinTech společnost regulovanou činnost nevykonává, nespadá pod dohled ČNB. ČNB podniky typu FinTech ani neeviduje, resp. eviduje jen ty osoby, které vykonávají některou z regulovaných činností.

Vzhledem ke zvýšeným aktivitám v oblasti FinTech na finančním trhu se ČNB touto problematikou intenzivně zabývá, mimo jiné posílením spolupráce s evropskými orgány dohledu (ESA) a komunikací se zájmovými sdruženími a s účastníky trhu v oblasti finančních inovací. V roce 2018 se ČNB věnovala zejména problematice krypto aktiv, crowdfundingu, automatizace (včetně automatizovaného investičního poradenství a strojového učení) a využívání dat velkého rozsahu nebo otázkám spojeným s usnadňováním inovací ze strany ČNB. V rámci činnosti pracovních skupin ESA se ČNB intenzivně podílela na přípravě dokumentů ESA vyplývajících z Akčního plánu Evropské komise k FinTech (např. v oblasti krypto aktiv, využívání dat velkého rozsahu nebo outsourcingu).

50 Kromě uvedených přestupků ČNB vedla a rozhodovala v roce 2018 ještě další řízení, která se však týkala ještě původních správních deliktů podle předchozí právní úpravy, a která tak nejsou v tomto přehledu zahrnuta.

51 Ve čtyřech případech bylo rozhodnutí 1. stupně bankovní radou (2. stupněm) potvrzeno, ve čtyřech případech bylo rozhodnutí částečně změněno.

52 Do množiny FinTech patří celá řada kategorií technologických inovací aplikovaných ve finančním sektoru, mezi které lze zařadit např. InsureTech (FinTech omezený pouze na pojišťovací trh), RegTech (FinTech využívaný regulovanými subjekty finančního trhu pro účely zajištění plnění regulatorních požadavků) či SupTech (FinTech využívaný orgány dohledu pro účely výkonu dohledu nad finančním trhem).

53 Úvěrový crowdfunding představuje formu crowdfundingu s finančním protiplněním, přičemž jde o model založený na poskytování, kde každý přispěvatel sám rozhoduje, jakou částku půjčí dlužníkovi nebo na určitý projekt.

5. MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE V ROCE 2018

ČNB se i v roce 2018 aktivně zapojila do aktivit evropských i mezinárodních institucí působících v oblasti regulace finančních trhů a dohledu nad nimi. Tvořila stanoviska k návrhům nových pravidel a její zástupci pak prosazovali pozice ČNB během jednání strategických orgánů, expertních výborů a pracovních skupin těchto institucí. Významná byla především součinnost v rámci evropských orgánů dohledu (ESA), kde se ČNB zapojila do přípravy řady technických norem a obecných pokynů ke směrnicím a nařízením. I nadále narůstal význam průběžné spolupráce s národními orgány dohledu zemí EU v rámci tzv. kolegií orgánů dohledu, ve kterých je koordinován dohled nad bankovními a pojišťovacími skupinami.

5.1 SPOLUPRÁCE V RÁMCI EVROPSKÝCH ORGÁNŮ DOHLEDU NAD FINANČNÍM TRHEM

Evropský orgán pro bankovníctví (EBA)

Vrcholným orgánem EBA je rada orgánů dohledu (Rada). Člena Rady za ČNB jmenuje bankovní rada ČNB. V roce 2018 byla ČNB prostřednictvím svých zástupců aktivně zapojena do činnosti všech šesti stálých výborů a většiny pracovních skupin EBA.

V roce 2018 pokračovala EBA ve vytváření jednotných regulatorních pravidel EU, tzv. „single rulebook“. V oblasti regulace pokračovala příprava návrhů předpisů třetí úrovně, v souladu s CRD IV / CRR, BRRD⁵⁴ a dalšími legislativními akty EU, mimo jiné směrnicemi o systémech pojištění vkladů (DGSD)⁵⁵, o platebních službách na vnitřním trhu (PSD 2)⁵⁶, směrnice o platebním účtech (PAD)⁵⁷ a o smlouvách o spotřebitelském úvěru na nemovitosti určené k bydlení (MCD)⁵⁸.

EBA v roce 2018 dokončila a odeslala Evropské komisi celkem sedm návrhů regulačních a prováděcích technických norem v oblasti výkaznictví plánů obnovy zpracovávaných finančními institucemi, uveřejňování informací národními orgány dohledu, výpočtu kapitálového požadavku k podkladovým expozicím sekuritizovaných aktiv u pokročilých modelů IRB, pravidelného srovnávání interních modelů bank sloužících ke stanovení kapitálových požadavků k úvěrovému a tržnímu riziku, stanovení charakteru, hloubky a délky trvání ekonomického poklesu pro účely výpočtu kapitálových požadavků úvěrových institucí pomocí pokročilých IRB modelů, spolupráce a výměny informací mezi orgánem dohledu domovského členského státu a orgány dohledu hostitelských členských států v oblasti platebních služeb dle směrnice PSD 2 a stanovení podmínek pro ponechání čistého ekonomického podílu u sekuritizací.

ČNB se rovněž aktivně podílela na přípravě a následném překladu jedenácti obecných pokynů a doporučení. Tyto právní předpisy se týkaly především zveřejňování informací institucemi podle účetního standardu IFRS 9, řízení úrokového rizika investičního portfolia, revize procesu přezkumu a vyhodnocování orgány dohledu (SREP), provádění zátěžových testů finančními institucemi, poskytování statistických údajů o podvodech v oblasti platebních služeb orgánům dohledu, řízení nevýkonných expozic a expozic s úlevou, poskytnutí výjimek poskytovatelům platebních služeb z povinnosti zavést nouzový mechanismus při neplnění požadavků rozhraní⁵⁹, stanovení kritérií pro zařazení sekuritizací mezi tzv. STS⁶⁰ sekuritizace podléhající nižším kapitálovým požadavkům, uveřejnění údajů úvěrovými institucemi o nevýkonných expozicích a expozicích s úlevou a hodnocení ekvivalence režimů mlčenlivosti orgánů dohledu ze třetích zemí.

54 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2014/59/EU, kterou se stanoví rámec pro ozdravné postupy a řešení krize úvěrových institucí a investičních podniků.

55 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2014/49/EU o systémech pojištění vkladů.

56 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2015/2366 o platebních službách na vnitřním trhu.

57 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2014/92/EU o platebních účtech.

58 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2014/17/EU o úvěrech na bydlení.

59 Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 2018/389, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2366, pokud jde o regulační technické normy týkající se silného ověření klienta a společných a bezpečných otevřených standardů komunikace.

60 Jednoduché, transparentní a standardizované sekuritizace.

V rámci vytváření „single rulebook“ se zástupci ČNB účastnili přípravy návrhů odpovědí na vysoký počet otázek položených veřejností v rámci systému Q&A. Tento systém umožňuje národním orgánům dohledu v EU upřesňovat aplikaci ustanovení CRD/CRR, BRRD, DGSD a PSD 2.

ČNB byla také zapojena do přípravných prací EBA souvisejících s odchodem Spojeného království z EU (brexit), především do přípravy veřejně publikovaného oznámení EBA adresovaného finančním institucím, které apeluje na připravenost úvěrových institucí na rizika vyplývající z potenciálního vystoupení Spojeného království z EU bez dohody (tzv. tvrdý brexit) a na nutnost poskytnout informace svým klientům (spotřebitelům) o dopadech takového brexitu na kontinuitu poskytování služeb. ČNB se v této souvislosti podílela na přípravě dohod o spolupráci mezi orgány dohledu EU 27 a Spojeného království pro případ brexitu bez dohody.

V roce 2018 EBA uskutečnila srovnávací hodnocení zaměřené na implementaci regulačních technických norem EBA týkajících se notifikací úvěrových institucí působících v EU na základě jednotného evropského pasu⁶¹. V rámci všech klasifikovaných otázek dosáhla ČNB nejlepšího možného hodnocení.

Evropský orgán pro cenné papíry a trhy (ESMA)

Vrcholným orgánem ESMA je rada orgánů dohledu (Rada). Člena Rady za ČNB jmenuje bankovní rada ČNB. V roce 2018 byla ČNB prostřednictvím svých zástupců aktivně zapojena do činnosti stálých výborů a pracovních skupin ESMA. V tomto roce se ESMA více zaměřila na oblast dohledové konvergence, brexit a implementaci směrnice MiFID II a nařízení MiFIR.

V oblasti poskytování investičních služeb se ČNB účastnila především přípravy materiálů k implementaci MiFID II / MiFIR. Jednalo se např. o pokyny k některým aspektům požadavků MiFID II ohledně vhodnosti či přípravu Q&A k aplikaci MiFID II / MiFIR. ČNB připomínkovala rozhodnutí ESMA o zavedení dočasných produktových intervencí dle MiFIR v oblasti uvádění na trh, distribuce nebo prodeje binárních opcí a rozdílových kontraktů retailovým investorům. ČNB se rovněž podílela na přípravě materiálů k implementaci nařízení PRIIP⁶² či návrhů opatření na posílení spolupráce mezi domovským a hostitelským orgány dohledu v případech přeshraničního poskytování služeb.

Také v oblasti tvorby a sjednocování pravidel obchodování na sekundárním trhu cenných papírů se ČNB podílela na přípravě materiálů k implementaci MiFID II / MiFIR včetně hodnocení stavu implementace. Jednalo se mj. o novely regulačních technických norem k režimu kroků kotace pro akcie, cenné papíry nahrazující jiné cenné papíry a ETF⁶³ či k požadavkům na transparentnost akciových investičních nástrojů. ČNB rovněž přispěla k přípravě Q&A k aplikaci MiFID II / MiFIR a přípravě stanovisek ESMA k výjimkám z transparency před uzavřením obchodu, k nakládání se soubornými pokyny pro účely povinnosti obchodovat s deriváty na obchodních platformách a k pozičním limitům komoditních derivátů.

V oblasti finančních inovací se ČNB zúčastnila dotazníkového šetření na téma právní kvalifikace krypto aktiv. Připomínkovala navazující technickou radu ESMA týkající se initial coin offerings (ICO) a kryptoaktiv, jež se věnuje zejména právní kvalifikaci investičních tokenů v unijní právní úpravě a přístupu příslušných orgánů dohledu ke kryptoaktivům, na která se nevztahují pravidla o investičních nástrojích podle MiFID II.

ČNB se účastnila přípravy materiálů v oblasti tržní infrastruktury. K nařízení EMIR byly připraveny mj. novela regulačních technických norem stanovujících povinnost clearingů vybraných derivátových smluv, pokyny k řízení střetu zájmů u ústředních protistran či k proticyklickým opatřením u ústředních protistran. K nařízení CSDR⁶⁴ byly připraveny mj. pokyny k internalizovanému vypořádání, k vykazování selhání vypořádání obchodů s cennými papíry či k standardizovaným postupům a protokolům, které obchodníci s cennými papíry používají při jednání s profesionálními zákazníky.

61 Nařízení Komise v přenesené pravomoci č. 1151/2014, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/36/EU, pokud jde o regulační technické normy týkající se informací, jež mají být oznamovány při výkonu práva usazování a volného pohybu služeb.

62 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1286/2014 o sděleních klíčových informací týkajících se strukturovaných retailových investičních produktů a pojistných produktů s investiční složkou.

63 Exchange Traded Funds.

64 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 909/2014 o zlepšení vypořádání obchodů s cennými papíry v EU a centrálních depozitářích cenných papírů.

ČNB se podílela na přípravě materiálů v oblasti fondového investování. K nařízení MMFR⁶⁵ byly připraveny mj. pokyny k obsahu výkaznictví fondů peněžního trhu a novela pokynů ke scénářům pro zátěžové testy týkající se zejména části pokynů ke stanovení obecných referenčních scénářů pro zátěžové testy. ČNB participovala na přípravě Q&A k aplikaci nařízení MMFR a směrnic AIFMD⁶⁶ a UCITS⁶⁷.

ČNB se podílela na přípravě materiálů v oblasti prospektu. Jednalo se o materiály k implementaci nařízení o prospektu⁶⁸ zahrnující mj. technickou radu pro Komisi k náležitostem prospektu včetně tzv. EU Growth prospektu⁶⁹ a postupu při přezkumu a schvalování prospektu, návrh regulačních technických norem k obsahu prospektu, postupu při schvalování a následném vykazování dat o schválených prospektech do ESMA a pokyny k rizikovým faktorům v prospektu.

ČNB se vyjadřovala k materiálům v oblasti tvorby a sjednocování pravidel na ochranu proti zneužívání trhu, pravidel pro referenční hodnoty ve finančních nástrojích a finančních smlouvách a pravidel pro krátké prodeje. K nařízení MAR⁷⁰ byly připraveny mj. návrh prováděcích technických norem ke spolupráci mezi příslušnými orgány dohledu, ESMA, ACER⁷¹ a ostatními energetickými úřady a Q&A k aplikaci nařízení. K nařízení o benchmarcích⁷² byly připraveny mj. pokyny k referenčním hodnotám bez značného významu a Q&A k aplikaci nařízení. Připraveny byly rovněž Q&A k aplikaci nařízení SSR⁷³.

V oblasti účetnictví, auditu a finančního výkaznictví se ČNB podílela mj. na přípravě veřejného prohlášení ESMA týkajícího se evropských dohledových priorit pro dohled nad finančními údaji za rok 2018 a pravidelné zprávy ESMA o činnosti v oblasti vynucování aplikace IFRS⁷⁴ za rok 2017.

V oblasti dohledového výkaznictví se ČNB podílela zejména na přípravě metodiky technických a analytických testů kvality dat v databázích ESMA (především FIRDS⁷⁵ a FITRS⁷⁶) nebo vykazovaných přímo do ČNB podle jiné sektorové legislativy v působnosti ESMA (především transakční hlášení předávaná do TREM⁷⁷). ČNB provedla implementaci všech požadovaných testů kvality dat s výjimkou technických testů transakčních hlášení, které budou zaslány ESMA dodatečně.

ČNB se podílela na přípravě materiálů k implementaci nařízení o ratingových agenturách (CRA)⁷⁸. Jednalo se např. o revizi pokynů k přejímání ratingů. ČNB přispěla k přípravě materiálů k implementaci nařízení o sekuritizaci⁷⁹. Jednalo se např. o návrh regulačních technických norem ke spolupráci mezi příslušnými orgány dohledu a ESA podle nařízení o sekuritizaci.

65 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1131 o fondech peněžního trhu.

66 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/61/EU o správcích alternativních investičních fondů.

67 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/65/ES o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se subjektů kolektivního investování do převoditelných cenných papírů (SKIPCP).

68 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1129 o prospektu, který má být uveřejněn při veřejné nabídce nebo přijetí cenných papírů k obchodování na regulovaném trhu.

69 Nově se zavádí zúžený prospekt, který je určen pro malé a střední podniky a další emitenty.

70 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 596/2014 o zneužívání trhu.

71 Agency for the Cooperation of Energy Regulators.

72 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1011 o indexech, které jsou používány jako referenční hodnoty ve finančních nástrojích a finančních smlouvách nebo k měření výkonnosti investičních fondů.

73 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 236/2012 o prodeji na krátko a některých aspektech swapů úvěrového selhání.

74 International Financial Reporting Standards.

75 Financial Instruments Reference Data System.

76 Financial Instruments Transparency System.

77 Transaction Reporting Exchange Mechanism.

78 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1060/2009 o ratingových agenturách.

79 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/2402, kterým se stanoví obecný rámec pro sekuritizaci a vytváří se zvláštní rámec pro jednoduchou, transparentní a standardizovanou sekuritizaci.

ČNB se účastnila srovnávacího hodnocení aplikace obecných pokynů ESMA k ETF a ostatním aspektům UCITS se zaměřením na aplikaci ustanovení ohledně technik efektivní správy portfolia.⁸⁰

ČNB rovněž uplatňovala připomínky k odpovědím ESMA do veřejných konzultací Evropské komise, mj. k požadavkům na dohledové výkaznictví vymezeným v legislativě EU a dále ke kontrole veřejného výkaznictví společností.

ČNB dále připomínkovala materiály připravené v kontextu brexitu, včetně případného brexitu bez dohody. Jednalo se zejména o analýzy dopadů brexitu na přeshraniční poskytování služeb ze strany ústředních protistran, registrů obchodních údajů a centrálních depozitářů (včetně analýzy jejich řešení) a přístupu subjektů z EU 27 do těchto subjektů, analýzy obchodování s komoditními deriváty a dále o analýzy dopadů brexitu v oblasti transparentnosti obchodování (včetně analýzy jejich řešení) a přístupu britských subjektů na trhy v EU a opačně. ČNB se rovněž účastnila dotazníkových šetření týkajících se připravenosti subjektů na brexit v případě poskytování investičních služeb. ČNB se dále mj. podílela na přípravě mnohostranného memoranda mezi příslušnými orgány dohledu EU 27, včetně ČNB, a britským orgánem dohledu Financial Conduct Authority (UK FCA) o spolupráci v oblasti kapitálového trhu v případě brexitu bez dohody.

Evropský orgán pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění (EIOPA)

Vrcholným orgánem EIOPA je rada orgánů dohledu (Rada). Člena Rady za ČNB jmenuje bankovní rada ČNB. V roce 2018 byla ČNB prostřednictvím svých zástupců aktivně zapojena do činnosti stálých výborů a pracovních skupin EIOPA.

ČNB pro řídící výbor EIOPA Policy Steering Committee zpracovala mj. návrh alternativní metodologie posouzení hloubky, likvidity a transparentnosti trhu pro účely konstrukce bezrizikové úrokové křivky, který obsahoval návrh nových principů, na kterých by mělo být budoucí posouzení založeno.

ČNB přispěla k realizaci srovnávacích hodnocení, jejichž prostřednictvím si národní orgány dohledu a EIOPA vyměňují zkušenosti s dohledovými přístupy k různým oblastem v pojišťovnictví a v segmentu zaměstnaneckých penzijních fondů. Podílela se na dokončení závěrečných zpráv vzešlých ze srovnávacích hodnocení věnovaným přístupům národních orgánů dohledu k oblasti klíčových funkcí v pojišťovnách⁸¹ se zaměřením na aplikaci zásady proporcionality a dále na požadavky na důvěryhodnost členů správního, řídicího nebo kontrolního orgánu a kvalifikovaných akcionářů pojišťovny.

ČNB se připojila k nové verzi tzv. Lucemburského protokolu, který upravuje spolupráci a výměnu informací mezi národními orgány dohledu u distributorů pojištění. Protokol byl rozšířen v návaznosti na úpravu směrnice o distribuci pojištění⁸² a zahrnuje nejen pojišťovací zprostředkovatele, ale také pojišťovny, pokud vystupují jako distributoři. Na základě připomínek ČNB byl text protokolu upraven tak, aby na základě jeho znění nevznikaly nové povinnosti nad rámec platné legislativy.

ČNB se rovněž připojila k nové verzi tzv. Budapeštského protokolu, jenž upravuje režim dohledu a výměny informací mezi orgány dohledu v domovském a hostitelském státě institucí zaměstnaneckého penzijního pojištění fungujících na přeshraničním základě v návaznosti na přijetí směrnice o činnostech institucí zaměstnaneckého penzijního pojištění⁸³.

EIOPA v roce 2018 zaslala doporučení Evropské komisi k druhé sadě témat ve věci revize standardního vzorce pro výpočet solventnostního kapitálového požadavku, které se týká mimo jiné schopnosti odložené daňové povinnosti absorbovat ztráty pojišťoven, dluhopisů a úvěrů bez ratingu, zjednodušení přístupu k nekotovaným akciím, zacházení s expozicemi vůči ústřední protistraně a rizikové přírážky.

80 Jednalo se o cílené šetření, do kterého bylo zahrnuto šest příslušných orgánů dohledu (DE, EE, FR, IE, LU a UK). Všechny příslušných orgánů dohledu, včetně ČNB, se týkal pouze požadavek na poskytnutí základní informace ohledně použití technik efektivní správy portfolia.

81 Za klíčové funkce se dle požadavků režimu Solventnost II považují funkce řízení rizik, zajišťování shody s předpisy, vnitřního auditu a pojistněmatematická funkce.

82 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/97 o distribuci pojištění.

83 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/2341 o činnostech institucí zaměstnaneckého penzijního pojištění (IZPP) a dohledu nad nimi.

V rámci EIOPA se ČNB také aktivně podílela na realizaci dalších celoevropských zátěžových testů pojišťoven a zajišťoven, jejichž výsledky byly publikovány v agregované formě v prosinci 2018.

EIOPA se intenzivně připravovala na brexit a v této souvislosti vydala dvě stanoviska, a to stanovisko zaměřené na informování klientů ze strany pojišťoven o dopadech brexitu a dále stanovisko týkající se dopadu brexitu na solventnostní pozici pojišťoven a zajišťoven. ČNB se aktivně zapojila do přípravy dohod o spolupráci s britskými orgány dohledu pro oblast pojišťovnictví a zaměstnaneckých penzí, které pro případ brexitu bez dohody upravují spolupráci mezi orgány dohledu včetně vzájemné výměny informací v případě přeshraničně působících subjektů a skupin.

Společný výbor evropských orgánů dohledu nad finančním trhem⁸⁴

Výbor slouží jako fórum pro spolupráci EBA, ESMA a EIOPA za účelem zajištění konzistence aktivit přesahujících jednotlivé sektory finančního trhu. ČNB se podílela na činnosti jeho podvýborů.

V roce 2018 byly připraveny návrhy, resp. novely, regulačních a prováděcích technických norem mj. k zúčtovacím povinnostem a k technikám zmírňování rizika u OTC derivátů, jejichž zúčtování neprovádí ústřední protistrana podle nařízení EMIR, k mapování ratingů vydávaných externími agenturami pro úvěrové hodnocení pro účely stanovení kapitálových požadavků institucí podle nařízení CRR a směrnice Solventnost II⁸⁵ a ke spolupráci mezi příslušnými orgány dohledu a ESA podle nařízení o sekuritizaci.

V roce 2018 byly připraveny obecné pokyny ESA mj. ke spolupráci a výměně informací mezi příslušnými orgány dohledu v režimu směrnice AMLD4 (The AML Colleges Guidelines)⁸⁶ a revidované pokyny k vyřizování stížností v odvětví cenných papírů a bankovníctví, nově s rozšířenou působností rovněž na nebankovní poskytovatele a zprostředkovatele úvěru podle směrnice MCD a na poskytovatele služeb informování o účtu a iniciování platby podle směrnice PSD 2.

ČNB se rovněž zúčastnila dotazníkových šetření na národní úrovni mj. ke stavu implementace požadavků vymezených v nařízení PRIIP či k obsahu budoucí multilaterální dohody o výměně informací mezi ECB a příslušnými orgány dohledu podle směrnice AMLD5⁸⁷.

5.2 SPOLUPRÁCE V RÁMCI STRUKTUR EVROPSKÉ RADY PRO SYSTÉMOVÁ RIZIKA (ESRB)

ČNB se podílela na činnosti Evropské rady pro systémová rizika, a to jak na úrovni Generální rady, tak na úrovni Poradního technického výboru (Advisory Technical Committee, ATC) a jeho stálých substruktur – Analysis Working Group (AWG) a Instruments Working Group (IWG). Zástupci ČNB rovněž působili v expertních týmech, které se zabývaly riziky spojenými s financováním nemovitostí, přístupy členských států při nastavování proticyklické kapitálové rezervy a přeshraničními dopady makrobezpečnostní politiky, včetně její koordinace v rámci EU.

Podle Zprávy ESRB o využívání makrobezpečnostních nástrojů v zemích EU v roce 2018 patří ČR k zemím s nejaktivnější makrobezpečnostní politikou a stejně tak k zemím, v nichž nastavení makrobezpečnostních nástrojů odpovídá vývoji v bankovním sektoru. Většina přijímaných makrobezpečnostních opatření přijatých v zemích EU v loňském roce se zaměřila na rizika spojená s rychlým růstem úvěrů. Kromě proticyklické kapitálové rezervy vyhlášené ke konci roku 2018 v deseti členských zemích na vyšší než nulové úrovni již 18 zemí oznámilo stanovení horní hranice ukazatelů zaměřených na rizika spojená s úvěry na bydlení.

84 Joint Committee of the European Supervisory Authorities.

85 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu (Solventnost II).

86 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/849 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu.

87 Směrnice EP a Rady (EU) 2018/843, kterou se mění směrnice (EU) 2015/849 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu.

Z pohledu ČNB byla v loňském roce zásadním tématem příprava druhého hodnocení systémových rizik spojených s financováním nákupu rezidenčních nemovitostí. V návaznosti na výsledky prvního hodnocení vydal ESRB již v roce 2016 varování osmi členskými zeměmi. S ohledem na rychlý růst cen nemovitostí a úvěrů na jejich pořízení v řadě členských zemí lze očekávat, že po ukončení hodnocení v roce 2019 přistoupí ESRB rovněž v některých případech k vydání varování či doporučení.

ČNB během roku 2018 informovala ESRB o nastavení proticyklické kapitálové rezervy⁸⁸. ČNB rovněž potvrdila seznam pěti bank, kterým stanovuje kapitálovou rezervu ke krytí systémového rizika, a sedmi tzv. jiných systémově významných institucí se sídlem v ČR. Dále informovala o úpravách svých doporučení týkajících se obezřetného poskytování hypotečních úvěrů⁸⁹, konkrétně o zavedení horních hranic ukazatelů DTI⁹⁰ a DSTI⁹¹. V roce 2018 ČNB plnila vůči ESRB vykazovací povinnost vyplývající z doporučení o financování úvěrových institucí, z doporučení o pokynech ke stanovení sazeb proticyklických kapitálových rezerv a z doporučení o vyhodnocování přeshraničních efektů národní makrobezpečnostní politiky a dobrovolné reciprocitě opatření přijatých makrobezpečnostními orgány jiných zemí EU.

ČNB se aktivně zúčastnila diskuse o revizi makrobezpečnostního rámce v EU, kde na úrovni Rady EU uplatňovala návrhy na posílení organizační autonomie ESRB. V roce 2018 se ČNB v rámci jednání struktur ESRB aktivně vyjadřovala zejména k makrobezpečnostním přístupům k úvěrům se selháním, rozšíření aplikace makrobezpečnostních nástrojů na pojišťovny, rizikům spojeným s financováním komerčních nemovitostí nebo implikacím nového účetního standardu IFRS 9.

ESRB se podílela na návrhu nepříznivého scénáře pro celoevropské zátěžové testy bank i celoevropské zátěžové testy pojišťoven. ČNB s ohledem na větší přísnost nepříznivých scénářů vlastních zátěžových testů příslušné návrhy podpořila.

5.3 SPOLUPRÁCE V RÁMCI VÝBORŮ EVROPSKÉ CENTRÁLNÍ BANKY (ECB)

Výbor pro finanční stabilitu (FSC)

Výbor, jehož cílem je především napomáhat orgánům ECB v plnění jejich úkolů v oblasti dohledu nad finančními institucemi a v udržování stability finančního sektoru EU, jedná zpravidla v omezené sestavě zemí eurozóny bez účasti zástupců ČNB. Občasná jednání v plné sestavě jsou koncipována obvykle jako společná jednání s Poradním technickým výborem ESRB (ATC ESRB). V roce 2018 byla takto projednávána závěrečná verze zprávy o systémovém likviditním riziku, finalizována databáze pro hodnocení makrobezpečnostní politiky v členských zemích EU a rámec pro hodnocení rizik souvisejících s odchodem Spojeného království z EU.

Výbor pro tržní infrastrukturu a platby (MIPC)

ČNB se aktivně účastnila aktivit MIPC a jeho dvou stálých pracovních skupin Payment Systems Policy a Oversight, ve kterých má ČNB své zástupce. Řada projednávaných témat ve výboru se týká především eurozóny, případně zemí, které nejsou součástí eurozóny, ale jsou zapojeny do systémů T2 (TARGET2) a T2S (TARGET2-Securities).

Ve výboru se v roce 2018 opakovaně diskutovalo o kybernetické bezpečnosti, zejména se zaměřením na tržní infrastrukturu Eurosystemu. Byl dokončen a schválen rámec pro provádění testů kybernetické odolnosti systémů infrastruktury platebního styku (TIBER-EU Framework, Threat Intelligence-based Ethical Red Teaming), který je k dispozici centrálním bankám EU. Výbor nadále sledoval vývoj v oblasti technologií distribuovaného registru (DLT, Distributed Ledger Technologies), kde se připravují platební aplikace na bázi DLT s cílem obeznámit se v praxi s touto technologií. Zatím se však neočekává praktické využití. Ve Švédsku pokračovaly důkladné analýzy projektu e-krona, digitální měny emitované

88 V červnu 2018 byla s účinností od 1. července 2019 stanovena proticyklická kapitálová rezerva ve výši 1,5 % z celkového objemu rizikové expozice a v prosinci 2018 byla s účinností od 1. ledna 2020 tato rezerva stanovena ve výši 1,75 %.

89 ČNB v souladu s plněním svého mandátu v oblasti finanční stability usiluje o získání nových zákonem vymezených pravomocí při stanovování podmínek, za kterých mohou banky poskytovat hypoteční úvěry.

90 Poměr celkového zadlužení proti celkovému ročnímu čistému příjmu.

91 Poměr mezi měsíční splátkou veškerých úvěrů (kontokorent, kreditní karta apod.) včetně aktuálně žádaného úvěru proti celkovému čistému měsíčnímu příjmu.

centrální bankou. Během roku byla připravena metodika pro celoevropskou studii nákladů retailových plateb, ale pro malý zájem centrálních bank byla realizace zrušena. Rovněž se diskutovalo o přístupu nebankovních finančních institucí k platebním systémům.

I v roce 2018 byly důležitým tématem rychlé eurové mezibankovní platby v rámci eurozóny (instant payments). Vedle systémů komerčních bank zprovoznil Eurosystem v listopadu 2018 nový clearingový systém pro okamžité platby (TIPS, Target Instant Payment System). Celkově se v eurozóně eurové okamžité platby teprve rozbíhají.

5.4 SPOLUPRÁCE VE VZTAHU K RADĚ EU A JEJÍM STRUKTURÁM

Rada ECOFIN, Hospodářský a finanční výbor (EFC), Výbor pro finanční služby (FSC)

ČNB spolupracovala při přípravě pozic ČR pro jednání Rady ECOFIN a Euroskupiny v rozšířeném formátu, a to především prostřednictvím návrhů na úpravu mandátů pro zástupce Ministerstva financí na jednotlivá jednání.

Pro účely jednání EFC, jehož části v plném složení se zástupci ČNB pravidelně aktivně účastnili, a jednání FSC připravovala ČNB vlastní stanoviska, spolupracovala na přípravě instrukcí MF na předmětná jednání a doplňovala je.

Z pohledu ČNB bylo zásadním tématem především prohlubování hospodářské a měnové unie (HMU) včetně dokončování bankovní unie. Jednání o prohlubování HMU pokračovala v návaznosti na balíček legislativních a nelegislativních návrhů Evropské komise k prohlubování HMU z prosince 2017. Na politické úrovni bylo dosaženo shody na souboru podmínek pro částečnou reformu Evropského stabilizačního mechanismu včetně jeho využití jako společného jistění pro SRF. Jednání se vedla také o koncepci rozpočtového nástroje pro konvergenci a konkurenceschopnost pro státy eurozóny a na dobrovolné bázi pro státy zapojené v mechanismu směnných kurzů ERM II, který by měl být nově součástí rozpočtu EU.

ČNB v roce 2018 monitorovala vývoj v oblasti bankovní unie. V rámci Rady bylo v návaznosti na její závěry o plánu na dokončení bankovní unie z června 2016 dosaženo shody na balíčku legislativních návrhů ke snižování rizik v národních bankovních sektorech. Pokračovala diskuse o návrhu na vytvoření Evropského systému pojištění vkladů (EDIS) v ad hoc pracovní skupině Rady k posílení bankovní unie, jejíž jednání se účastnili rovněž zástupci ČNB. V návaznosti na výsledky těchto jednání bylo rozhodnuto o založení pracovní skupiny na vysoké úrovni, která by se měla zaměřit výlučně na tuto oblast. Nově se také diskutovalo o možnostech poskytnutí likvidity úvěrové instituci, která prošla procesem řešení krize. V roce 2018 oficiálně indikovalo Bulharsko jako první stát mimo eurozónu záměr připojit se k bankovní unii.

V souladu se svým dlouhodobým postojem a s ohledem na svůj mandát v oblasti finanční stability upozorňovala ČNB na nutnost dodržení jasné sekvence kroků při dokončování bankovní unie podle plánu z června 2016. Nejprve je třeba dosáhnout skutečného snížení rizik v národních bankovních sektorech, přičemž nelze spoléhat pouze na formální přijetí bankovního balíčku legislativních návrhů ke snižování rizik při absenci zkušeností s jeho praktickou implementací. Až poté je možné přikročit k politické diskusi o případném dalším sdílení rizik.

ČNB se během sledovaného období podílela na diskusi o dalších tématech. Jednalo se např. o snižování vysoké úrovně nevýkonných úvěrů (NPL) v bankovních sektorech EU a předcházení možnému budoucímu hromadění NPL v bilanci bank. Dále se diskutovalo o tématech týkajících se přípravy společných pozic EU pro jednání v MMF, krytých dluhopisů, udržitelných financí či FinTech. Velká pozornost byla věnována revizi legislativního rámce evropského systému dohledu nad finančním trhem, včetně posílení unijního rámce pro obezřetnostní dohled a dohled nad finančními institucemi v oblasti boje proti praní špinavých peněz. Projednávány byly také návrhy nařízení k zavedení cenných papírů zajištěných státními dluhopisy, ke zřízení evropské funkce investiční stabilizace či programu na podporu reform, stejně tak jako legislativní návrhy v oblasti kapitálových trhů.

Výbor MONEYVAL

V březnu roku 2018 se v rámci pátého kola hodnocení ČR v oblasti boje proti praní špinavých peněz a financování terorismu (AML/CFT)⁹² uskutečnila hodnotící návštěva výboru MONEYVAL v ČR. Na základě předložených podkladů – dotazníků ke zjištění technického souladu s doporučeními Finančního akčního výboru při OECD (FATF) a efektivitě přijatých opatření – a zjištění vyplývajících z hodnotící návštěvy výbor MONEYVAL zpracoval hodnotící zprávu MER (Mutual Evaluation Report), která byla projednána a přijata na 57. plenárním zasedání výboru MONEYVAL, konaném ve dnech 4. – 7. prosince 2018.

Zpráva pozitivně ohodnotila uplatňování preventivních opatření v oblasti AML/CFT v bankovním sektoru, zatímco u ostatních sektorů finančního trhu upozornila na existující rozdíly v porozumění rizik v oblasti AML/CFT a úrovni jejich řízení mezi jednotlivými institucemi. Hodnotitelé označili licenční řízení ČNB jako robustní a ocenili kvalitu výkonu dohledu nad finančními institucemi v oblasti AML/CFT ze strany ČNB, zejména s ohledem na výkon dohledu nad úvěrovými institucemi a pojišťovnami. MONEYVAL doporučil ČNB zvýšit četnost a výši sankcí za porušení předpisů v oblasti AML/CFT takovým způsobem, aby udělené sankce byly dostatečně odrazující.

V polovině roku 2020 ČR čeká následné hodnocení, v jehož rámci hodnocená země podává výboru MONEYVAL zprávu o učiněných opatřeních a pokroku v odstraňování identifikovaných nedostatků a plnění doporučení definovaných v hodnotící zprávě MER.

5.5 SPOLUPRÁCE V RÁMCI OSTATNÍCH MEZINÁRODNÍCH INSTITUCÍ***Basilejský výbor pro bankovní dohled (BCBS) – BCG***

Vztahy mezi ČNB a Basilejským výborem pro bankovní dohled (BCBS) byly v roce 2018 i nadále zajišťovány nepřímo prostřednictvím působení ČNB ve skupině Basel Consultative Group (BCG), jež zprostředkovává výměnu informací s BCBS. Na jednáních se diskutovalo mj. o nastavení regulatorních rámců pro zacházení s tržním, úvěrovým a operačním rizikem, a prazích pro nastavení regulatorních kapitálových rezerv globálně významných finančních institucí. Dalšími tématy jednání byly mj. zacházení se svrchovanými expozicemi, proporcionalita, identifikace a měření nevykonných aktiv, hodnocení ukazatele krytí likvidity (v kontextu programu hodnocení regulatorní konzistentnosti), krypto aktiva, FinTech a kybernetická rizika.

Mezinárodní organizace orgánů dohledu v soukromém penzijním sektoru (IOPS)

Zástupce ČNB se koncem října 2018 zúčastnil výročního zasedání IOPS. Aktivita IOPS se v loňském roce zaměřily na obecné zásady aplikace faktorů udržitelnosti v dohledu nad penzijními fondy a řízení jejich rizik či na případové studie dopadů digitalizace finančních služeb na dohledovou praxi. Těžiště dalších aktivit bude např. v dohledu nad oblastí FinTech, v oblasti kybernetické bezpečnosti a investic penzijních fondů do komplexních a strukturovaných produktů. ČNB v roce 2018 mj. poskytla IOPS aktuální přehled o regulaci investic penzijních fondů, bližší informace o určení nákladů a poplatků účtovaných penzijními fondy v ČR či informaci o zavedených opatřeních v ČR ke kontrole nákladů penzijních fondů.

Mezinárodní sdružení orgánů dohledu v pojišťovnictví (IAIS)

ČNB se v roce 2018 zapojila do činnosti IAIS. Konkrétně byla ČNB zastoupena v pracovní skupině Capital, Solvency and Field Testing Working Group, jejímž hlavním úkolem je nastavení prvního mezinárodního pojišťovacího kapitálového standardu (insurance capital standard) a jeho testování v rámci mezinárodně aktivních pojišťovacích skupin. ČNB ode-slala dotazník IAIS zaměřený na implementaci ICP (Insurance Core Principles) č. 1 a č. 2 v ČR. Otázky se týkaly např. nezávislosti a pravomocí ČNB, transparentnosti regulatorních požadavků a dohledových procedur či etického kodexu a mlčenlivosti zaměstnanců orgánu dohledu.

92 Anti-Money Laundering/Combating the Financing of Terrorism.

Mezinárodní organizace sdružující komise pro cenné papíry (IOSCO)

ČNB se v roce 2018 aktivně zapojila do činnosti IOSCO. Konkrétně se účastnila jednání European Regional Committee (ERC) a Growth and Emerging Markets Committee (GEMC). ČNB se rovněž zúčastnila výročního zasedání IOSCO ve dnech 7. až 10. května 2018. Aktivity IOSCO se v roce 2018 zaměřily na oblast FinTech (regulační přístup k ICO a tokenům), používání nových technologií v oblasti dohledu (big data, umělá inteligence), udržitelné finance či používání pákového efektu ze strany fondů kolektivního investování. Během roku IOSCO řešilo v souvislosti s evropskou úpravou ochrany osobních dat (GDPR) její dopad na stávající spolupráci orgánů dohledu, která je založena na MMoU. Členové IOSCO především diskutovali o znění dodatku k MMoU ve formě správního ujednání.

5.6 SPOLUPRÁCE V RÁMCI KOLEGIÍ ORGÁNŮ DOHLEDU A JINÉ AKTIVITY

Kolegia orgánů dohledu jsou zřizována s cílem efektivně dohlížet mezinárodně působící skupiny. Jejich úlohou je prohloubení a větší intenzita spolupráce mezi jednotlivými národními orgány na úrovni dohledu skupin i jednotlivých subjektů. Prostřednictvím své aktivní účasti na těchto jednáních ČNB usiluje o otevřenou podobu komunikace se zaměřením především na významná rizika skupiny a také rizika dohlížených institucí.

V roce 2018 ČNB působila celkem v devíti kolegiích orgánů dohledu nad evropskými bankovními skupinami, a to: Erste, ING, J&T Finance Group, KBC, Raiffeisenbank, Sberbank Europe, Société Générale, UniCredit a Wüstenrot. V případě skupiny J&T Finance Group ČNB zastávala roli konsolidujícího orgánu dohledu. Nejdůležitějším úkolem kolegií je zabezpečení a koordinace postupu vedoucího ke schválení společných rozhodnutí o kapitálu, likviditě a skupinových ozdravných plánech. Mimo to jsou v rámci kolegií také harmonizovány přístupy orgánů dohledu v jednotlivých oblastech a je vyjasněna řada metodických otázek. V rámci kolegií se také vedla debata o přístupu k odměňování pracovníků bank s ohledem na výkonnost jejich finančních skupin.

Na základě analýzy zpracované v rámci procesu přezkumu a vyhodnocení (SREP) předkládala ČNB kolegiím orgánů dohledu vyhodnocení rizikového profilu a návrh požadavku na minimální kapitálový poměr, případně likviditu tuzemských dceřiných institucí. Zároveň jsou v rámci kolegií orgánů dohledu posuzovány a vyhodnocovány ozdravné plány na úrovni jednotlivých bankovních skupin. ČNB usiluje o to, aby struktura skupinových ozdravných plánů dostatečně zohlednila ozdravné plánování i na úrovni konkrétních tuzemských institucí, a dbá na to, aby skupinová ozdravná opatření neměla negativní dopad na stabilitu tuzemských bank.

ČNB v roce 2018 spolupracovala také v rámci 12 kolegií orgánů dohledu nad evropskými pojišťovacími skupinami: Aegon, Allianz, AXA, BNP Paribas Cardif, Generali, KBC Insurance, MetLife Inc., Munich Re, NN, UNIQA, Sogecap a VIG. Jednání byla zaměřena mimo jiné na skupinové interní modely, posuzování plnění požadavků režimu Solventnost II u jednotlivých subjektů, riziková hodnocení pojišťoven i celých pojišťovacích skupin a vyhodnocení zpráv o vlastním posouzení rizik a solventnosti.

ČNB se dále účastnila též kolegia orgánů dohledu nad ústřední protistranou European Commodity Clearing AG se sídlem v Německu, která poskytovala své služby tuzemskému obchodnímu systému (POWER EXCHANGE CENTRAL EUROPE, a.s.). Jednání se týkala například výsledků pravidelného ročního přezkumu souladu s příslušnými požadavky kladenými na ústřední protistranu a vyhodnocení rizik, kterým ústřední protistrana je nebo může být vystavena. V rámci kapitálového trhu ČNB dále spolupracovala s ostatními orgány dohledu na základě mnohostranných memorand o spolupráci IOSCO a ESMA.

ČÁST B
VÝVOJ FINANČNÍHO TRHU V ROCE 2018

1. EKONOMICKÉ PROSTŘEDÍ V ROCE 2018⁹³

V roce 2018 v České republice zpomalilo tempo růstu ekonomiky. Aktuální odhad růstu reálného HDP pro loňský rok činí 2,9 %, což znamená zpomalení růstu výkonu ekonomiky oproti roku 2017 o 1,6 p.b.

Klíčovým faktorem hospodářského růstu v roce 2018 byly vyšší výdaje na konečnou spotřebu. Podmínky pro solidní meziroční nárůst výdajů na konečnou spotřebu domácností o 3,1 % vytvořil zejména významný růst reálných mezd o 6 %, což představovalo nejvyšší hodnotu této statistiky evidovanou od roku 2002. K ekonomickému růstu též nezanedbatelně přispěly výdaje na konečnou spotřebu vlády, které meziročně vzrostly o 3,7 %. Rovněž došlo k výraznému zvýšení dynamiky investiční aktivity, kdy se objem tvorby hrubého fixního kapitálu zvýšil o 10,4 %. Zrychlení dynamiky investic přitom vykazaly sektory domácností, vládních institucí i nefinančních podniků. Na hospodářském růstu se taktéž podílela kladná bilance zahraničního obchodu se zbožím a službami.

Průměrná roční míra inflace pro rok 2018 vyjádřená prostřednictvím indexu spotřebitelských cen činila 2,1 %, tj. o 0,4 p.b. méně než v předchozím období, přičemž v průběhu celého roku oscilovala v relativně těsné blízkosti 2% inflačního cíle ČNB. Tento vývoj navázal na pohyb inflace v roce 2017, kdy došlo k návratu míry inflace z nižších hodnot do tolerančního pásma inflačního cíle. Nejvíce k inflaci přispěl vývoj cen bydlení a energií.

Roční průměr měnového kurzu české koruny vůči euru v meziročním srovnání mírně posílil o 2,6 % na 25,64 CZK/EUR. Posílení kurzu české koruny vůči americkému dolaru bylo významnější, neboť jeho průměrná hodnota meziročně poklesla o 7 % na 21,73 CZK/USD.

ČNB v roce 2018 s ohledem na faktory vývoje ekonomiky pokračovala ve zpřísňování měnové politiky, když celkem pětkrát přistoupila ke zvýšení dvoutýdenní repo sazby, a to vždy o 25 bazických bodů. V průběhu roku její výše vzrostla o 1,25 p.b. na 1,75 %, přičemž toto postupné navyšování klíčové měnověpolitické sazby bylo doprovázeno nárůstem diskontní a lombardní sazby ČNB.

V roce 2018 česká ekonomika vykazovala nižší kladné saldo běžného účtu platební bilance než v roce 2017. Dle předběžných údajů přebytek běžného účtu dosáhl hodnoty 15,5 mld. Kč, což odpovídalo meziročnímu snížení přebytku o 67,9 mld. Kč. Tento vývoj byl odrazem zejména nižšího kladného salda obchodní bilance, které meziročně pokleslo o 47,9 mld. Kč.

93 Údaje obsažené v této kapitole vycházejí z dat ČSÚ a ČNB dostupných do 18. dubna 2019.

Na tuzemském trhu práce pokračoval trend snižování nezaměstnanosti pozorovatelný od roku 2013, ovšem v porovnání s předcházejícími roky již v nižším tempu. Roční průměrná obecná míra nezaměstnanosti pro rok 2018 meziročně poklesla o 0,6 p.b. na 2,3 %, přičemž tato statistika představovala (stejně jako v předcházejících dvou letech) nejnížší hodnotu vykázanou mezi všemi členskými státy EU. Rekordně nízká nezaměstnanost doprovázená převísem poptávky po pracovnících vytvořila prostor pro značně vysoký růst mezd, které v nominálním vyjádření v průměru meziročně vzrostly o 8,1 %, k čemuž přispělo i výrazné zvýšení platů ve veřejném sektoru.

2. VÝVOJ V SEKTORECH ÚVĚROVÝCH INSTITUCÍ⁹⁴

2.1 STRUKTURA BANKOVNÍHO SEKTORU

Ke konci roku 2018 bankovní sektor České republiky tvořilo 50 bankovních subjektů⁹⁵. Oproti roku 2017 tak na českém bankovním trhu přibýly tři nové subjekty, ve všech případech se jednalo o nové pobočky zahraničních bank. (Tab. B.II.1)

Ke konci roku 2018 byl tuzemský bankovní sektor tvořen čtyřmi velkými bankami, pěti středními bankami, devíti malými bankami, pěti stavebními spořitelny a 27 pobočkami zahraničních bank, a to včetně dvou poboček zahraničních bank ze třetí země.⁹⁶

V režimu jednotné licence bylo ke konci roku 2018 na území ČR notifikováno 447 zahraničních úvěrových institucí. Čtyři tuzemské banky provozovaly pobočku na Slovensku, celkem 11 bank nabízelo své služby a produkty v členských státech EU bez založení pobočky.

Největší objem aktiv spravovaly velké banky, přičemž jejich podíl na celkové bilanční sumě sektoru meziročně vzrostl o 0,7 p.b. na 60,1 %. Podíl středních a malých bank na celkových aktivech sektoru rovněž vzrostl (o 0,3 p.b. na 17,3 %, resp. o 0,4 p.b. na 7,7 %), zatímco podíl poboček zahraničních bank a stavebních spořitelen na celkové bilanční sumě sektoru zaznamenal meziroční pokles (o 1,1 p.b. na 9,3 %, resp. o 0,3 p.b. na 5,6 %). (Tab. B.II.2)

Míra koncentrace bankovního trhu vyjádřená podílem aktiv nejvýznamnějších bank na celkové bilanční sumě sektoru do značné míry korespondovala s podíly největších poskytovatelů klientských úvěrů, resp. příjemců vkladů v sektoru na příslušných agregátech. Tři banky s největším objemem klientských úvěrů se podílely na klientských úvěrech sektoru zhruba 50 %, což představovalo obdobnou míru koncentrace jako v případě podílů tří bank s nejvyššími přijatými vklady na agregovaných vkladech sektoru. Obdobně pět bank s největšími klientskými vklady, resp. poskytnutými úvěry, tvořilo zhruba dvě třetiny

Tab. B.II.1

POČET SUBJEKTŮ BANKOVNÍHO SEKTORU

(stav ke konci období)

	2016	2017	2018
BANKOVNÍ SEKTOR CELKEM	45	47	50
z toho:			
banky	17	18	18
pobočky zahraničních bank	23	24	27
stavební spořitelny	5	5	5

Tab. B.II.2

AKTIVA SKUPIN BANK NA BILANČNÍ SUMĚ BANKOVNÍHO SEKTORU

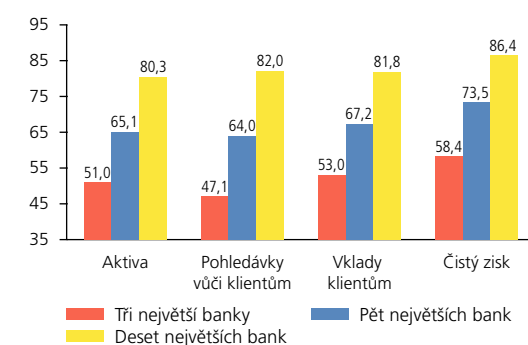
(stav ke konci období, podíl v %)

	2016	2017	2018
BANKY CELKEM	100,0	100,0	100,0
z toho:			
velké banky	59,3	59,4	60,1
střední banky	16,6	17,0	17,3
malé banky	7,5	7,3	7,7
pobočky zahraničních bank	9,5	10,4	9,3
stavební spořitelny	7,1	5,9	5,6

GRAF B.II.1

KONCENTRACE BANKOVNÍHO SEKTORU

(v %, stav k 31. 12. 2018)

⁹⁴ Jako primární zdroj dat pro zpracování druhé kapitoly Zprávy o výkonu dohledu nad finančním trhem – části B byly použity údaje z výkazů, které jsou součástí vykazovací povinnosti ekonomických subjektů, jejichž aktivity jsou předmětem dohledové činnosti ČNB. V jistých případech jsou v omezené míře využita data z výkazů sloužících pro účely měnové statistiky ČNB, přičemž v těchto případech je u prezentovaných dat vždy uveden explicitní odkaz na zdroj dat.

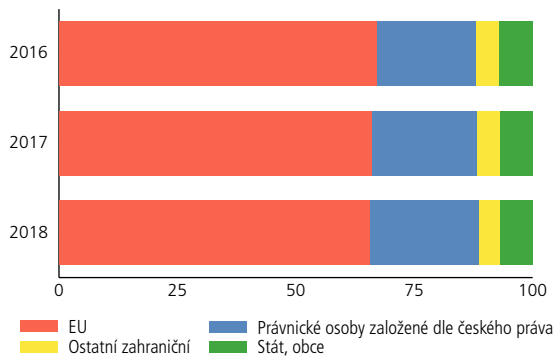
⁹⁵ Pro účely této podkapitoly termín „bankovní subjekty“ zahrnuje banky, pobočky zahraničních bank a stavební spořitelny. Oproti úvěrovým institucím tedy bankovní subjekty nezahrnují družstevní záložny. Vývoji v sektoru družstevních záložen je věnována samostatná podkapitola.

⁹⁶ Banky jsou klasifikovány do skupin bank dle velikosti na základě podílu jejich bilanční sumy na celkovém objemu agregovaných aktiv bankovního sektoru. Do skupiny velkých bank jsou zařazeny banky, jejichž bilanční suma je větší než 10 % celkového objemu agregovaných aktiv bankovního sektoru. Do skupiny středních bank jsou řazeny banky s bilanční sumou 2 až 10 % z celkového objemu bilanční sumy sektoru. Revize zařazení do velikostních skupin je prováděna jednou ročně na základě bilanční sumy k 31. 12., přičemž se bere v úvahu rovněž stabilita daného vývoje.

GRAF B.II.2

VLASTNICKÁ STRUKTURA

(v %, banky ke konci daného roku)

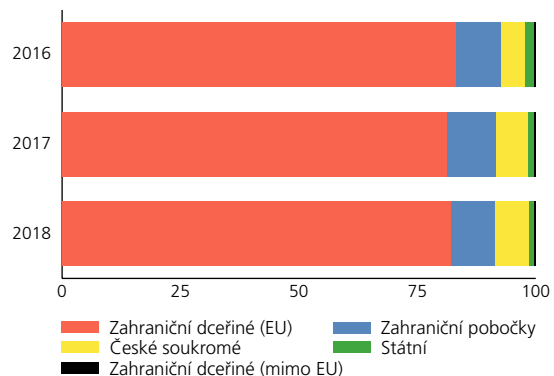

Poznámka: Podíl na základním kapitálu.

GRAF B.II.3

VLASTNICTVÍ AKTIV BANKOVNÍHO SEKTORU

(v %, banky ke konci daného roku)

celkových agregátů. Úroveň koncentrace bankovního trhu se přitom v posledních letech vyznačovala vysokou mírou stability. (Graf B.II.1)

2.1.1 Vlastnická struktura bankovního sektoru

V roce 2018 byl základní kapitál ze 70,3 % vlastněn zahraničními subjekty, kdy v porovnání s předchozím rokem došlo k poklesu tohoto podílu o 1,1 p.b. Základní kapitál českého bankovního sektoru pocházel téměř ze dvou třetin (65,8 %) z členských zemí EU. Zahraniční vlastníci ze zemí mimo EU se na základním kapitálu českého bankovního sektoru podílely 4,5 %, což představovalo mírný meziroční pokles o 0,3 p.b. (Graf B.II.2)

Zahraniční vlastníci tak ke konci roku 2018 spravovali celkem 91,8 % aktiv bankovního sektoru⁹⁷, přitom více než čtyři pětiny aktiv (82,1 %) připadaly na dceřiné banky s mateřskými společnostmi z EU. Podíl těchto dceřiných subjektů na bilanční sumě tak meziročně vzrostl o 0,8 p.b., zatímco u zahraničních poboček se jednalo o pokles o 1 p.b. na 9,4 %. Podíl aktiv bank s rozhodující českou účastí se meziročně zvýšil o 0,4 p.b. na 7,1 %, zatímco v případě státních bank se jejich nízký podíl na celkových aktivech bankovního sektoru od minulého roku téměř nezměnil a činil 1,1 %. (Graf B.II.3)

⁹⁷ Jedná se o podíl na celkových aktivech bankovního sektoru, která jsou kontrolována zahraničními subjekty (tj. zahraničními dceřinými bankami nebo pobočkami zahraničních bank). Za zahraniční bankovní subjekt je považován subjekt, u kterého zahraniční vlastníci disponují přímo nebo nepřímo alespoň 50 % vlastnických práv.

2.2 PRACOVNÍCI A OBCHODNÍ MÍSTA

Evidenční počet osob zaměstnaných⁹⁸ v bankovním sektoru ke konci roku 2018 zůstal zhruba na úrovni předchozího roku. Stejně tak se výrazně nezměnil počet obchodních míst, jenž v předchozích letech zaznamenal značně klesající tendenci. (Tab. B.II.3 a Graf B.II.4)

Velké banky v roce 2018 zaměstnávaly bezmála dvě třetiny (65,3 %) celkového počtu evidovaných zaměstnanců, zatímco střední, resp. malé banky se na celkovém počtu registrovaných zaměstnanců podílely ze 17,6 %, resp. 7,4 %. V pobočkách zahraničních bank a stavebních spořitelních pracovalo 6 %, resp. 3,7 % zaměstnanců.

Míra efektivity bankovního sektoru vyjádřená například podílem čistého zisku sektoru připadajícího na jednoho zaměstnance se zvýšila o 0,1 mil. Kč na hodnotu 1,9 mil. Kč. Zvýšení efektivity lze rovněž ilustrovat nárůstem objemu aktiv připadajících na jednoho zaměstnance o 4 % na hodnotu 173,9 mil. Kč.

Tab. B.II.3

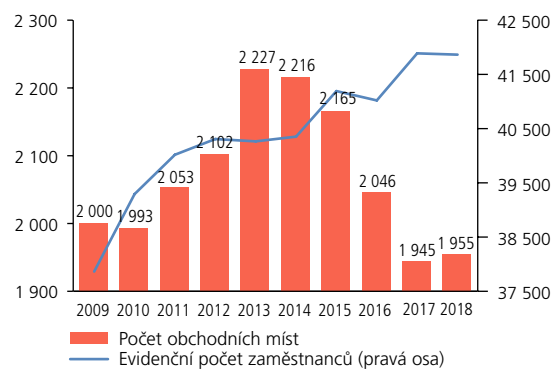
PRACOVNÍCI A OBCHODNÍ MÍSTA BANKOVNÍHO SEKTORU (stav ke konci období)

	2016	2017	2018
POČET PRACOVNÍKŮ	41 020	41 880	41 864
Počet obchodních míst	2 046	1 945	1 955
Počet pracovníků			
na 1 banku	911,6	891,1	837,3
na 1 obchodní místo	20,0	21,5	21,4
Počet obyvatel			
na 1 banku (v tis.)	235,1	225,7	212,5
na 1 obchodní místo (v tis.)	5,2	5,5	5,4
na 1 pracovníka	257,9	253,3	253,8

Graf B.II.4

POČET ZAMĚSTNANCŮ A OBCHODNÍCH MÍST

(v ČR i mimo ČR, stav ke konci období)

98 Počet všech zaměstnanců bankovního sektoru zahrnuje zaměstnance působící v ČR, jakož i zaměstnance pracující ve všech zemích, kde banky působí. V evidenčním stavu počtu zaměstnanců není zohledněna velikost pracovních úvazků zaměstnanců.

2.3 ČINNOST BANKOVNÍHO SEKTORU

2.3.1 Aktiva bankovního sektoru

Celkový objem aktiv bankovního sektoru dosáhl ke konci roku 2018 výše 7 281 mld. Kč, což představovalo meziroční nárůst o 279,1 mld. Kč, v relativním vyjádření odpovídající 4 %. (Tab. B.II.4)

TAB. B.II.4

AKTIVA BANKOVNÍHO SEKTORU

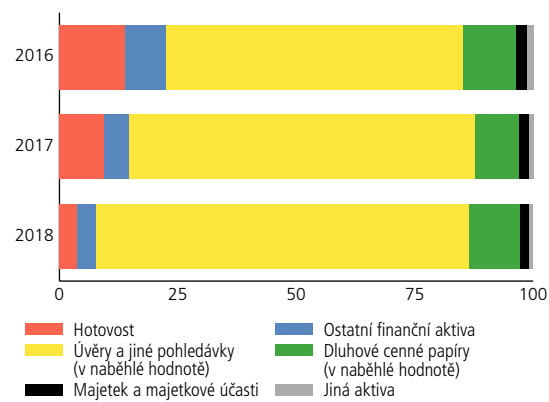
(v mld. Kč)

	2016	2017	2018	Změna 2018/2017 (v %)
AKTIVA CELKEM NETTO	5 960,4	7 001,9	7 281,0	4,0
Pokladní hotovost	55,5	60,1	62,0	3,2
Hotovost u centrálních bank	743,0	579,7	165,8	-71,4
Vklady na viděnou úvěrových institucí	34,5	24,9	42,8	71,8
Finanční aktiva k obchodování	107,1	81,6	92,5	13,3
Finanční aktiva v reálné hodnotě do zisku/ztráty	9,8	5,2	10,3	99,4
Finanční aktiva v reálné hodnotě vykázané do OCI	388,5	275,5	190,7	-30,8
Finanční aktiva v naběhlé hodnotě	4 406,4	5 769,6	6 513,0	12,9
Úvěry a jiné pohledávky	3 746,5	5 112,1	5 731,0	12,1
Dluhové cenné papíry	659,9	657,5	782,0	18,9
Zajišťovací deriváty	43,1	32,0	33,0	3,3
Kladné změny reálné hodnoty portfolia zajišťovaných nástrojů	1,4	-6,9	-5,7	-17,2
Účasti v dceřiných, společných a přidružených podnicích	92,5	95,3	97,1	1,9
Hmotný majetek	23,1	24,9	24,8	-0,5
Nehmotný majetek	21,6	24,8	27,6	11,3
Ostatní aktiva	33,9	35,4	27,3	-23,1

GRAF B.II.5

STRUKTURA AKTIV BANKOVNÍHO SEKTORU

(v %, stav ke konci období)

Nejvýznamnější položkou aktiv bankovního sektoru v ČR tvořily úvěry a jiné pohledávky, jejichž podíl na bilanční sumě sektoru se meziročně zvýšil o 5,7 p.b. na 78,7 %.

Hotovost a ostatní vklady splatné na požádání se na celkových aktivech podílely 3,7 %, což představovalo meziroční snížení o 5,8 p.b. vlivem poklesu hotovosti u centrálních bank. Naopak podíl dluhových cenných papírů držených do splatnosti na celkové bilanci vzrostl meziročně o 1,3 p.b. na 10,7 %. Pokračující relativní pokles bylo možné pozorovat v případě ostatních finančních aktiv⁹⁹, která ke konci roku 2018 tvořila 4 % bilance sektoru. Aktiva ve formě hmotného a nehmotného majetku reprezentovala 2,1 % bilanční sumy sektoru, a zůstala tak na stejné úrovni jako ke konci přechodného období. Ostatní výše neuvedená aktiva tvořila reziduální bilanční podíl 0,7 %. (Graf B.II.5)

⁹⁹ Ostatní finanční aktiva zahrnují finanční aktiva k obchodování, finanční aktiva v reálné hodnotě vykazovaná do zisku/ztráty a finanční aktiva v reálné hodnotě vykázaná do OCI.

Na celkovém zvýšení aktiv bankovního sektoru se nejvýznamněji podílely velké banky s meziročním nárůstem své bilanční sumy o 217,9 mld. Kč, tedy přibližně o 5 %. U středních bank se jednalo o nárůst aktiv o 5,5 % na hodnotu 1 257,1 mld. Kč, zatímco objem aktiv malých bank vzrostl o 9,7 % na úroveň 564,1 mld. Kč. K poklesu naopak došlo u poboček zahraničních bank a stavebních spořitelů, jejichž bilanční sumy meziročně poklesly o 7 %, resp. 1,3 % na 678 mld. Kč, resp. 408 mld. Kč. (Tab. B.II.5)

Některé operace bank na straně aktiv, které nejsou zohledněny v jejich bilancích, jako jsou např. poskytnuté úvěrové přísliby či finanční záruky, jsou vykazovány v rámci tzv. podrozvahových účtů. Výše podrozvahových aktiv bankovního sektoru dosáhla ke konci roku 2018 hodnoty 1 326,2 mld. Kč, což představovalo meziroční nárůst o 7,4 %.¹⁰⁰ Velikost podrozvahových aktiv tak dosáhla téměř jedné pětiny bilanční sumy, což se oproti posledním dvěma letům výrazněji nezměnilo.

2.3.2 Úvěry a pohledávky bankovního sektoru¹⁰¹

Úvěry a pohledávky (očistěné o opravné položky), nejvýznamnější skupina aktiv bankovního sektoru, dosáhly ke konci roku 2018 celkové výše 5 739,8 mld. Kč, a to při meziročním nárůstu o 627,6 mld. Kč představujícím zvýšení objemu tohoto agregátu o 12,3 %. (Graf B.II.6)

Největší meziroční změnu zaznamenaly úvěry a pohledávky vůči centrálním bankám, které vzrostly přibližně o čtvrtinu na 2 135,4 mld. Kč. Meziročně došlo též k nárůstu úvěrů a pohledávek vůči domácnostem (o 122,1 mld. Kč), nefinančním podnikům (o 70,2 mld. Kč) a vládním institucím (o 1,1 mld. Kč). Naopak téměř 10% pokles vykázaly úvěry a pohledávky poskytnuté úvěrovým institucím, které činily 201 mld. Kč. (Tab. B.II.6)

Tab. B.II.5

BILANČNÍ SUMA SKUPIN BANK

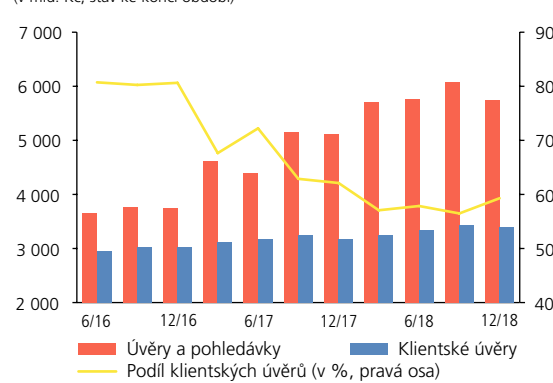
(v mld. Kč)

	2016	2017	2018	Změna 2018/2017 (v %)
BANKY CELKEM	5 960,4	7 001,9	7 281,0	4,0
z toho:				
velké banky	3 536,3	4 156,0	4 373,9	5,2
střední banky	991,2	1 191,5	1 257,1	5,5
malé banky	445,0	514,3	564,1	9,7
pobočky zahr. bank	567,2	726,8	678,0	-6,7
stavební spořitelny	420,7	413,3	408,0	-1,3

Graf B.II.6

ÚVĚRY A POHLEDÁVKY BANKOVNÍHO SEKTORU

(v mld. Kč, stav ke konci období)

¹⁰⁰ Údaje o podrozvahových položkách jsou uváděny ve jmenovité hodnotě, která vyjadřuje maximální potenciální exponovanost vůči úvěrovému riziku. Přijatý kolaterál ani jiné úvěrové posílení se přitom nebere v úvahu.

¹⁰¹ Číselné údaje o kategorii úvěrů a pohledávek uváděné v této podkapitole zahrnují kromě úvěrů a pohledávek v naběhlé hodnotě rovněž úvěry a pohledávky vykazované jako finanční aktiva k obchodování, finanční aktiva jiná než k obchodování v reálné hodnotě vykázaná do zisku/ztráty a finanční aktiva v reálné hodnotě vykázaná do OCI. Tyto kategorie kumulativně představují marginální podíl na uvedeném úvěrovém agregátu, který nedosahuje ani jednoho promíle.

TAB. B.II.6

ÚVĚRY A POHLEDÁVKY PODLE SEKTOROVÉHO HLEDISKA

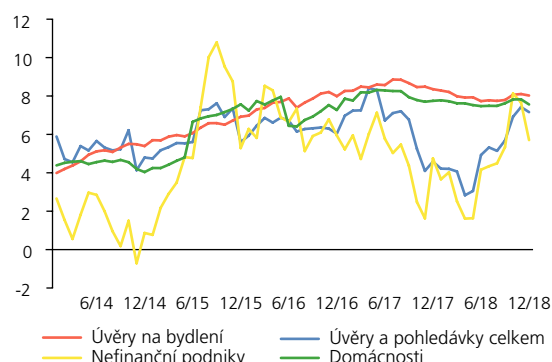
(v mld. Kč)

	2016	2017	2018	Změna 2018/2017 (v %)
ÚVĚRY A POHLEDÁVKY CELKEM	3 753,8	5 112,2	5 739,8	12,3
Centrální banky	537,0	1 714,2	2 135,4	24,6
Vládní instituce	68,2	60,3	61,4	1,8
Úvěrové instituce	189,8	222,7	201,0	-9,7
Ostatní	2 958,7	3 115,0	3 342,1	7,3
Ostatní finanční instituce	261,7	270,7	305,3	12,8
Nefinanční podniky	1 232,6	1 261,2	1 331,4	5,6
z toho:				
Projektové financování	208,1	233,2	254,7	9,2
Domácnosti	1 464,4	1 583,2	1 705,3	7,7
z toho:				
Spotřebitelské úvěry	196,8	216,1	229,4	6,2
Úvěry zajištěné nemovitostmi	1 069,3	1 153,4	1 295,0	12,3
ÚVĚRY KLIENTŮM	3 027,0	3 175,3	3 403,4	7,2

GRAF B.II.7

ROČNÍ MÍRY RŮSTU KLIENTSKÝCH ÚVĚRŮ

(meziročně, v %)

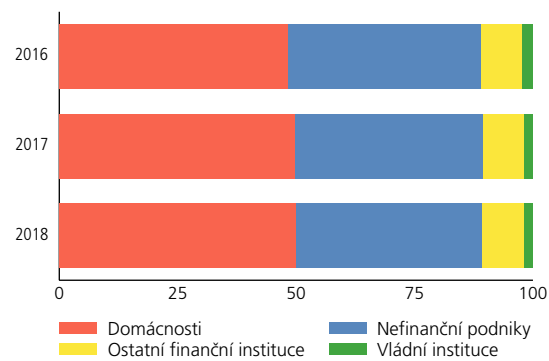
Klientské úvěry a pohledávky (dále jen „klientské úvěry“¹⁰²) dosáhly ke konci roku 2018 hodnoty 3 403,4 mld. Kč v důsledku meziročního nárůstu jejich objemu o 7,2 %. Klientské úvěry ke konci roku 2018 tvořily 59,3 % podíl na celkové poskytnutých úvěrech a pohledávkách. Jednalo se tak o meziroční pokles tohoto podílu o 2,8 p.b., a to zejména z důvodu vyššího podílu úvěrů a pohledávek vůči centrálním bankám. (Graf B.II.6 a Tab. B.II.6)

Nejvýznamnější složkou klientských úvěrů byly ke konci roku 2018 úvěry poskytnuté domácnostem, které vykázaly meziroční nárůst o 7,7 % na úroveň 1 705,3 mld. Kč, čímž se podílely na celkovém objemu klientských úvěrů bankovního sektoru 50,1 %. Z úvěrů poskytnutých domácnostem v roce 2018 dominovaly úvěry zajištěné nemovitostmi, které tvořily více než tři čtvrtiny (75,9 %) úvěrů poskytnutých tomuto sektoru. Spotřebitelské úvěry se na úvěrech poskytnutých domácnostem podílely 13,5 %, zatímco zbylých 10,6 % bylo tvořeno zejména ostatními zajištěnými úvěry, pohledávkami z kreditních karet a pohledávkami z běžných účtů. (Graf B.II.8 a Tab. B.II.6)

GRAF B.II.8

KLIENTSKÉ ÚVĚRY DLE EKONOMICKÝCH SEKTORŮ

(v %, stav ke konci období)

Druhou nejvýznamnější složkou klientských úvěrů z hlediska objemu byly úvěry nefinančním podnikům. Jejich podíl na klientských úvěrech se meziročně snížil o 0,6 p.b. na 39,1 %, a to i přes absolutní nárůst jejich objemu o 70,2 mld. Kč na hodnotu 1 331,4 mld. Kč.

¹⁰² Klientské úvěry představují agregát úvěrů a pohledávek vůči vládním institucím, ostatním finančním institucím, nefinančním podnikům a domácnostem. Tato kategorie tedy nezahrnuje úvěry a pohledávky poskytnuté centrálním bankám a jiným úvěrovým institucím.

Bankovní subjekty dále poskytly ke konci roku 2018 ostatním finančním institucím úvěry v objemu 305,3 mld. Kč, což představovalo 9% podíl na klientských úvěrech. Nejmenší podíl na klientských úvěrech vykázaly úvěry vládním institucím (1,8 %) s objemem 61,4 mld. Kč.

V roce 2018 došlo k mírnému nárůstu průměrných sazeb u nově poskytovaných úvěrů na bydlení (o 0,54 p.b. na 2,92 %) a ostatních úvěrů (o 0,8 p.b. na 4,15 %). Oproti tomu průměrná sazba u nově poskytovaných spotřebitelských úvěrů v meziročním srovnání mírně poklesla (o 0,07 p.b.) na 8,63 %. (Graf B.II.9)

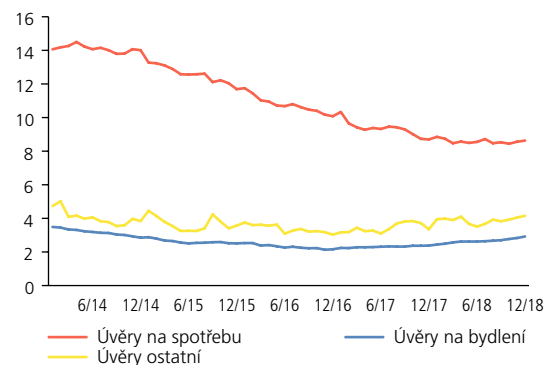
2.3.3 Struktura a růst portfolií cenných papírů a majetkových účastí

Celková účetní hodnota cenných papírů včetně majetkových účastí (dále „celkové investice“) v portfoliu bankovního sektoru dosáhla ke konci roku 2018 objemu 1 101,1 mld. Kč, což představovalo meziroční nárůst o 56,6 mld. Kč, resp. o 5,4 %. (Tab. B.II.7)

GRAF B.II.9

ÚROKOVÉ SAZBY Z NOVÝCH ÚVĚRŮ

(obyvatelstvo, v %)

TAB. B.II.7

CENNÉ PAPIRY PODLE SEKTORŮ EMITENTŮ, PORTFOLIÍ A DRUHŮ

(v mld. Kč)

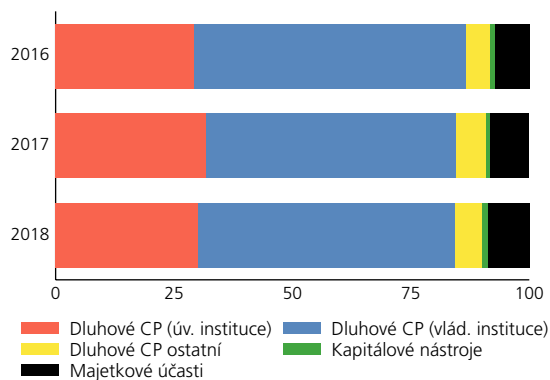
	2016	2017	2018	Změna 2018/2017 (v %)
CENNÉ PAPIRY A ÚČASTI CELKEM	1 182,3	1 044,5	1 101,1	5,4
Dluhové cenné papíry celkem	1 086,3	948,3	992,8	4,7
Dluhové CP vydané úvěrovými institucemi	345,9	331,2	331,1	0,0
Dluhové CP vydané vládními institucemi	680,1	552,5	596,7	8,0
Dluhové CP vydané ostatními klienty	60,3	64,6	65,1	0,8
Kapitálové nástroje	10,4	10,5	12,3	17,8
Akcie	4,9	5,2	5,4	3,6
Podílové listy	5,1	5,0	7,0	38,3
Ostatní kapitálové nástroje	0,4	0,3	0,0	-98,8
Účasti v přidružených a ovládaných osobách a ve společných podnicích	85,6	85,7	95,9	11,9
Účasti s podstatným vlivem	1,8	1,6	2,5	58,3
Účasti s podstatným vlivem v úvěrových institucích	0,0	0,0	0,0	0,0
Jiné účasti s podstatným vlivem	1,8	1,6	2,5	58,3
Účasti s rozhodujícím vlivem	83,7	84,2	93,5	11,1
Účasti s rozhodujícím vlivem v úvěrových institucích	43,0	46,7	49,5	5,9
Jiné účasti s rozhodujícím vlivem	40,7	37,4	44,0	17,5

Dominantní kategorií celkových investic byly dluhové cenné papíry ve výši 992,8 mld. Kč, které tvořily přes 90 % celkové struktury portfolia sektoru. Na konci roku 2018 představovaly nejvýznamnější typ dluhových cenných papírů dluhové cenné papíry emitované vládními institucemi v objemu 596,7 mld. Kč, což odpovídalo meziročnímu nárůstu o 44,2 mld. Kč, resp. o 8 %. Rovněž narostl jejich podíl na celkových investicích o 1,3 p.b. na 54,2 %.

GRAF B.II.10

CENNÉ PAPÍRY A ÚČASTI BANKOVNÍHO SEKTORU

(v %, stav ke konci období)

Významný podíl (30,1 %) na celkových investicích sektoru měly též dluhové cenné papíry emitované úvěrovými institucemi, jejichž objem ve výši 331,1 mld. Kč se meziročně téměř nezměnil.

Celkový objem dluhových cenných papírů vydaných ostatními klienty meziročně mírně vzrostl (o 0,8 %) a ke konci roku 2018 dosáhl hodnoty 65,1 mld. Kč. Na celkové výši investic se tyto cenné papíry podílely téměř 6 %. (Graf B.II.10)

Zaměření českého bankovního sektoru na klientské úvěrování se mimo jiné odráží v menším významu investičních aktivit sektoru ve formě kolektivního investování a obchodů na akciových trzích. Kapitálové nástroje bankovního sektoru ke konci roku 2018 činily 12,3 mld. Kč, což představovalo meziroční nárůst o 1,9 mld. Kč a podíl na celkových investicích ve výši 1,1 %.

Zbýlých 8,7 % celkových investic bylo tvořeno majetkovými účastmi v přidružených a ovládaných osobách a ve společných podnicích. Tyto účasti ke konci roku 2018 dosáhly výše 95,9 mld. Kč, přičemž stěžejní podíl představovaly účasti s rozhodujícím vlivem.

Držba majetkových účastí byla soustředěna především do portfolií velkých bank, kde tyto účasti představovaly 88,1 % celkového objemu těchto aktiv sektoru. Tato aktiva byla tvořena především účastmi v dceřiných bankách (stavebních spořitelnách a hypoteční bance).

2.3.4 Struktura a růst pasiv bankovního sektoru

Závazky bankovních subjektů ke konci roku 2018 představovaly s objemem 6 704,7 mld. Kč podíl 92,1 % celkové bilanční sumy sektoru, přičemž meziročně vzrostly o 259,1 mld. Kč, tj. o 4,0 %. Vlastní kapitál zaznamenal meziroční nárůst o 19,9 mld. Kč na úroveň 576,3 mld. Kč, což odpovídalo navýšení o 3,6 %. (Tab. B.II.8)

Tab. B.II.8

PASIVA BANKOVNÍHO SEKTORU

(v mld. Kč)

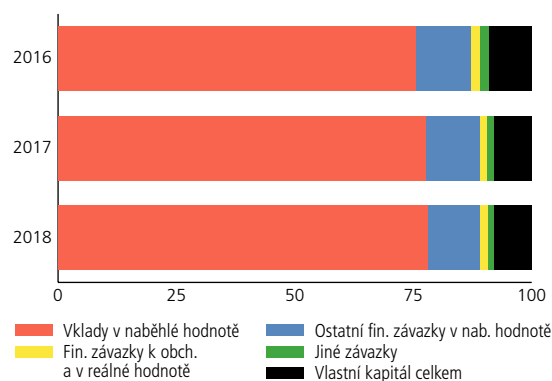
	2016	2017	2018	Změna 2018/2017 (v %)
ZÁVAZKY A VLASTNÍ KAPITÁL CELKEM	5 960,4	7 001,9	7 281,0	4,0
Závazky celkem	5 419,6	6 445,5	6 704,7	4,0
Finanční závazky k obchodování	107,0	100,0	102,2	2,2
Deriváty k obchodování	60,5	63,7	64,2	0,9
Závazky z krátkých prodejů	27,7	28,5	32,2	12,7
Vklady k obchodování	7,3	2,5	1,3	-48,2
Emitované dluhové CP k obchodování	11,4	5,3	4,5	-14,6
Ostatní finanční závazky k obchodování	0,0	0,0	0,0	N/A
Finanční závazky v RH do Z/Z	3,6	10,7	28,0	161,2
Vklady v RH vykázané do Z/Z	2,0	1,2	1,9	56,1
Emitované dluhové CP v RH vykázané do Z/Z	1,6	9,5	26,1	175,0
Finanční závazky v naběhlé hodnotě	5 200,3	6 234,3	6 482,9	4,0
Vklady v naběhlé hodnotě	4 504,2	5 439,6	5 686,4	4,5
Emitované dluhové CP aj. závazky	696,1	794,7	796,5	0,2
Zajišťovací deriváty	26,8	32,3	33,5	3,6
Záporné změny reálné hodnoty	7,2	-7,8	-5,7	-27,8
Rezervy	12,3	12,7	14,8	15,9
Daňové závazky	7,0	2,9	2,7	-7,6
Ostatní závazky	55,5	60,4	46,2	-23,5
Závazky spojené s vyřazovanými skupinami určenými k prodeji	0,0	0,0	0,0	N/A
Vlastní kapitál celkem	540,8	556,4	576,3	3,6
Základní kapitál	98,2	99,8	100,9	1,0
Emisní ážio	62,6	63,4	63,8	0,5
Nerozdělený zisk z předchozích období	213,1	239,3	251,8	5,2
Rezervní fondy	50,7	55,4	62,3	12,4
Zisk nebo ztráta za běžné účetní období	73,9	75,4	81,4	8,0
Jiný vlastní kapitál	42,3	23,0	16,2	-29,5

Z hlediska struktury závazků byl přetrvávajícím charakteristickým rysem tuzemského bankovního sektoru i v roce 2018 vysoký podíl vkladů v naběhlé hodnotě, které meziročně vzrostly o 246,8 mld. Kč na 5 686,4 mld. Kč, což odpovídalo podílu 78,1 % na celkových pasivech. Ostatní finanční závazky účtované v naběhlé hodnotě¹⁰³, které byly tvořeny převážně emitovanými dluhovými cennými papíry, meziročně vzrostly o 1,8 mld. Kč na 796,5 mld. Kč, tedy na podíl 10,9 % z celkové bilanční sumy sektoru. Třetí nejvýznamnější složku pasiv představoval vlastní kapitál s podílem 7,9 %. Zbýlý podíl na celkových

GRAF B.II.11

STRUKTURA PASIV BANKOVNÍHO SEKTORU

(v %, stav ke konci období)

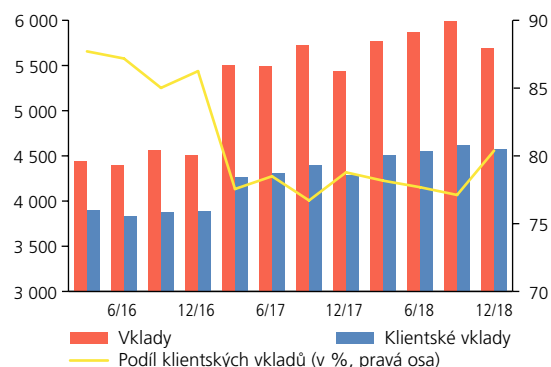

103 Naběhlou hodnotou se rozumí hodnota ocenění při prvotním zaúčtování finančního aktiva nebo závazku, snížená o splátky jistiny a zvýšená nebo snižena (s použitím metody efektivní úrokové míry) o kumulativní amortizaci prémie či diskontu, tj. o rozdíl mezi počáteční hodnotou a hodnotou při splatnosti, a u finančních aktiv upravená o opravnou položku.

GRAF B.II.12

VKLADY BANKOVNÍHO SEKTORU

(v mld. Kč, stav ke konci období)

pasivech ve výši 3,1 % byl tvořen finančními závazky k obchodování, závazky účtovanými v reálné hodnotě a jinými závazky. (Graf B.II.11)

Na celkovém objemu vkladů se nejvýznamněji podílely klientské vklady, tedy vklady vládních institucí, domácností, nefinančních podniků a ostatních finančních subjektů. Klientské vklady ke konci roku 2018 dosáhly výše 4 573,7 mld. Kč a představovaly tak 80,4 % celkových vkladů, což bylo o 1,6 p.b. více než o rok dříve. Klientské vklady zaznamenaly oproti konci roku 2017 nárůst o 285,2 mld. Kč, tedy o 6,6 %. Podíl vkladů ostatních úvěrových institucí na celkových vkladech se meziročně snížil o 1,6 p.b. na 19,3 %, když tyto vklady v průběhu roku klesly o 38,8 mld. Kč na úroveň 1 098 mld. Kč. Zbýlý podíl (0,3 %) představovaly vklady centrálních bank v objemu 17,9 mld. Kč. (Graf B. II.12 a Graf B.II.13)

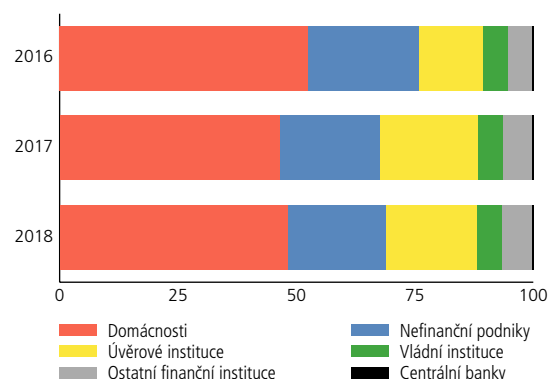
Hlavní složkou vlastního kapitálu byl v roce 2018 nerozdělený zisk z předchozích období (43,7 %), následoval základní kapitál (17,5 %) a zisk za běžné účetní období (14,1 %). V porovnání s předchozím rokem nedoznala struktura vlastního kapitálu významnějších změn. (Tab. B.II.8)

Podrozvahová pasiva, která jsou tvořena především přijatými finančními zárukami a úvěrovými přísliby, ke konci roku 2018 meziročně poklesla o 6,1 % na 319,8 mld. Kč. Podrozvahová pasiva tak svou velikostí odpovídala 4,4 % bilanční sumy sektoru.

GRAF B.II.13

VKLADY DLE EKONOMICKÝCH SEKTORŮ

(v %, stav ke konci období)

2.3.5 Vklady klientů bank a jejich struktura

Klientské vklady meziročně vzrostly o 6,6 %, což znamenalo pomalejší tempo růstu ve srovnání s předchozím obdobím. Klientské vklady byly z bezmála dvou třetin tvořeny vklady domácností ve výši 2 749,6 mld. Kč, což představovalo meziroční nárůst o 8,3 %. Z vkladů domácností meziročně relativně nejvýrazněji vzrostly termínované vklady (o 15,7 % na 326,4 mld. Kč) a též běžné vklady domácností (o 10,1 % na 1 950,9 mld. Kč). Naopak klesající trend pokračoval u vkladů domácností s výpovědní lhůtou, které meziročně poklesly o 2,4 %. (Tab. B.II.9)

Navýšení vkladů domácností probíhalo v prostředí zvyšujících se úrokových sazeb u nových vkladových produktů.¹⁰⁴ Zatímco tyto úrokové sazby pro vklady na běžných a spořicí účetech a vklady s výpovědní lhůtou vzrostly pouze zanedbatelně (shodně o 0,03 p.b.), výrazněji vzrostla průměrná úroková sazba u termínovaných vkladů, a to o 0,69 p.b. na 1,36 % p.a. (Graf B.II.14)

¹⁰⁴ Zdrojem pro zpracování dat o úrokových sazbách z nových vkladů byly údaje z výkazů, které bankovní subjekty předkládají v rámci výkazů měnové statistiky.

TAB. B.II.9

VKLADY KLIENTŮ BANKOVNÍHO SEKTORU

(v mld. Kč)

	2016	2017	2018	Změna 2018/2017 (v %)
KLIENTSKÉ VKLADY CELKEM	3 892,9	4 288,5	4 573,7	6,6
Vládní instituce	246,5	278,3	292,9	5,2
Vklady ostatních osob včetně sektorově nečleněných vkladů	3 646,4	4 010,2	4 280,8	6,7
Vklady ostatních finančních institucí	224,1	330,5	359,6	8,8
Vklady nefinančních podniků	1 055,4	1 141,1	1 171,6	2,7
Vklady domácností	2 367,0	2 538,6	2 749,6	8,3
Běžné účty	1 588,6	1 772,7	1 950,9	10,1
Termínové vklady	285,9	282,2	326,4	15,7
Vklady s výpovědní lhůtou	492,5	483,7	472,3	-2,4

Další podstatnou složku klientských vkladů, představující zhruba čtvrtinový podíl (25,6 %), tvořily vklady nefinančních podniků, které se meziročně zvýšily o 8,3 % na hodnotu 1 171,6 mld. Kč. Vklady ostatních finančních institucí a vklady vládních institucí ke konci uvažovaného období meziročně vzrostly o 8,8 %, resp. o 5,2 %, a jejich podíly na segmentu klientských vkladů tak činily 7,9 %, resp. 6,4 % (Tab. B.II.9)

2.3.6 Likviditní situace bankovního sektoru

Likviditní pozice bankovního sektoru zůstala v roce 2018 na velmi dobré úrovni. Rychle likvidní aktiva (RLA) meziročně sice poklesla o 3,1 % na 2 998,5 mld. Kč, jejich podíl na celkových aktivech sektoru však dosahoval solidní úrovně 41,2 %. Z pohledu struktury RLA byly i nadále nejvýznamnější položkou úvěry a pohledávky vůči centrálním bankám (2 135,4 mld. Kč), u kterých došlo ke zvýšení jejich podílu na RLA sektoru o 13 p.b. na 71,2 %. Dluhové cenné papíry vládních institucí v aktivech bankovních subjektů (592,5 mld. Kč) tvořily 19,8 % RLA. Reziduální podíl RLA ve výši 9 % byl tvořen pokladní hotovostí bankovních subjektů, a to včetně hotovosti u centrálních bank a ostatních krátkodobých vkladů. (Graf B.II.15)

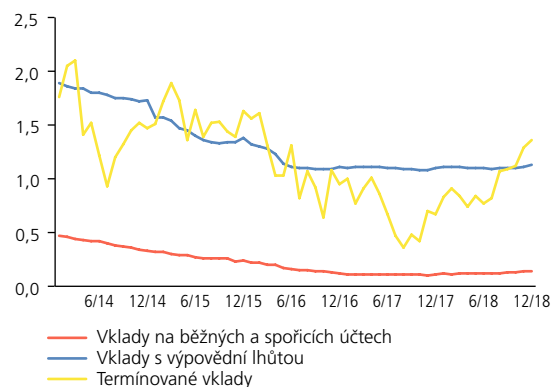
Největší podíl RLA na aktivech ve výši 53,2 % vykázaly ke konci roku 2018 pobočky zahraničních bank, což představovalo hodnotu převyšující průměr sektoru o 12 p.b. Nadprůměrných hodnot dosáhly rovněž velké banky (42,9 %, 1,7 p.b. nad průměrem) a malé banky (48,7 %, 7,5 p.b. nad průměrem). Naopak podprůměrnou hodnotu podílu RLA na aktivech vykázaly střední banky (32,9 %, 8,2 p.b. pod průměrem) a stavební spořitelny (18 %, 23,1 p.b. pod průměrem). Relativně nízká hodnota tohoto poměrového ukazatele u stavebních spořitelí souvisela s jejich obchodním modelem a strukturou aktiv. (Graf B.II.16)

Přebytek agregovaných klientských vkladů nad celkovou hodnotou klientských úvěrů zůstává dlouhodobým pozitivním charakteristickým rysem likvidity bankovního sektoru v ČR. V prvním čtvrtletí roku 2018 došlo k mezičtvrtletnímu navýšení poměru klientských vkladů ke klientským úvěrům o 3,4 p.b., v dalších čtvrtletích však tento poměr postupně klesal, což se v horizontu celého roku projevilo jeho meziročním poklesem o 0,7 p.b. na stále relativně vysokou úroveň 134,4 %. Tento vývoj tak korespondoval s vyšší růstovou dynamikou klientských úvěrů (meziročně o 7,2 %) oproti růstu klientských vkladů, jež se zvýšily o 6,6 %. (Graf B.II.17)

GRAF B.II.14

ÚROKOVÉ SAZBY U NOVÝCH VKLADŮ

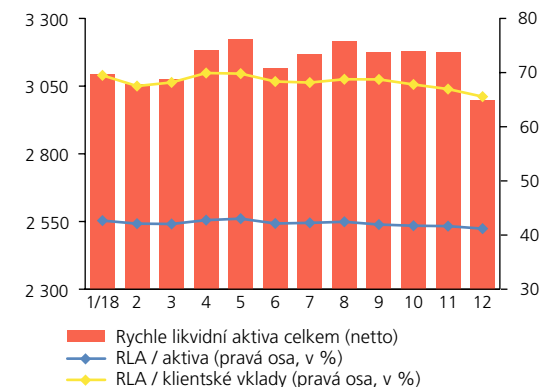
(obyvatelstvo, v %)

GRAF B.II.15

RLA V ROCE 2018

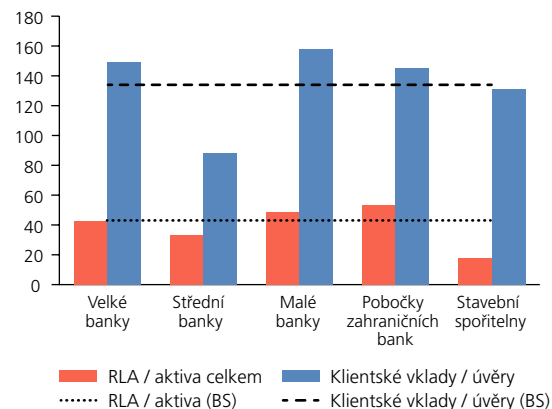
(v mld. Kč, v %)

GRAF B.II.16

LIKVIDITNÍ UKAZATELE SKUPIN BANK

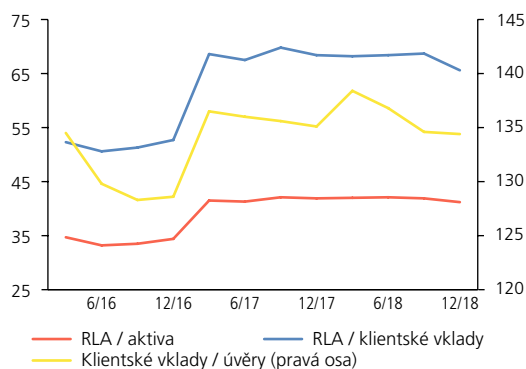
(v %, stav k 31. 12. 2018)

GRAF B.II.17

LIKVIDITNÍ UKAZATELE BANKOVNÍHO SEKTORU

(v %)

Dobrou likviditní pozici sektoru potvrzovala také relativně vysoká hodnota ukazatele krytí likvidity¹⁰⁵, která ke konci roku 2018 meziročně vzrostla o 7,1 p.b. na 189,3 %.

Pozice na mezibankovním trhu¹⁰⁶ dosáhla hodnoty -897 mld. Kč, což znamenalo meziroční snížení jejího záporného salda o 17,1 mld. Kč. „Vnitřní“ exponovanost vůči bankovnímu sektoru tak mírně klesla, nicméně stále zůstávala na poměrně vysokých hodnotách. (Tab. B.II.10)

TAB. B.II.10

LIKVIDITA BANKOVNÍHO SEKTORU

(v % / v mld. Kč, stav ke konci období)

	2016	2017	2018
RLA celkem (mld. Kč)	2 050,1	2 931,4	2 998,5
POZICE			
Pozice na mezibank. trhu (mld. Kč)	-418,5	-914,1	-897,0
Pozice na mezibank. trhu k bilančním aktivům BS (%)	-7,0	-13,1	-12,3
OSTATNÍ LIKVIDNÍ POMĚRY			
Krytí úvěrů primárními zdroji (%)	128,6	135,1	134,4
RLA / aktiva (%)	34,4	41,9	41,2

105 Ukazatel Liquidity coverage ratio (LCR) dle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013, pokud jde o požadavek na úvěrové instituce týkající se likvidity.

106 Pozice na mezibankovním trhu je dána rozdílem mezi pohledávkami bankovního sektoru za úvěrovými institucemi a vklady úvěrových institucí vykázaných v pasivách bankovního sektoru.

2.3.7 Vybrané údaje bankovního sektoru ve vztahu k zahraničí¹⁰⁷

Objem aktiv denominovaných v cizích měnách (dále jen „cizoměnová aktiva“) v bilancích tuzemských bankovních subjektů dosáhl 1 098,4 mld. Kč, což představovalo téměř 15 % celkových aktiv sektoru. Objem cizoměnových pasiv činil 1 465,7 mld. Kč, tedy téměř 20 % podíl na bilanční sumě sektoru. (Graf B.II.18)

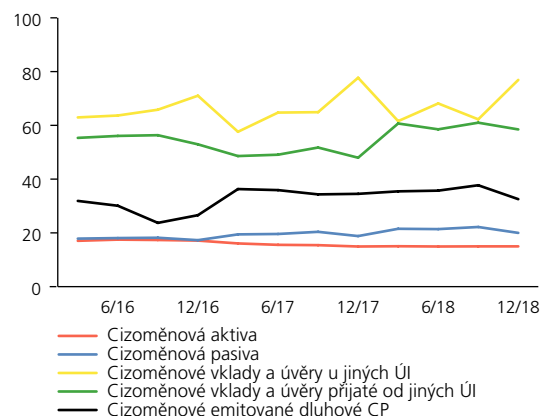
Celková nerezidentská aktiva meziročně mírně poklesla na 736,9 mld. Kč. Jejich největší složkou byly i ke konci roku 2018 poskytnuté klientské úvěry a pohledávky, které upevnilý svůj významný podíl na 44,1 %, což bylo o 4,3 p.b. více než v předchozím roce. Agregovaná nerezidentská pasiva v objemu 1 889 mld. Kč značně převyšovala hodnotu nerezidentských aktiv, přičemž největší podíl z celkového objemu nerezidentských pasiv (57,7 %) tvořily přijaté úvěry a vklady od úvěrových institucí.

Z hlediska teritoriální struktury bankovního sektoru bylo 88,5 % z celkových aktiv ke konci roku 2018 umístěno v České republice, přičemž z pohledu zahraničních obchodních aktivit významně převažovala angažovanost v zemích EU (86,6 % podíl na zahraniční angažovanosti aktiv). Rovněž teritoriální struktura pohledávek tuzemského bankovního sektoru korespondovala s jeho převažující orientací na domácí trh, neboť pouze 17,8 % z celkových pohledávek bylo nárokováno vůči subjektům ze zahraničí. Vklady ze zahraničí se na celkovém objemu vkladů podílely 24,8 %.

GRAF B.II.18

ZASTOUPENÍ CIZÍCH MĚN

(v %, podíly na příslušných bilančních agregátech za všechny měny)

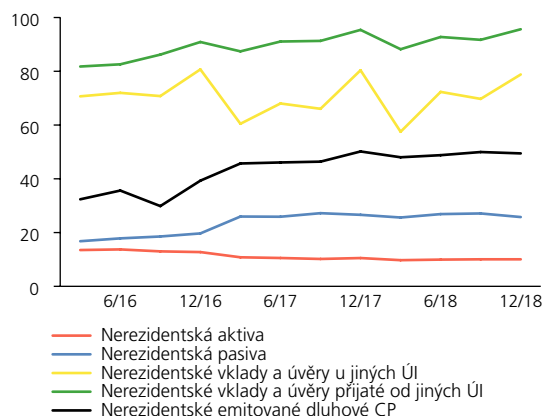

Poznámka: Podíly jsou určeny ve vztahu k celkovým objemům příslušných položek za všechny měny, tj. jedná se o podíl cizoměnových aktiv, resp. pasiv na bilanční sumě sektoru, podíl cizoměnových vkladů a úvěrů u jiných ÚI na celkových vkladech a úvěrech u jiných ÚI atd.

GRAF B.II.19

NEREZIDENTSKÉ OPERACE

(v %, podíly na příslušných bilančních agregátech bez rozlišení rezidenti/nerezidenti)

Poznámka: Podíly jsou určeny ve vztahu k celkovým objemům příslušných položek bez rozlišení rezidenti/nerezidenti, tj. jedná se o podíl nerezidentských aktiv, resp. pasiv na celkové bilanční sumě sektoru, podíl nerezidentských vkladů a úvěrů u jiných ÚI na celkových vkladech a úvěrech u jiných ÚI atd.

¹⁰⁷ Pro účely zpracování této kapitoly byly využity údaje z výkazů, které bankovní subjekty předkládají v rámci vykazování měnové statistiky.

2.4 KVALITA AKTIV BANKOVNÍHO SEKTORU

V průběhu roku 2018 pokračoval trend poklesu objemu klientských nevykonných expozic¹⁰⁸, jakož i jejich podílu na celkových expozicích vůči klientům.¹⁰⁹ Celkový objem klientských nevykonných expozic (v brutto vyjádření, tj. bez započítání opravných položek) klesl o 28,1 mld. Kč na úroveň 116,6 mld. Kč, tedy přibližně o pětinu. Podíl klientských nevykonných expozic na celkových expozicích vůči klientům tak ke konci roku 2018 meziročně klesl o 1 p.b. na 3,4 %. (Tab. B.II.11)

TAB. B.II.11

KATEGORIZACE POHLEDÁVEK BANK ZA KLIENTY

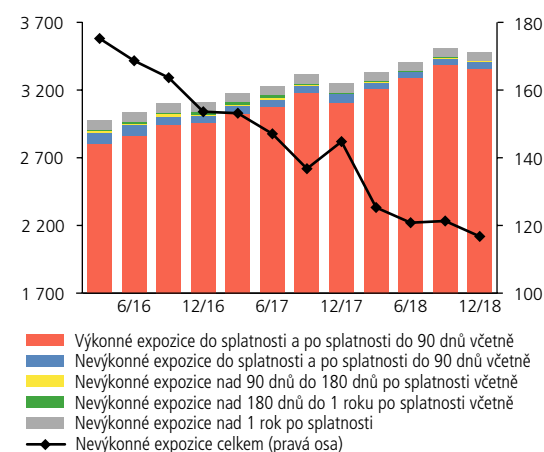
(v mld. Kč, stav ke konci období)

	2016	2017	2018	Změna 2018/2017 (v %)
POHLEDÁVKY BANK ZA KLIENTY (celkem brutto)	3 109,7	3 251,1	3 478,3	7,0
Výkonné expozice	2 956,2	3 106,4	3 361,7	8,2
do splatnosti a po splatnosti do 30 dnů včetně	2 948,9	3 100,7	3 354,4	8,2
nad 30 dnů do 90 dnů včetně	7,3	5,8	7,3	26,5
Nevýkonné expozice	153,5	144,7	116,6	-19,4
do splatnosti a po splatnosti do 90 dnů včetně	54,6	62,0	44,9	-27,6
nad 90 dnů do 180 dnů včetně	9,1	6,3	6,2	-1,8
nad 180 dnů do 1 roku včetně	22,3	8,0	5,4	-31,9
nad 1 rok	67,4	68,4	60,1	-12,1
Opravné položky ke klientským pohledávkám celkem	85,3	73,5	74,9	1,9
Výkonné expozice	10,1	9,2	14,5	56,8
Nevýkonné expozice	75,3	64,2	60,4	-6,0
Krytí výkonných expozic	0,3%	0,3%	0,4%	N/A
Krytí nevykonných expozic	49,0%	44,4%	51,8%	N/A
Podíl nevykonných expozic na celkových expozicích	4,9%	4,4%	3,4%	N/A

GRAF B.II.20

KATEGORIZACE POHLEDÁVEK ZA KLIENTY

(v mld. Kč, stav ke konci období)

Klesající trend poměru nevykonných expozic k celkovým expozicím byl zaznamenán u všech sektorů. V sektoru nefinančních podniků meziročně poklesl podíl nevykonných expozic o 2,1 p.b. na 5,6 %, v sektoru domácností o 0,4 p.b. na 2,2 %, u vládních institucí o 0,3 p.b. na 0,6 % a u ostatních finančních subjektů poklesl o 0,1 p.b. na 0,4 %. (Graf B.II.21)

108 K 1. 1. 2018 došlo ke změně kategorizace pohledávek. Údaje uvedené za předešlé roky jsou uvedeny v souladu s novou kategorizací pohledávek.

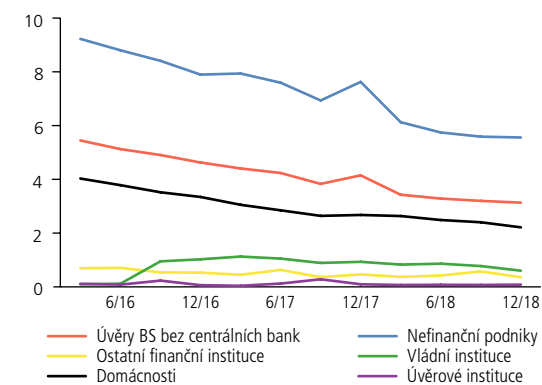
109 Téměř všechny nevykonné expozice (99,8 %) byly vykázány u klientských pohledávek.

Kumulovaná výše opravných položek vytvořených ke klientským pohledávkám pro případné krytí ztrát činila 74,9 mld. Kč, což představovalo meziroční nárůst o 1,9 %. Míra krytí nevýkonných klientských expozic opravnými položkami ke konci roku 2018 odpovídala nárůstu o 7,4 p.b. na 51,8 %. Nejvyšší míra krytí byla vykázána pro úvěry sektoru domácností (56 %) a sektoru nefinančních podniků (50,3 %). U úvěrů ostatním finančním institucím činil tento podílový ukazatel 23,8 % a u úvěrů vládním institucím 15 %.

GRAF B.II.21

NEVÝKONNÉ ÚVĚRY

(v %, z úvěrů poskytnutých danému sektoru bankovním sektorem)

2.5 HOSPODÁŘSKÉ VÝSLEDKY A ZISKOVOST BANKOVNÍHO SEKTORU

2.5.1 Zisk z finanční a provozní činnosti

Zisk z finanční a provozní činnosti ke konci roku 2018 činil 190,5 mld. Kč a oproti předchozímu roku vzrostl o 6,3 %. K jeho nárůstu významně přispěl úrokový zisk, který se v porovnání s rokem 2017 zvýšil o 15,8 % na hodnotu 129,8 mld. Kč. Zisk z poplatků a provizí zaznamenal 5% nárůst a za rok 2018 činil 33,6 mld. Kč. Naopak zisk z finančního přecenění aktiv a závazků¹¹⁰ poklesl přibližně o třetinu na 14,7 mld. Kč a k poklesu došlo také v případě výnosů z dividend z majetkových účastí, které dosáhly 9,2 mld. Kč. (Tab. B.II.12 a Graf B.II.22)

TAB. B.II.12

HOSPODÁŘSKÉ VÝSLEDKY BANKOVNÍHO SEKTORU

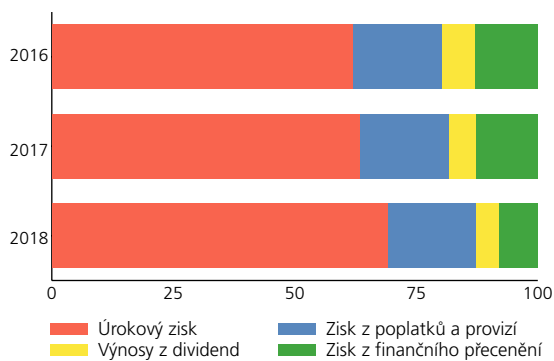
(v mld. Kč)

	2016	2017	2018	Změna 2018/2017 (v %)
Zisk z finanční a provozní činnosti	180,2	179,2	190,5	6,3
Zisk z finanční činnosti	177,0	176,3	187,3	6,2
z toho:				
Úrokový zisk	109,9	112,1	129,8	15,8
Úrokové výnosy	143,4	146,7	179,2	22,2
Úrokové náklady	33,6	34,6	49,4	42,8
Výnosy z dividend	11,9	9,7	9,2	-5,7
Zisk z poplatků a provizí	32,4	32,1	33,6	5,0
Výnosy z poplatků a provizí	44,8	44,6	46,1	3,4
Náklady na poplatky a provize	12,4	12,5	12,4	-0,7
Správní náklady	71,7	73,6	76,8	4,4
Náklady na zaměstnance	36,5	38,3	41,1	7,2
Ostatní správní náklady	35,2	35,3	35,7	1,3
Odpisy	7,0	7,4	8,1	10,2
Tvorba rezerv	2,8	2,6	2,0	-21,6
Ztráty ze znehodnocení celkem	11,8	6,5	5,7	-11,5
Zisk před zdaněním	87,9	90,3	98,0	8,5
Náklady na daň z příjmů	14,4	15,0	16,6	10,4
ZISK PO ZDANĚNÍ (běžný rok)	73,9	75,4	81,4	8,0

GRAF B.II.22

DEKOMPONICE ZISKU Z FIN. ČINNOSTI

(v %, za dané období)

Z pohledu rozkladu zisku z finanční činnosti na jeho jednotlivé složky představoval největší příspěvek úrokový zisk, jehož podíl na celkovém finančním zisku sektoru meziročně vzrostl o 5,7 p.b. na 69,3 %. Podíl zisku z poplatků a provizí na celkovém finančním zisku zaznamenal nepatrný meziroční pokles na 18% podíl, zatímco zisk z finančního přecenění přispěl podílem 7,8 % (pokles o 4,9 p.b.) Zbylou část vytvořeného finančního zisku představovaly výnosy z dividend se 4,9% podílem a meziročním poklesem o 0,6 p.b. (Graf B.II.22)

110 Část zisku zahrnující zejména zisk nebo ztrátu z finančních aktiv a závazků k obchodování, zajišťovacích operacím a kurzových rozdílů.

Čistá úroková marže¹¹¹ celého bankovního sektoru dosáhla ke konci roku 2018 hodnoty 1,91 % a došlo tak k jejímu nepatrnému poklesu oproti předchozímu roku. Mírné meziroční snížení vykázaly středně velké banky (na 2,17 %), pobočky zahraničních bank (1,64 %) a stavební spořitelny (1,52 %). Naopak mírný meziroční nárůst čisté úrokové marže nastal u malých bank (2,01 %). U skupiny velkých bank zůstala čistá úroková marže v meziročním srovnání stabilní (1,89 %). (Graf B.II.23)

2.5.2 Správní náklady a ztráty ze znehodnocení

Správní náklady, které úzce souvisí s efektivitou řízení běžných provozních činností bankovních subjektů, dosáhly ke konci roku 2018 výše 76,8 mld. Kč a oproti předchozímu roku se zvýšily o 4,4 %. Přitom náklady na zaměstnance rostly rychleji (o 7,2 %) na úroveň 41,1 mld. Kč, zatímco ostatní správní náklady zaznamenaly pouze 1,3% meziroční nárůst na úroveň 35,7 mld. Kč. Míra využití zisku z finanční a provozní činnosti pro potřeby krytí správních nákladů zůstala v roce 2018 stabilní na úrovni 40,3 %. (Tab. B.II.12 a Graf B.II.24)

Ztráty ze znehodnocení aktiv meziročně poklesly o 11,5 % na 5,7 mld. Kč. Náklady na daň z příjmu právnických osob meziročně vzrostly o 10,4 % na 16,6 mld. Kč. (Tab. B.II.12)

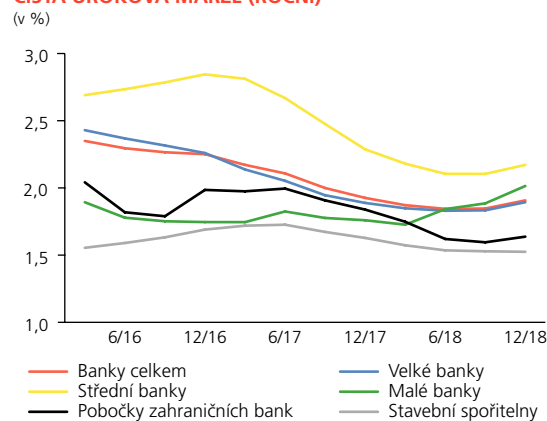
2.5.3 Čistý zisk bankovního sektoru

Celkový zisk bankovního sektoru po zdanění za rok 2018 činil 81,4 mld. Kč a oproti předchozímu roku vzrostl o 8 %. (Graf B.II.25)

Na tomto výsledku se nejvýrazněji podílely velké banky, které vykázaly čistý zisk 56,4 mld. Kč. I přes meziroční nárůst čistého zisku velkých bank o 4,3 % jejich podíl na celkovém zisku bankovního sektoru mírně poklesl na 69,3 %. Druhý nejvyšší podíl (17 %) zaznamenaly střední banky, jimž se čistý zisk meziročně zvýšil o 1,6 mld. Kč na 13,9 mld. Kč. Čistý zisk malých bank v roce 2018 dosáhl 4,1 mld. Kč a jejich podíl na agregovaném zisku narostl na 5,1 %. Pobočky zahraničních bank vytvořily zisk ve výši 3,7 mld. Kč a jejich podíl na vytvořeném zisku sektoru se snížil na 4,6 %. Stavební spořitelny byly jedinou skupinou sektoru, která zaznamenala nepatrný meziroční pokles čistého zisku (zisk 3,3 mld. Kč s 4% podílem). (Graf B.II.26)

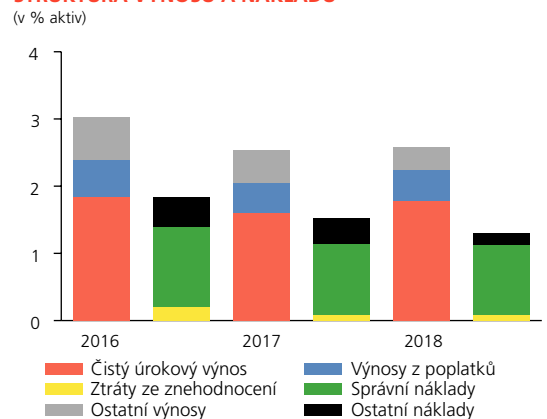
GRAF B.II.23

ČISTÁ ÚROKOVÁ MARŽE (ROČNÍ)

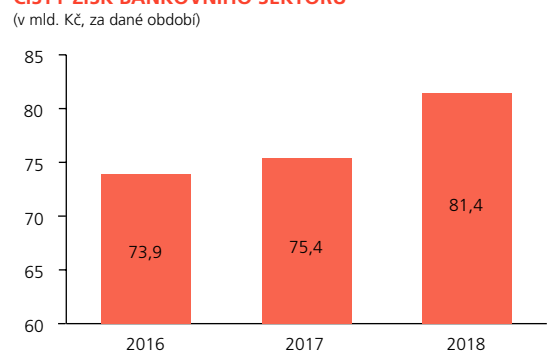
GRAF B.II.24

STRUKTURA VÝNOSŮ A NÁKLADŮ

GRAF B.II.25

ČISTÝ ZISK BANKOVNÍHO SEKTORU

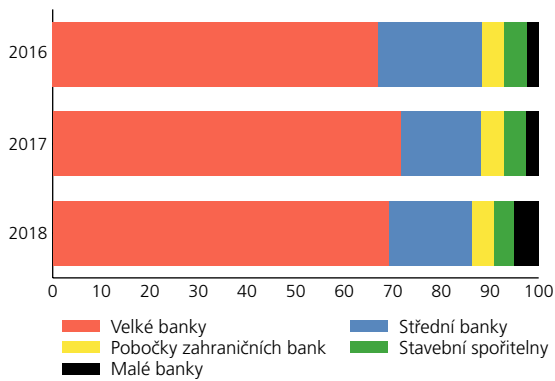

¹¹¹ Čistá úroková marže je definována jako podíl úrokového zisku na úročených finančních aktivech.

GRAF B.II.26

PODÍL SKUPIN BANK NA ZISKU

(v %, banky s licencí ke konci období)

Převážná většina bankovních subjektů vygenerovala v roce 2018 čistý zisk, přičemž ztrátu vykázalo pět poboček zahraničních bank, jejichž podíl na celkové bilanční sumě bankovního sektoru činil 0,35 %.

2.5.4 Rentabilita a efektivnost bankovního sektoru

Rentabilita aktiv bankovního sektoru (RoA) zůstala stabilní na úrovni 1,1 %. (Graf B.II.27)

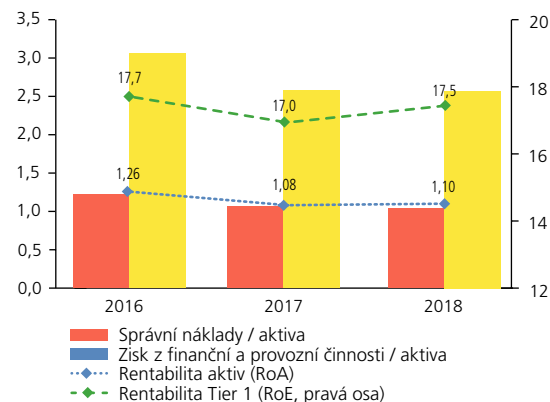
Mezi skupinami bank bylo možné pozorovat určité rozdíly. Nejvyšší rentabilitu aktiv vykazaly velké a střední banky s RoA na úrovni 1,22 %, resp. 1,16 %. U skupiny malých bank ukazatel RoA meziročně vzrostl o 0,35 p.b. na úroveň 0,75 %, zatímco v případě poboček zahraničních bank a stavebních spořitelů zůstala rentabilita aktiv meziročně stabilní na úrovních 0,58 %, resp. 0,82 %. (Graf B.II.28)

Ke konci roku 2018 dosáhl ukazatel rentability kapitálu bankovního sektoru RoE¹¹² hodnoty 17,5 %, což představovalo meziroční nárůst tohoto ukazatele o 0,5 p.b. Ukazatel RoE přitom vzrostl napříč všemi skupinami bank. Nejvyšší hodnoty RoE dosáhly tradičně velké banky, konkrétně se jednalo o 19 %, což odpovídalo mírnému nárůstu o 0,1 p.b. U středních bank došlo k meziročnímu nárůstu tohoto ukazatele o 0,6 p.b. na 12,8 %, zatímco u skupiny malých bank došlo k výraznějšímu meziročnímu nárůstu RoE o 4,7 p.b. na 10,6 %. U stavebních spořitelů se jednalo o nárůst o 0,4 p.b. na 14,8 %. (Graf B.II.29)

Poměr správních nákladů k aktivům bankovního sektoru, kterým lze do omezené míry vyjádřit efektivitu bankovního sektoru, dosáhl mírného meziročního zlepšení o 0,02 p.b. na 1,04 %. Poměr zisku z finanční a provozní činnosti vůči bilanční sumě sektoru zůstal v meziročním srovnání taktéž stabilní na úrovni 2,58 %.

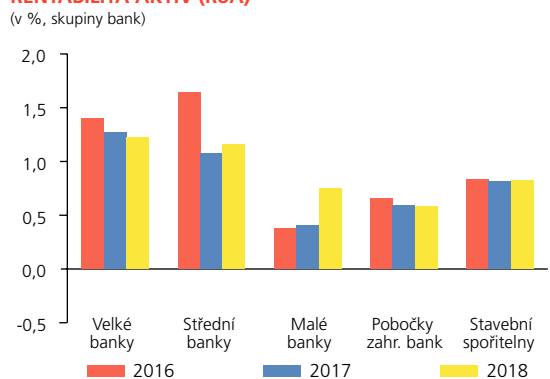
GRAF B.II.27

UKAZATELE RENTABILITY A EFEKTIVNOSTI BANKOVNÍHO SEKTORU (v %)

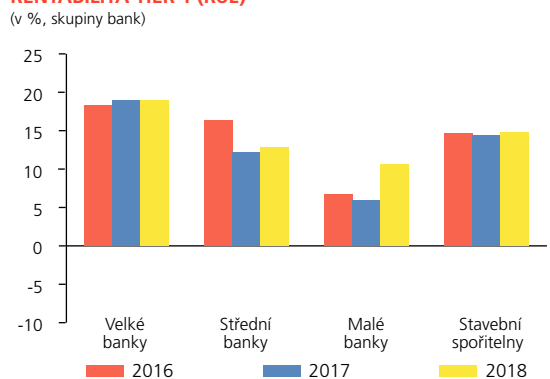
GRAF B.II.28

RENTABILITA AKTIV (RoA) (v %, skupiny bank)

GRAF B.II.29

RENTABILITA TIER 1 (RoE) (v %, skupiny bank)

¹¹² Poměrový ukazatel RoE je definován jako podíl čistého zisku na kapitálu Tier 1, který představuje nejvyšší část regulatorního kapitálu. Je tvořen převážně základním kapitálem, nerozděleným ziskem a povinnými rezervními fondy.

TAB. B.II.13

REGULATORNÍ KAPITÁL BANKOVNÍHO SEKTORU

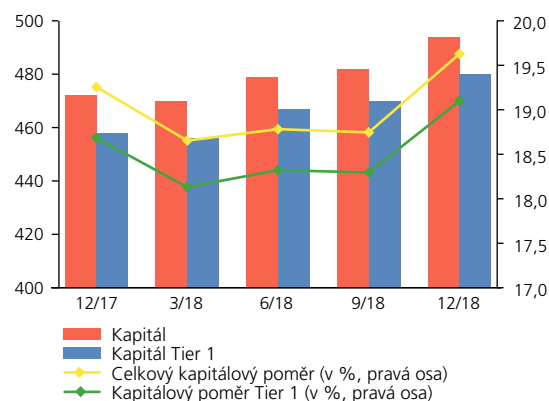
(v mld. Kč)

	2016	2017	2018	Změna 2018/2017 (v %)
KAPITÁL CELKEM	440,7	471,8	493,5	4,6
Kapitál Tier 1 (T1)	427,7	457,7	480,2	4,9
Kmenový kapitál T1 (CET1)	415,0	444,4	466,9	5,1
Vedlejší kapitál T1 (AT1)	12,6	13,3	13,3	0,0
Kapitál Tier 2 (T2)	13,0	14,0	13,3	-5,2

GRAF B.II.30

KAPITÁL A KAPITÁLOVÉ POMĚRY

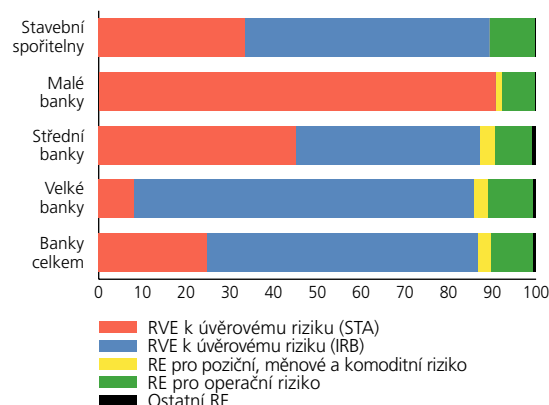
(v mld. Kč)

GRAF B.II.31

STRUKTURA RIZIKOVÝCH EXPOZIC

(v %, stav k 31. 12. 2018)

2.6 KAPITÁLOVÉ VYBAVENÍ BANKOVNÍHO SEKTORU¹¹³

Regulatorní kapitál domácího bankovního sektoru¹¹⁴ v průběhu roku 2018 vzrostl o 21,8 mld. Kč na úroveň 493,5 mld. Kč. Celkový kapitálový poměr¹¹⁵ tuzemského bankovního sektoru se přitom meziročně zvýšil o 0,3 p.b. na 19,6 %. U velkých bank tento ukazatel vzrostl o 0,7 p.b. na 19,4 % a u malých bank o 0,8 p.b. na 19,8 %, zatímco u středních bank celkový kapitálový poměr klesl o 0,7 p.b. na 20,6 %. Stavebním spořitelnám jejich celkový kapitálový poměr poklesl o 1 p.b. na 17,8 %.

Regulatorní kapitál tuzemských bankovních subjektů byl rovněž v roce 2018 z drtivé většiny (97,3 %) tvořen kvalitním kapitálem Tier 1, přičemž jeho objem meziročně vzrostl o 22,5 mld. Kč (tj. o 4,9 %) na 480,2 mld. Kč. Kapitálový poměr Tier 1 se meziročně zvýšil o 0,4 p.b. na 19,1 %. Vzhledem k dominantnímu podílu tohoto kapitálu na celkovém regulatorním kapitálu výrazně koreluje s vývojem celkového kapitálového poměru. (Tab. B.II.13 a Graf B.II.30)

Využívání kapitálu Tier 2, který je tvořen především podřízeným dluhem, setrvává dlouhodobě na nízké úrovni. Ke konci roku 2018 činil pouze 13,3 mld. Kč, tj. 2,7 % z celkového regulatorního kapitálu.

Celková výše rizikových expozic (RE) pro český bankovní sektor v průběhu roku 2018 vzrostla o 64,1 mld. Kč (o 2,6 %) na úroveň 2 514,4 mld. Kč. Přitom struktura RE sektoru odpovídala konzervativně zaměřeným aktivitám bankovních subjektů a její rozhodující složkou byly rizikově vážené expozice (RVE) k úvěrovému riziku. Tyto expozice ke konci roku 2018 dosáhly úrovně 2 180,6 mld. Kč a na celkových RE se tak podílely 86,7 %, což odpovídalo meziročnímu nárůstu tohoto podílu o 1,8 p.b. (Graf B.II.31)

RVE k úvěrovému riziku mohou být bankovními subjekty kalkulovány prostřednictvím standardizovaného přístupu (STA), nebo prostřednictvím pokročilejších metod využívajících vlastní interní modely pro oceňování rizik (IRB). V tuzemském bankovním prostředí výrazně převažoval přístup IRB, jehož pomocí bylo kalkulováno 71,2 % RVE pro úvěrové riziko.

¹¹³ Kapitálové vybavení bankovního sektoru a sektoru družstevních záložen reflektuje metodiku jednotlivých ukazatelů obezřetnostní politiky, která vychází z aktuálně platných pravidel upravujících chování úvěrových institucí. Tato pravidla jsou platná od roku 2014, kdy vstoupilo v platnost nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 575/2013 ze dne 26. června 2013 o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky (CRR).

¹¹⁴ V tomto případě jsou z českého bankovního sektoru vyloučeny pobočky zahraničních bank působících v tuzemsku, jelikož rizika jejich podnikatelské činnosti jsou kryta regulatorním kapitálem jejich centrály. Vyhodnocení kapitálové přiměřenosti je přitom v působnosti příslušného zahraničního orgánu dohledu.

¹¹⁵ Kapitálový poměr je definován jako podíl příslušného kapitálu a celkových rizikových expozic v procentech.

Rizikové expozice pro operační riziko zaznamenaly meziroční pokles o 19,2 mld. Kč na úroveň 243,6 mld. Kč, přitom jejich podíl na celkových rizikových expozicích v průběhu roku klesl o 1 p.b. na 9,7 %.

Rizikové expozice pro poziční, měnové a komoditní riziko rovněž zaznamenaly meziroční pokles, a to o 15,4 mld. Kč na úroveň 75,8 mld. Kč. To představuje meziroční pokles jejich podílu na celkových rizikových expozicích o 0,7 p.b. na 3 %.

Tuzemský bankovní sektor s rezervou plní kapitálové požadavky, které jsou definované pravidly CRD IV/CRR.¹¹⁶ Současně všechny bankovní subjekty bezpečně překračovaly minimálně předepsané úrovně celkového kapitálového poměru na úrovni 8 % a kapitálového poměru Tier 1 na úrovni 6 %.

Pákový poměr celého sektoru vyjádřený poměrem kapitálu Tier 1 k celkovým aktivům se zvýšil o 0,2 p.b. na 6,7 %, zatímco páka definovaná podílem kapitálu Tier 1 na celkových úvěrech a pohledávkách se zvýšila o 1,8 p.b. na 8,4 %.

¹¹⁶ Souhrnný kapitálový požadavek je složen z regulatorního kapitálového minima (tzv. Pilíř 1), kapitálového požadavku stanoveného v rámci procesu přezkumu a vyhodnocení orgánem dohledu (tzv. Pilíř 2) a požadavků na kapitálové rezervy.

TAB. B.II.14

POČET DRUŽSTEVNÍCH ZÁLOŽEN

(stav ke konci období)

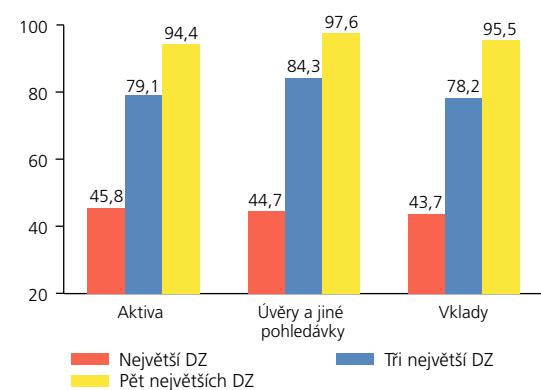
	2016	2017	2018
DRUŽSTEVNÍ ZÁLOŽNY CELKEM	11	10	10
Počet členů DZ	51 586	30 850	21 835
Počet členství vzniklých	3 851	2 374	1 340
Počet členství ukončených	2 279	2 569	9 843
Počet zaměstnanců DZ (v ČR) ⁱ⁾	483	332	358

i) Evidenční stav zaměstnanců.

GRAF B.II.32

KONCENTRACE SEKTORU DZ

(podíl skupin DZ v %, stav k 31. 12. 2018)

2.7 VÝVOJ SEKTORU DRUŽSTEVNÍCH ZÁLOŽEN¹¹⁷

2.7.1 Struktura sektoru družstevních záložen

Na konci roku 2018 byl sektor družstevních záložen (dále také DZ) tvořen stejně jako v předchozím roce deseti subjekty, avšak téměř o třetinu se snížil počet jejich členů. Navzdory tomuto poklesu vzrostl počet zaměstnanců DZ na 358 pracovníků, což souviselo mj. s úsilím Moravského peněžního ústavu o získání bankovní licence, kterou získal k 1. 1. 2019. (Tab. B.II.14)

Sektor DZ se ke konci roku 2018 podílel na agregovaných aktivech úvěrových institucí (tj. bankovních subjektů a družstevních záložen) 0,28 %. Tento minimální podíl meziročně poklesl o 0,13 p.b., což bylo odrazem nárůstu aktiv bankovního sektoru a zmenšení bilanční sumy DZ.

Tuzemský sektor družstevních záložen se vyznačoval vysokou mírou koncentrace. Tři největší DZ spravovaly téměř čtyři pětiny agregovaných aktiv sektoru, přičemž aktiva pěti největších subjektů tvořila 94,4 % celkových aktiv sektoru DZ. (Graf B.II.32)

2.7.2 Činnost sektoru družstevních záložen

Ke konci roku 2018 činil celkový objem aktiv sektoru DZ 20,2 mld. Kč, což představovalo meziroční pokles o 2,8 mld. Kč, resp. o 12,6 %. Pokles bilanční sumy zaznamenala většina DZ s výjimkou tří subjektů, které vykázaly mírný nárůst aktiv. (Tab. B.II.15)

TAB. B.II.15

AKTIVA DRUŽSTEVNÍCH ZÁLOŽEN

(v mil. Kč, stav ke konci období)

	2016	2017	2018	Struktura 2018 (v %)
AKTIVA CELKEM NETTO	34 185,0	23 080,8	20 240,8	100,0
Pokladní hotovost, hotovost u centrálních bank, vklady na požádání	8 489,4	6 698,5	3 373,8	16,7
Finanční aktiva k obchodování	436,9	398,1	398,9	2,0
Finanční aktiva v reálné hodnotě vykázaná do zisku/ztrát	1 184,7	0,0	0,0	0,0
Finanční aktiva v reálné hodnotě vykázaná do OCI	1,1	1,1	1,1	0,0
Finanční aktiva v naběhlé hodnotě	22 455,3	14 836,1	14 679,2	72,5
Hmotný a nehmotný majetek	790,9	639,2	650,2	3,2
Daňové pohledávky	83,0	36,1	73,0	0,4
Ostatní aktiva	743,8	471,6	1 064,6	5,3

¹¹⁷ Data ke konci roku 2018 týkající se sektoru DZ platná k 13. květnu 2019. Vzhledem k tomu, že u jednotlivých DZ probíhají vnitřní audity, se mohou údaje uvedené v této kapitole lišit od později aktualizovaných statistik ČNB.

Objemově nejvýznamnější složku aktiv tvořily na konci roku 2018 úvěry a jiné pohledávky (v naběhlé hodnotě), které dosáhly 14,7 mld. Kč a jejichž podíl na bilanční sumě DZ meziročně vzrostl o 8,2 p.b. na 72,5 %. Hotovostní položky včetně vlastních vkladů DZ na požádání tvořily s hodnotou 3,4 mld. Kč druhou nejvýznamnější složku (16,7 %) aktiv, a to i přes meziroční pokles jejich výše o téměř polovinu.

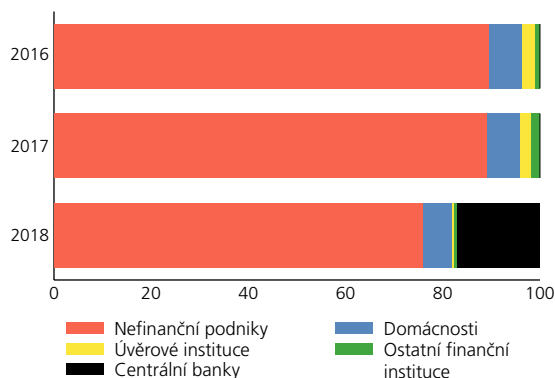
Z hlediska struktury byly největším příjemcem úvěrů¹¹⁸ od družstevních záložen nefinanční podniky, jež se na úvěrovém agregátu DZ podílely 76 %, tj. o 13 p.b. méně než v předchozím roce. Úvěry nefinančním podnikům tak zaznamenaly mírný meziroční pokles objemu, přičemž hlavním důvodem poklesu jejich podílu byl nárůst úvěrů a pohledávek vůči centrálním bankám. Objem těchto aktiv vzrostl z nulové hodnoty vykázané ke konci roku 2017 na hodnotu 2,5 mld. Kč ke konci roku 2018. Podílem 16,9 % na úvěrovém agregátu sektoru tvořila tato aktiva druhou nejvýznamnější kategorií úvěrového agregátu DZ.¹¹⁹ (Graf B.II.33)

V souladu s podstatou obchodní činnosti družstevních záložen tvořily rovněž v roce 2018 základní položku pasiv vklady, které se ke konci roku objemem 16 mld. Kč podílely 78,8 % na bilanční sumě sektoru. Meziročně objem vkladů DZ poklesl o 16,3 %. (Graf B.II.34)

Ze sektorového pohledu byly nejvýznamnějším zdrojem agregovaných vkladů vklady domácností, jejichž objem meziročně poklesl o 2,2 mld. Kč na 11,9 mld. Kč. Podíl vkladů domácností na celkových vkladech sektoru tak ke konci roku 2018 činil 74,5 %. Druhými nejvýznamnějšími vkladateli DZ byly nefinanční podniky, jejichž vklady v hodnotě 3,6 mld. Kč se na celkových vkladech podílely 22,4 %. Zbylý podíl byl tvořen vklady ostatních finančních institucí (457,7 mil. Kč) a vládních institucí (17,6 mil. Kč). Vklady úvěrových institucí u DZ ke konci roku 2018 dosáhly téměř nulové hodnoty, přičemž meziročně došlo k jejich poklesu téměř o 197 mil. Kč.

GRAF B.II.33

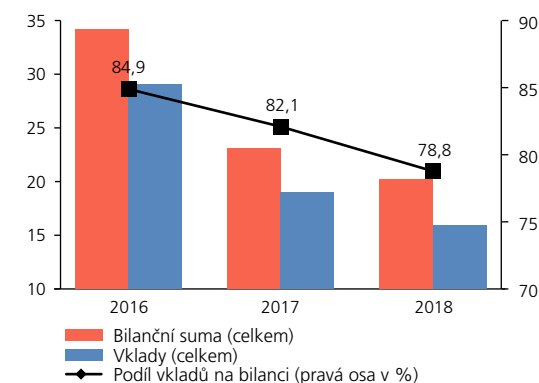
STRUKTURA POSKYTNUTÝCH ÚVĚRŮ SEKTOREM DZ (v %, stav ke konci období)

GRAF B.II.34

VKLADY V BILANCI DZ

(stav ke konci období, v mld. Kč, v %)

¹¹⁸ V tomto kontextu termín „úvěry“ představuje všechny poskytnuté úvěry a pohledávky, které jsou vykázány v bilanci družstevních záložen v naběhlé hodnotě.

¹¹⁹ Nárůst kategorie úvěrů a pohledávek vůči centrálním bankám byl způsoben zapojením některých družstevních záložen do obchodování s Českou národní bankou formou (z pohledu DZ) reverzních repo operací, a to v kontextu vyšších úrokových sazeb ČNB v kombinaci s omezenými možnostmi alternativního zhodnocení likvidity.

TAB. B.II.16

PASIVA DRUŽSTEVNÍCH ZÁLOŽEN

(v mil. Kč, stav ke konci období)

	2016	2017	2018	Struktura 2018 (v %)
ZÁVAZKY A VLASTNÍ KAPITÁL	34 185,0	23 080,8	20 240,8	100,0
Závazky celkem	29 408,2	19 479,1	16 584,6	81,9
Finanční závazky k obchodování	161,8	0,0	0,3	0,0
Finanční závazky v naběhlé hodnotě	29 044,2	19 107,4	16 000,6	79,1
Zajišťovací deriváty	0,0	0,0	0,0	0,0
Rezervy	13,4	12,3	9,8	0,0
Daňové závazky	19,4	8,8	8,0	0,0
Základní kapitál splatný na požádání	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostatní závazky	169,4	222,3	561,6	2,8
Vlastní kapitál celkem	4 776,8	3 601,6	3 656,2	18,1
Základní kapitál	4 650,0	3 563,7	3 765,4	18,6
Kumulovaný ostatní úplný výsledek hospodaření	0,0	0,0	0,0	0,0
Nerozdělený zisk, neuhrazená ztráta z předchozích období	8,9	3,4	-251,9	-1,2
Rezervní fondy	148,1	115,0	143,1	0,7
Zisk nebo ztráta za běžné účetní období	-30,3	-80,4	0,8	0,0

TAB. B.II.17

PODROZVAHA DRUŽSTEVNÍCH ZÁLOŽEN

(v mil. Kč, stav ke konci období)

	2016	2017	2018
Poskytnuté úvěrové přísliby	1 000,3	325,1	278,2
Poskytnuté finanční záruky	64,1	21,4	76,5
Ostatní poskytnuté přísliby	9,8	10,3	11,6
Přijaté úvěrové přísliby	0,0	0,0	0,0
Přijaté finanční záruky	531,7	521,4	583,0
Ostatní přijaté přísliby	0,6	0,0	0,0

V podrozvaze DZ jsou obsaženy poskytnuté (a přijaté) úvěrové přísliby, finanční záruky a ostatní přísliby. Objemově nejvýznamnější položkou podrozvahy DZ byly přijaté finanční záruky, které zaznamenaly meziroční nárůst o 11,8 %. (Tab. B.II.17)

2.7.3 Hospodářské výsledky sektoru družstevních záložen

Družstevní záložny v roce 2018 vykázaly celkový čistý zisk ve výši 0,8 mil. Kč. Ke kladnému hospodářskému výsledku přispělo zejména meziroční navýšení úrokového zisku o 85,1 %. Na vývoj čistého zisku rovněž pozitivně působil zisk z ostatních finančních činností.

TAB. B.II.18

HOSPODÁŘSKÉ VÝSLEDKY DRUŽSTEVNÍCH ZÁLOŽEN

(v mil. Kč, stav ke konci období)

	2016	2017	2018
ZISK Z FINANČNÍ A PROVOZNÍ ČINNOSTI	820,1	327,9	500,5
z toho:			
úrokový zisk	831,5	288,8	534,6
zisk z poplatků a provizí	52,5	46,0	39,0
zisk z odúčtování finančních aktiv a závazků nevykázaných v RH do ZZ	-135,6	-70,3	-160,8
zisk z finančních aktiv a závazků k obchodování	6,3	41,3	0,2
zisk z finančních aktiv a závazků vykázaných do RH a ZZ	14,5	0,0	0,0
zisk ze zajišťovacího účetnictví	-2,1	0,0	0,0
zisk z ostatních finančních činností	52,9	22,1	87,5
SPRÁVNÍ NÁKLADY	715,4	384,2	599,2
ODPISY, TVORBA REZERV	43,7	16,0	40,8
ZTRÁTY ZE ZNEHODNOCENÍ	74,1	3,7	-100,5
HRUBÝ ZISK před zdaněním	-13,0	-76,0	-39,0
náklady na daň z příjmů	17,3	4,4	-39,8
ČISTÝ ZISK	-30,3	-80,4	0,8

Družstevním záložnám oproti roku 2017 významně vzrostly správní náklady, a to o více než polovinu, přičemž rostly jak náklady na zaměstnance, tak i ostatní správní náklady. Negativně na hospodářský výsledek působila i vyšší ztráta z odúčtování finančních aktiv a závazků nevykázaných v rozhodném období do výkazu zisku a ztráty¹²⁰, která ke konci roku 2018 dosáhla 160,8 mil. Kč, což představovalo více než dvakrát vyšší ztrátu, než byla vykázána v roce 2017.

Výsledný celkový hospodářský výsledek DZ do značné míry pozitivně ovlivnilo reverzování¹²¹ převyšující realizované ztráty ze znehodnocení, přičemž tato položka navýšila hospodářský výsledek o 100,5 mil. Kč.

Ačkoliv sektor DZ vykázal před zdaněním záporný hospodářský výsledek, čistý zisk dosáhl mírně kladné hodnoty, a to v důsledku zejména zohlednění výnosů z daní z příjmů, které vznikly zaúčtováním odložených daňových pohledávek jedné DZ v souvislosti s transformací na banku.¹²² Šest družstevních záložen dosáhlo čistého zisku, jedna záložna vykázala nulový zisk a čistou ztrátu vykázaly tři družstevní záložny.

2.7.4 Kvalita aktiv sektoru družstevních záložen

Celkový objem pohledávek družstevních záložen¹²³ meziročně poklesl o 2,7 mld. Kč na 14,5 mld. Kč. Nevýkonné expozice se na celkových pohledávkách podílely 28,2 %, což představovalo meziroční nárůst podílu o 6,1 p.b. Meziročně mírně vzrostl i objem nevýkonných expozic, a to o 0,3 mld. Kč. Nejvýznamnější složkou nevýkonných expozic byly ke konci roku 2018 nevýkonné expozice do splatnosti a po splatnosti do 90 dnů včetně, které tvořily 52 % nevýkonných expozic sektoru. (Tab. B.II.19)

Rychle likvidní aktiva meziročně poklesla o téměř 854 mil. Kč na 6,1 mld. Kč, avšak jejich podíl na celkových aktivech ve srovnání s předchozím rokem zůstal nezměněn na hodnotě 30,1 %. V roce 2018 došlo též k meziročnímu poklesu poměru vkladů k úvěrům, a to o 19,4 p.b. na 108,4 %. (Tab. B.II.20)

Tab. B.II.19

KATEGORIZACE POHLEDÁVEK DZ

(v mld. Kč, stav ke konci období)

	2016	2017	2018	změna 2018/2017 (v %)
POHLEDÁVKY PORTFOLIA DZ	25,3	17,2	14,5	-15,8
Výkonné expozice	16,1	13,4	10,4	-22,4
do splatnosti a po splatnosti do 30 dnů včetně	15,9	13,4	10,2	-23,6
nad 30 dnů do 90 dnů včetně	0,2	0,0	0,2	2 396,6
Nevýkonné expozice	9,2	3,8	4,1	7,4
do splatnosti a po splatnosti do 90 dnů včetně	5,5	1,8	2,1	15,5
nad 90 dnů do 180 dnů včetně	0,8	0,2	0,7	353,5
nad 180 dnů do 1 roku včetně	0,3	0,1	0,1	75,1
nad 1 rok do 5 let včetně	2,6	1,7	1,1	-36,5
nad 5 let	0,0	0,0	0,0	N/A
Podíl nevýkonných expozic na celkových expozicích (v %)	36,3	22,1	28,2	N/A

Tab. B.II.20

UKAZATELE LIKVIDITY DZ

(stav ke konci období)

	2016	2017	2018
RLA (v mil. Kč)	8 851,0	6 944,0	6 090,5
RLA/aktiva (v %)	25,9	30,1	30,1
Vklady/uvěry (v %)	130,0	127,8	108,4

120 Tj. záporný rozdíl mezi realizovanými zisky a realizovanými ztrátami, které vykázaly družstevní záložny z cenných papírů a pohledávek držených do splatnosti při jejich odúčtování.

121 Reverzování představuje snížení ztrát ze znehodnocení o v předchozích účetních obdobích i v běžném roce zaúčtované výnosy z rozpuštění opravných položek pro nepotřebnost a výnosy z těchto dříve odepsaných nefinančních aktiv.

122 Jednalo se o Moravský Peněžní Ústav – spořitelní družstvo, k jehož transformaci na banku došlo 1. 1. 2019.

123 Celkový objem pohledávek družstevních záložen je uveden bez započtení pohledávek vůči centrálním bankám.

TAB. B.II.21

STRUKTURA KAPITÁLU DZ

(v mil. Kč, v %, stav ke konci období)

	2016	2017	2018
KAPITÁL	4 632,0	3 451,2	3 559,4
Kapitál Tier 1 (T1)	4 557,6	3 393,6	3 506,3
Kapitál Tier 2 (T2)	74,4	57,6	53,2
Kapitálový poměr T1	15,91	18,61	21,07
Přebytek kapitálu T1	2 838,4	2 299,2	2 507,6
Celkový kapitálový poměr	15,91	18,61	21,07
Přebytek celkového kapitálu	3 268,2	2 572,8	2 757,2

2.7.5 Kapitálové vybavení sektoru družstevních záložen

Z pohledu kapitálové vybavenosti DZ došlo v průběhu roku 2018 ke zlepšení, neboť byl evidován nárůst objemu celkového regulačního kapitálu o 3,1 % na 3,6 mld. Kč. Nadále byl nejvýznamnější položkou celkového regulačního kapitálu kvalitní kapitál Tier 1 s podílem 98,5 %. (Tab. B.II.21)

Ke konci roku 2018 byl vzhledem k výši podílu kapitálu Tier 1 na celkovém regulačním podílu celkový kapitálový poměr i kapitálový poměr Tier 1 na úrovni 21,07 %, což představovalo meziroční zvýšení o 2,46 p.b. Minimální požadovanou úroveň¹²⁴ kapitálových poměrů plynoucích z regulace družstevních záložen splňovaly všechny družstevní záložny.

124 Tj. úroveň celkového kapitálového poměru ve výši 8 %, resp. kapitálového poměru Tier 1 ve výši 6 %.

3. VÝVOJ NA POJISTNÉM TRHU

3.1 SUBJEKTY POJISTNÉHO TRHU

Pojistný trh České republiky byl ke konci roku 2018 tvořen 26 tuzemskými pojišťovnami, tj. pojišťovnami se sídlem na území ČR, a 20 pobočkami zahraničních pojišťoven podnikajících v ČR. Zatímco celkový počet pojišťoven domicilovaných v ČR se v roce 2018 nezměnil, počet poboček zahraničních pojišťoven se v porovnání s údajem předcházejícího roku snížil o jeden subjekt.¹²⁵ V tomto počtu, jakož i v dalších číselných údajích uváděných o pojistném sektoru, nejsou zahrnuty Česká kancelář pojistitelů (ČKP)¹²⁶, Exportní garanční a pojišťovací společnost, a.s. (EGAP)¹²⁷ a VIG RE zajišťovna, a.s.¹²⁸ (Tab. B.III.1)

Z celkového počtu 26 tuzemských pojišťoven mělo ke konci roku 2018 rozhodující zahraniční majetkovou účast 15 subjektů. Z hlediska zaměření pojistné činnosti převládaly tuzemské pojišťovny se smíšenou činností, kterých bylo na trhu 14, následované 11 pojišťovnami zaměřenými na neživotní pojištění. Pouze jedna tuzemská pojišťovna se specializovala na oblast životního pojištění. (Graf B.III.1)

Všechny pobočky zahraničních pojišťoven náležely pojišťovnám se sídlem ve státech EHP. V členění podle produktového zaměření převládaly pobočky specializované na oblast neživotního pojištění, kterých zde působilo 14, zatímco šest poboček se věnovalo pouze životnímu pojištění.

Kromě výše uvedených tuzemských pojišťoven a poboček zahraničních pojišťoven s licenci ČNB mohou na základě svobody volného pohybu služeb nabízet na českém pojistném trhu přeshraniční služby i pojišťovny a pobočky pojišťoven z jiných členských zemí EHP. Ke konci roku 2018 bylo registrováno 960 těchto subjektů, což odpovídalo 10% nárůstu oproti předchozímu roku.

Tab. B.III.1

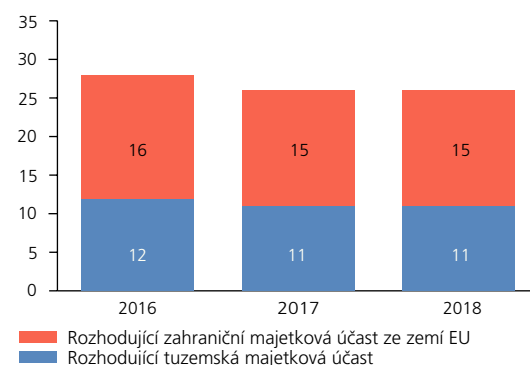
POČET POJIŠTOVEN PODLE ZAMĚŘENÍ

	2016	2017	2018
CELKOVÝ POČET POJIŠTOVEN	52	47	46
z toho:			
neživotní	32	27	25
životní	6	6	7
se smíšenou činností	14	14	14
POČET TUZEMSKÝCH POJIŠTOVEN	28	26	26
z toho:			
neživotní	13	11	11
životní	1	1	1
se smíšenou činností	14	14	14
POČET POBOČEK POJIŠTOVEN Z EU/EHP A TŘETÍCH STÁTŮ	24	21	20
z toho:			
neživotní	19	16	14
životní	5	5	6
se smíšenou činností	0	0	0

Poznámka: bez ČKP, EGAP a VIG.

Graf B.III.1

VLASTNICKÁ STRUKTURA TUZEMSKÝCH POJIŠTOVEN

¹²⁵ Do údajů o počtu tuzemských pojišťoven je zahrnuta také Pojišťovna České spořitelny, a.s., Vienna Insurance Group, která k datu účinnosti fúze s Kooperativa pojišťovnou, a.s. Vienna Insurance Group, 1. ledna 2019 zanikla. V roce 2018 činnost ukončily dvě pobočky z EU, a to AIG Europe Limited, organizační složka pro Českou republiku, a Stewart Title Limited, organizační složka. Naopak nově notifikovala svou činnost do ČR ASPECTA Assurance International AG, pobočka pro Českou republiku, mající sídlo v Lichtenštejnsku.

¹²⁶ ČKP je profesní organizace pojistitelů, kterým bylo uděleno povolení k provozování pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla. Podrobnější informace o činnosti a hospodaření ČKP jsou k dispozici na webových stránkách www.ckp.cz.

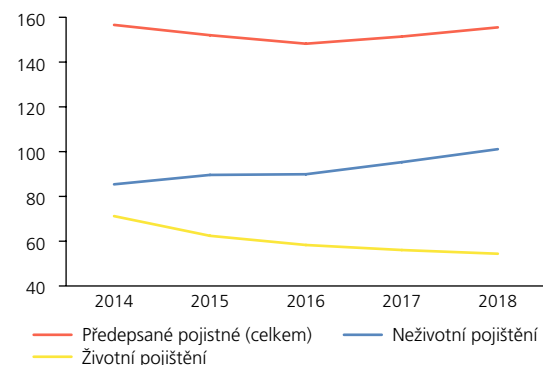
¹²⁷ EGAP byl založen v roce 1992 jako akciová společnost plně vlastněná státem. Jde o úvěrovou pojišťovnu se zaměřením na tržně nepojistitelná politická a komerční rizika spojená s financováním vývozu zboží, služeb a investic z České republiky. Podrobné informace lze najít na webových stránkách www.egap.cz.

¹²⁸ VIG RE zajišťovna, a.s. působí na českém pojistném trhu od roku 2008. Je oprávněna přebírat zajišťná rizika ve všech odvětvích životního i neživotního pojištění, jakož i provozovat související činnosti, jako jsou poradenství, zprostředkovatelství, vzdělávání nebo šetření zajišťných událostí.

GRAF B.III.2

HRUBÉ PŘEDEPSANÉ POJISTNÉ

(v mld. Kč)

3.2 VÝVOJ PŘEDEPSANÉHO POJISTNÉHO

Hrubé předepsané pojistné je jedním ze základních ukazatelů popisujících vývoj pojistného trhu. V roce 2018 jeho celková výše dosáhla 155,5 mld. Kč, což představovalo meziroční nárůst o 2,7 %. Toto navýšení v objemu 4,1 mld. Kč odráželo zvýšení předepsaného pojistného v oblasti neživotního pojištění o 6,1 % na 101,1 mld. Kč, zatímco předpis životního pojištění v roce 2018 dosáhl úrovně 54,4 mld. Kč a ve srovnání s předchozím rokem poklesl o 2,9 %. (Graf B.III.2)

V roce 2018 tak pokračoval trend z posledních let, kdy došlo k postupnému snižování podílu životního pojištění na celkovém hrubém předepsaném pojistném. Oproti předcházejícímu roku klesl o dva procentní body na 35 %. (Graf B.III.3)

Z hlediska členění celkového hrubého předepsaného pojistného podle typu subjektů nedošlo v meziročním srovnání k žádné významnější změně, neboť mírný meziroční nárůst podílu tuzemských pojišťoven o 0,5 p.b. potvrdil přetrvávající dominantní roli tuzemských pojišťoven, které v roce 2018 předepsaly 92,9 % z celkového hrubého pojistného. (Graf B.III.4)

Základním makroekonomickým ukazatelem o pojistném trhu je tzv. propojištěnost, která je vyjádřena podílem hrubého předepsaného pojistného k HDP (v běžných cenách). Během roku 2018 došlo k meziročnímu marginálnímu poklesu ukazatele propojištěnosti o 0,1 p.b. na hodnotu 2,9 %, což bylo důsledkem poklesu předepsaného pojistného pro životní pojištění v podmínkách hospodářského růstu. Podíl předpisu neživotního pojištění na HDP zůstal meziročně ve stejné výši. (Graf B.III.5)

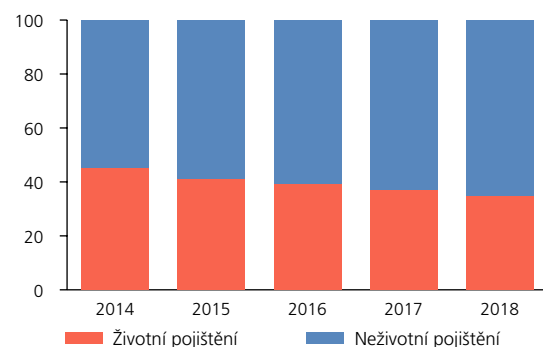
Důležitým nástrojem využívaným pojišťovnami ke snížení rizika plynoucího z případných škod velkého rozsahu je zajištění. Tento instrument využívají zejména pojišťovny v oblasti neživotního pojištění v případech, kde by mohly vyšší limity pojistného plnění ohrozit jejich finanční stabilitu a solventnost. Výše předepsaného pojistného postoupeného zajistitelům v neživotním pojištění v roce 2018 činila 27,4 mld. Kč, což představovalo 27,1 % podíl na hrubém předepsaném pojistném. V životním pojištění se v porovnání s pojištěním neživotním míra postoupeného pojistného pohybovala na výrazně nižších hodnotách. Z předepsaného pojistného v oblasti životního pojištění bylo zajistitelům postoupeno pojistné v objemu 4,5 mld. Kč, tj. 8,2 % z celkového předpisu v životním pojištění.

Význam jednotlivých pojistných odvětví lze vyjádřit s využitím podílu hrubého pojistného předepsaného pro určitý typ pojištění na celkovém agregátu pojistného. Z tohoto hlediska ke konci roku 2018 u životního pojištění tuzemských pojišťoven tvořilo největší podíl pojištění s plněním vázaným na index nebo hodnotu investičního fondu,

GRAF B.III.3

PODÍL NEŽIVOTNÍHO A ŽIVOTNÍHO POJIŠTĚNÍ NA HRUBÉM PŘEDEPSANÉM POJISTNÉM

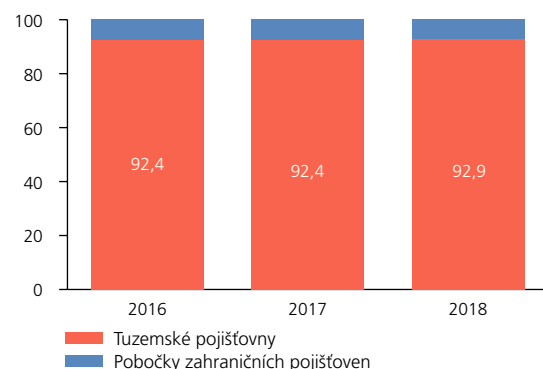
(v %)

GRAF B.III.4

PODÍL SUBJEKTŮ NA HRUBÉM PŘEDEPSANÉM POJISTNÉM

(v %)

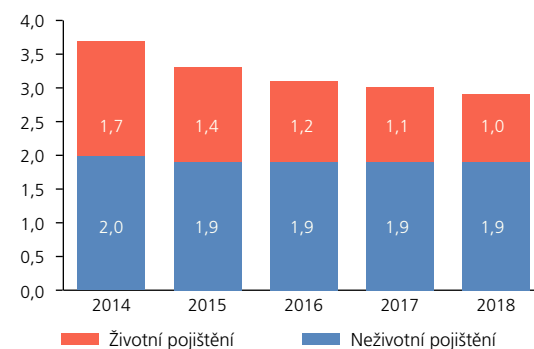
kteř představovalo 43,7 % hrubého předepsaného pojistného. Pojištění s podílem na zisku představovalo 33,8 %, zdravotní pojištění se na celkovém agregátu pojistného pro životní pojištění podílelo 5 %. Reziduální podíl jiného typu životního pojištění, které nelze zařadit do žádné z uvedených kategorií, činil 17,6 %. Žádné významnější meziroční změny ve struktuře pojistného nebyly pozorovány. (Graf B.III.6)

V oblasti neživotního pojištění se tuzemské pojišťovny, opět dle výše podílu předepsaného pojistného pro určitý typ pojištění na agregovaném hrubém předepsaném pojistném, orientovaly na pojištění pro případ požáru a jiných škod na majetku (26,1 %), pojištění odpovědnosti za škodu z provozu motorových vozidel (25,7 %) a ostatní pojištění motorových vozidel (21,9 %). Nižší podíl na pojistném mělo obecné pojištění odpovědnosti (8,8 %) a pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání (7,3 %). Ostatní formy neživotního pojištění, kam lze zařadit např. pojištění ochrany příjmu, pojištění léčebných výloh nebo pojištění různých finančních ztrát, dosáhly celkového podílu 10,2 %. Také v případě distribuce pojistného u neživotního pojištění nebyly zjištěny žádné výraznější meziroční změny. (Graf B.III.7)

GRAF B.III.5

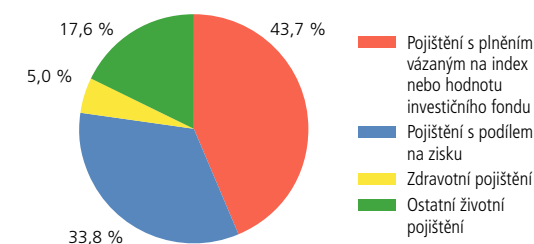
PODÍL PŘEDEPSANÉHO POJISTNÉHO NA HDP

(v %)

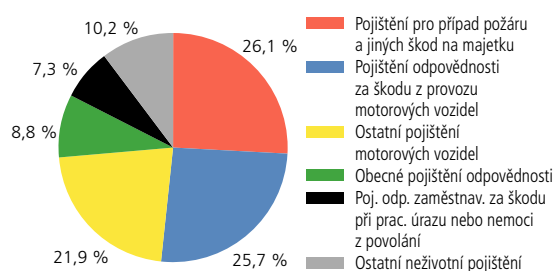
GRAF B.III.6

ODVĚTVÍ ŽIVOTNÍHO POJIŠTĚNÍ TUZEMSKÝCH POJIŠŤOVEN

GRAF B.III.7

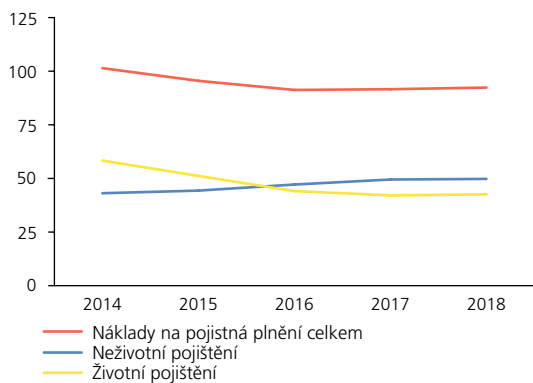
ODVĚTVÍ NEŽIVOTNÍHO POJIŠTĚNÍ TUZEMSKÝCH POJIŠŤOVEN

GRAF B.III.8

HRUBÁ VÝŠE NÁKLADŮ NA POJISTNÁ PLNĚNÍ

(v mld. Kč)

3.3 VÝVOJ NÁKLADŮ NA POJISTNÁ PLNĚNÍ

Hrubá výše nákladů na pojištění plnění¹²⁹ v roce 2018 činila 92,4 mld. Kč, což představovalo meziroční nárůst o 0,8 mld. Kč, resp. relativní navýšení o 0,8 %. V oblasti neživotního pojištění dosáhl tento ukazatel 49,8 mld. Kč při meziročním navýšení o 0,3 mld. Kč. Pro oblast životního pojištění byl zaznamenán vyšší nárůst hrubých nákladů na pojištění plnění, a to o 0,5 mld. Kč na 42,6 mld. Kč. (Graf B.III.8)

Podíl zajišťovatelů na nákladech na pojištění plnění do určité míry korespondoval s jejich podílem na předepsaném pojistném. V roce 2018 tvořil podíl zajišťovatelů na nákladech na pojištění plnění v oblasti neživotního pojištění 25 %, což bylo o 0,1 p.b. méně než v předchozím roce. V oblasti životního pojištění poklesl oproti roku 2017 podíl zajišťovatelů na nákladech na pojištění plnění o 0,4 p.b. na 5,2 %. V absolutním vyjádření připadaly na zajišťovatele v roce 2018 celkové náklady na pojištění plnění ve výši 14 mld. Kč, což znamenalo téměř stejnou úroveň nákladů, jaká byla vykázána na konci roku 2017.

¹²⁹ Náklady na pojištění plnění jsou uváděny včetně podílu zajišťovatelů.

3.4 AKTIVA POJIŠŤOVEN¹³⁰

Celková bilanční suma pojistného sektoru činila 491 mld. Kč, což odpovídalo meziročnímu nárůstu o 4,8 mld. Kč, resp. o 1 %. Dominantní podíl (90,5 %) na tomto objemu tvořily tuzemské pojišťovny, jejichž celková aktiva na konci roku 2018 dosáhla 444,6 mld. Kč při meziročním nárůstu o 2,2 %. Aktiva poboček zahraničních pojišťoven ke stejnému období činila 46,5 mld. Kč, což oproti předcházejícímu roku představovalo pokles o 9,5 %. (Tab. B.III.2)

S ohledem na podstatu obchodního modelu pojišťoven tvoří nejvýznamnější skupinu aktiv pojišťoven investice. Na konci roku 2018 tuzemské pojišťovny vykázaly celkové investice ve výši 324,6 mld. Kč, což odpovídalo meziročnímu nárůstu o 3,8 %. Největší zastoupení v investicích měly v roce 2018, stejně jako v předcházejících letech, dluhové cenné papíry v celkovém objemu 220,7 mld. Kč. Hodnota dluhových cenných papírů tak představovala téměř polovinu celkových aktiv tuzemských pojišťoven. Výraznější navýšení podílu na agregátu investic v roce 2018 zaznamenaly majetkové účasti, neboli investice v podnikatelských seskupeních, které vzrostly o 18,2 mld. Kč na 42,7 mld. Kč.¹³¹ (Tab. B.III.3)

Další významnou položku aktiv představovaly investice životního pojištění, u kterých je nositelem investičního rizika pojistník. Tyto investice se podílely na bilanční sumě 15,9 %, přičemž jejich objem meziročně poklesl o 4,2 mld. Kč na 70,6 mld. Kč. Ke konci roku 2018 výše pohledávek vůči dlužníkům pojišťoven činila 16 mld. Kč, což v porovnání s koncem předchozího roku znamenalo pouze zanedbatelný nárůst. Ostatní aktiva, mezi která patřila např. hotovost na účtech u finančních institucí, hotovost v pokladně nebo odložené pořizovací náklady na pojistné smlouvy, tvořila zbylý podíl 7,5 % bilanční sumy tuzemských pojišťoven.

Tab. B.III.2

PODÍL POJIŠŤOVEN NA CELKOVÝCH AKTIVECH

(v mld. Kč)

	2016	2017	2018	Podíl 2018 (v %)
AKTIVA CELKEM	466,1	486,2	491,0	100,0
Tuzemské pojišťovny	414,5	434,8	444,6	90,5
Pobočky pojišťoven	51,6	51,4	46,5	9,5

Tab. B.III.3

STRUKTURA AKTIV TUZEMSKÝCH POJIŠŤOVEN

(v mld. Kč)

	2016	2017	2018	Struktura 2018 (v %)
AKTIVA CELKEM	414,5	434,8	444,6	100,0
Investice	298,7	312,6	324,6	73,0
z toho:				
nemovitosti	3,5	3,5	3,2	0,7
majetkové účasti	23,2	24,5	42,7	9,6
akcie a ostatní cenné papíry s proměnlivým výnosem	23,0	22,8	21,7	4,9
dluhové cenné papíry	233,7	223,9	220,7	49,6
depozita u finančních institucí	8,9	6,2	7,5	1,7
jiné investice	6,4	31,7	28,8	6,5
Investice životního pojištění, je-li nositelem investičního rizika pojistník	69,8	74,8	70,6	15,9
Dlužníci (pohledávky)	15,9	15,7	16,0	3,6
Ostatní aktiva	30,1	31,7	33,4	7,5

¹³⁰ Přehled aktiv a pasiv tuzemských pojišťoven je uváděn dle vykazovaných rozvah v souladu s účetními standardy, nikoliv podle metodiky Solventnost II.

¹³¹ Významnější nárůst podílu majetkových účastí tuzemských pojišťoven na jejich celkové bilanční sumě odrážel dočasné navýšení objemu položky „podíly v ovládaných osobách“ u Kooperativy pojišťovny, a.s., Vienna Insurance Group, což bylo důsledkem její fúze s Pojišťovnou České spořitelny, a.s., Vienna Insurance Group, jež probíhala v průběhu roku 2018.

TAB. B.III.4

STRUKTURA PASIV TUZEMSKÝCH POJIŠTOVEN

(v mld. Kč)

	2016	2017	2018	Struktura 2018 (v %)
PASIVA CELKEM	414,5	434,8	444,6	100,0
Vlastní kapitál	72,0	68,8	86,4	19,4
Technické rezervy ¹⁾	223,5	220,6	217,5	48,9
Technická rezerva životního pojištění, je-li nositelem investičního rizika pojištěník ¹⁾	69,8	74,7	70,6	15,9
Věřitelé (závazky)	30,3	51,5	50,2	11,3
Ostatní pasiva	18,9	19,2	19,9	4,5

i) Čistá výše.

3.5 PASIVA POJIŠTOVEN

Objemově nejvýznamnější položku pasiv pro pojišťovny představují technické rezervy. Ke konci roku 2018 dosáhla čistá výše technických rezerv¹³² tuzemských pojišťoven 217,5 mld. Kč, tj. o 3,1 mld. Kč méně než v předchozím roce. Tato položka pasiv, která zahrnuje rezervu na nezasloužené pojistné, rezervu na životní pojištění, rezervu na pojistná plnění nevyřízených pojistných událostí, rezervu na bonusy a slevy a jiné rezervy, tvořila téměř polovinu bilanční sumy tuzemských pojišťoven. Samostatně uváděné technické rezervy životního pojištění, u kterého je nositelem investičního rizika pojištěník, v meziročním srovnání poklesly o 4,1 mld. Kč na 70,6 mld. Kč vykázaných v roce 2018. (Tab. B.III.4)

Vlastní kapitál tuzemských pojišťoven tvořil více než 19 % celkových pasiv. Jeho agregovaná hodnota pro tuzemské pojišťovny dosáhla 86,4 mld. Kč, což odpovídalo poměrně vysokému meziročnímu nárůstu o 17,6 mld. Kč. Závazky vůči věřitelům, stejně jako ostatní pasiva, zahrnující např. depozita při pasivním zajištění, zůstaly v meziročním srovnání relativně stabilní.

3.6 VÝSLEDKY HOSPODAŘENÍ

V roce 2018 dosáhl čistý zisk tuzemského pojistného sektoru (včetně poboček zahraničních pojišťoven) 14 mld. Kč. Tato hodnota představuje navýšení zisku oproti předchozímu roku o 3,2 mld. Kč. Výsledek technického účtu¹³³ k neživotnímu pojištění skončil ke konci roku 2018 se ziskem 7,7 mld. Kč, což odpovídalo nárůstu o 3,4 mld. Kč oproti předchozímu roku. Technický účet k životnímu pojištění vykázal zisk 9,4 mld. Kč, tj. o 0,6 mld. Kč více než v roce 2017. (Graf B.III.9)

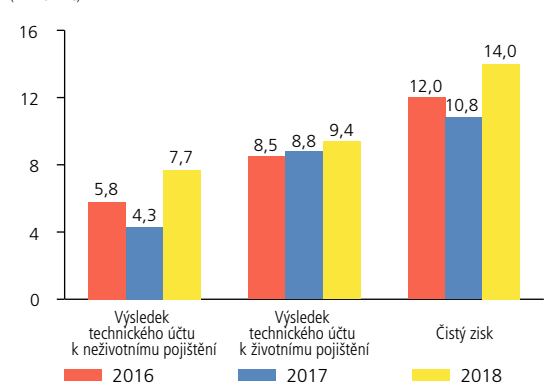
Struktura pojistného trhu ČR s dominantním zastoupením tuzemských pojišťoven se do značné míry odrážela také v rozdělení agregovaného zisku sektoru. Čistý zisk tuzemských pojišťoven se podílel na celkovém čistém zisku sektoru rozhodujícím podílem 93,3 %, přičemž tento podíl meziročně poklesl o 3,9 p.b. V roce 2018 tuzemské pojišťovny vygenerovaly čistý zisk 13,1 mld. Kč, což oproti předchozímu roku znamenalo navýšení o 2,6 mld. Kč. Pobočky zahraničních pojišťoven vykázaly v roce 2018 čistý zisk ve výši 0,9 mld. Kč. Jejich hospodářský výsledek tak meziročně vzrostl o 0,6 mld. Kč. (Tab. B.III.5)

V roce 2018 rentabilita aktiv (RoA) tuzemských pojišťoven meziročně vzrostla o 0,5 p.b. na 2,9 %, zatímco rentabilita vlastního kapitálu (RoE) se zejména v důsledku vyššího nárůstu vlastního kapitálu oproti předcházejícímu roku nepatrně snížila o 0,1 p.b. na 15,1 %. (Tab. B.III.6)

GRAF B.III.9

HOSPODÁŘSKÉ VÝSLEDKY POJIŠTOVEN

(v mld. Kč)

TAB. B.III.5

HOSPODÁŘSKÝ VÝSLEDEK POJIŠTOVEN

(v mld. Kč)

	2016	2017	2018	Struktura 2018 (v %)
ČISTÝ ZISK CELKEM	12,0	10,8	14,0	100,0
Tuzemské pojišťovny	11,2	10,5	13,1	93,3
Pobočky pojišťoven	0,8	0,3	0,9	6,7

132 Tj. bez podílu zajišťovatelů na technických rezervách.

133 Výkaz zisku a ztráty pojišťoven je dle provozované činnosti členěn na technický účet k neživotnímu pojištění, technický účet k životnímu pojištění a netechnický účet, na kterém se účtuje o nákladech a výnosech, které nelze přiřadit k životnímu nebo neživotnímu pojištění.

Tab. B.III.6

RENTABILITA A EFEKTIVNOST TUZEMSKÝCH POJIŠŤOVEN

(v %)

	2016	2017	2018
TUZEMSKÉ POJIŠŤOVNY CELKEM			
Čistý zisk k aktivům (RoA)	2,7	2,4	2,9
Čistý zisk k vlastnímu kapitálu (RoE)	15,6	15,2	15,1
Čistý zisk k zaslouženému pojistnému	10,4	9,6	11,7
NEŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ			
Výsledek technického účtu k neživotnímu pojištění k zaslouženému pojistnému	9,4	6,6	10,6
Náklady na pojistná plnění, vč. změny stavu TR k zaslouženému pojistnému	57,3	58,6	54,7
Čistá výše provozních nákladů k zaslouženému pojistnému	31,5	30,6	30,0
Pořizovací náklady na pojistné smlouvy k zaslouženému pojistnému	28,5	27,9	27,5
Správní režie k zaslouženému pojistnému	13,0	12,6	13,0
ŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ			
Výsledek technického účtu k životnímu pojištění k zaslouženému pojistnému	16,2	18,8	19,9
Náklady na pojistná plnění, vč. změny stavu TR k zaslouženému pojistnému	77,9	75,9	81,8
Čistá výše provozních nákladů k zaslouženému pojistnému	23,6	24,0	23,8
Pořizovací náklady na pojistné smlouvy k zaslouženému pojistnému	18,3	18,9	19,9
Správní režie k zaslouženému pojistnému	8,4	8,5	9,8

V oblasti neživotního pojištění došlo u tuzemských pojišťoven v roce 2018 mj. k meziročnímu zvýšení poměru výsledku technického účtu k zaslouženému pojistnému o 5 p.b. na 10,6 %. Pozitivně se rovněž vyvíjel poměr nákladů na pojistná plnění (včetně změny stavu technických rezerv) k zaslouženému pojistnému, který poklesl o 3,9 p.b. na 54,7 %. Ve vztahu k zaslouženému pojistnému též poklesly čisté provozní náklady a pořizovací náklady na pojistné smlouvy. Naopak poměr správní režie k zaslouženému pojistnému mírně vzrostl o 0,4 p.b. na 13 %.

V oblasti životního pojištění se v roce 2018 zvýšil poměr výsledku technického účtu k zaslouženému pojistnému o 1,1 p.b. na 19,9 %. Z pohledu nákladových ukazatelů v segmentu životního pojištění mj. došlo ke zvýšení poměrů k zaslouženému pojistnému u nákladů na pojistná plnění, pořizovacích nákladů na pojistné smlouvy a správní režie. Naopak čistá výše provozních nákladů v poměru k zaslouženému pojistnému mírně poklesla o 0,2 p.b. na 23,8 %.

3.7 SOLVENTNOSTNÍ A MINIMÁLNÍ KAPITÁLOVÝ POŽADAVEK

V rámci režimu Solventnost II tuzemské pojišťovny vykazují České národní bance dva důležité ukazatele, a to poměr mezi použitelným kapitálem pojišťovny a solventnostním kapitálovým požadavkem (SCR¹³⁴) a rovněž poměr mezi použitelným kapitálem pojišťovny a minimálním kapitálovým požadavkem (MCR¹³⁵). Je-li poměr použitelného kapitálu (pro splnění SCR) k SCR pojišťovny nižší než 100 %, je nutná intervence ze strany orgánu dohledu. V případě že pojišťovna není schopna svým použitelným kapitálem (pro splnění MCR) pokrýt MCR, a poté nepředloží plán krátkodobého financování nebo jí ČNB tento plán neschválí, měla by jí být odejmuta licence.

Data, která tuzemské pojišťovny vykázaly na konci roku 2018, ukazují dostatečnou schopnost českého pojistného trhu plnit kapitálové požadavky podle režimu Solventnost II. Ke konci roku 2018 žádná z dohlížených tuzemských pojišťoven nevykázala poměr použitelného kapitálu k MCR nižší než 100 % s tím, že medián kapitálových požadavků ve vztahu MCR dosáhl 404 %. Medián poměrů použitelného kapitálu k SCR tuzemských pojišťoven činil 207 %. (Tab. B.III.7)

Tab. B.III.7

PLNĚNÍ KAPITÁLOVÝCH POŽADAVKŮ PODLE SOLVENTNOSTI II TUZEMSKÝMI POJIŠŤOVNAMI

	31. 12. 16	31. 12. 17	31. 12. 18
Agregovaný použitelný kapitál pro splnění SCR	112,5 mld. Kč	111,2 mld. Kč	121,0 mld. Kč
Medián poměrů použitelného kapitálu k SCR	214 %	239 %	207 %
Agregovaný použitelný kapitál pro splnění MCR	112,5 mld. Kč	111,1 mld. Kč	116,5 mld. Kč
Medián poměrů použitelného kapitálu k MCR	306 %	402 %	404 %

¹³⁴ Solvency Capital Requirement. SCR se počítá alespoň jednou ročně podle standardního vzorce, případně v kombinaci s částečným interním modelem, nebo prostřednictvím úplného interního modelu. Ve výpočtu tuzemská pojišťovna zohlední všechna měřitelná rizika, jimž je vystavena. Jsou zahrnuta měřitelná rizika vyplývající ze závazků vzniklých ze stávajících smluv i smluv, o kterých pojišťovna předpokládá, že budou uzavřeny během následujících 12 měsíců. Solventnostní kapitálový požadavek odpovídá hodnotě v riziku primárního kapitálu pojišťovny na hladině spolehlivosti 99,5 % a v časovém horizontu 1 roku.

¹³⁵ Minimum Capital Requirement. MCR je mez použitelného kapitálu, pod níž by pojištníci a oprávněné osoby byli vystaveni nepřijatelné úrovni rizika, pokud by pojišťovně bylo povoleno pokračovat v jejích operacích. Počítá se čtvrtletně jako lineární funkce skupiny nebo podskupiny proměnných, a to technických rezerv pojišťovny, předepsaného pojistného, kapitálu v riziku, odložené daňové povinnosti a administrativních nákladů, přičemž se tyto proměnné ocení očištěné o zajištění. Minimální hodnoty MCR jsou dány legislativou.

4. VÝVOJ NA KAPITÁLOVÉM TRHU

V průběhu roku 2018 v tuzemském sektoru penzijních společností a jimi obhospodařovaných fondů nedošlo k výraznějším strukturálním změnám.

4.1 PENZIJNÍ SPOLEČNOSTI A FONDY

4.1.1 Penzijní společnosti

Ke konci roku 2018 v oblasti penzijního připojištění a doplňkového penzijního spoření v ČR aktivně působilo osm penzijních společností, přičemž jejich počet se v porovnání s předchozím rokem nezměnil. Meziročně se též nezměnil počet jimi obhospodařovaných fondů, neboť penzijní společnosti ke konci roku 2018 spravovaly aktiva celkem ve 36 fondech penzijních společností, 28 z těchto fondů byly fondy účastnické, osm bylo fondů transformovaných. (Graf B.IV.1)

Penzijní společnosti vygenerovaly za rok 2018 čistý zisk po zdanění ve výši 1,4 mld. Kč, což představovalo mírný meziroční nárůst o 38 mil. Kč. Zisk z finanční a provozní činnosti se meziročně zvýšil o 0,2 mld. Kč (resp. o 5,8 %) na 2,9 mld. Kč.

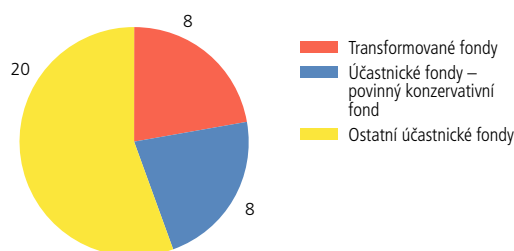
Čistý zisk generovaný z poplatků a provizí se v roce 2018 meziročně zvýšil v obdobných relativních proporcích na 2,85 mld. Kč. Meziročně se zvýšily výnosy z poplatků a provizí (o 7 % na 3,8 mld. Kč), zejména zásluhou nárůstu úplat za obhospodařování majetku fondu, které vzrostly o 6,2 % na 3,5 mld. Kč. Náklady na poplatky a provize za rok 2018 přesáhly 1 mld. Kč, když došlo k jejich meziročnímu navýšení o 10,5 %.

Správní náklady penzijních společností meziročně stagnovaly ve výši 1,1 mld. Kč, kdy drobné navýšení nákladů na outsourcing bylo kompenzováno zhruba stejným snížením nákladů na podporu prodeje, marketing a poradenství.

Penzijní společnosti vykázaly ke konci roku 2018 celkový kapitál v hodnotě 9,3 mld. Kč, což představovalo meziroční zvýšení o 3,5 %. Poměr celkového kapitálu ke stanoveným kapitálovým požadavkům činil 153,8 %, tj. o 14,1 p.b. více než v předchozím roce. (Tab. B.IV.1)

GRAF B.IV.1

FONDY III. PENZIJNÍHO PILÍŘE
(počet fondů, k 31. 12. 2018)

TAB. B.IV.1

KAPITÁL A KAPITÁLOVÉ POŽADAVKY
Penzijní společnosti

	2016	2017	2018	Změna 2018/2017 (v %)
Kapitál celkem (v mil. Kč)	8 899,7	9 013,3	9 328,7	3,5
Kapitálové požadavky (v mil. Kč)	7 420,6	6 451,8	6 065,6	-6,0
Kapitál ke kapitálovým požadavkům (v %)	119,9	139,7	153,8	N/A

4.1.2 Účastníci třetího pilíře

Na konci roku 2018 evidovala ČNB ve III. penzijním pilíři přes 4,4 mil. účastníků. Jejich počet se meziročně snížil o 14 231 osob, přičemž se jednalo o pátý po sobě jdoucí rok s klesajícím počtem pojištěnců.

TAB. B.IV.2

POČET A STRUKTURA ÚČASTNÍKŮ III. PILÍŘE

(v tis., stav ke konci období)

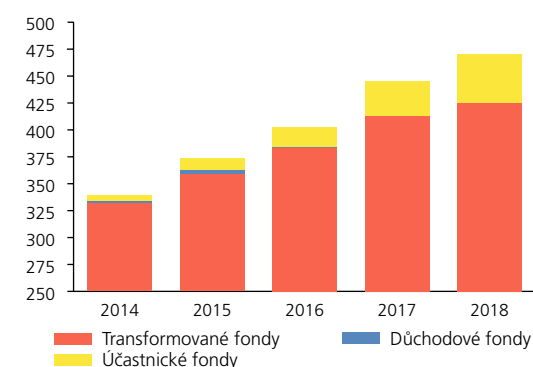
	2016	2017	2018
Počty účastníků III. pilíře			
Počet účastníků doplňkového spoření	542,0	762,8	967,0
Počet účastníků penzijního připojištění	3 979,4	3 690,5	3 472,1
Účastníci III. pilíře dle typu příspěvku			
Účastníci s vlastním příspěvkem	4 414,7	4 355,1	4 342,1
Účastníci s příspěvkem zaměstnavatele	1 304,1	1 354,2	1 423,5
Účastníci se státním příspěvkem	3 576,0	3 640,2	3 651,9

GRAF B.IV.2

AKTIVA PODLE TYPU FONDŮ

Fondy penzijních společností

(v mld. Kč, stav ke konci období)

Tento vývoj byl důsledkem poklesu účastníků penzijního připojištění v transformovaných fondech o 6 % na 3,5 mil. pojištěnců, který byl jen částečně kompenzován navýšením počtu účastníků doplňkového penzijního spoření meziročně o 26,8 % na celkový počet 967 tisíc účastníků. (Tab. B.IV.2)

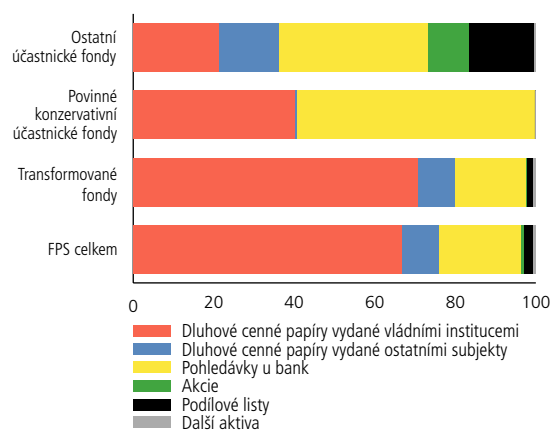
4.1.3 Aktiva fondů penzijních společností

Ke konci roku 2018 spravovaly penzijní společnosti ve svých fondech III. penzijního pilíře aktiva v celkové výši 470,3 mld. Kč, což bylo o 5,6 % více než v předchozím roce. Rozhodující podíl (90,6 %) aktiv fondů penzijních společností stále příslušel transformovaným fondům, byť podíl účastnických fondů meziročně vzrostl o 2,4 p.b. na 9,4 %. (Graf B.IV.2)

GRAF B.IV.3

AKTIVA FONDŮ III. PENZIJNÍHO PILÍŘE

(v %, k 31.12. 2018)

Transformované fondy alokovaly většinu svých aktiv do dluhových cenných papírů (79,9 % celkové bilanční sumy). V akciích a podílových listech bylo investováno pouze 1,6 % celkových aktiv, na termínovaných vkladech a účtech bylo uloženo 17,8 % aktiv, zbylý podíl byl investován do ostatních aktiv.

Vzhledem ke skutečnosti, že účastnické fondy nemusí poskytovat garanci nezáporných výnosů, bývá struktura aktiv účastnických fondů méně konzervativní než u fondů transformovaných. Povinné konzervativní účastnické fondy investovaly ke konci roku 2018 do dluhových cenných papírů 40,8 % aktiv, zatímco v pohledávkách za bankami (vkladech) měly uloženo 59,1 % svých aktiv. Naopak v aktivech ostatních účastnických fondů měly větší podíl investice do akcií (10 % aktiv) či podílových listů (16,3 % aktiv). V dluhových cenných papírech měly tyto fondy uloženo 36,2 % celkových aktiv a v pohledávkách za bankami 37,2 % aktiv. (Graf B.IV.3)

4.1.4 Prostředky účastníků ve fondech obhospodařovaných penzijními společnostmi

Ke konci roku 2018 bylo ve fondech III. důchodového pilíře penzijními společnostmi spravováno 448,6 mld. Kč prostředků účastníků, tedy o 8,7 % více než v předchozím roce. Většina z těchto prostředků (90,5 %) byla uložena v transformovaných fondech a menší část (9,5 %) v účastnických fondech. V obou typech fondů došlo k meziročnímu nárůstu prostředků, přičemž v účastnických fondech došlo k výraznějšímu růstu prostředků o 42,7 %, v transformovaných fondech pak k mírnějšímu růstu o 6,1 %.

Prostředky nově přijaté fondy III. penzijního pilíře v roce 2018 činily 63,6 mld. Kč, což představovalo meziroční nárůst o 6,5 %. Z tohoto objemu přijatých prostředků směřovalo 71,6 % do transformovaných fondů, což odpovídalo meziročnímu poklesu o 6,4 p.b. Naopak do účastnických fondů bylo přijato 18,0 mld. Kč, tj. o 4,9 mld. Kč více než v předchozím roce.

Z hlediska struktury přijatých prostředků tvořily většinu vlastní příspěvky účastníků (59,7 %), následovaly příspěvky poskytnuté zaměstnavatelem (16,4 %) a státní příspěvky (10,7 %). Ostatní přijaté prostředky byly tvořeny zejména výnosy z příspěvků připsaných účastníkům transformovaných fondů (3,9 % přijatých prostředků) a prostředky převedenými z transformovaných fondů do fondů účastnických (6,3 %). Zbytek představovaly prostředky převedené z jiné penzijní společnosti, neidentifikované platby a prostředky přijaté z jiných zdrojů. (Graf B.IV.4 a B.IV.5)

4.1.5 Prostředky vyplacené z fondů obhospodařovaných penzijními společnostmi

V průběhu roku 2018 byly z fondů penzijních společností vyplaceny prostředky v celkové výši 28,7 mld. Kč, což znamenalo meziroční přírůstek o 0,8 mld. Kč. Většinu výplat tvořily prostředky vyplacené účastníkům (78,9 %, tj. 22,6 mld. Kč), z nichž převažujícím typem výplaty byly jednorázová vyrovnání a vyplacené odbytné. (Graf B.IV.6)

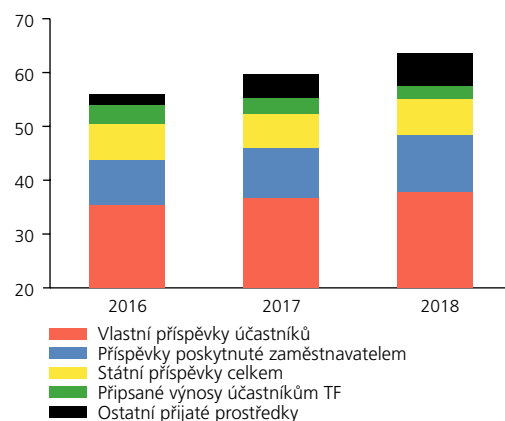
V roce 2018 vyplatily transformované fondy penzijních společností účastníkům prostředky v celkové hodnotě 25,2 mld. Kč, což představovalo meziroční nárůst o 3,5 mld. Kč. Největší podíl (15,7 mld. Kč, 200 281 případů) tvořila jednorázová vyrovnání, přičemž další významnou složkou z hlediska výše vyplacených prostředků bylo vyplacené odbytné (2,3 mld. Kč, 68 528 případů).

Účastnické fondy penzijních společností vyplatily v roce 2018 účastníkům prostředky v celkové hodnotě 3,4 mld. Kč, z čehož největší část představovala jednorázová vyrovnání (1,2 mld. Kč, 17 592 případů), následovaná prostředky na vyplacené odbytné (0,9 mld. Kč, 20 057). Počet poživatelů starobní penze u těchto fondů meziročně vzrostl ze 4 227 na 6 165 poživatelů.

GRAF B.IV.4

PŘIJATÉ PROSTŘEDKY FPS

(v mld. Kč, stav ke konci období)

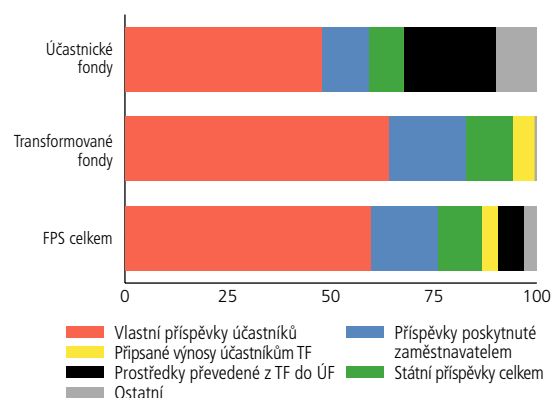

GRAF B.IV.5

PŘIJATÉ PROSTŘEDKY

Fondy III. penzijního pilíře

(v %, k 31. 12. 2018)

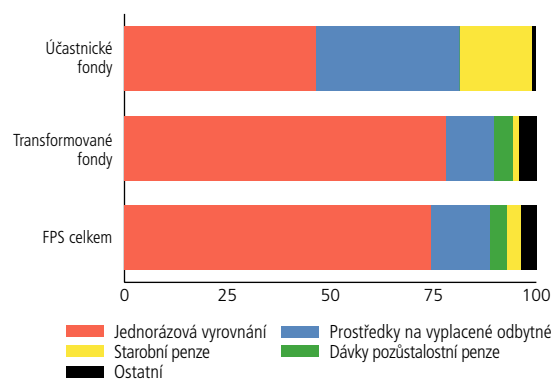

GRAF B.IV.6

PROSTŘEDKY VYPLACENÉ ÚČASTNÍKŮM

Fondy III. penzijního pilíře

(v %, k 31. 12. 2018)

Významnou část (17,6 %, tj. 5 mld. Kč) prostředků vyplacených z fondů obhospodařovaných penzijními společnostmi představovaly prostředky převedené z transformovaných fondů do fondů účastnických a převody mezi penzijními společnostmi. Zbýlé vyplacené prostředky byly tvořeny prostředky vrácenými do státního rozpočtu (1,7 %), příspěvky vrácenými účastníkům (1,1 %) a ostatními vyplacenými prostředky (0,7 %).

4.2 OBCHODNÍCI S CENNÝMI PAPÍRY

4.2.1 Subjekty s licencí obchodníka s cennými papíry

Ke konci roku 2018 bylo na tuzemském kapitálovém trhu evidováno celkem 37 obchodníků s cennými papíry, z toho 16 bank a 21 nebankovních obchodníků s cennými papíry. Dále zde působilo 15 poboček zahraničních bank, 27 poboček zahraničních nebankovních obchodníků s cennými papíry a devět investičních společností obhospodařujících majetek zákazníků na základě smlouvy (investiční společnosti poskytující službu asset management¹³⁶). (Graf B.IV.7)

Ke stejnému období subjekty s licencí obchodníka s cennými papíry¹³⁷ registrovaly celkem 1,6 mil. zákaznických účtů. Převážná většina klientů (0,9 mil.) měla otevřený obchodní účet v bankách. U domácích nebankovních obchodníků s cennými papíry bylo evidováno 0,3 mil. zákaznických účtů, výrazně nižší počty registrovaly pobočky zahraničních bank (50,9 tis.), pobočky zahraničních obchodníků s cennými papíry (18,5 tis.) a tuzemské investiční společnosti s povolením obhospodařovat majetek zákazníků na základě smlouvy (14,1 tis.).

4.2.2 Majetek zákazníků a obhospodařované prostředky

Celkový majetek zákazníků v sektoru obchodníků s cennými papíry ke konci roku 2018 činil 4 448,7 mld. Kč, čímž meziročně poklesl o 4,4 %. Domácími bankami bylo obhospodařováno 3 011,9 mld. Kč (pokles o 3,6 %), zatímco na majetek u domácích nebankovních obchodníků připadalo 377,4 mld. Kč (nárůst o 2,6 %). V investičních společnostech, které vykonávají správu portfolia, byl ke konci roku 2018 evidován majetek 589,5 mld. Kč (meziroční nárůst o 5,3 %). Majetek zákazníků poboček zahraničních bank ve sledovaném roce poklesl o 22,3 % na 466,6 mld. Kč. (Graf B.IV.8)

Prostředky obhospodařované obchodníky s cennými papíry dosáhly ke konci roku 2018 výše 841,3 mld. Kč, což představuje mírný meziroční pokles o 0,8 %. Nejvíce prostředků obhospodařovaly investiční společnosti se správou aktiv (589,5 mld. Kč), což představovalo o 5 % více než v předchozím roce. Naopak pokles celkového objemu spravovaných prostředků byl zaznamenán u všech ostatních subjektů tohoto sektoru. V případě domácích nebankovních obchodníků s cennými papíry se jednalo o téměř 15% meziroční pokles na 182,3 mld. Kč, prostředky svěřené domácím bankovním obchodníkům s cennými papíry se snížily o 4 % na 68,8 mld. Kč. Velmi nízké

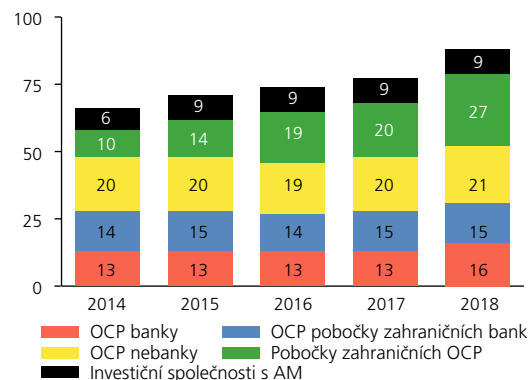
¹³⁶ Investiční společnosti, které poskytují hlavní investiční službu obhospodařování majetku zákazníka, je-li jeho součástí investiční nástroj (asset management), podle § 4 odst. 2 písm. d) zákona o podnikání na kapitálovém trhu (dále „investiční společnosti s asset managementem“ či „investiční společnosti s AM“).

¹³⁷ Subjekty s povolením ČNB a pobočky subjektů se sídlem v jiném členském státě EU oprávněné poskytovat v ČR investiční služby.

GRAF B.IV.7

OBCHODNÍCI S CENNÝMI PAPÍRY

(počty obchodníků ke konci období)

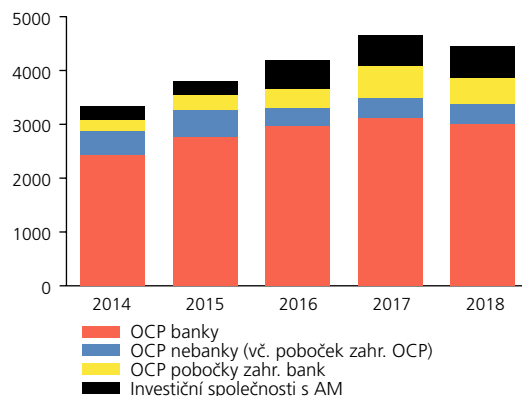

GRAF B.IV.8

MAJETEK ZÁKAZNÍKŮ

Subjekty s licencí OCP

(v mld. Kč, stav ke konci období)

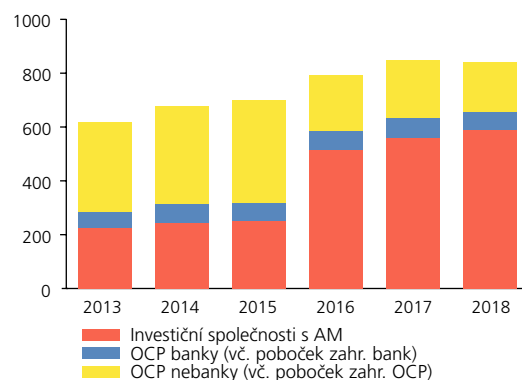

GRAF B.IV.9

OBHOSPODAŘOVANÉ PROSTŘEDKY

Subjekty s licencí OCP

(v mld. Kč, stav ke konci období)

hodnoty spravovaných prostředků vykázaly pobočky zahraničních bank a pobočky zahraničních obchodníků s cennými papíry (celkem 0,8 mld. Kč). (Graf B.IV.9)

4.2.3 Kapitál, poměrové ukazatele a hospodářské výsledky obchodníků s cennými papíry¹³⁸

Kapitálové vybavení sektoru obchodníků s cennými papíry bylo v roce 2018 dostatečné. Hodnota celkového regulatorního kapitálu domácích nebankovních obchodníků s cennými papíry (21 subjektů) činila 2,7 mld. Kč, což představovalo 9% meziroční nárůst. Hlavní složkou byl kmenový kapitál Tier 1 (CET1), který se na celkovém regulatorním kapitálu ke konci roku 2018 podílel 99,3 %.

Nebankovní obchodníci s cennými papíry vykázali ke konci roku 2018 rizikové expozice v celkové výši 12,1 mld. Kč, přičemž 2,1 mld. Kč představovaly expozice obchodníků s cennými papíry s omezeným povolením poskytování investičních služeb¹³⁹ a expozice obchodníků s cennými papíry s omezeným obchodováním na vlastní účet¹⁴⁰.

Z hlediska struktury byly nejvýznamnější složkou rizikových expozic v roce 2018 rizikově vážené expozice pro úvěrové riziko při standardizovaném přístupu (STA), jejichž podíl činil 39,9 %. Rovněž rizikové expozice pro operační riziko nabyly významného podílu, konkrétně 37,3 %. Dalšími složkami byly dodatečné rizikové expozice z důvodu uplatňování režijních nákladů a rizikové expozice kalkulované pro poziční, měnové a komoditní riziko, které se shodně podílely na celkových rizikových expozicích 11,7 %. (Graf B.IV.10)

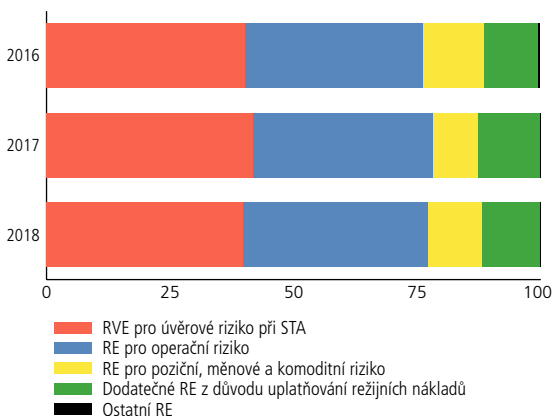
Ziskovost nebankovních obchodníků s cennými papíry se v porovnání s předchozím obdobím mírně zhoršila. Tyto subjekty vykázaly za rok 2018 kumulovaný čistý zisk ve výši 752 mil. Kč, což představovalo 5% meziroční pokles. Zisk z finanční a provozní činnosti zůstal téměř nezměněn (meziroční nárůst o 0,3 %), avšak došlo k téměř 7% meziročnímu přírůstku správních nákladů. Podíl správních nákladů na zisku z finanční a provozní činnosti představoval 70,7 %, resp. správní náklady tvořily 9,7 % průměrných aktiv. U obou poměrových ukazatelů došlo k meziročnímu nárůstu (o 1,1 p.b., resp. o 4,6 p.b.).

GRAF B.IV.10

RIZIKOVÉ EXPOZICE

Nebankovní obchodníci s cennými papíry

(struktura v %, stav ke konci období)

¹³⁸ V této kapitole je analyzován kapitál a hospodářské výsledky domácích nebankovních obchodníků s cennými papíry, není-li uvedeno jinak.

¹³⁹ Dle čl. 95 odst. 2 a čl. 98 CRR.

¹⁴⁰ Dle čl. 96 odst. 2 a čl. 97 CRR.

Hodnota celkového zisku z finanční a provozní činnosti nedoznala výraznější meziroční změny. Výnosy z dividend poklesly o více než polovinu a zisk z poplatků a provizí o 4,6 %. Naopak meziročně vzrostl zisk z přecenění aktiv a ostatní provozní zisk, a to shodně přibližně o čtvrtinu. (Tab. B.IV.3)

Zisk nebankovních obchodníků s cennými papíry po zdanění za rok 2018 činil 3,2 % průměrných aktiv. Tento poměrový ukazatel se meziročně nezměnil. Mírné snížení bylo zaznamenáno v případě poměru čistého zisku k průměrnému kapitálu Tier 1, který činil 30,9 %, což odpovídalo snížení o 1,7 p.b. oproti hodnotě z předchozího roku.

Tab. B.IV.3

VÝKAZ ZISKU A ZTRÁTY – OCP NEBANKY

(v mil. Kč)

	2016	2017	2018	Změna 2018/2017 (v %)
Zisk z finanční a provozní činnosti	2 889,1	3 233,4	3 243,0	0,3
z toho:				
Úrokový zisk	59,2	44,7	47,1	5,3
Výnosy z dividend	36,2	65,1	30,3	-53,4
Zisk z poplatků a provizí	2 206,1	2 505,5	2 389,8	-4,6
Zisk z přecenění aktiv	530,2	460,4	579,4	25,8
Ostatní provozní zisk/ztráta	57,3	157,7	196,5	24,5
Správní náklady	1 953,1	2 144,9	2 292,6	6,9
Odpisy a tvorba rezerv	88,7	91,8	70,3	-23,5
Ztráty ze znehodnocení celkem	1,0	1,1	1,5	46,1
Zisk (-ztráta) z dalších aktivit	2,3	-0,8	-0,8	-1,0
Daňové náklady	179,7	203,5	125,9	-38,1
ZISK PO ZDANĚNÍ (běžný rok)	668,8	791,3	752,0	-5,0

4.3 FONDOVÉ INVESTOVÁNÍ

Z hlediska struktury nedošlo v sektoru fondového investování k žádným výrazným změnám. Nejvýznamnější změnou v legislativní oblasti bylo nabytí účinnosti novely zákona o podnikání na kapitálovém trhu.¹⁴¹

4.3.1 Struktura sektoru investičních společností a fondů

Na tuzemském kapitálovém trhu ke konci roku 2018 působilo 30 investičních společností, jedna pobočka zahraniční investiční společnosti, 242 podílových fondů, 29 samosprávných a 109 jiných než samosprávných investičních fondů s právní osobností. Necelé dvě třetiny (153) podílových fondů tvořily fondy kolektivního investování, jež jsou určeny široké veřejnosti (z toho 62 standardních fondů). Zbýlý počet fondů připadal na fondy kvalifikovaných investorů.

Až na jednu výjimku (nově založený fond Broker Consulting SICAV) bylo všech 138 investičních fondů s právní osobností určeno pro kvalifikované investory. Nejčastější právní formu, ve které se tyto fondy zakládaly, představoval SICAV¹⁴², přičemž koncem roku 2018 ČNB evidovala 116 investičních fondů s proměnným základním kapitálem, tj. o 13 fondů více než na konci roku 2017.

Kromě domácích investičních a podílových fondů mohli domácí investoři investovat také do 1 666 zahraničních fondů, které mají oprávnění k nabízení služeb v ČR. Tímto způsobem je nabízeno mimo jiné 1 410 fondů srovnatelných se standardními fondy a 34 fondů srovnatelných se speciálními fondy. Dle Asociace pro kapitálový trh (AKAT) ČR se v zahraničních fondech kolektivního investování ke konci roku 2018 nacházelo 189 mld. Kč, tj. o 7,0 % méně než v minulém roce.

Obdobou domácích fondů kvalifikovaných investorů jsou zahraniční fondy srovnatelné s fondy kvalifikovaných investorů, kterých ke konci roku 2018 bylo celkem 173, přičemž rozhodující většinu z nich představovaly fondy obhospodařované obhospodařovatelem oprávněným přesáhnout rozhodný limit. Posledními formami fondů nabízenými v ČR jsou specializované evropské fondy rizikového kapitálu (EuVECA) a sociálního podnikání (EuSEF). Přestože domácí EuVECA ani EuSEF fondy dosud v ČR nevznikly, domácí investoři mohli v roce 2018 investovat do 48 zahraničních fondů typu EuVECA a jednoho zahraničního fondu typu EuSEF.

141 Začátkem roku 2018 nabyl účinnosti zákon č. 204/2017 Sb., který je výsledkem transponování směrnice MiFID II do českého právního řádu. Praktické důsledky pro sektor fondového investování má směrnice především ve zvýšení transparentnosti orgánů investičních společností a fondů kolektivního investování a dále také v transparentnosti struktury poplatků.

142 Akciová společnost s proměnným základním kapitálem, právní forma zavedená zákonem o investičních společnostech a investičních fondech (2013).

4.3.2 Investiční společnosti

Pro investiční společnosti byl rok 2018 vcelku úspěšný. Jejich souhrnný čistý zisk po zdanění dosáhl hodnoty 1,1 mld. Kč, což v meziročním srovnání představuje nárůst o 12,3 %. Zisk z finanční činnosti, který dosáhl 2,8 mld. Kč, meziročně vzrostl o 13,8 %. Tento nárůst byl odrazem zejména identického procentního navýšení zisku z poplatků a provizí, které byly stěžejní ziskovou položkou. Správní náklady v roce 2018 činily 1,3 mld. Kč, což odpovídalo meziročnímu přírůstku o 17,3 %.

V roce 2018 se poměr celkového kapitálu investičních společností ke kapitálovým požadavkům snížil o 48 p.b. na 587,6 %, neboť došlo k relativně vyššímu nárůstu kapitálových požadavků ve vztahu k celkovému kapitálu. (Tab. B.IV.4)

4.3.3 Majetek v tuzemských investičních fondech

V důsledku navýšení aktiv jak ve fondech kolektivního investování, tak ve fondech kvalifikovaných investorů ke konci roku 2018 vzrostla souhrnná hodnota obhospodařovaného majetku v tuzemských investičních fondech meziročně o 7,9 % na 522,4 mld. Kč. (Graf B.IV.11)

V tuzemských fondech kolektivního investování došlo k meziročnímu nárůstu obhospodařovaného majetku o 1,6 %, přičemž jeho celková hodnota dosáhla 320,2 mld. Kč.

Oproti předchozímu roku se mírně zvýšila tržní koncentrace fondů kolektivního investování s ohledem na celková obhospodařovaná aktiva. Tři společnosti s nejvyšším podílem obhospodařovaných aktiv na trhu spravovaly ke konci roku 2018 celkem 59,5 % aktiv fondů kolektivního investování, což je o 1,5 p.b. více než v roce 2017. (Graf B.IV.12)

Největší objem majetku byl ke konci roku 2018 obhospodařován ve smíšených fondech, jejichž podíl na celkové hodnotě aktiv fondů kolektivního investování odpovídal 43,8 % (pokles o 3,4 p.b.). Ve smíšených fondech byl koncem roku 2018 spravován majetek ve výši 140,2 mld. Kč, což bylo o 0,4 % více než ke konci roku 2017. (Graf B.IV.13)

Druhým nejvýznamnějším typem fondů kolektivního investování z hlediska objemu spravovaných aktiv byly dluhopisové fondy i přes meziroční snížení podílu o 3,5 p.b. na 23 %. Hodnota jejich aktiv ke konci roku 2018 činila 73,6 mld. Kč, tj. o 11,8 % méně než ke stejnému období roku 2017.

Dalším typem fondu kolektivního investování byly akciové fondy, které ke konci roku 2018 obhospodařovaly aktiva ve výši 61,9 mld. Kč, což představovalo 19,3 % celkových aktiv fondů kolektivního investování.

Tab. B.IV.4

KAPITÁL A KAPITÁLOVÉ POŽADAVKY

Investiční společnosti

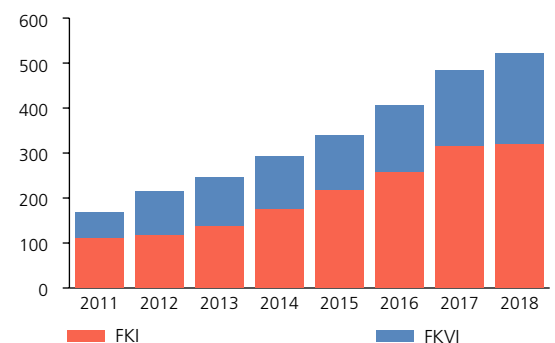
	2016	2017	2018	Změna 2018/2017 (v %)
Kapitál celkem (v mil. Kč)	1 462,5	1 757,6	1 867,3	6,2
Kapitálové požadavky (v mil. Kč)	263,1	276,6	317,8	14,9
Kapitál ke kapitálovým požadavkům (v %)	555,8	635,4	587,6	N/A

Graf B.IV.11

AKTIVA INVESTIČNÍCH FONDŮ

Tuzemské investiční fondy

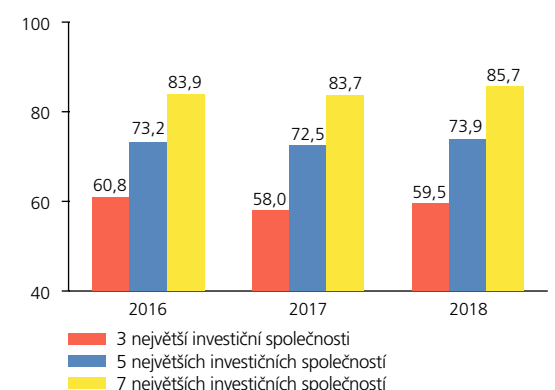
(v mld. Kč, stav ke konci období)

Graf B.IV.12

AKTIVA FK DLE OBHOSPODAŘOVATELE

(v %, stav ke konci období)

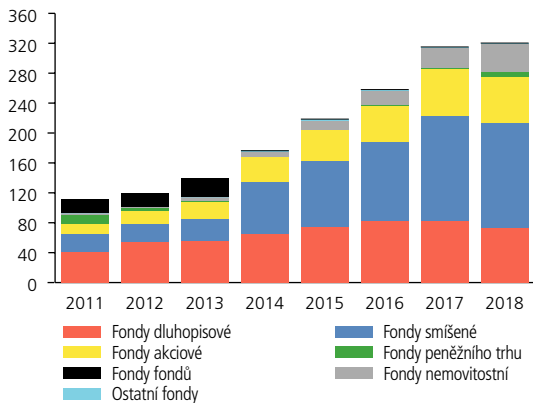

GRAF B.IV.13

AKTIVA PODLE TYPU FONDŮ

Fondy kolektivního investování

(v mld. Kč, stav ke konci období)

Zbýlých 44,6 mld. Kč bylo investováno do nemovitostních fondů (36,8 mld. Kč), dále do fondů peněžního trhu (6,8 mld. Kč) a ostatních fondů (1 mld. Kč).

Celková hodnota obhospodařovaného majetku stoupla rovněž u tuzemských fondů kvalifikovaných investorů. Ke konci roku vykázaly majetek ve výši 202,2 mld. Kč, což bylo o 19,7 % více než v předchozím roce.

4.3.4 Struktura aktiv fondů kolektivního investování

Ve fondech kolektivního investování byla největší část aktiv (30,1 %) investována do dluhových cenných papírů, přičemž tento podíl dluhových cenných papírů na celkových aktivech se oproti minulému roku snížil o 1,4 p.b.

Do dluhopisů vládních institucí bylo umístěno 14,9 % celkových aktiv fondů kolektivního investování, ostatní dluhopisy tvořily 15,2 % aktiv. Další významnou položkou v bilanci těchto fondů byly investice do cenných papírů fondů kolektivního investování, které představovaly 26,9 % celkových aktiv fondů.

Dalšími typy investičních aktiv, do kterých tuzemské fondy kolektivního investování alokovaly prostředky investorů, byly vklady a jiné pohledávky, jejichž podíl činil 19,4 % celkových aktiv. Akcie a obdobné investiční cenné papíry se podílely na aktivech 16,1 %. (Graf B.IV.14)

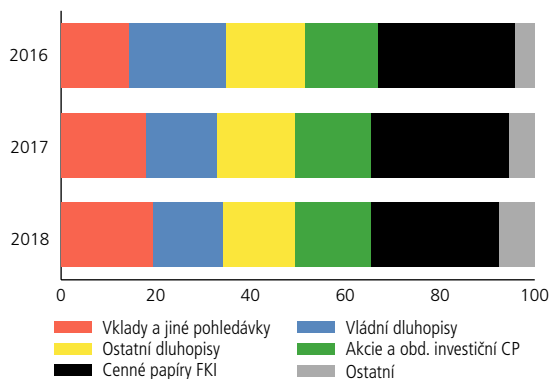
Typ fondu do velké míry ovlivňoval strukturu investičních aktiv, která daný fond spravoval. Většina prostředků v dluhopisových fondech (77,6 %) byla směřována do dluhových cenných papírů, zbytek byl vložen do bankovních vkladů (15,4 %), cenných papírů fondů kolektivního investování (6,5 %) a ostatních aktiv. V portfoliu smíšených fondů byly v největší míře zastoupeny cenné papíry fondů kolektivního investování (44,5 %), dále dluhopisy (26,3 %), bankovní vklady (19,7 %) či akcie (8,9 %). Akciové fondy v souladu se svým zaměřením vkládaly investiční prostředky převážně do akcií (63,2 %), zbylou část pak umísťovaly zejména do cenných papírů fondů kolektivního investování (29,5 %) a do vkladů u bank (6,2 %). Fondy nemovitostní měly většinu svých aktiv investovanou v ostatních typech investic, zejména v nemovitostech či účtech v nemovitostních společnostech (60,4 %), nebo v podobě vkladů a jiných pohledávek (37,2 %) či dluhopisů (2,4 %). (Graf B.IV.15)

GRAF B.IV.14

STRUKTURA AKTIV

Fondy kolektivního investování

(v %, stav ke konci období)

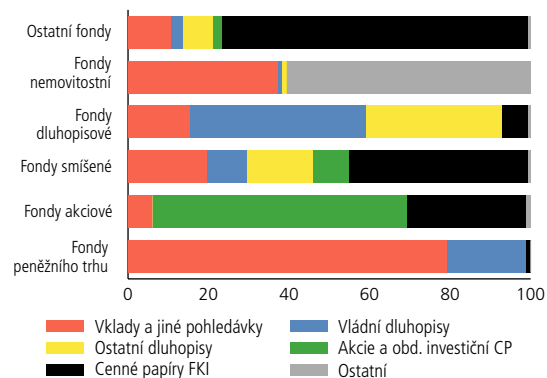

GRAF B.IV.15

STRUKTURA AKTIV DLE TYPU FONDŮ

Fondy kolektivního investování

(v %, k 31. 12. 2018)

4.3.5 Prodeje a odkupy podílových listů

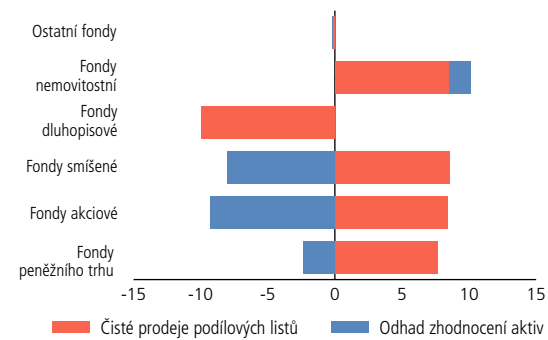
Zatímco tuzemské podílové fondy v roce 2018 zpětně odkoupily podílové listy v hodnotě 67,3 mld. Kč, v témže roce emitovaly nové podílové listy v celkovém objemu 90,3 mld. Kč. Saldo prodeje a odkupu podílových listů tak činilo 23 mld. Kč. Kladného salda dosáhly fondy nemovitostní, smíšené, akciové a fondy peněžního trhu, naopak hodnota prodaných podílových listů dluhopisových fondů byla o 10 mld. Kč nižší než hodnota odkoupených podílových listů. Navzdory pozitivnímu celkovému saldu se však čisté prodeje podílových listů v meziročním srovnání snížily o 45,5 %. (Graf B.IV.16)

GRAF B.IV.16

DEKOMPOZICE MEZIROČNÍ ZMĚNY AKTIV

Fondy kolektivního investování

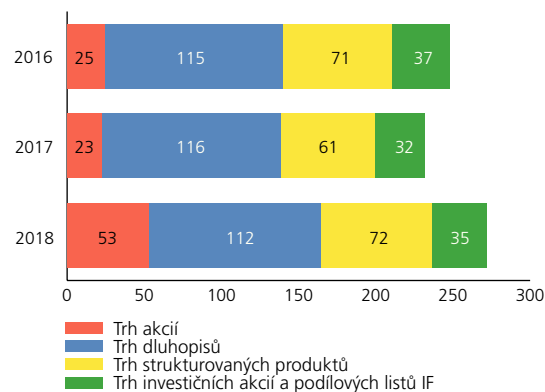
(v mld. Kč, k 31. 12. 2018)

GRAF B.IV.17

POČTY REGISTROVANÝCH EMISÍ NA BCPP

(ke konci období)

Zdroj: statistika BCPP.

4.4 REGULOVANÉ TRHY

4.4.1 Obchodování na Burze cenných papírů Praha¹⁴³

Obchodování na BCPP v roce 2018 probíhalo bez zásadních změn. Na trhu akcií a podílových listů BCPP bylo na konci roku 2018 evidováno 53 jednotlivých emisí (o 32 více než na konci předchozího roku), z čehož 15 emisí bylo tvořeno domácími tituly. Tento nárůst byl způsoben přivedením 32 zahraničních akciových titulů na segment trhu Free Market dne 22. května 2018. Na dluhopisovém trhu se ke konci roku obchodovalo 112 emisí, což představovalo meziroční pokles o čtyři tituly. K poslednímu dni roku 2018 bylo možné zobchodovat dalších 72 emisí (o 11 více než v roce 2017) na trhu strukturovaných produktů, přičemž se jednalo o 46 warrantů a 26 investičních certifikátů. Mezi ostatní obchodované tituly na BCPP patřilo 36 akcií investičních fondů a dva podílové listy investičních fondů. (Graf B.IV.17)

I přes značný nárůst titulů se celkový objem obchodů na akciovém trhu BCPP v roce 2018 meziročně zvýšil jen o 2,7 % na hodnotu 142,6 mld. Kč. Z hlediska měsíčního srovnání byl neúspěšnějším měsícem listopad, nejslabším stejně jako v předchozím roce červenec. Průměrný denní objem obchodů se zvýšil z 555,5 mil. Kč evidovaných ke konci roku 2017 na 572,5 mil. Kč v roce 2018. (Graf B.IV.18)

V roce 2018 představovala nejvíce obchodovanou akciovou emisí na BCPP emise ČEZ (40,9 mld. Kč), jejíž podíl na celkovém objemu obchodování s akciemi v roce 2018 činil 28,7 %, následovaná emisí Komerční banky (33,0 mld. Kč), která navýšila podíl na celkovém obchodování na trzích BCPP o 3 p.b. na 21,6 %. Třetí nejvíce obchodovanou emisí byly akcie společnosti Moneta Money Bank (24,2 mld. Kč), jejichž podíl se meziročně snížil o 2,7 p.b. na 20,5 %. Obchodování na BCPP je tradičně vysoce koncentrované. Tři akciové emise představovaly téměř 69% podíl všech obchodů, pět nejvíce obchodovaných emisí se podílelo na obchodování 90,3 % a deset nejvíce obchodovaných emisí představovalo téměř 98,2 % celkového objemu obchodování s akciemi. (Graf B.IV.19)

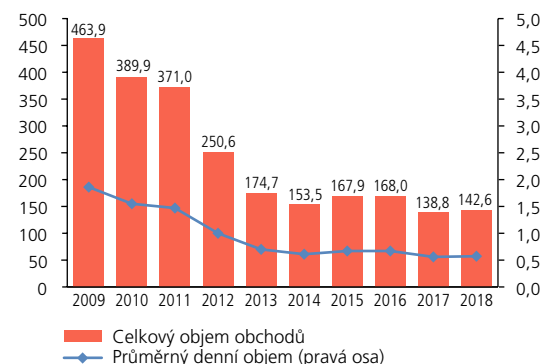
Celková tržní kapitalizace akcií obchodovaných na BCPP v roce 2018 vzrostla o 20 bil. Kč na hodnotu 21 261,6 mld. Kč, a to zejména v důsledku spuštění duálního listingu vybraných zahraničních titulů na Free Market dne 22. května 2018. Tržní kapitalizace samotného segmentu trhu Prime Market, na kterém probíhala naprostá většina akciových obchodů (95,3 % transakcí), meziročně poklesla o 15,2 % na hodnotu 1 012,6 mld. Kč. (Graf B.IV.20)

143 Burza cenných papírů Praha, a.s. (BCPP). Člen CEE Stock Exchange Group spolu s burzami v Budapešti, Lublani a Vídni.

GRAF B.IV.18

OBCHODOVÁNÍ S AKCIEMI NA BCPP

(v mld. Kč, stav ke konci období)

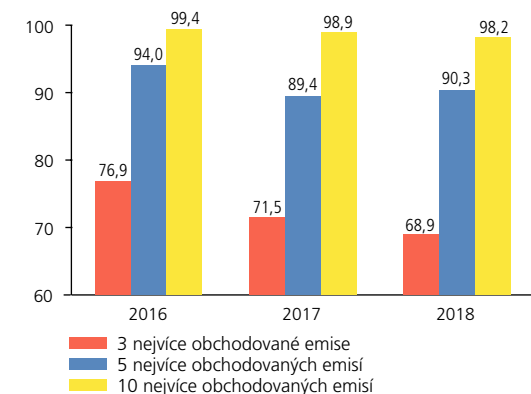

Zdroj: statistika BCPP.

GRAF B.IV.19

KONCENTRACE OBCHODOVÁNÍ S AKCIEMI NA BCPP

(v %, podíl na celkovém ročním objemu obchodů)

Zdroj: statistika BCPP.

Přírůstek zahraničních titulů se výrazně promítl také do podílu domácích emisí na celkové tržní kapitalizaci. Zatímco v roce 2017 představovaly domácí tituly 54,9 % celkové tržní kapitalizace, v roce 2018 tento poměr činil 2,9 %. Největšími emisemi se staly tituly z trhu Free Market, konkrétně Nestlé (6 442,2 mld. Kč), Shell (3 558,2 mld. Kč) a Deutsche Telekom (1 795,1 mld. Kč). Z domácích titulů byla z hlediska tržní kapitalizace nejvýznamnější emise ČEZ s celkovou tržní hodnotou 287,9 mld. Kč.

Další inovací BCPP v roce 2018 bylo otevření trhu Start, který je určen pro malé společnosti. Do konce roku 2018 se na trhu obchodovaly tři společnosti s celkovou tržní kapitalizací 2 mld. Kč a celkovým zobchodovaným objemem 20 mil. Kč.

Ke konci roku 2018 index PX, oficiální cenový index nejlikvidnějších akcií pražské burzy cenných papírů, meziročně klesl o 8,5 % (o 91,6 bodu), což bylo v souladu s celosvětovým vývojem na finančních trzích. Ročního minima (977,9 bodu) dosáhl závěrečný kurz indexu PX dne 27. 12. 2018, roční maximum (1 140 bodů) bylo zaznamenáno dne 1. 2. 2018. Index PX-GLOB, který zahrnuje všechny obchodované akcie, se vyvíjel paralelně k indexu PX. (Graf B.IV.21)

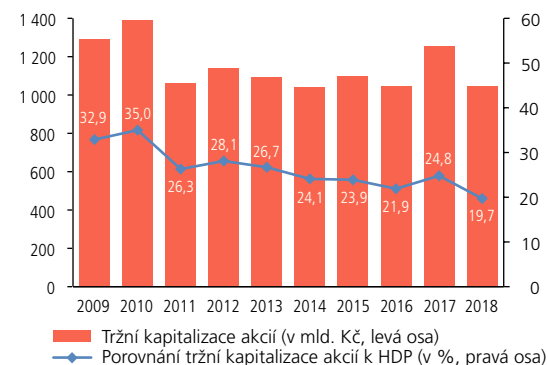
Na trhu s dluhopisy BCPP byly v roce 2018 uzavřeny obchody v celkovém objemu 9,3 mld. Kč, přičemž se jednalo zejména o emise podnikového sektoru, v omezené míře pak také o emise finančního sektoru.

Obchodování na trhu strukturovaných produktů probíhalo v roce 2018 ve velmi malých objemech, a to i ve srovnání s minulým rokem, oproti kterému se zobchodovaný objem snížil o 43,2 % na 129 mil. Kč. Pokles zaznamenalo rovněž obchodování s investičními akciemi a podílovými listy investičních fondů, které bylo v roce 2018 uskutečněno v objemu 43 mil. Kč (pokles o 44,3 mil. Kč).

GRAF B.IV.20

TRŽNÍ KAPITALIZACE PRIME MARKET NA BCPP

(v mld. Kč, stav ke konci období)

Zdroj: statistika BCPP a ČSÚ.

GRAF B.IV.21

CENOVÉ INDEXY BCPP

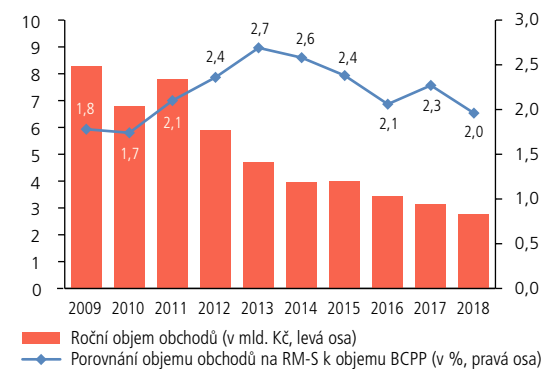

Zdroj: statistika BCPP.

GRAF B.IV.22

OBCHODOVÁNÍ S AKCIEMI NA RM-S

(objemy obchodů s akciemi, všechny trhy)

Zdroj: statistika RM-S

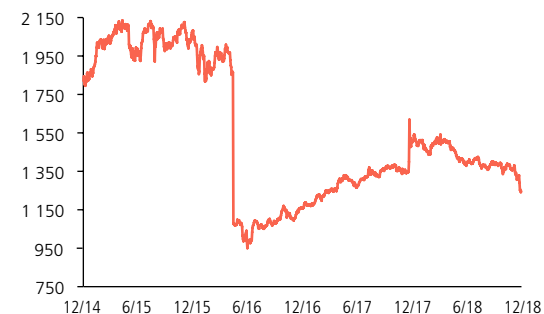
4.4.2 Obchodování na burze RM-SYSTÉM¹⁴⁴

Na druhém tuzemském regulovaném trhu RM-S pokračoval klesající trend ročních objemů obchodování. Obchody s akciemi byly v roce 2018 uskutečněny v objemu 2,6 mld. Kč, což představovalo meziroční pokles o 18,6 %. (Graf B.IV.22)

Obchody s dluhopisy byly realizovány v celkové výši 3 mil. Kč, což bylo o 66,1 % méně než v předchozím roce.

Cenový index RM meziročně klesl o 17,1 % na hodnotu 1 246 bodů. Svého minima dosáhl dne 27. 12. 2018, kdy uzavíral na hodnotě 1 241,4 bodu, naopak svého maxima 1 542 bodů dosáhl hned začátkem roku dne 5. 1. 2018. (Graf B.IV.23)

GRAF B.IV.23

INDEX RM A JEHO VÝVOJ

Zdroj: statistika RM-S

144 RM-SYSTÉM, česká burza cenných papírů a.s.

ČÁST C – PŘÍLOHY

(Podrobné údaje za jednotlivé sektory finančního trhu spadající pod dohled ČNB jsou pravidelně za jednotlivá čtvrtletí zveřejňovány na webu ČNB: www.cnb.cz).

Příloha 1

ZÁKLADNÍ UKAZATELE MĚNOVÉHO A HOSPODÁŘSKÉHO VÝVOJE ČESKÉ REPUBLIKY

		2014	2015	2016	2017	2018
Hrubý domácí produkt	Objem (mld. Kč) ¹⁾	4 088,2	4 308,3	4 409,0	4 610,3	4 742,8
	Přírůstek (%) ²⁾	2,7	5,4	2,5	4,5	2,9
Výdaje na konečnou spotřebu domácností	Přírůstek (%) ²⁾	1,8	3,8	3,5	4,4	3,1
Výdaje na konečnou spotřebu vlády	Přírůstek (%) ²⁾	1,1	1,9	2,7	1,3	3,7
Tvorba hrubého kapitálu	Přírůstek (%) ²⁾	8,5	13,0	-4,3	4,1	5,4
Tvorba hrubého fixního kapitálu	Přírůstek (%) ²⁾	3,9	10,4	-3,3	4,1	10,4
Produkce – přírůstek v %	Průmysl (tržby) ³⁾	5,0	4,3	3,4	6,5	3,2
	Stavebnictví ³⁾	4,3	6,8	-5,6	3,3	9,2
Ceny	Míra inflace (%) ⁴⁾	0,4	0,3	0,7	2,5	2,1
Nezaměstnanost	Obecná míra nezaměstnanosti (%) ⁵⁾	6,2	5,1	4,0	2,9	2,3
Zahraniční obchod	Vývoz zboží a služeb (%) ²⁾	8,7	6,2	4,1	7,1	4,5
	Dovoz zboží a služeb (%) ²⁾	10,1	6,9	2,6	6,3	6,0
Průměrné mzdy	Nominální (%) ⁶⁾	2,9	3,2	3,7	7,0	8,1
	Reálné (%) ⁶⁾	2,5	2,9	3,0	4,4	6,0
Platební bilance	Běžný účet (mld. Kč) ⁷⁾	7,9	11,3	74,2	83,5	15,5
Kurzy devizového trhu	CZK/USD ⁸⁾	20,8	24,6	24,4	23,4	21,7
	CZK/EUR ⁸⁾	27,5	27,3	27,0	26,3	25,6
PRIBOR	7 denní ⁹⁾	0,17	0,16	0,14	0,24	1,09
	3 měsíční ⁹⁾	0,36	0,31	0,29	0,41	1,30
	6 měsíční ⁹⁾	0,43	0,39	0,36	0,48	1,36
Diskontní sazba	(%) ¹⁰⁾	0,05	0,05	0,05	0,05	0,75
Lombardní sazba	(%) ¹⁰⁾	0,25	0,25	0,25	1,00	2,75
2T repo sazba	(%) ¹⁰⁾	0,05	0,05	0,05	0,50	1,75
Index kapitálového trhu PX ¹¹⁾		946,7	956,3	921,6	1 078,2	986,6

Pramen: ČSÚ (makroekonomické ukazatele), BCPP, ČNB, údaje dostupné k 23. 5. 2019

1) Stálé ceny roku 2010, sezónně očištěno

2) Přírůstek v % proti stejnému období minulého roku, reálné, sezónně očištěno

3) Přírůstek v % proti stejnému období minulého roku, reálné

4) Přírůstek spotřebitelských cen v %, konec období

5) Průměr, věk 15–64 (dle metodiky ILO)

6) Meziroční přírůstek v %, na přepočtené počty zaměstnanců

7) Běžné ceny

8) Průměr denních nominálních kurzů koruny

9) Roční průměr z měsíčních průměrů úrokové míry z mezibankovních vkladů

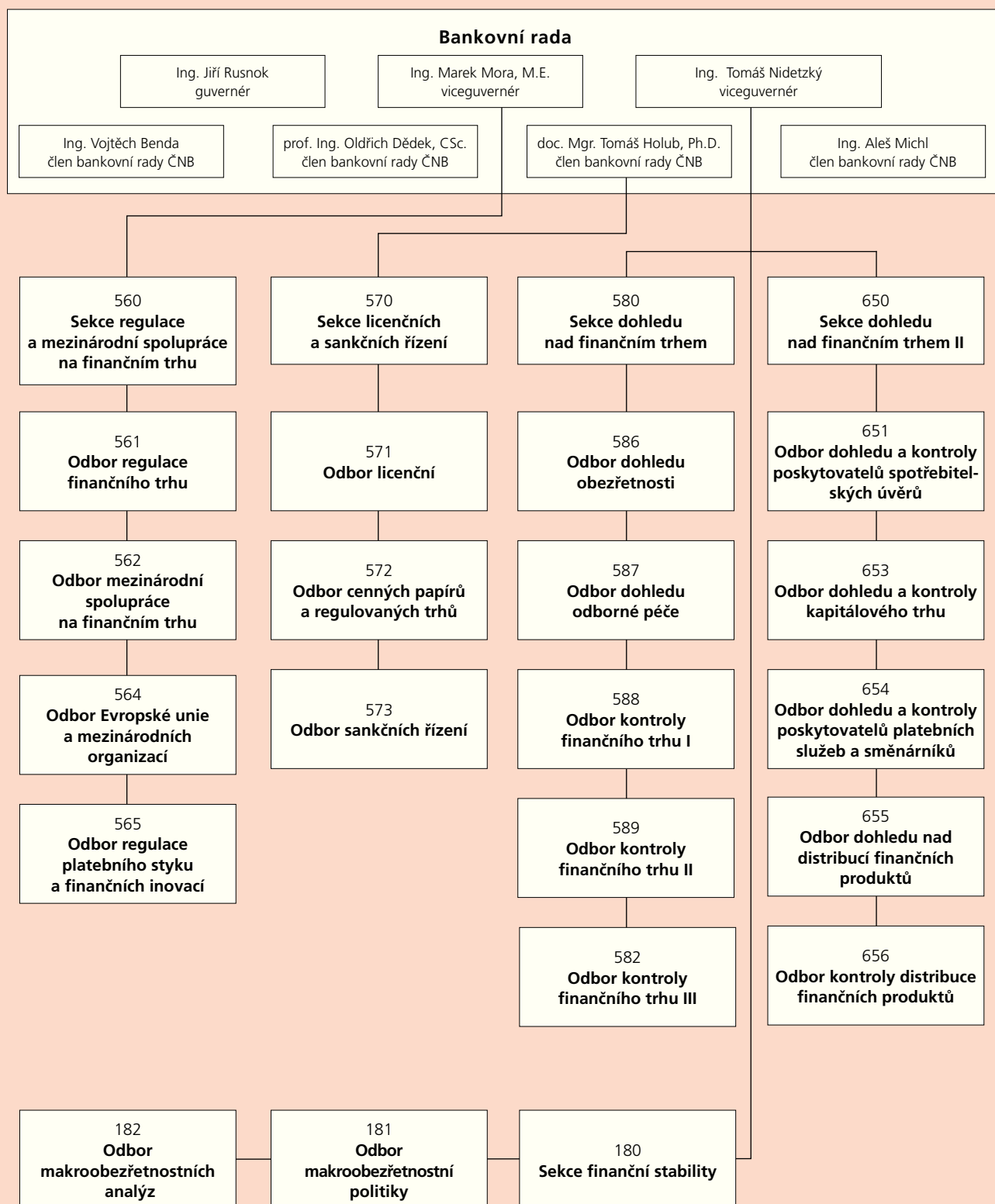
10) K 31. prosinci daného roku

11) Roční průměr z měsíčních průměrů

Příloha 2

ORGANIZAČNÍ SCHÉMA DOHLEDU NAD FINANČNÍM TRHEM ČESKÉ NÁRODNÍ BANKY

(k 31. 12. 2018)

Příloha 3

ROZDĚLENÍ BANK DO SKUPIN ¹⁾

(k 31. 12. 2018)

I. Velké banky	IV. Pobočky zahraničních bank
1. Česká spořitelna, a.s.	1. Bank Gutmann Aktiengesellschaft, pobočka Česká republika
2. Československá obchodní banka, a. s.	2. Bank of China (Hungary) Close Ltd. Prague branch, odštěpný závod
3. Komerční banka, a.s.	3. Bank of Communications Co., Ltd., Prague Branch odštěpný závod
4. UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s.	4. BNP Paribas Personal Finance SA, odštěpný závod
	5. BNP Paribas S.A., pobočka Česká republika
II. Střední banky	6. Citibank Europe plc, organizační složka
1. Hypoteční banka, a.s.	7. COMMERZBANK Aktiengesellschaft, pobočka Praha
2. J & T BANKA, a.s.	8. Deutsche Bank Aktiengesellschaft Filiale Prag, organizační složka
3. MONETA Money Bank, a.s.	9. HSBC Bank plc - pobočka Praha
4. PPF banka a.s.	10. HSBC France - pobočka Praha
5. Raiffeisenbank a.s.	11. Industrial and Commercial Bank of China Limited, Prague Branch, odštěpný závod
	12. ING Bank N.V.
III. Malé banky	13. mBank S.A., organizační složka
1. Air Bank a.s.	14. MUFG Bank (Europe) N.V. Prague Branch
2. Banka CREDITAS a.s.	15. Oberbank AG pobočka Česká republika
3. Česká exportní banka, a.s.	16. PARTNER BANK AKTIENGESELLSCHAFT, odštěpný závod
4. Českomoravská záruční a rozvojová banka, a.s.	17. PKO BP S.A., Czech Branch
5. Equa bank a.s.	18. Poštová banka, a.s., pobočka Česká republika
6. Expobank CZ a.s.	19. PRIVAT BANK der Raiffeisenlandesbank Oberösterreich Aktiengesellschaft, pobočka Česká republika
7. Fio banka, a.s.	20. Privatbanka, a.s., pobočka Česká republika
8. Sberbank CZ, a.s.	21. Saxo Bank A/S, organizační složka
9. Wüstenrot hypoteční banka a.s.	22. SMBC Bank EU AG Prague Branch
	23. Sumitomo Mitsui Banking Corporation Europe Limited, Prague Branch
	24. Volksbank Raiffeisenbank Nordoberpfalz eG pobočka Cheb
	25. Všeobecná úverová banka a.s., pobočka Praha
	26. Waldviertler Sparkasse Bank AG
	27. Western Union International Bank GmbH, organizační složka
	V. Stavební spořitelny
	1. Českomoravská stavební spořitelna, a. s.
	2. Modrá pyramida stavební spořitelna, a. s.
	3. Raiffeisen stavební spořitelna a. s.
	4. Stavební spořitelna České spořitelny, a. s.
	5. Wüstenrot – stavební spořitelna a. s.

1) Od roku 2016 jsou za velké banky považovány banky s bilanční sumou větší než 10 % celkového objemu bilanční sumy bankovního sektoru, za střední banky banky s bilanční sumou 2 až 10 % celkového objemu bilanční sumy bankovního sektoru a za malé banky s bilanční sumou menší než 2 % bankovního sektoru. Bliže také viz <http://www.cnb.cz> > Dohled a regulace > Souhrnné informace o finančním sektoru > Základní ukazatele o sektorech finančního trhu > Banky > Metodika.

Příloha 4**DRUŽSTEVNÍ ZÁLOŽNY**

(k 31. 12. 2018)

1.	Artesa, spořitelní družstvo
2.	Citfin, spořitelní družstvo
3.	České spořitelní družstvo
4.	Československé úvěrní družstvo
5.	Družstevní záložna Kredit
6.	Družstevní záložna PSD
7.	Moravský Peněžní Ústav – spořitelní družstvo
8.	NEY spořitelní družstvo
9.	Peněžní dům, spořitelní družstvo
10.	Podnikatelská družstevní záložna

Příloha 5**PENZIJNÍ SPOLEČNOSTI**

(k 31. 12. 2018)

1.	Allianz penzijní společnost, a.s.
2.	AXA penzijní společnost a.s.
3.	Conseq penzijní společnost, a.s.
4.	Česká spořitelna – penzijní společnost, a.s.
5.	ČSOB Penzijní společnost, a. s., člen skupiny ČSOB
6.	KB Penzijní společnost, a.s.
7.	NN Penzijní společnost, a.s.
8.	Penzijní společnost České pojišťovny, a.s.

Příloha 6

INVESTIČNÍ SPOLEČNOSTI

(k 31. 12. 2018)

1.	AKRO investiční společnost, a.s.
2.	AMISTA investiční společnost, a.s.
3.	AMISTA Trust Funds, investiční společnost, a.s.
4.	Amundi Czech Republic, investiční společnost, a.s.
5.	APRIN investiční společnost a.s.
6.	Art of Finance investiční společnost, a.s.
7.	AVANT investiční společnost, a.s.
8.	AXA investiční společnost a.s.
9.	CARDUUS Asset Management, investiční společnost, a.s.
10.	CODYA investiční společnost, a.s.
11.	Conseq Funds investiční společnost, a.s.
12.	ČSOB Asset Management, a.s., investiční společnost
13.	DELTA Investiční společnost, a.s.
14.	Erste Asset Management GmbH, pobočka Česká republika
15.	Fio investiční společnost, a.s.
16.	Generali Investments CEE, investiční společnost, a.s.
17.	INVESTIKA, investiční společnost, a.s.
18.	Jet Investment, a.s.
19.	J&T INVESTIČNÍ SPOLEČNOST, a.s.
20.	Partners investiční společnost, a.s.
21.	Patria investiční společnost, a.s.
22.	PROSPERITA investiční společnost, a.s.
23.	Proton investiční společnost, a.s.
24.	QI investiční společnost, a.s.
25.	Raiffeisen investiční společnost a.s.
26.	REDSIDE investiční společnost, a.s.
27.	REICO investiční společnost České spořitelny, a.s.
28.	RSJ Investments investiční společnost a.s.
29.	TESLA investiční společnost, a.s.
30.	WOOD & Company investiční společnost, a.s.
31.	ZFP Investments, investiční společnost, a.s.

Příloha 7

POJIŠTOVNY A POBOČKY ZAHRANIČNÍCH POJIŠTOVEN

(k 31. 12. 2018)

I. Životní pojišťovny a pobočky zahraničních pojišťoven		III. Smíšené pojišťovny	
1.	AEGON Pojišťovna, a.s.	1.	Allianz pojišťovna, a.s.
2.	ASPECTA Assurance International AG, pobočka pro Českou republiku	2.	AXA životní pojišťovna a.s.
3.	Basler Lebensversicherungs-Aktiengesellschaft, pobočka pro Českou republiku	3.	BNP Paribas Cardif Pojišťovna, a.s.
4.	MetLife Europe d.a.c., pobočka pro Českou republiku	4.	Česká podnikatelská pojišťovna, a.s., Vienna Insurance Group
5.	NN Životná poisťovňa, a.s., pobočka pro Českou republiku	5.	Česká pojišťovna a.s.
6.	NN Životní pojišťovna N.V., pobočka pro Českou republiku	6.	ČSOB Pojišťovna, a. s., člen holdingu ČSOB
7.	NOVIS Poisťovňa a.s., odštěpný závod	7.	ERGO pojišťovna, a.s.
II. Neživotní pojišťovny a pobočky zahraničních pojišťoven		8.	Generali Pojišťovna a.s.
1.	AEGON Hungary Closed Company Ltd., organizační složka	9.	Hasičská vzájemná pojišťovna, a.s.
2.	Atradius Crédito y Caucción S.A. de Seguros y Reaseguros, pobočka pro Českou republiku	10.	Komerční pojišťovna, a.s.
3.	AWP P&C Česká republika – odštěpný závod zahraniční právnické osoby	11.	Kooperativa pojišťovna, a.s., Vienna Insurance Group
4.	AXA pojišťovna a.s.	12.	MAXIMA pojišťovna, a.s.
5.	Basler Sachversicherungs – Aktiengesellschaft, pobočka pro Českou republiku	13.	Pojišťovna České spořitelny, a.s., Vienna Insurance Group
6.	Chubb European Group SE, organizační složka	14.	UNIQA pojišťovna, a.s.
7.	Colonnade Insurance S.A., organizační složka		
8.	COMPAGNIE FRANCAISE D' ASSURANCE POUR LE COMMERCE EXTERIEUR organizační složka Česko		
9.	Credendo – Short-Term EU Risks úvěrová pojišťovna, a.s.		
10.	Česká kancelář pojistitelů ¹⁾		
11.	Česká pojišťovna ZDRAVÍ a.s.		
12.	D.A.S. Rechtsschutz AG, pobočka pro ČR		
13.	Direct pojišťovna, a.s.		
14.	ERV Evropská pojišťovna, a. s.		
15.	EULER HERMES SA, organizační složka		
16.	Exportní garanční a pojišťovací společnost, a.s. ¹⁾		
17.	HALALI, všeobecná pojišťovna,a.s.		
18.	HDI Versicherung AG, organizační složka		
19.	INTER PARTNER ASSISTANCE, organizační složka		
20.	MetLife Europe Insurance d.a.c., pobočka pro Českou republiku		
21.	Österreichische Hagelversicherung – Versicherungsverein auf Gegenseitigkeit, Agra pojišťovna, organizační složka		
22.	Pojišťovna VZP, a.s.		
23.	PRVNÍ KLUBOVÁ pojišťovna a.s.		
24.	Servisní pojišťovna a.s.		
25.	Slavia pojišťovna a.s.		
26.	Union poisťovňa, a.s., pobočka pro Českou republiku		
27.	Vitalitas pojišťovna, a.s.		

1) Česká kancelář pojistitelů (ČKP) a Exportní garanční a pojišťovací společnost, a.s. (EGAP) nejsou zahrnuty v analýzách části B této zprávy.

Příloha 8

SUBJEKTY S LICENCÍ OBCHODNÍKA S CENNÝMI PAPÍRY

(k 31. 12. 2018)

I. Obchodníci s cennými papíry – banky		III. Obchodníci s cennými papíry – pobočky (organizační složky) zahraničních bank	
1.	Air Bank a.s.	1.	Bank Gutmann Aktiengesellschaft, pobočka Česká republika
2.	Banka CREDITAS a.s.	2.	BNP Paribas S.A., pobočka Česká republika
3.	Česká exportní banka, a.s.	3.	Citibank Europe plc, organizační složka
4.	Česká spořitelna, a.s.	4.	COMMERZBANK Aktiengesellschaft, pobočka Praha
5.	Českomoravská záruční a rozvojová banka, a.s.	5.	Deutsche Bank Aktiengesellschaft Filiale Prag, organizační složka
6.	Československá obchodní banka, a. s.	6.	HSBC Bank plc – pobočka Praha
7.	Equa bank, a.s.	7.	ING Bank N.V.
8.	Expobank CZ a.s.	8.	mBank S.A., organizační složka
9.	Fio banka, a.s.	9.	MUFG Bank (Europe) N.V. Prague Branch
10.	J & T BANKA, a.s.	10.	Oberbank AG pobočka Česká republika
11.	Komerční banka, a.s.	11.	PARTNER BANK AKTIENGESSELLSCHAFT, odštěpný závod
12.	MONETA Money Bank, a.s.	12.	Privatbanka, a.s., pobočka Česká republika
13.	PPF banka a.s.	13.	Saxo Bank A/S, organizační složka
14.	Raiffeisenbank a.s.	14.	Všeobecná úverová banka a.s., pobočka Praha;
15.	Sberbank CZ, a.s.		zkráceně: VUB, a.s., pobočka Praha
16.	UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s.	15.	Western Union International Bank GmbH, organizační složka
II. Obchodníci s cennými papíry – nebanky		IV. Obchodníci s cennými papíry – pobočky (organizační složky) zahraničních nebankovních OCP	
1.	42 Financial Services a.s.	1.	Admiral Markets UK LTD odštěpný závod zahraniční právnické osoby
2.	Accredio, a.s.	2.	AISA Direct Ltd, pobočka
3.	AKCENTA CZ a.s.	3.	Bernstein Financial Services GmbH
4.	Amundi Czech Republic Asset Management, a.s.	4.	CAPITAL MARKETS, o.c.p., a.s. - odštěpný závod
5.	ATLANTA SAFE, a.s.	5.	Catus AG Vermögensverwaltung
6.	ATLANTIK finanční trhy, a.s.	6.	COVERDEAL HOLDINGS LIMITED, odštěpný závod
7.	BH Securities a.s.	7.	Depaho Ltd pobočka
8.	Citfin - Finanční trhy, a.s.	8.	Dom Maklerski Banku Ochrony Środowiska Spółka Akcyjna, organizační složka Česká republika
9.	Colosseum, a.s.	9.	eBrókerház Befektetési Szolgáltató Zártkörűen Működő Részvénytársaság
10.	Conseq Investment Management, a.s.	10.	European Investment Centre, o.c.p., a.s. - organizační složka
11.	CYRRUS, a.s.	11.	GKFX Financial Services Limited
12.	CYRRUS CORPORATE FINANCE, a.s.	12.	Goldenburg Group Limited
13.	EFEKTA obchodník s cennými papíry a.s.	13.	LaSalle Investment Management, organizační složka
14.	HighSky Brokers, a.s.	14.	Leadcapital Markets Ltd
15.	NN Investment Partners C.R., a.s.	15.	L.F. INVESTMENT LIMITED pob
16.	Patria Finance, a.s.	16.	Lynx B.V., organizační složka
17.	Prague Wealth Management, s.r.o.	17.	Monecor (London) Ltd
18.	Roklen360 a.s.	18.	Naga Markets Ltd pobočka
19.	RSJ Custody s.r.o.	19.	Notesco Financial Services Limited pobočka
20.	RSJ Securities a.s.	20.	Nuntius Brokerage and Investment Services S.A. pobočka
21.	WOOD & Company Financial Services, a.s.	21.	OX CAPITAL MARKETS LTD pobočka
		22.	Phoenix Asset Risk Management AG - odštěpný závod
		23.	R Capital Solutions Ltd
		24.	RELIANTCO INVESTMENTS LTD, organizační složka
		25.	SPOT CAPITAL MARKETS LTD pobočka
		26.	TF Global Markets (UK) Limited pobočka
		27.	X-TRADE BROKERS DOM MAKLESKI SPÓŁKA AKCYJNA, organizační složka

Příloha 8**SUBJEKTY S LICENCÍ OBCHODNÍKA S CENNÝMI PAPÍRY (pokračování)**
(k 31. 12. 2018)

V. Investiční společnosti, které vykonávají činnost portfolio management	
1.	Amundi Czech Republic, investiční společnost, a.s.
2.	AXA investiční společnost a.s.
3.	CARDUUS Asset Management, investiční společnost, a.s.
4.	ČSOB Asset Management, a.s., investiční společnost
5.	Erste Asset Management GmbH, pobočka Česká republika
6.	Generali Investments CEE, investiční společnost, a.s.
7.	Partners investiční společnost, a.s.
8.	WOOD & Company investiční společnost, a.s.
9.	ZFP Investments, investiční společnost, a.s.

Příloha 9

(ZÁKLADNÍ) PROSPEKTY DLUHOPISŮ A JEJICH DODATKY V ROCE 2018

Emitent	Typ dokumentu	Datum rozhodnutí	Typ rozhodnutí
Czech-Moravian Properties a.s.	základní prospekt	9.1.18	souhlas
UNICAPITAL Invest II a.s.	základní prospekt	12.1.18	souhlas
Equa bank a.s.	prospekt	31.1.18	souhlas
RED Thirteen s.r.o.	prospekt	16.2.18	souhlas
GEEN Development a.s.	základní prospekt	22.2.18	souhlas
J&T ENERGY FINANCING CZK I, a.s.	prospekt	27.2.18	souhlas
J&T ENERGY FINANCING CZK II, a.s.	prospekt	27.2.18	souhlas
EMTC - Czech a.s.	základní prospekt	6.3.18	souhlas
AAW X Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	prospekt	24.3.18	souhlas
EMTC - Czech a.s.	dodatek prospektu	30.3.18	souhlas
Europa Investment Property CZ a.s.	základní prospekt	5.4.18	souhlas
STAY HOME a.s.	prospekt	19.4.18	souhlas
SOLEK HOLDING SE	prospekt	20.4.18	souhlas
UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s.	základní prospekt	20.4.18	souhlas
Wüstenrot hypoteční banka a.s.	základní prospekt	25.4.18	souhlas
FINEP Hloubětín a.s.	prospekt	30.5.18	souhlas
Saunia, s.r.o.	prospekt	30.5.18	souhlas
UNICAPITAL Invest II a.s.	dodatek prospektu	7.6.18	souhlas
UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s.	základní prospekt	13.6.18	souhlas
DEKINVEST podfond Alfa	prospekt	23.6.18	souhlas
MONETA Money Bank a.s.	základní prospekt	26.6.18	souhlas
e-Finance, a.s.	základní prospekt	29.6.18	souhlas
C2H Financial s.r.o.	základní prospekt	30.6.18	souhlas
NET4GAS, s.r.o.	prospekt	5.7.18	souhlas
ČD Cargo, a.s.	prospekt	10.7.18	souhlas
Garanční systém finančního trhu	základní prospekt	10.7.18	souhlas
EPH Financing CZ, a.s.	prospekt	12.7.18	souhlas
Hypoteční banka, a.s.	základní prospekt	19.7.18	souhlas
UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s.	dodatek prospektu	20.7.18	souhlas
C2H Financial s.r.o.	dodatek prospektu	3.8.18	souhlas
PPF Financial Holdings B.V.	prospekt	9.8.18	souhlas
Aquila Real Asset Finance a.s.	prospekt	14.8.18	souhlas
DELTA Investiční společnost, a.s. (RM OPF)	základní prospekt	31.8.18	souhlas
DRFG Telco Financial Management a.s.	základní prospekt	6.9.18	souhlas
Liberty One Methanol LLC	prospekt	25.9.18	souhlas
KR REAL s.r.o.	základní prospekt	26.9.18	souhlas
APS Finance a.s.	prospekt	27.9.18	souhlas
REDSTONE INVEST a.s.	základní prospekt	28.9.18	souhlas
J&T SECURITIES MANAGEMENT PLC	prospekt	2.10.18	souhlas
J&T ENERGY FINANCING CZK III, a.s.	prospekt	10.10.18	souhlas
Czech-Moravian Properties a.s.	dodatek prospektu	13.10.18	souhlas
Beach Resorts Investment Ltd.	prospekt	13.10.18	souhlas
RN Solutions a.s.	prospekt	19.10.18	souhlas
IPM Czech Republic s.r.o.	základní prospekt	24.10.18	souhlas
Equa bank a.s.	základní prospekt	25.10.18	souhlas

Příloha 9

(ZÁKLADNÍ) PROSPEKTY DLUHOPISŮ A JEJICH DODATKY V ROCE 2018 (pokračování)

Emitent	Typ dokumentu	Datum rozhodnutí	Typ rozhodnutí
Československá obchodní banka, a.s.	základní prospekt	27.10.18	souhlas
M & M Reality Invest a.s.	prospekt	10.11.18	souhlas
Českomoravská Projektová a.s.	základní prospekt	15.11.18	souhlas
Trigema Real Estate Finance a.s.	základní prospekt	21.11.18	souhlas
Saunia, s.r.o.	dodatek prospektu	23.11.18	souhlas
TD Gama s.r.o.	prospekt	24.11.18	souhlas
NWD Group a.s.	základní prospekt	4.12.18	souhlas
Major Credit a.s.	prospekt	13.12.18	souhlas
Trianon Building Prague s.r.o.	prospekt	18.12.18	souhlas
J&T Global Finance X., s.r.o.	prospekt	28.12.18	souhlas

Příloha 10

PROSPEKTY AKCIÍ A JEJICH DODATKY V ROCE 2018

Emitent	Účel prospektu	Datum rozhodnutí	Typ rozhodnutí
Primoco UAV SE	veřejná nabídka (START)	27.4.18	souhlas
Prabos Plus a.s.	veřejná nabídka (START)	28.4.18	souhlas
FILLAMENTUM a.s.	veřejná nabídka (START)	28.4.18	souhlas
HUB VENTURES a.s.	veřejná nabídka (START)	9.6.18	souhlas
Prabos Plus a.s.	veřejná nabídka (START)	13.6.18	souhlas
Primoco UAV SE	veřejná nabídka (START)	14.9.18	souhlas
UDI CEE a.s.	veřejná nabídka (START)	15.9.18	souhlas
AtomTrace a.s.	veřejná nabídka (START)	10.11.18	souhlas

Příloha 11

(ZÁKLADNÍ) PROSPEKTY OSTATNÍCH CENNÝCH PAPÍRŮ A JEJICH DODATKY V ROCE 2018

Emitent	Typ dokumentu	Typ cenného papíru	Datum rozhodnutí	Typ rozhodnutí
Československá obchodní banka, a.s.	dodatek prospektu	investiční certifikát	15.5.18	souhlas
UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s.	prospekt	investiční certifikát	28.8.18	souhlas
Československá obchodní banka, a.s.	základní prospekt	investiční certifikát	14.9.18	souhlas
UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s.	základní prospekt	investiční certifikát	26.11.18	souhlas

Příloha 12

NABÍDKY PŘEVZETÍ, VEŘEJNÉ NÁVRHY SMLUV A NUCENÉ VÝKUPY V ROCE 2018

Navrhovatel	Cílová společnost	Typ transakce	Datum rozhodnutí	Typ rozhodnutí
PKN Orlen S.A.	UNIPETROL, a.s.	Vytěsnění	21.6.18	souhlas
Hlavní město Praha	Pražské služby, a.s.	Vytěsnění	21.9.18	souhlas

Příloha 13

LICENČNÍ ROZHODNUTÍ V OBLASTI TRŽNÍ INFRASTRUKTURY A EMIR V ROCE 2018

Regulovaný subjekt	Předmět řízení	Datum rozhodnutí	Typ rozhodnutí
Burza cenných papírů Praha, a.s.	udělení výjimky z povinnosti stanovené v čl. 3 odst. 1 MiFIR	16.3.18	souhlas
Raiffeisenbank a.s.	osvobození od požadavku na výměnu kolaterálu podle čl. 11(3) EMIR	4.4.18	souhlas
Burza cenných papírů Praha, a.s.	pozastavení využití výjimky dle čl. 4 MiFIR	5.5.18	n/a
Centrální depozitář cenných papírů, a.s.	souhlasu ke změně pravidel vypořádacího systému s neodvolatelností vypořádání	29.7.17	souhlas
Burza cenných papírů Praha, a.s.	pozastavení využití výjimky dle čl. 4 MiFIR	1.7.18	n/a
Česká pojišťovna, a.s.	osvobození od požadavku na výměnu kolaterálu podle čl. 11(3) EMIR	12.7.18	souhlas
Generali Pojišťovna, a.s.	osvobození od požadavku na výměnu kolaterálu podle čl. 11(3) EMIR	12.7.18	souhlas
42 Financial Services a.s.	rozšíření činnosti (provozování organizovaného obchodního systému)	17.8.18	souhlas
42 Financial Services a.s.	povolení odkladu uveřejnění poobchodních informací	17.8.18	souhlas
UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s.	osvobození od požadavku na výměnu kolaterálu podle čl. 11(3) EMIR	30.9.18	souhlas
Burza cenných papírů Praha, a.s.	pozastavení využití výjimky dle čl. 4 MiFIR	19.10.18	n/a
Czech Financial Benchmark Facility, s.r.o.	povolení k činnosti administrátora referenčních hodnot	11.12.18	souhlas
Centrální depozitář cenných papírů, a.s.	povolení k činnosti centrálního depozitáře podle CSDR	21.12.18	souhlas

Příloha 14

STATISTIKA VEDENÝCH SANKČNÍCH SPRÁVNÍCH ŘÍZENÍ V ROCE 2018

Oblast uložení sankce	Počty sankčních správních řízení přecházejících z roku 2017	Počty sankčních správních řízení zahájených v roce 2018	Počty sankčních správních řízení ukončených v roce 2018	Celková výše uložených pokut (tis. Kč)
Dohled nad úvěrovými institucemi	0	10	4	3 000
Dohled nad pojištnictvím	6	33	34	2 250
Dohled nad kapitálovým trhem	18	32	31	10 195
Porušení směnárenského zákona	9	21	25	2 400
Ochrana spotřebitele	2	0	1	2 800
Platební styk	2	69	50	1 800
Oběh bankovek a mincí	2	10	9	1 295
Zákon o ČNB	0	1	1	500
Spotřebitelské úvěry	2	21	17	4 475
Zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu	0	3	3	550
Dohled nad finančním trhem celkem	41	200	175	29 265

SEZNAM TABULEK – ČÁST A

Tab. A.1	Vývoj počtu subjektů v sektoru úvěrových institucí	21
Tab. A.2	Počty správních řízení v sektoru úvěrových institucí	22
Tab. A.3	Zaměření kontrolních šetření v úvěrových institucích v roce 2018	25
Tab. A.4	Vývoj počtu subjektů v sektoru pojišťovnictví	31
Tab. A.5	Počty správních řízení v sektoru pojišťovnictví	31
Tab. A.6	Vývoj počtu subjektů v sektoru penzijních společností a fondů	36
Tab. A.7	Počty správních řízení v sektoru penzijních společností a fondů	36
Tab. A.8	Vývoj počtu obchodníků s cennými papíry a akreditovaných osob	38
Tab. A.9	Počty správních řízení vedených s obchodníky s cennými papíry a akreditovanými osobami	39
Tab. A.10	Vývoj počtu subjektů v sektoru investičních společností a fondů	42
Tab. A.11	Počty správních řízení v sektoru investičních společností a fondů	42
Tab. A.12	Vývoj počtu směnárníků	44
Tab. A.13	Vývoj počtu platebních institucí a institucí elektronických peněz	47
Tab. A.14	Počty správních řízení v sektoru platebních institucí a institucí elektronických peněz	47
Tab. A.15	Vývoj počtu subjektů v sektoru spotřebitelského úvěru	50
Tab. A.16	Počty správních řízení v sektoru spotřebitelského úvěru	50
Tab. A.17	Vývoj počtu zpracovatelů tuzemských bankovek a mincí	55
Tab. A.18	Vývoj počtu emitentů kotovaných cenných papírů a subjektů tržní infrastruktury	56
Tab. A.19	Počty správních řízení v oblasti emisí cenných papírů a subjektů tržní infrastruktury	56
Tab. A.20	Vývoj počtu notifikací o přeshraničním poskytování služeb	58
Tab. A.21	Vývoj počtu registrovaných a zapisovaných subjektů	59
Tab. A.22	Vývoj počtu subjektů finančního trhu v likvidaci	59
Tab. A.23	Počty žádostí podle zákona č. 106/1999 Sb.	60
Tab. A.24	Počty žádostí od zahraničních regulátorů	61
Tab. A.25	Základní provozní charakteristiky Centrálního registru úvěrů	61
Tab. A.26	Přehled evidovaných přestupků dle zákona č. 6/1993 Sb.	62

SEZNAM GRAFŮ – ČÁST A

Graf A.1	Zaměření podání veřejnosti směřujících na činnost úvěrových institucí v roce 2018	29
Graf A.2	Zaměření podání veřejnosti směřujících na činnost pojišťoven v roce 2018	35

SEZNAM TABULEK – ČÁST B

Tab. B.II.1	Počet subjektů bankovního sektoru	75
Tab. B.II.2	Aktiva skupin bank na bilanční sumě bankovního sektoru	75
Tab. B.II.3	Pracovníci a obchodní místa bankovního sektoru	77
Tab. B.II.4	Aktiva bankovního sektoru	78
Tab. B.II.5	Bilanční suma skupin bank	79
Tab. B.II.6	Úvěry a pohledávky podle sektorového hlediska	80
Tab. B.II.7	Cenné papíry podle sektorů emitentů, portfolií a druhů	81
Tab. B.II.8	Pasiva bankovního sektoru	83
Tab. B.II.9	Vklady klientů bankovního sektoru	84
Tab. B.II.10	Likvidita bankovního sektoru	86
Tab. B.II.11	Kategorizace pohledávek bank za klienty	88
Tab. B.II.12	Hospodářské výsledky bankovního sektoru	90
Tab. B.II.13	Regulatorní kapitál bankovního sektoru	94
Tab. B.II.14	Počet družstevních záložen	96
Tab. B.II.15	Aktiva družstevních záložen	96
Tab. B.II.16	Pasiva družstevních záložen	98
Tab. B.II.17	Podrozvaha družstevních záložen	98
Tab. B.II.18	Hospodářské výsledky družstevních záložen	98
Tab. B.II.19	Kategorizace pohledávek DZ	99
Tab. B.II.20	Ukazatele likvidity DZ	99
Tab. B.II.21	Struktura kapitálu DZ	100
Tab. B.III.1	Počet pojišťoven podle zaměření	101
Tab. B.III.2	Podíl pojišťoven na celkových aktivech	105
Tab. B.III.3	Struktura aktiv tuzemských pojišťoven	105
Tab. B.III.4	Struktura pasiv tuzemských pojišťoven	106
Tab. B.III.5	Hospodářský výsledek pojišťoven	106
Tab. B.III.6	Rentabilita a efektivnost tuzemských pojišťoven	107
Tab. B.III.7	Plnění kapitálových požadavků	108
Tab. B.IV.1	Kapitál a kapitálové požadavky (penzijní společnosti)	109
Tab. B.IV.2	Počet a struktura účastníků III. pilíře	110
Tab. B.IV.3	Výkaz zisku a ztráty - OCP nebanky	115
Tab. B.IV.4	Kapitál a kapitálové požadavky (investiční společnosti)	117

SEZNAM GRAFŮ – ČÁST B

Graf B.II.1	Koncentrace bankovního sektoru	75
Graf B.II.2	Vlastnická struktura	76
Graf B.II.3	Vlastnictví aktiv bankovního sektoru	76
Graf B.II.4	Počet zaměstnanců a obchodních míst	77
Graf B.II.5	Struktura aktiv bankovního sektoru	78
Graf B.II.6	Úvěry a pohledávky bankovního sektoru	79
Graf B.II.7	Roční míry růstu klientských úvěrů	80
Graf B.II.8	Klientské úvěry dle ekonomických sektorů	80
Graf B.II.9	Úrokové sazby z nových úvěrů	81
Graf B.II.10	Cenné papíry a účasti bankovního sektoru	82
Graf B.II.11	Struktura pasiv bankovního sektoru	83
Graf B.II.12	Vklady bankovního sektoru	84
Graf B.II.13	Vklady dle ekonomických sektorů	84
Graf B.II.14	Úrokové sazby u nových vkladů	85
Graf B.II.15	RLA v roce 2018	85
Graf B.II.16	Likvidní ukazatele skupin bank	85
Graf B.II.17	Likvidní ukazatele bankovního sektoru	86
Graf B.II.18	Zastoupení cizích měn	87
Graf B.II.19	Nerezidentské operace	87
Graf B.II.20	Kategorizace pohledávek za klienty	88
Graf B.II.21	Nevýkonné úvěry	89
Graf B.II.22	Dekompozice zisku z fin. činnosti	90
Graf B.II.23	Čistá úroková marže (roční)	91
Graf B.II.24	Struktura výnosů a nákladů	91
Graf B.II.25	Čistý zisk bankovního sektoru	91
Graf B.II.26	Podíl skupin bank na zisku	92
Graf B.II.27	Ukazatele rentability a efektivnosti bankovního sektoru	93
Graf B.II.28	Rentabilita aktiv (RoA)	93
Graf B.II.29	Rentabilita Tier 1 (RoE)	93
Graf B.II.30	Kapitál a kapitálové poměry	94
Graf B.II.31	Struktura rizikových expozic	94
Graf B.II.32	Koncentrace sektoru DZ	96
Graf B.II.33	Struktura poskytnutých úvěrů sektorem DZ	97
Graf B.II.34	Vklady v bilanci DZ	97

Graf B.III.1	Vlastnická struktura tuzemských pojišťoven	101
Graf B.III.2	Hrubé předepsané pojistné	102
Graf B.III.3	Podíl neživotního a životního pojištění na hrubém předepsaném pojistném	102
Graf B.III.4	Podíl subjektů na hrubém předepsaném pojistném	102
Graf B.III.5	Podíl předepsaného pojistného na HDP	103
Graf B.III.6	Odvětví životního pojištění tuzemských pojišťoven	103
Graf B.III.7	Odvětví neživotního pojištění tuzemských pojišťoven	103
Graf B.III.8	Hrubá výše nákladů na pojistná plnění	104
Graf B.III.9	Hospodářské výsledky pojišťoven	106
Graf B.IV.1	Fondy III. penzijního pilíře	109
Graf B.IV.2	Aktiva podle typu fondu (fondy penzijních společností)	110
Graf B.IV.3	Aktiva fondů III. penzijního pilíře	110
Graf B.IV.4	Přijaté prostředky FPS	111
Graf B.IV.5	Přijaté prostředky (fondy III. penzijního pilíře)	111
Graf B.IV.6	Prostředky vyplacené účastníkům (fondy III. penzijního pilíře)	111
Graf B.IV.7	Obchodníci s cennými papíry	113
Graf B.IV.8	Majetek zákazníků (subjekty s licencí OCP)	113
Graf B.IV.9	Obhospodařované prostředky (subjekty s licencí OCP)	113
Graf B.IV.10	Rizikové expozice (nebankovní obchodníci s cennými papíry)	114
Graf B.IV.11	Aktiva investičních fondů (tuzemské investiční fondy)	117
Graf B.IV.12	Aktiva FKI dle obhospodařovatele	117
Graf B.IV.13	Aktiva podle typu fondu (fondy kolektivního investování)	118
Graf B.IV.14	Struktura aktiv (fondy kolektivního investování)	118
Graf B.IV.15	Struktura aktiv dle typu fondu (fondy kolektivního investování)	118
Graf B.IV.16	Dekompozice meziroční změny aktiv (fondy kolektivního investování)	119
Graf B.IV.17	Počty registrovaných emisí na BCPP	120
Graf B.IV.18	Obchodování s akciemi na BCPP	120
Graf B.IV.19	Koncentrace obchodování s akciemi na BCPP	120
Graf B.IV.20	Tržní kapitalizace Prime Market na BCPP	121
Graf B.IV.21	Cenové indexy BCPP	121
Graf B.IV.22	Obchodování s akciemi na RM-S	122
Graf B.IV.23	Index RM a jeho vývoj	122

SEZNAM ZKRATEK

AIF	Alternative Investment Funds (alternativní investiční fondy)
AIFMD	Alternative Investment Fund Managers Directive (směrnice o správcích alternativních investičních fondů)
AM	asset management
AMA	Advanced Measurement Approaches (pokročilý přístup používaný pro určení operačního rizika)
AML/CFT	Anti-Money Laundering/Combating the Financing of Terrorism (opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu)
AMM	additional liquidity monitoring metrics (doplňkové nástroje pro sledování likviditní pozice)
ATC	Advisory Technical Committee (Poradní technický výbor)
AVA	additional valuation adjustment (dodatečná úprava ocenění)
AWG	Analysis Working Group (pracovní skupina ESRB pro analýzy)
BCBS	Basel Committee on Banking Supervision (Basilejský výbor pro bankovní dohled)
BCG	Basel Consultative Group (konzultační skupina Basilejského výboru pro bankovní dohled)
BCPP	Burza cenných papírů Praha, a.s.
BMR	Benchmark Regulation (nařízení o indexech, které jsou používány jako referenční hodnoty ve finančních nástrojích a finančních smlouvách nebo k měření výkonnosti investičních fondů)
BRRD	Bank Recovery and Resolution Directive (směrnice ke zřízení rámce pro ozdravení a restrukturalizaci úvěrových institucí a obchodníků s cennými papíry)
BS	bankovní sektor
CDCP	Centrální depozitář cenných papírů, a.s.
CFD	contract for difference (finanční rozdílové smlouvy)
CP	cenný papír
CRA	credit risk adjustment (specifická úprava zohledňující kreditní riziko používaná při konstrukci bezrizikových výnosových křivek)
CRD IV	Capital Requirements Directive IV. (čtvrtá směrnice o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o obezřetnostním dohledu nad úvěrovými institucemi a investičními podniky)
CRR	Capital Requirements Regulation (nařízení o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky)
CRÚ	Centrální registr úvěrů
CSDR	Central Securities Depositories Regulation (nařízení o zlepšení vypořádání obchodů s cennými papíry v EU a centrálních depozitářích cenných papírů)
ČKP	Česká kancelář pojistitelů
DGS	Deposit Guarantee Schemes (systémy pojištění vkladů)
DGSD	Directive on Deposit Guarantee Schemes (směrnice o systémech pojištění vkladů)
DLT	distributed ledger technology (technologie distribuovaného registru)
DTI	debt-to-income ratio (poměr celkového zadlužení žadatele o úvěr a výše jeho příjmu)
DZ	družstevní záložny
EBA	European Banking Authority (Evropský orgán pro bankovníctví)
ECB	European Central Bank (Evropská centrální banka)
ECOFIN	Economic and Financial Affairs Council (Rada ministrů financí a hospodářství členských zemí EU)
EDIS	European Deposit Insurance Scheme (Evropský systém pojištění vkladů)
EFC	Economic and Financial Committee (Hospodářský a finanční výbor)

EHP	Evropský hospodářský prostor
EIOPA	European Insurance and Occupational Pensions Authority (Evropský orgán pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění)
EMIR	European Market Infrastructure Regulation (nařízení o OTC derivátech, ústředních protistranách a registrech obchodních údajů)
ES	Evropské společenství
ESA	European Supervisory Authorities (Evropské orgány dohledu nad finančním trhem)
ESMA	European Securities and Markets Authority (Evropský orgán pro cenné papíry a trhy)
ESRB	European Systemic Risk Board (Evropská rada pro systémová rizika)
EuSEF	European Social Entrepreneurship Funds (evropské fondy sociálního podnikání)
EuVECA	European Venture Capital Funds (evropské fondy rizikového kapitálu)
FATF	Financial Action Task Force on Money Laundering (Finanční akční skupina pro boj s praním špinavých peněz)
FAÚ	Finanční analytický útvar Ministerstva financí ČR
FinTech	technologické inovace ve finančním sektoru
FKI	fondy kolektivního investování
FKVI	fondy kvalifikovaných investorů
FPS	fondy penzijního spoření
FSC (EU)	Financial Services Committee (Výbor pro finanční služby v rámci Rady EU)
FSC (ECB)	Financial Stability Committee (Výbor pro finanční stabilitu v rámci ECB)
GDPR	General Data Protection Regulation (nařízení o ochraně osobních údajů)
ICAAP	Internal Capital Adequacy Assessment Process (vlastní hodnocení dostatečnosti vlastních zdrojů instituce)
ICO	Initial Coin Offerings (prvotní nabídka virtuální měny)
IDD	Insurance Distribution Directive (směrnice o distribuci pojištění)
IFRS	International Financial Reporting Standards (Mezinárodní standardy účetního výkaznictví)
IOSCO	International Organization of Securities Commissions (Mezinárodní organizace sdružující komise pro cenné papíry)
IRB	internal ratings based approach (přístup založený na interním ratingu)
IRRBB	interest rate risk in the banking book (úrokové riziko bankovní knihy)
IWG	Instruments Working Group (pracovní skupina ESRB)
LCR	liquidity coverage ratio (ukazatel likvidního krytí)
LTV	loan-to-value (poměr výše dluhu a hodnoty zajištění)
MAR	Market Abuse Regulation (nařízení o zneužívání trhu)
MCD	Mortgage Credit Directive (směrnice o smlouvách o spotřebitelském úvěru na nemovitosti určené k bydlení)
MCR	Minimum Capital Requirement (minimální kapitálový požadavek)
MiFID	Markets in Financial Instruments Directive (směrnice o trzích finančních nástrojů)
MiFIR	Markets in Financial Instruments Regulation (nařízení o trzích finančních nástrojů)
MIPC	Market Infrastructure and Payments Committee (Výbor pro tržní infrastrukturu a platby v rámci ECB)
MMFR	Money Market Funds Regulation (nařízení o fondech peněžního trhu)
MMoU	Multilateral Memorandum of Understanding (mnohostranné memorandum o spolupráci)
NPL	non-performing loans (nevýkonné úvěry)
NSFR	Net Stable Funding Ratio (ukazatel čistého stabilního financování)

OCI	other comprehensive income (ostatní úplný hospodářský výsledek)
OCP	obchodník s cennými papíry
OČTŘ	orgány činné v trestním řízení
OTC	over-the-counter (mimoburzovní obchodování)
PAD	Payment Accounts Directive (směrnice o platebních účtech)
PEPP	Pan-European Personal Pension Product (celoevropský osobní penzijní produkt)
PRIIP	packaged retail and insurance-based investment products (strukturované retailové investiční produkty a pojistné produkty s investiční složkou)
PSD	Payment Services Directive (směrnice o platebních službách)
PXE	Power Exchange Central Europe, a.s. (energetická burza v ČR)
Q&A	questions and answers (otázky a odpovědi)
RE	rizikové expozice
RH	reálná hodnota
RM-S	RM-SYSTÉM, česká burza cenných papírů a.s.
RVE	rizikově vážené expozice
SCR	Solvency Capital Requirement (solventnostní kapitálový požadavek)
SICAV	Societe d'Investissement A Capital Variable (akciová společnost s proměnným základním kapitálem)
SKD	Systém krátkodobých dluhopisů
SLPU	samostatný likvidátor pojistných událostí
SREP	supervisory review and evaluation process (proces přezkumu a vyhodnocení orgánem dohledu)
SRF	Single Resolution Fund (Jednotný fond pro řešení krizí)
SRMR	Single Resolution Mechanism Regulation (nařízení upravující pravidla a postupy pro řešení krize úvěrových institucí a některých investičních podniků)
SRP	supervisory review process (proces přezkumu orgánem dohledu)
SSR	Regulation on short selling and certain aspects of credit default swaps (nařízení o prodeji na krátko a některých aspektech swapů úvěrového selhání)
STA	Standardised Approach (standardizovaný přístup k řízení úvěrového rizika)
TARGET2	Trans-European Automated Real-time Gross Settlement Express Transfer System (platební systém pro eurové platby provozovaný centrálními bankami)
T2S	Target2-Securities (evropský systém pro vypořádání obchodů s eurovémi cennými papíry)
TF	transformovaný fond
TIPS	Target Instant Payment System (clearingový systém pro eurové okamžité platby)
TR	technické rezervy
UCITS	Undertakings for Collective Investment in Transferable Securities (subjekty kolektivního investování do převoditelných cenných papírů)
ÚF	účastnický fond
ÚI	úvěrové instituce
VaR	value at risk (hodnota v riziku – statistický odhad nejhorší možné ztráty)
Z/Z	zisk/ztráta

Vydává:

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA
Na Příkopě 28
115 03 Praha 1
Česká republika

Kontakt:

ODBOR KOMUNIKACE SEKCE KANCELÁŘ
Tel.: 224 413 112
Fax: 224 412 179

www.cnb.cz

Sazba a produkce: Jerome s.r.o.

Grafický design: Jerome s.r.o.

